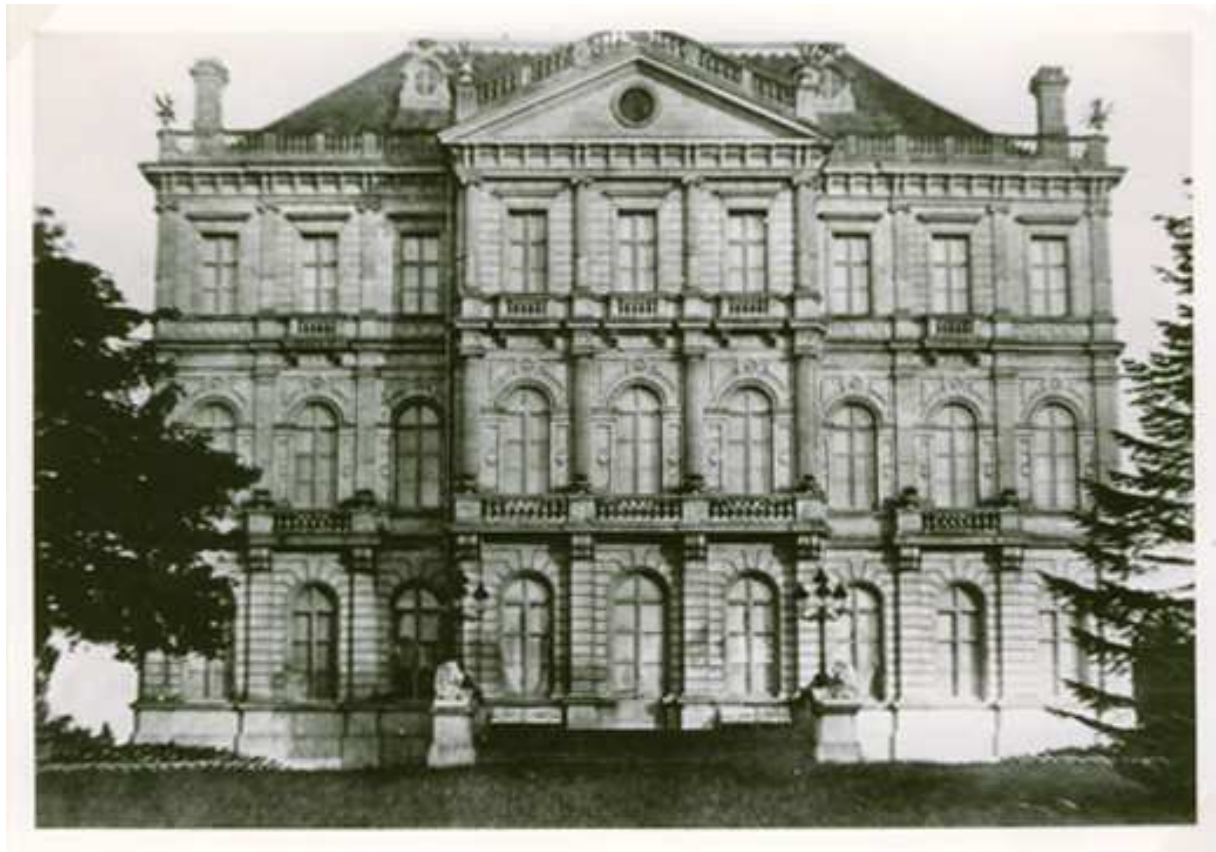

Het kasteel De Lovie te Poperinge
een interieurstudie

Elke Derycke

Vooropleiding: Master Interieurarchitectuur

Promotor: Dirk Laporte

Copromotor: Guido Everaert

Masterproef

2e Master Monumenten- en Landschapszorg

Artesis Hogeschool Antwerpen

Academiejaar 2009-2010

WOORD VOORAF

Allereerst wens ik de Lovie vzw, algemeen directeur Luc Decramer en in het bijzonder Mevr. Cécile Poissonnier, van harte te bedanken voor de bereidwilligheid en de goede samenwerking. Zonder hen had ik immers niet de mogelijkheid gekregen een dergelijke praktijkgerichte masterproef uit te voeren en mijn kennis in een brede zin te verruimen.

Daarnaast richt ik ook een woord van dank aan mijn promotor Dirk Laporte en mijn copromotor Guido Everaert omdat zij steeds bereid waren om mij feedback te bezorgen, mij raad gaven en mij deskundig hebben begeleid.

Ten slotte nog een speciaal woord van dank aan mijn ouders en mijn vriend voor de vele steun die ze me geboden hebben om deze masterproef tot een goed einde te brengen.

Verder dank ik allen die in zeker mate bijgedragen hebben tot deze masterproef en mijn medestudenten voor de aangename studietijd.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	1
Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	5
2 Identificatie	7
3 Het kasteel De Lovie: beschermd als monument	8
4 Situering	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Historisch kaartmateriaal	12
4.3 Kadaster	15
4.4 Bestaande toestand	18
5 Historiek	19
5.1 De architect: Pierre Nicolas Croquison (1806-1887)	19
5.1.1 Opleiding	19
5.1.2 Realisaties	20
5.2 Planmateriaal kasteel De Lovie	21
5.3 Bouw van het kasteel en geschiedenis van de bewoners	22
5.3.1 Jules van Merris (1856-1899)	22
5.3.2 Graaf Joseph de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922)	38
5.3.3 Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)	46
5.3.4 De Lovie vzw (1960-heden)	50
6 Bouwkundig onderzoek	53
6.1 Exterieur	53
6.1.1 Algemeen	53
6.1.2 Voor- en achtergevel	54
6.1.3 Zijgevels	58
6.1.4 Dak	59
6.1.5 Schadebeeld – restauratievoorstellen	61
6.2 Interieur	63
6.2.1 Kelderverdieping	64
6.2.2 Gelijkvloerse verdieping	73
6.2.3 Eerste verdieping	111
6.2.4 Tweede verdieping	133
6.2.5 Zolderverdieping	139

7	Herbestemmingsvoorstel	145
7.1	Kelderverdieping	146
7.2	Gelijkvloerse verdieping	147
7.3	Eerste verdieping	148
7.4	Tweede verdieping	149
7.5	Zolderverdieping	150
7.6	Overzicht van alle verdiepingen bij de herbestemming	151
8	Interieur: schadebeeld en restauratievoorstellen	152
8.1	Vooronderzoeken	153
8.1.1	Zouten	153
8.1.2	Materieeltechnisch onderzoek	153
8.1.3	Dakstructuur	154
8.2	Vloeren	155
8.2.1	Natuursteen	155
8.2.2	Hout	157
8.3	Pleisterwerk	159
8.3.1	Lacunes	159
8.3.2	De doorbreking van de diensttrap	160
8.3.3	Doorbuiging moerbalk	161
8.4	Wandafwerkingen	161
8.5	Vensters	162
8.5.1	Noord – Oost	162
8.5.2	Zuid – West	162
8.5.3	Plaatsing van dubbel glas	163
8.5.4	Glas-in-loodraam van de graaf de Brouhoven de Bergeyck	164
8.6	Deuren	165
8.6.1	Lokale herstellingen	165
8.6.2	Grotere ingrepen	166
8.6.3	Branddeuren	167
8.7	Verticale circulatie	168
8.7.1	Trapkoker	168
8.7.2	Liftkoker	168
8.7.3	Plannen verticale circulatie	169
8.8	Brandveiligheid	171
8.9	Elektriciteit en verwarming	171
9	Besluit	172

10	Bijlagen	173
10.1	Bijlage 1: Ministerieel besluit bescherming kasteel, parkelementen en park	173
10.2	Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen	177
10.3	Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899)	189
10.4	Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam	201
11	Bibliografie	203

1 Inleiding

De vooraanstaande familie Van Merris - Van Renynghe liet in 1856 een zomerverblijf bouwen en een park aanleggen in een gebied genaamd de Loviebossen, net buiten de stad Poperinge. (fig. 1) De familie Van Merris - Van Renynghe was geen adellijke familie maar wel zeer vermogend. De architect die men aanstelde was Kortrijks stadsarchitect Pierre Nicolas Croquison die later provinciaal architect werd. Samen met het kasteel, in italianiserende neorenaissance stijl, werden ook de nodige bijgebouwen, in eclectische stijl, opgetrokken. Het park werd aangelegd in Engelse landschapsstijl en bevat enkele merkwaardige parkelementen.

Na het overlijden van Jules Van Merris in 1899 veranderde het domein verscheidende malen van eigenaar, tot het in 1929 werd omgebouwd tot sanatorium. Sinds 1960 fungeert het domein als een centrum voor personen met een verstandelijke handicap, genaamd de Lovie vzw.

De eerste vermelding van de naam 'de Lovie' dateert reeds uit 1669, namelijk in de leenverheffingen van het leenhof van Veurne is er sprake van *leen de lovie*. De 'halmen en renten van het Zwynland' uit 1691 vermeldt evenzeer *het goed is genoemd de lovie, over de Sperrewaertdreve* (nu Canadaweg).¹

In 2000 werd beslist om het kasteel De Lovie samen met vijf parkelementen te beschermen als monument. Het kasteelpark werd beschermd als dorpsgezicht.

fig. 1: Het kasteel De Lovie, eigen foto december 2009

¹ I. Top en K. Papin, *Proven in de nevelen der tijd*, Tielt, 2006, p. 110

De doelstelling van deze masterproef is een bijdrage te leveren aan de werkelijke herbestemming en restauratie van het kasteel De Lovie te Poperinge. Hierbij is het van fundamenteel belang een goede instandhouding van het kasteel te garanderen.

Daarom is het vooreerst belangrijk en noodzakelijk om inzicht te verwerven in de ontstaansgeschiedenis van het park en het kasteel. Dit kan uitsluitend door een historisch onderzoek uit te voeren. Hierbij wordt ondermeer de invloed van de verschillende eigenaars op het kasteel en het kasteeldomein in zijn geheel aangehaald en grondig besproken.

Niettegenstaande het kasteel in 2000 werd beschermd als monument, werd er nog nooit een grondige studie naar de architectuur en het interieur van het kasteel De Lovie te Poperinge verricht. In deze masterproef wordt er daarom voornamelijk gefocust op het kasteel en bij nader inzien op het interieur. Eerst en vooral volgt een uitgebreide voorstelling van de verschillende interieurwijzigingen en dit aan de hand van de verschillende eigenaars van het kasteel De Lovie. Deze voorstelling van de interieurwijzigingen wordt gevolgd door een stilistische beschrijving van het interieur.

Vervolgens wordt de haalbaarheid van de reeds vooropgestelde herbestemmingsnota van de Lovie vzw beoordeeld. Daarnaast wordt de herbestemmingsnota, rekening houdend met de beoordeling, vervolledigd. Tot slot wordt enerzijds het schadebeeld van het kasteel in kaart gebracht. Anderzijds worden er in functie van de herbestemming verschillende restauratievoorstellen uitgewerkt en geïllustreerd. Dit volledig naslagwerk kan op deze manier dan ook bijdragen tot de reeds geplande herbestemming en restauratie van het kasteel De Lovie te Poperinge.

2 Identificatie

Eigenaar	De Lovie vzw <i>Centrum voor personen met een verstandelijke handicap</i>
Adres	Krombeekseweg 82 8970 Poperinge
Kadaster	Afdeling: 6 Sectie: C Perceelnummer: 568T(DEEL) Gemeente: Poperinge
Beschermingsdossier kasteel 'De Lovie'	Dossiernummer: DW002108 Objectnummer: OW001357 Datum besluit: 3 februari 2000

Het kasteel en vijf parkelementen zijn sinds 3 februari 2000 beschermd als monument. Het park is beschermd als dorpsgezicht.² (fig. 2)

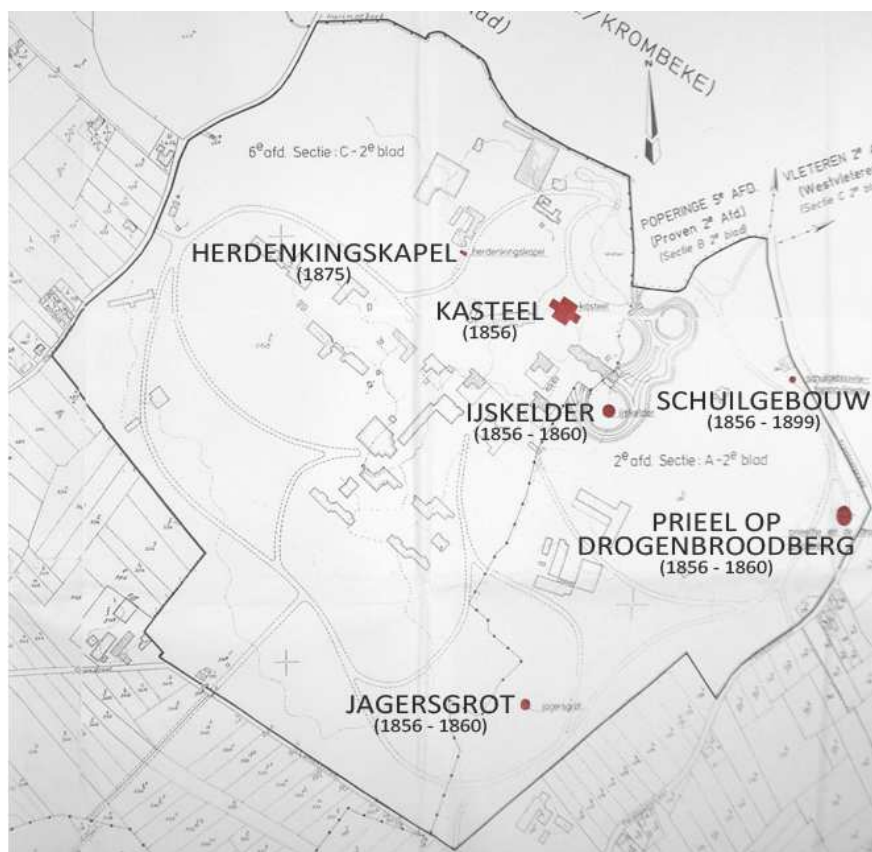

fig. 2: Aanduiding van de beschermde monumenten in het park

² <http://paola.erfgoed.net/engine/fiche.php?id=001357&pv=W>, geraadpleegd op 28 september 2009

3 Het kasteel De Lovie: beschermd als monument

De verantwoording van de bescherming van de vijf parkelementen en het kasteelpark is terug te vinden in de bijlage.³ De motivatie naar aanleiding van de bescherming van het kasteel luidt als volgt:

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument, stads- en dorpsgezicht

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreet van 22 februari 1995;

Wegens zijn historische, i.c. de architectuur-historische en de cultuur-historische waarde, en de socio-culturele waarde:

- *als monument:*

Kasteel De Lovie, gelegen te Poperinge (Poperinge),

Krombeekseweg 82;

bekend ten kadaster:

Poperinge, 6^e afdeling, sectie C, perseelnummer 568T(DEEL)

- *Als zijnde voor West-Vlaanderen zeldzaam voorbeeld van een kasteel opgetrokken in italianiserende neo-renaissance stijl.*

- *Als zijnde een vrij gaaf bewaard zomerverblijf, opgetrokken in 1856, door de vooraanstaande Poperingenaar, Jules Van Merris, voormalig schepen van de stad en liberaal volksvertegenwoordiger, en aldus een getuige van de verfijnde wooncultuur van de aristocratie in de tweede helft van de 19de eeuw.*

- *Als zijnde een geslaagd ontwerp van de toonaangevende, West-Vlaamse architect Pierre Nicolas Croquison (Kortrijk 1806-1887).*

³ Bijlage 1: Ministerieel besluit in verband met bescherming kasteel, parkelementen en kasteelpark, verkregen via Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen, p. 173-176

4 Situering

4.1 Algemeen

Poperinge is gelegen in het zuiden van West-Vlaanderen. (fig. 3) Het kasteeldomein De Lovie ligt op de raakpunten van de gemeenten Poperinge (I), Krombeke (II) en Proven (III). (fig. 4) Het naburig kasteeldomein, daterend van 1763, is 'het Couthof' te Proven van de adellijke familie d'Udekem d'Acoz. In tegenstelling tot Ieper, waar talrijke kastelen net buiten de stadskern werden opgetrokken, is dit niet het geval voor Poperinge. Het kasteel De Lovie en het Couthof zijn de voornaamste kastelen in Poperinge. (fig. 5 p. 10)

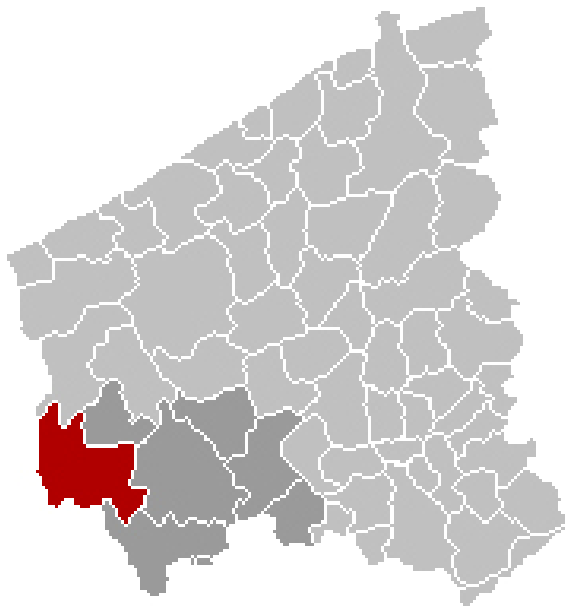

fig. 3: Kaart van West-Vlaanderen met aanduiding van Poperinge

fig. 4: Kaart van Poperinge (I) en deelgemeenten (II - VI), met aanduiding van het kasteeldomein

Het kasteeldomein De Lovie had vier belangrijke toegangen met elk een gebouwtje. De oorspronkelijke hoofdingang was te bereiken via de 'Rode Dreef', gelegen nabij de grens Poperinge - Proven. Deze dreef liep van de zuidelijke toegang van het kasteeldomein naar de weg Poperinge - Proven, langs het kasteeldomein Couthof.⁴ Op 15 maart 1989 werd de hoofdingang gewijzigd naar de Krombeekseweg nr. 82, zodat de Lovie vzw tot het centrum van Poperinge toetrad. De verbinding met Proven verdween in het Poperingse geheel.⁵ (fig. 6 p. 11)

⁴ L. Vandewynckel, *Op land leven. Een studie van een landelijke leefgemeenschap gegroeid vanuit een 19de eeuwse maatschappij. Het Couthof - De Lovie - Het Vogeltje*, (onuitg. master thesis Sint-Lucas), Gent, 1979, p. 24a - 25

⁵ I. Top en K. Papin, *o.c.*, p. 180

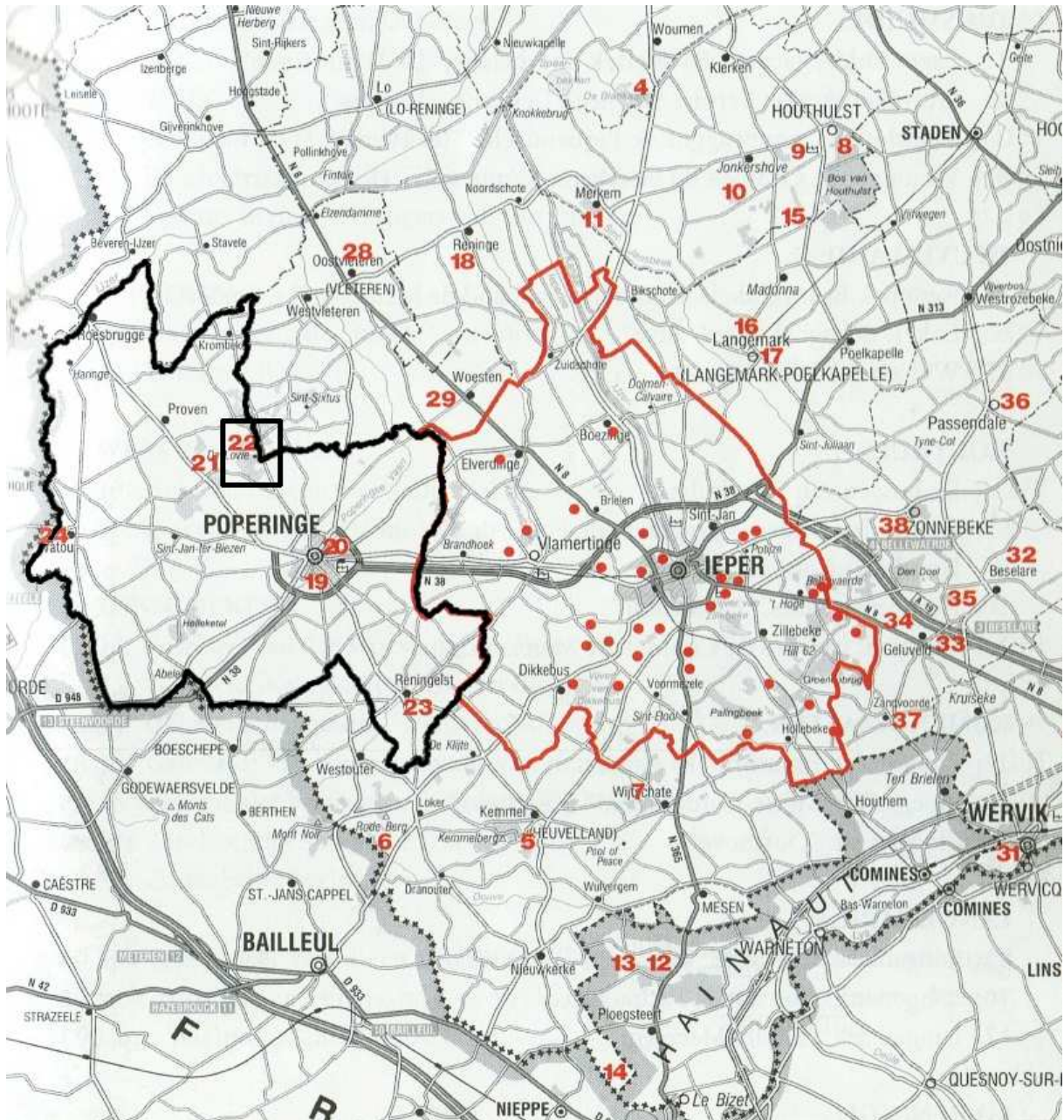

fig. 5: Overzicht van de kastelen rond Poperinge en Ieper⁶

- 21: 't Couthof
- 22: kasteel De Lovie
- 19, 23 & 24: vernield

⁶ V. Priem, *Kastelen en landhuizen in de Westhoek, Ieper*, 1998, p. 3

fig. 6: Situering van het kasteeldomein De Lovie en de Rode Dreef, met de nieuwe hoofdingang via de Krombeekseweg

4.2 Historisch kaartmateriaal

Uit de Atlas der buurtwegen, daterend uit 1844, en de kaart van Vandermaelen uit 1851 is af te leiden dat het betreffende gebied toen heel bosrijk was en de wegen anders verliepen. (fig. 7, fig. 8 p. 13) Na 1850 wordt in dit gebied het ontginnen van het bosland een landschapsvormend gegeven, samen met individuele ingrepen van esthetische aard, waaronder het domein De Lovie.⁷ Als domein en park bestaat De Lovie sinds 1856. Het gebied maakte deel uit van vele grondeigendommen van de familie Van Merris - Van Renynghe.

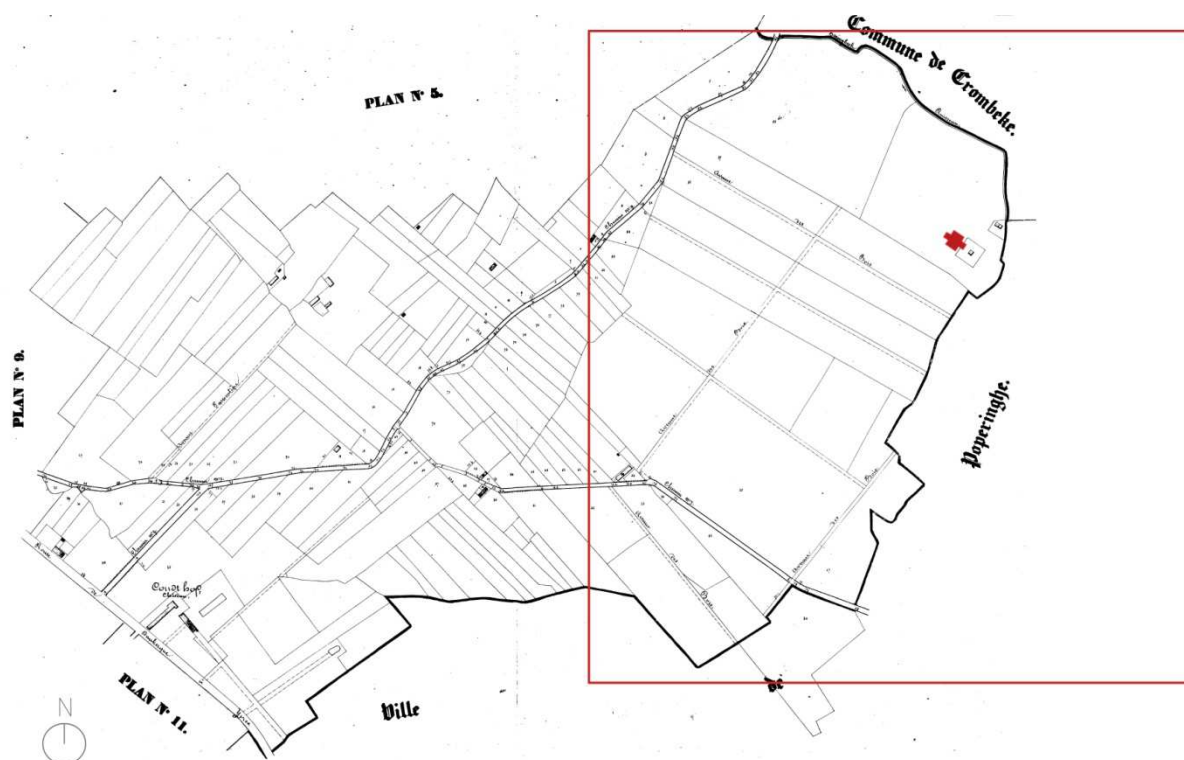

fig. 7: Atlas der Buurtwegen uit 1844, met situering van het later aangelegde kasteeldomein en het kasteel De Lovie.⁸ Het kasteel heeft een kruisvormige plattegrond.

⁷ L. Vandewynckel, o.c., p. 23

⁸ http://www.giswest.be/artman/publish/cat_index_107.html, geraadpleegd op 28 oktober 2009

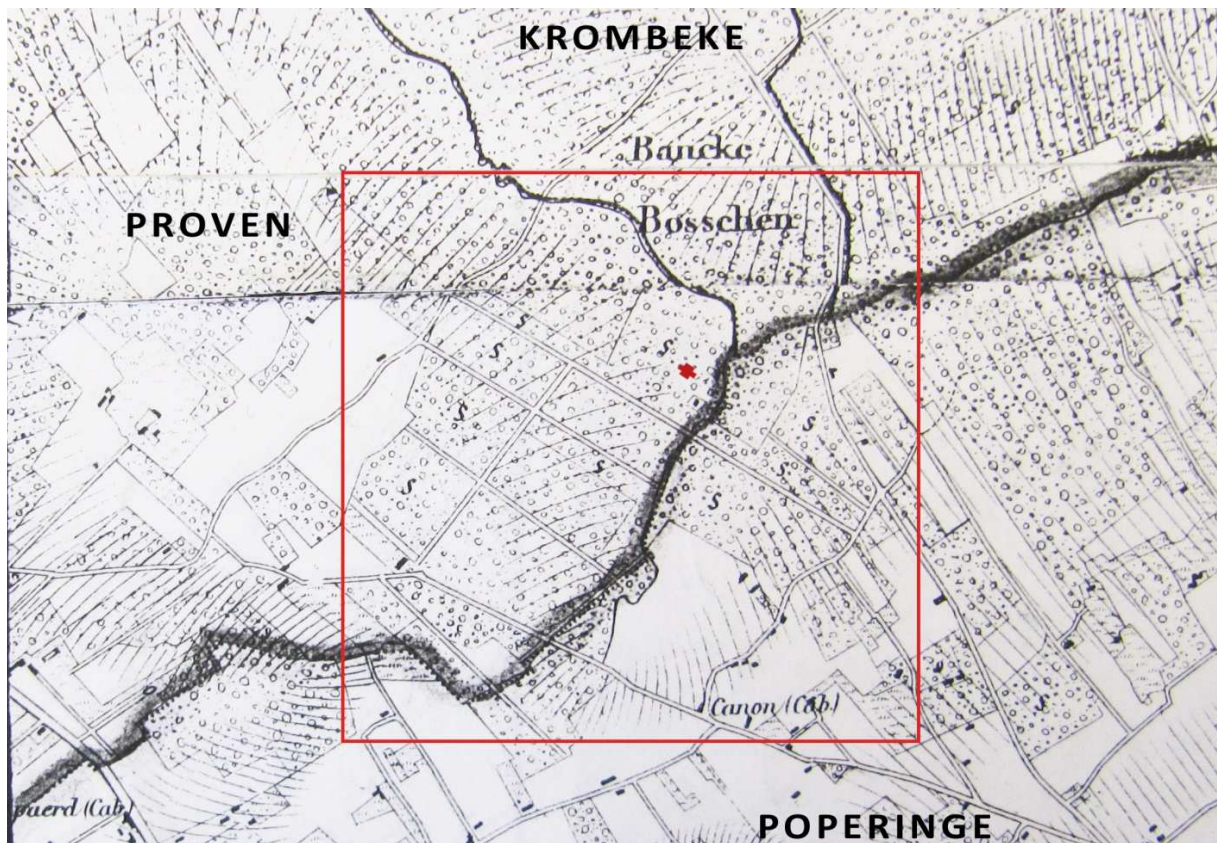

fig. 8: Kaart van Philippe Vandermaelen uit 1851, met situering van het later aangelegde kasteeldomein en het kasteel De Lovie⁹

Aangezien het kasteeldomein op drie gemeenten gelegen is, komt het domein zelden in zijn geheel voor op de geraadpleegde kaarten. Dit is onder andere zo voor de Popp-kaart. De Popp-kaart van Proven is vóór de jaren 1854 - 1856 opgemaakt aangezien het kasteeldomein nog niet wordt aangeduid. (fig. 9)

fig. 9: Kaart van Proven door P.C. Popp, niet gedateerd, met aanduiding ligging kasteel¹⁰

⁹ SAP, kaart van Philippe Vandermaelen uit 1851

¹⁰ SAP, kaart van Proven door P.C. Popp

Daarentegen is op de kaart van Poperinge het kasteeldomein, met vijver en lanen, wel aangeduid. De ligging van het kasteel valt net buiten de kaart. Deze kaart werd dus door P.C. Popp na 1856 opgemaakt. (fig. 10)

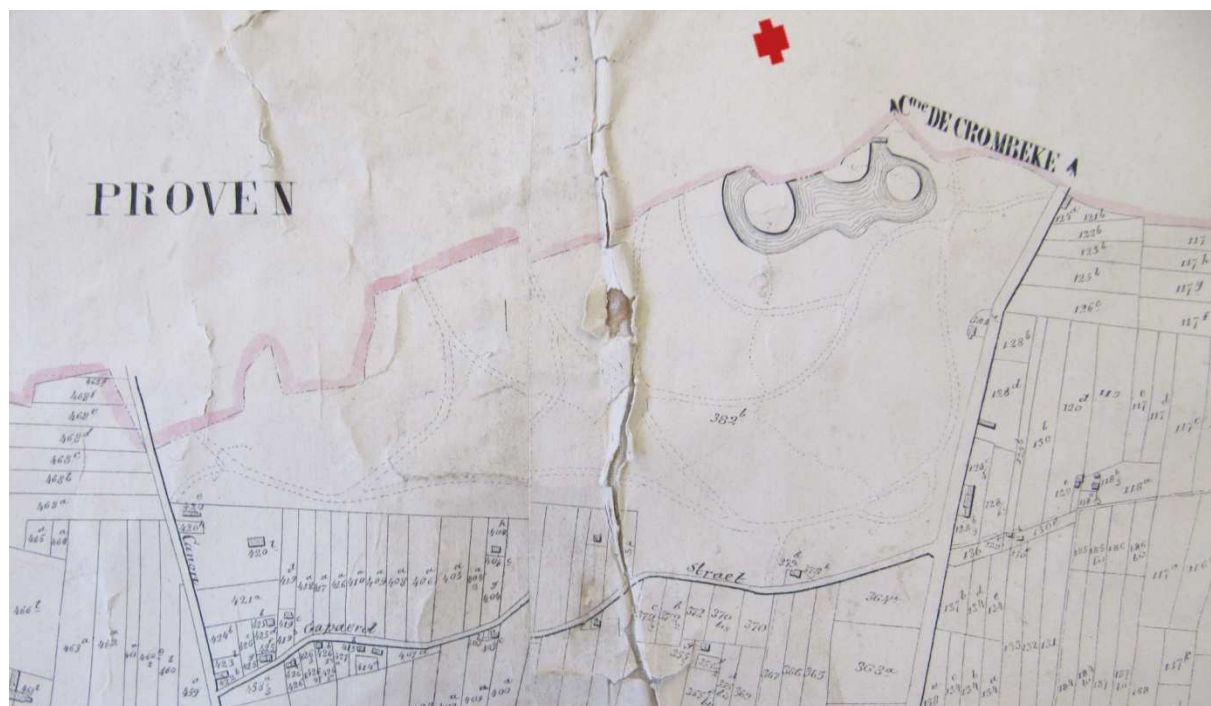

fig. 10: Kaart van Poperinge door P.C. Popp, niet gedateerd, met aanduiding ligging kasteel¹¹

Oscar Fiers, landmeter en archivaris in Poperinge vanaf de jaren 1920, vermeldt op zijn kaart wel het kasteel De Lovie, net buiten de gemeentegrens. (fig. 11)

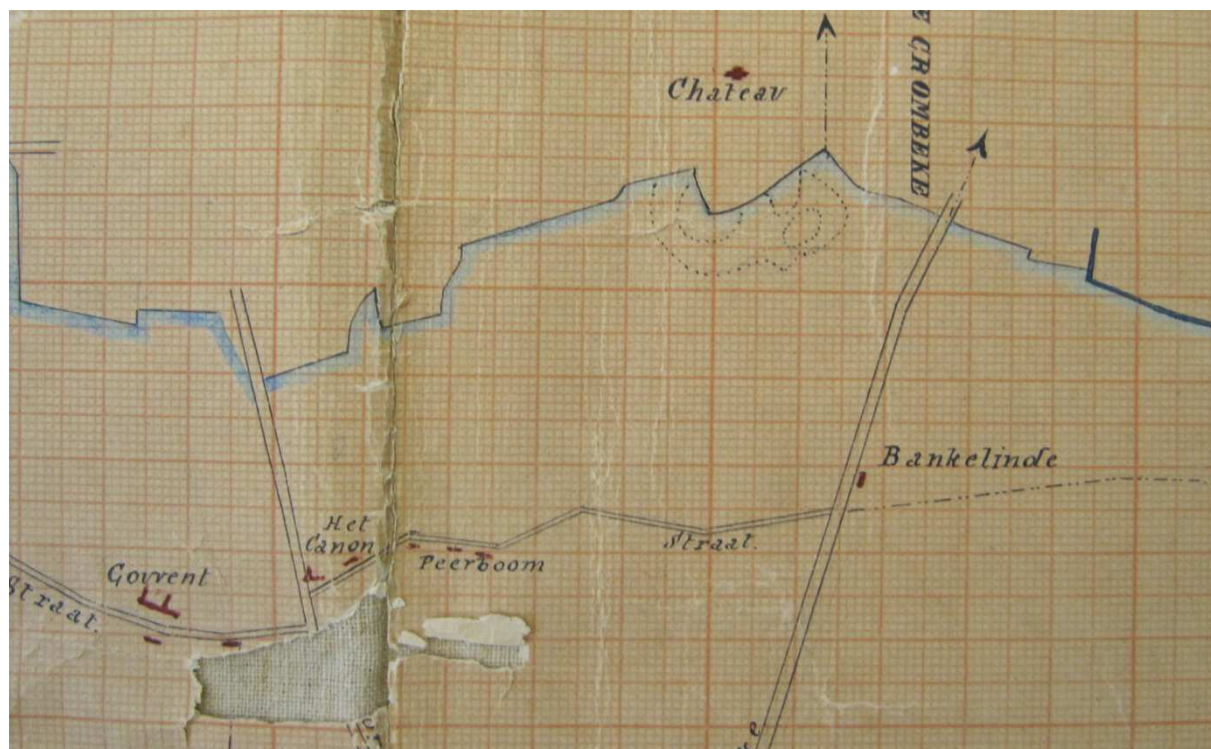

fig. 11: Kaart van Poperinge door Oscar Fiers, op basis van P.C. Popp, jaren 1920¹²

¹¹ SAP, kaart van P.C. Popp van Poperinge

¹² SAP, kaart van Oscar Fiers van Poperinge

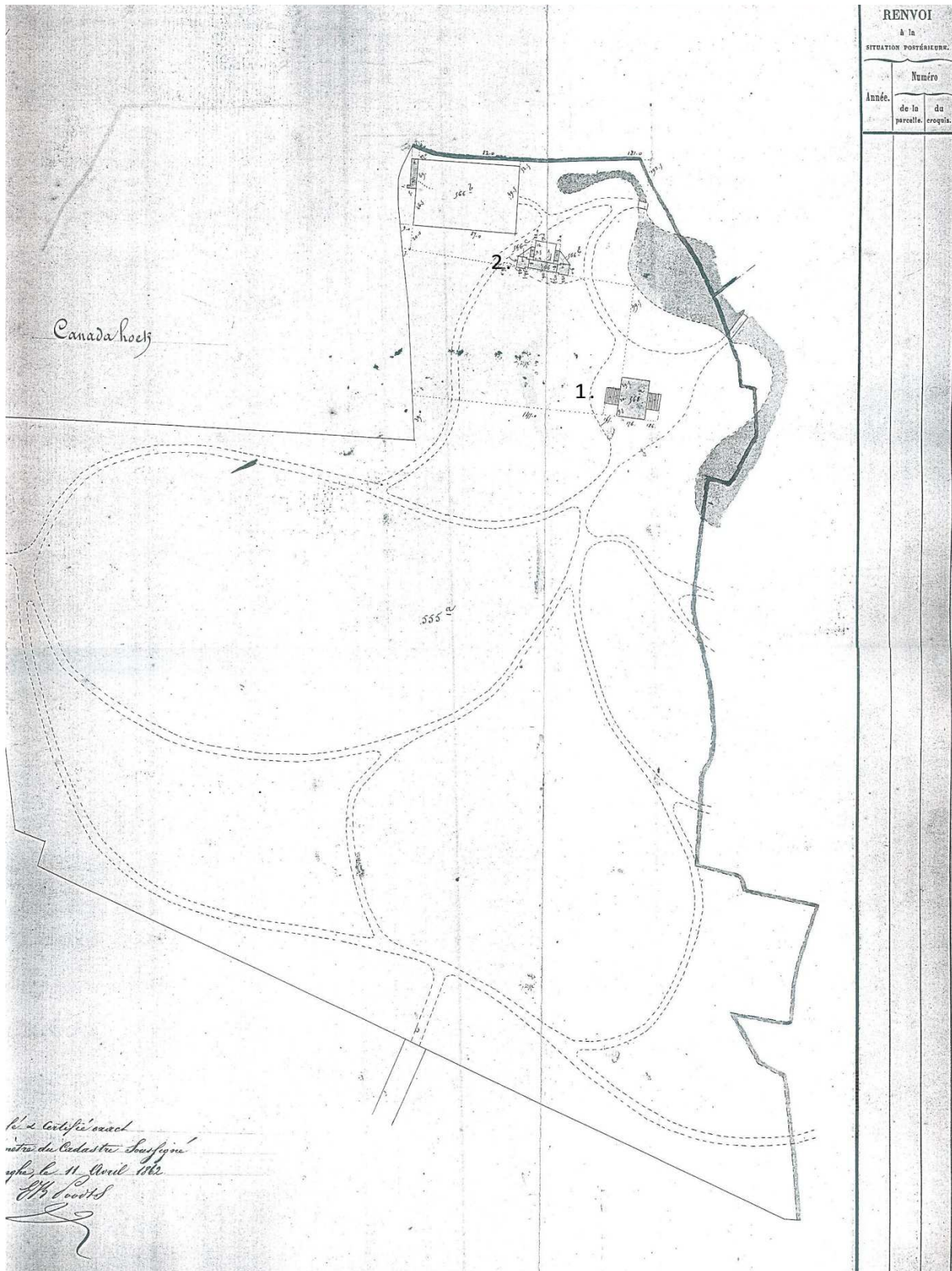

fig. 13: Kadasterplan uit 1862, met vermelding in het kadaster: *voordien lusttuin wordt kasteel*¹⁴

1. Kasteel
2. Koetshuis en paardenstallen

¹⁴ Kadaster Brugge, Poperinge, sectie C nr. 568T(deel)

In 1896 vermeldt het kadaster dat drie percelen worden samengevoegd tot één perceel. Dit heeft betrekking op het kasteel en de paardenstallen. (fig. 14) Maar in 1903 werden deze percelen weer afzonderlijk belast.¹⁵

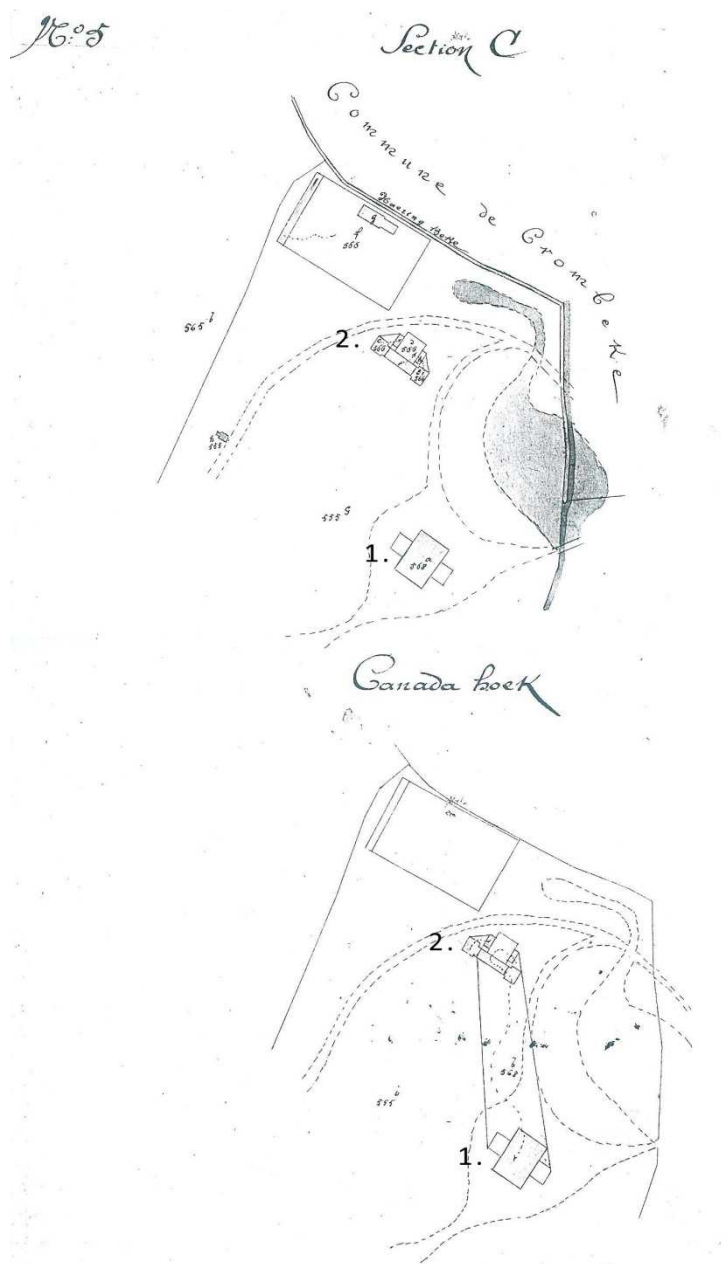

fig. 14: Kadasterplan uit 1896, samenvoeging van percelen

1. Kasteel
2. Koetshuis en paardenstallen

¹⁵ Kadaster Brugge, Poperinge, sectie C nr. 568T(deel)

4.4 Bestaande toestand

Vanaf de jaren 1930 zijn in het kasteeldomein talrijke gebouwen bijgebouwd, in opdracht van het Sanatorium St.-Idesbald (1929-1960) en de Lovie vzw (1960-heden). (fig. 15, fig. 16)

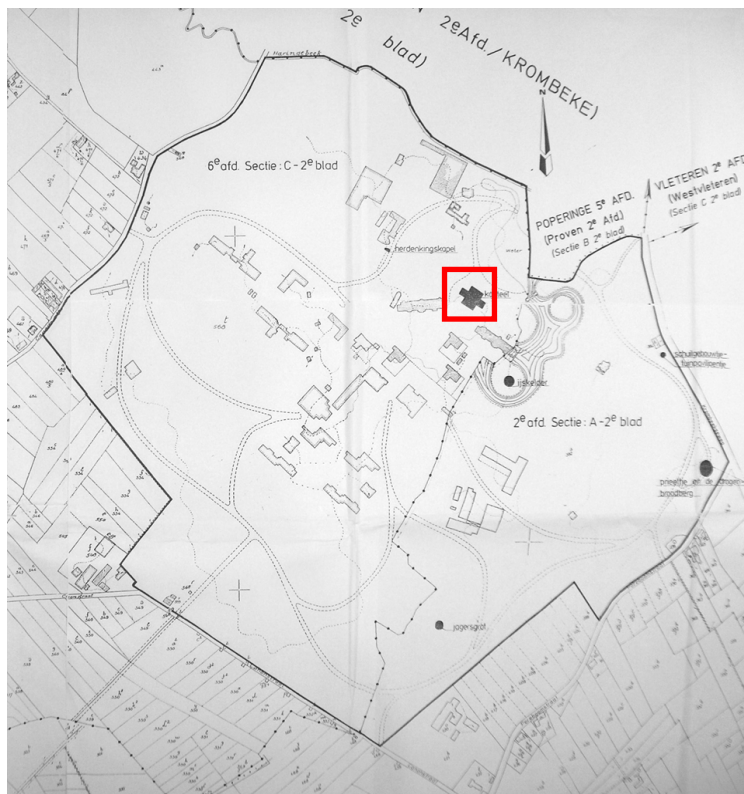

fig. 15: Huidig kadasterplan¹⁶

fig. 16: Luchtfoto kasteeldomein De Lovie¹⁷

: Kasteel

¹⁶ Verzameling de Lovie vzw

¹⁷ Google Earth, geraadpleegd op 30 september 2009

5 Historiek

5.1 De architect: Pierre Nicolas Croquison (1806-1887)

5.1.1 Opleiding

Pierre Nicolas Croquison kreeg gedurende tien jaar een opleiding in het atelier van Louis Roelandt (1786-1864) te Gent. Op 1 februari 1842 werd hij aangesteld als stadsarchitect van Kortrijk.¹⁸ (fig. 17)

Tijdens een reis door Engeland kwam hij in contact met Augustus Welby Pugin en Thomas Harper King, voorstanders van de neogotiek. Daarna bouwde hij omstreeks het midden van de 19de eeuw zijn eerste neogotische kerken, onder meer in Luigne (1848-50), Izegem (1852-55) en de Brugse deelgemeente Sint-Kruis (1851-57).¹⁹

fig. 17: Architect Pierre Nicolas Croquison

Croquison was bevriend met Hendrik Conscience, die zijn invloed gebruikte om de kandidatuur van zijn vriend voor de functie van provinciaal bouwmeester te steunen. Zijn invloed bleek van nut te zijn want in 1858 werd Croquison aangesteld als provinciearchitect van West-Vlaanderen voor de arrondissementen Kortrijk en Ieper.²⁰ In 1861 werd hij tevens lid van de KCM (Koninklijke Commissie voor Monumenten).

Croquison leunde nauw aan bij de ideeën van Jean-Baptiste Bethune. Maar hij kreeg echter meer en meer kritiek op zijn onzorgvuldige restauraties van het stadhuis van Kortrijk en het koor van de Sint-Maartenskerk van Kortrijk. Ze werden spottend 'croquisonneries' genoemd. Als provinciearchitect bouwde hij een twintigtal kerken, twintig pastorieën, tachtig scholen, zestien gemeentehuizen, het gerechtsgebouw van Kortrijk (1865-75), naast talrijke woningen en villa's.²¹

Croquison was een typische 19de-eeuwse architect die verschillende architectuurstijlen hanteerde, namelijk neoromaans en neogotiek voor zijn kerkgebouwen, neogotiek voor een aantal gemeentehuizen, maar ook neoclassicisme voor openbare gebouwen (vb. niet uitgevoerde ontwerpen voor de gemeentehuizen in Ruiselede en Wervik).²²

¹⁸ F. Germonprez, *Bouwmeester Pierre Nicolas Croquison*, in : De Leiegouw, jaargang XXVI (1984), nr. 26, p. 185-186

¹⁹ T. Coomans, *Croquison, Pierre Nicolas*, in: Van Loo, A. (red.): *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 2003, p. 232

²⁰ F. Germonprez, *l.c.*, p. 188-189

²¹ T. Coomans, *l.c.*, p. 232

²² Cfr. persoonlijke mededeling van Jeroen Cornilly, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen

5.1.2 Realisaties

Jeroen Cornilly, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen, is bezig met een studie omtrent het ambt van provinciaal architect in de 19de eeuw in West-Vlaanderen. Hierbij worden slechts de werkzaamheden van Pierre Nicolas Croquison als provinciaal architect onderzocht. Het werk van architect Croquison is in drie groepen in te delen. Allereerst is er zijn werk als stadsarchitect van Kortrijk vanaf 1842. Hij was onder andere betrokken bij de eerste fase van de restauratie van het stadhuis. Ten tweede werkte hij sinds 1858 als provinciaal architect waarbij hij vooral kerken, scholen, hospitalen, enkele gemeentehuizen en grote projecten (bv. gerechtshof in Kortrijk - verwoest in WO II) ontwierp. Ten derde hield hij tot zover mogelijk was er een privépraktijk op na. Dit gaat om een aantal privéwoningen en een reeks kerken die hij buiten Kortrijk bouwde vóór 1858. Na 1856 zijn er nauwelijks nog realisaties van Croquison als privéarchitect bekend. Als provinciaal architect mocht hij er wel een privépraktijk op na houden, maar zijn werklast als overheidsarchitect was vrij hoog. Bovendien kreeg hij naast een vaste wedde een ereloon op de meeste opdrachten.²³

Het kasteel De Lovie is een van de merkwaardigste voorbeelden uit zijn privépraktijk. (fig. 18) Het is het enige gekende kasteel dat Pierre Nicolas Croquison ooit ontwierp. Het kasteel is meteen ook een buitenbeentje doordat het in italianiserende neorenaissancestijl werd opgetrokken. Andere woonhuizen naar zijn ontwerp, Grote Markt 2 te Kortrijk en Brugstraat 12 te Izegem, zijn in neoclassicistische stijl. Andere ontwerpen van Croquison in neorenaissancestijl zijn niet bekend.²⁴

fig. 18: De natuurstenen gedenkplaat, gesitueerd in de kelder, vermeldt Croquison als architect van het kasteel De Lovie

Dit kasteel

werd gebouwd in 1856 door
Mevrouw weduwe Van Merris Van Renynghe
en haar zoon
De heer Jules Van Merris

onder leiding van
Pierre Croquison
architect te Kortrijk

²³ Cfr. persoonlijke mededeling van Jeroen Cornilly, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen

²⁴ Cfr. persoonlijke mededeling van Jeroen Cornilly, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen

5.2 Planmateriaal kasteel De Lovie

Het originele planmateriaal uit 1856, naar ontwerp van architect Pierre Nicolas Croquison, is tot op heden niet voorhanden.

Naar aanleiding van de bescherming van het kasteel startte de dienst cultureel erfgoed van de Lovie vzw in 1997 tevergeefs een zoektocht naar de oorspronkelijke plannen van het kasteel.

Deze personen en archieven werden gecontacteerd door de Lovie vzw:

- Stadsarchief Poperinge, Dhr. W. Tillie: geen resultaat
- Rijksarchief Brugge, Dhr. Eric Huys
notariaat Vandenberghe (1858/1860) en notariaat Berten: geen resultaat
- Kadaster Brugge: geen resultaat
- Luc Devlieghere (toen nog betrokken bij de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen) verwees de Lovie vzw naar de Kortrijkse architect Philippe Pauwels. Zijn moeder is een kleindochter van François Augustin Croquison, broer van Pierre Nicolas Croquison. Hij bezit slechts biografische gegevens en vermoedt dat Croquisons archief in privéhanden is.
- Rijksarchief Kortrijk, Dhr. Maddens: documentatie i.v.m. Croquison, niets gevonden i.v.m. plannen van het kasteel
- Kristof Papin: historicus en auteur van *Biografie van een enfant terrible Jules Van Merris 1831-1899*: geen informatie i.v.m. plannen van het kasteel. Hij raadpleegde het familiearchief van Renynghe de Voxvrie (Rijksarchief Brugge): geen plannen, wel bomen- en plantenbestand van het park.
- Bij de voorbereiding van de aanvraag van het beschermingsdossier bij de cel onroerend erfgoed te Brugge, hebben de toenmalige verantwoordelijken voor het dossier namelijk A.M. Delepierre en M. Huys ook gezocht naar de plannen maar niets gevonden.

Ook Jeroen Cornilly heeft voorlopig nog geen privéarchief van Pierre Nicolas Croquison gevonden.²⁵

²⁵ Cfr. persoonlijke mededeling van Jeroen Cornilly, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen

5.3 Bouw van het kasteel en geschiedenis van de bewoners

5.3.1 Jules van Merris (1856-1899)

De vooraanstaande familie Van Merris, oorspronkelijk uit Frankrijk, kwam naar Poperinge wegens de Franse Revolutie. Joseph Van Merris (1779-1848), schepen onder het Frans bewind in Poperinge, huwde in 1806 met Amélie de Ghyselbrecht. Zij overleed in 1826 en liet al haar goederen na aan haar man. Zo verwierf hij het 18de-eeuwse herenhuis op de Kleine Markt te Poperinge, nu het Burgemeester Bertenplein. Dit huis doet momenteel dienst als Vredegerecht en is gekend als het 'Huis Van Merris' in de volksmond. Deze woonst werd gebouwd naar de plannen van architect Thomas Gombert uit Rijsel.²⁶ (fig. 19 p. 23)

Joseph Van Merris hertrouwde in 1828 met Marie-Josphine-Beatrice van Renynghe (1804-1875). De familie Van Merris en de familie van Renynghe voerden de toon op het Poperingse politieke toneel. Beide families behoorden tot de meest belastingen betalende inwoners.²⁷

Joseph Van Merris overleed op 3 november 1848 en liet zo zijn vrouw en hun toen 17-jarige zoon Jules Van Merris (1831-1899) achter. (fig. 21 p. 23) Jules kreeg al gauw grote bevoegdheid van zijn moeder bij het aankopen van grond. Hij kocht op 9 september 1852 in naam van zijn moeder en zichzelf de Loviebossen en de bossen van "d'Erwete", in totaal ruim 44 ha.²⁸

Jules Van Merris huwde in 1854 met Pauline van Outryve d'Ydewalle maar dit bleek een 'mariage de raison' te zijn. Hij huwde iemand van adellijke afkomst wat zijn naam ten goede zou komen in de hogere kringen. Het was algemeen bekend dat Jules Van Merris een homoseksueel was. Florent Denut, zijn huisknecht, stond algemeen bekend als zijn boezemvriend. Florent Denut, die naast het Huis Van Merris woonde, is volgens de bevolkingsboeken pas na 1856 zijn knecht geworden.²⁹ (fig. 20 p. 23)

Joseph François Van Merris	X	Amélie de Ghyselbrecht
° Belle 1779 † Poperinge 1848		° Poperinge 1774 † Poperinge 1826
	XX	Marie-Josphine-Beatrice van Renynghe
		° Poperinge 1804 † kasteel De Lovie 1875
Jules Charles Cornil Van Merris	X	Pauline van Outryve d'Ydewalle
° Poperinge 1831 † Poperinge 1899		° Brugge 1833 † Ruddervoorde 1911

²⁶ A.M. Delepiere, J. Stroobants, *Het Huis Van Merris, te Poperinge*, in: M&L, jaargang 8 (1989), nr.6, p. 14

²⁷ K. Papin, *Biografie van een enfant terrible Jules Van Merris 1831-1899*, in : Aan de Schreve, driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken, jaargang 22 (1992), nr. 2 en 3, p. 36

²⁸ Ibid. p. 39

²⁹ Ibid. p. 39-41

fig. 19: 'Huis Van Merris', het huidige Vredegerecht, eigen foto maart 2010

fig. 20: De woning van Florent Denut aan de linkerkant van het 'Huis van Merris', 1900-1912³⁰

fig. 21: Jules Van Merris³¹

Na de dood van Joseph Van Merris liet zijn weduwe Marie-Josephine-Beatrice van Renynghe in de Loviebossen, een bosrijk gebied in de buurt van Poperinge, een park aanleggen met middenin een kasteel. Dit alles was bedoeld als buitenverblijf voor haar en haar zoon Jules Van Merris. (fig. 21) De Kortrijkse architect Pierre Nicolas Croquison werd aangesteld om dit immense bouwwerk, in italianiserende neorenaissance stijl, te plannen en uit te voeren.³² (fig. 18 p. 20, fig. 23 p. 26)

De werkzaamheden begonnen wellicht ten laatste in 1854, want toen vroeg Marie-Josephine-Beatrice van Renynghe toestemming aan het Schepencollege om een steenoven te mogen bouwen in de buurt van de Loviebossen. (fig. 22 p. 24) Bij rijke families was het gebruikelijk om hun bouwstenen ter plaatse te bakken in plaats van ze te moeten aanvoeren.³³

³⁰ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 20 februari 2010

³¹ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 14 oktober 2009

³² J. Gheysens, *Het M.P.I. De Lovie te Proven 25 jaar jong: Wat voorafging en wat men in de toekomst ervan verwacht*, in: *Aan de Schreve*, driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken, jaargang 16 (1986), nr. 2, p. 4

³³ K. Papin, *l.c.*, p. 41

Séance du 7 avril 1854.

M. M. Charles Van Driemynghé, Bourgmestre et Henri Van Driemynghé, Chevin, ne pouvant prendre part à la délibération par suite du degré d'absence de la pétitionnaire N^o Van Moeris.

Le Collège est composé de

M. M. Félix Berton, Chevin, Président, Louis Billiau et Pierre Weens, Conseillers et Henri Bonte, Secrétaire.

Le Collège

Création d'une briqueterie.

Du la requête en date du 21 du mois dernier par laquelle Madame N^o de M^o Joseph Van Moeris, propriétaire en cette ville, demande l'autorisation de pouvoir ériger pour une saison, une briqueterie sur la parcelle de terre située à Opperinche, comme au plan cadastral Section A N° 749^a.

Du l'exemplaire de l'affiche du 22 du mois dernier, annonçant au public que ce jour-là à onze heures du matin à l'hôtel de ville de cette ville il sera procédé à une enquête de commodo et incommodo au sujet de cette demande et dans laquelle tous les intérêts qui s'y rattachent doivent être entendus.

Du ce procès verbal de commodo et incommodo duquel il résulte qu'aucune réclamation ni observation n'a été produite au sujet de cette demande.

Du les dispositions de l'arrêté Royal du 12 novembre 1849.

Arrête:

M^o l'avis de Monsieur Joseph Van Moeris, propriétaire en cette ville est autorisé à établir pour une saison une briqueterie

54

à Opperinche, sur la parcelle de terre comme au plan cadastral Section A N° 749^a.

Fait en séance, lors que de jour.

Le Président,

Par ordonnance:
Le Secrétaire,
Bonte

fig. 22: Goedkeuring van het Schepencollege voor het bouwen van een steenbakkerij³⁴

³⁴ SAP 692-6, Schepencollege 1850-1863, p. 53-54

vertaling fig. 22:

Zitting van 7 april 1854

Dhr. Charles Van Renynghe, burgemeester, en Henri Van Renynghe, schepen, mochten niet deelnemen aan de beraadslaging ten gevolge van de graad van verwantschap met de indienster van het verzoekschrift, weduwe Van Merris.

Het college is samengesteld door

Dhr. Felix Berten, schepen, voorzitter, Louis Billiau en Pierre Weens, raadgevers en Henri Bonte, secretaris

Het college

*Oprichting van
een steenbakkerij*

Gezien het verzoek in datum van de 21ste van de vorige maand waarbij de weduwe van de heer Joseph Van Merris, eigenares in deze stad, de toestemming vraagt voor het oprichten van een steenbakkerij voor één seizoen op percelen gesitueerd in Poperinge, volgens het kadasterplan sectie A nr. 749^a.

Gezien het exemplaar van de affiche, van de 22ste van de vorige maand, het publiek aankondigt dat heden om elf uur ten stadhuize een commodo en incommodo onderzoek zal plaatsvinden met betrekking tot deze aanvraag en alle geïnteresseerden zullen gehoord worden.

Gezien het proces verbaal van commodo en incommodo er zich geen enkele klacht over deze aanvraag heeft voorgedaan.

Gezien de beschikkingen van het koninklijk besluit van 12 november 1849.

Besluiten wij:

Weduwe van de heer Joseph Van Merris, eigenares in deze stad, krijgt toestemming om voor één seizoen een steenbakkerij op te bouwen te Poperinge, volgens het kadasterplan sectie A nr. 749^a

Gedaan ter zitting, op bovenstaande datum

Getekend door:

De voorzitter, Dhr. Berten

De secretaris, Dhr. Bonte

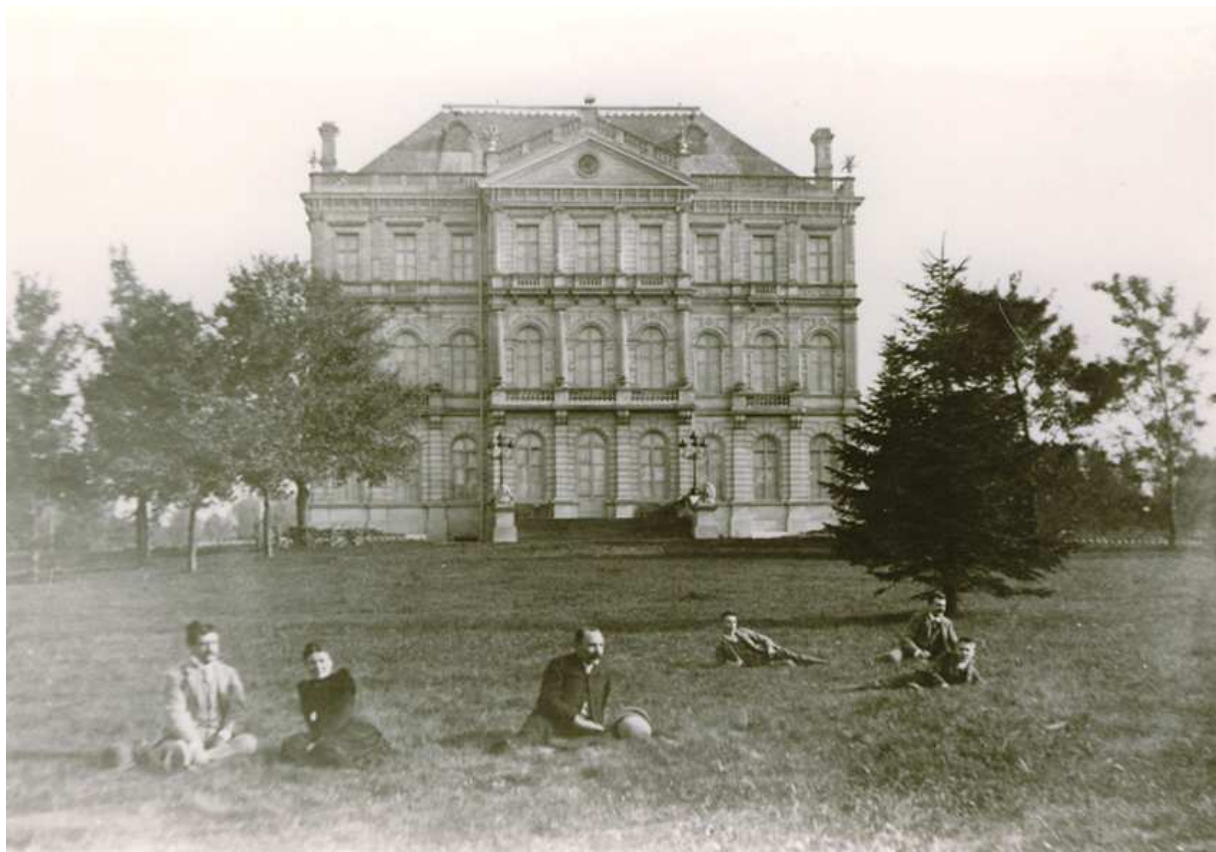

fig. 23: Een van de oudste iconografische bronnen van het kasteel De Lovie, periode Jules Van Merris³⁵

fig. 24: Een van de oudste iconografische bronnen van het kasteel De Lovie, periode Jules Van Merris³⁶

³⁵ Verzameling de Lovie vzw

³⁶ Verzameling de Lovie vzw

Net zoals het kasteel werd het koetshuis met de paardenstallen in 1856 gebouwd. Het gebouw bevond zich ten opzichte van het kasteel meer noordelijk in het domein. (fig. 14 p. 17) Dit eclectisch gebouw werd helaas na 1982 gesloopt. Het gebouw werd gekenmerkt als een *beschilderde baksteenbouw onder leien bedakingen met een overstekende rand o.m. met schoorstukken en een houten sierlijstje, een arduinen plint, beschilderd puilijstje, aflijnend rondboogfries, deels beglaasde koetspoorten met geometrische roedenverdeling, twee aan twee gekoppelde accoladeboogvormige en rondboogvormige muuropeningen en een smeedijzeren luifel*.³⁷ (fig. 25, fig. 26)

fig. 25: De stallen met koetshuis, noordoost-zijde³⁸

fig. 26: De stallen met koetshuis, zuidwest-zijde³⁹

³⁷ <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/31312>, geraadpleegd op 28 september 2009

³⁸ Verzameling de Lovie vzw

³⁹ Verzameling de Lovie vzw

Gelijkaardig aan de paardenstallen zijn rondom het kasteelpark mogelijk nog vier hoeven toe te schrijven als ontwerpen van Pierre Nicolas Croquison.⁴⁰ De paardenstallen en de hoeves zijn opgetrokken onder initiatief van Jules Van Merris.⁴¹ Deze analoge reeks van landelijke gebouwen worden gekenmerkt door hun eclectische bouwtrant. Het decoratieve gebruik van materialen en de specifieke dakafwerking refereren naar een 'stationsarchitectuur'.⁴² (fig. 27)

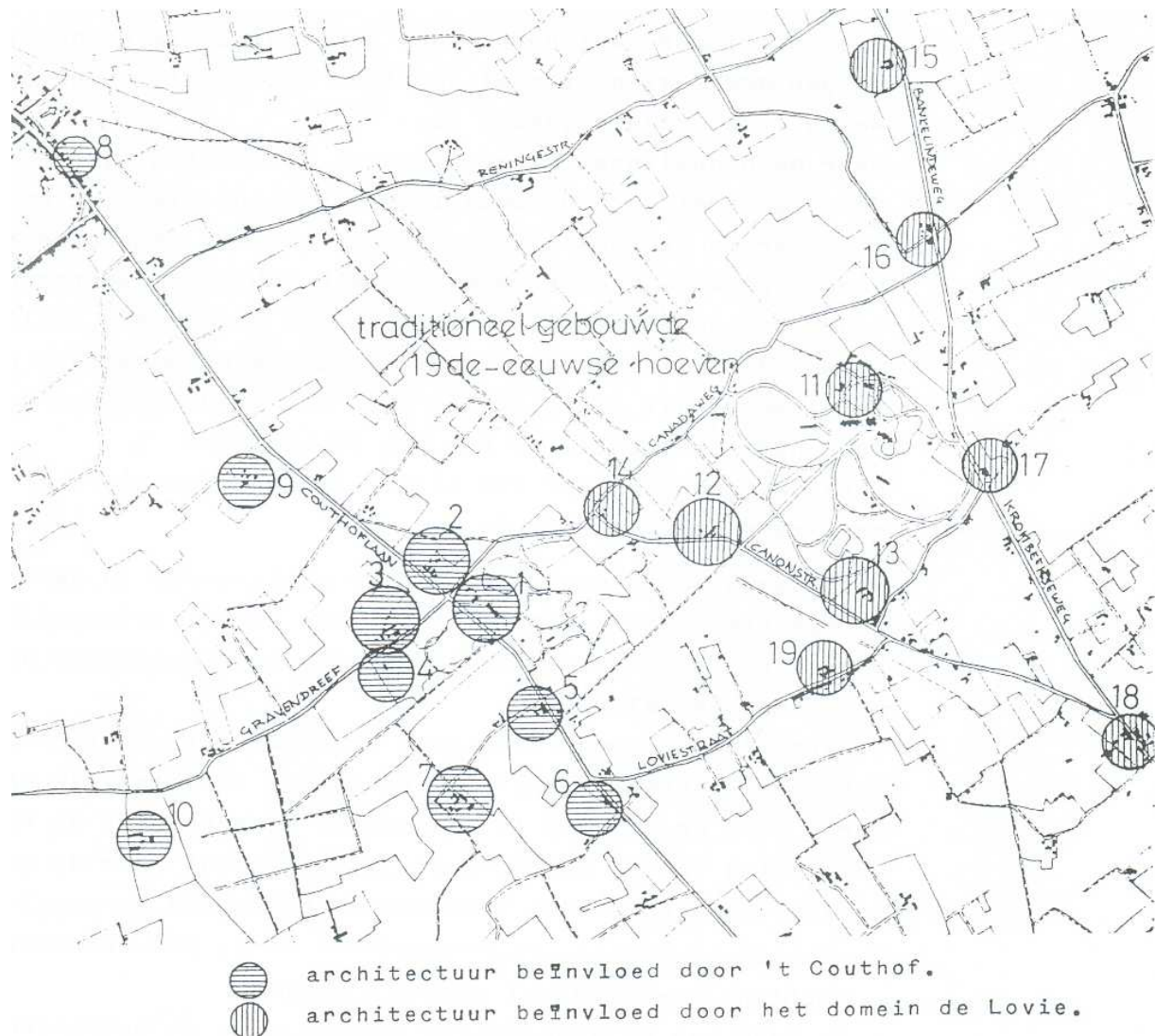

fig. 27: De verschillende architectuurinvloeden ('t Couthof - De Lovie) in traditioneel gebouwde 19de-eeuwse hoeven⁴³

1: het kasteel Couthof

11: Paardenstallen bij kasteel De Lovie, intussen gesloopt

12, 13, 15, 17: hoeves, mogelijk ook naar ontwerp van Croquison

⁴⁰ <http://inventaris.vioe.be/dibe/persoon/946>, geraadpleegd op 15 maart 2010

⁴¹ F. Delepiere, *Aspecten van de 19de-eeuwse landelijke architectuur in het grensgebied Poperinge-Proven-Krombeke, ontstaan onder impuls van Jules Van Merris. Vier boerderijen in de omgeving van het domein "De Lovie"*, (onuitg. master thesis V.U.B.), 1985, p. 6

⁴² L. Vandewynckel, o.c., p. 59-60

⁴³ *Ibid.*, p. 55

Samen met de bouw van het kasteel werd het park, dat een oppervlakte van 58 hectare beslaat, aangelegd in Engelse landschapsstijl. Men plantte heel wat vreemde bomen en plantsoenen aan in combinatie met een net van dreven of lanen. Het pronkstuk was de enige rechtdoorlopende 'Rode Dreef' van ongeveer twee kilometer lengte. (fig. 6 p. 11, fig. 28, fig. 53 p. 45) Deze dreef was aangelegd met rode bakstenen en geflankeerd met rode beuken.⁴⁴ De landschappelijke waarde van deze dreef lag in het scheppen van perspectieven en de begrenzing van het open landschap.⁴⁵

fig. 28: De Rode Dreef⁴⁶

Als bekroning van het domein werd ook in het jaar 1856 de vijver om het kasteel uitgegraven. Net in die periode heerste er een aardappelcrisis in de streek en bijgevolg had de bevolking het financieel moeilijk. De familie Van Merris toonde een sociale bezorgdheid en liet iedereen die kon, helpen met het graven. Met de uitgegraven aarde vormde er zich een kleine heuvel aan de rand van het kasteeldomein, de 'Drogenbroodberg'. Deze benaming is zagezegd in de volksmond ontstaan doordat de werklieden 's avonds als beloning droog brood meekregen naar huis. Men besliste zelfs om de vijvers groter te maken om de bevolking langer aan het werk te houden. Want door de aardappelplaag ontstond er een algemene hongersnood in de streek. De prijs van een brood, reeds vastgelegd door de burgemeester om speculatie te voorkomen, bedroeg destijds bijna één dagloon. Iedereen die kon, mocht er gaan werken, ook vrouwen en kinderen. De kelders van het kasteel waren omgevormd tot gaarkeuken waar de werklieden 's middags een dikke voedzame soep met vlees kregen. Voor velen was dit destijds een luxe.⁴⁷ De familie Van Merris gaf wel een meer rooskleurige benaming aan de berg, namelijk 'de berg van barmhartigheid'.

⁴⁴ I. Top en K. Papin, *o.c.*, p. 110

⁴⁵ *Ibid.*, p. 25

⁴⁶ foto René Matton collectie van Guy Depoorter, verkregen via Dhr. Ivan Top

⁴⁷ K. Papin, *l.c.*, p. 42-43

Ondanks de grote weelde die de kasteelbewoners ten toon spreidden, hadden ze oog voor de schrijnende toestand die de streek toen teisterde. Jules Van Merris en zijn moeder waren de meest vrijgevege onder de gegoede bevolking van de stad, bij een omhaling ten voordele van de hongersnood in de winter van 1855 - 1856.⁴⁸

Later kwam er op deze kunstmatige hoogte in het park een neoclassicistisch prieel, bestaande uit een koepelvormige dakconstructie rustend op acht Dorische natuurstenen zuilen. Dit prieel werd een beeldbepalend restant van de Engelse landschapstuin en van hieruit is er een prachtig zicht op het kasteel, het park en de omgeving. (fig. 29, fig. 30)

fig. 29: Jules Van Merris, samen met de familie Dhont bij het prieel op de Drogenbroodberg, omstreeks 1894⁴⁹

fig. 30: Zicht op kasteel en park vanaf de Drogenbroodberg, omstreek de jaren 1930⁵⁰

⁴⁸ Ibid., p. 41-43

⁴⁹ Verzameling de Lovie vzw

⁵⁰ Verzameling de Lovie vzw

Daarnaast bevat het kasteelpark enkele parkelementen die illustratief zijn voor de levenswijze van de aristocratie tijdens de 19de eeuw. Met name de jagersgrot, de ijskelder en het schuilgebouw ontstonden evenzeer in de tweede helft van de 19de eeuw.

De jagersgrot is op een eiland in de waterpartijen terug te vinden. Het is een omvangrijk grotcomplex dat volledig ingepast is in het concept van de Engelse landschapstuin. Vanuit de schietgaten kon men op waterwild jagen. Deze jagersgrot is zeldzaam omwille van zijn omvang en architecturale uitwerking.⁵¹ (fig. 31)

In de ijskelder, gesitueerd op een eiland in de grote vijver nabij het kasteel, werd er gedurende de winter ijs opgeborgen dat uit de vijvers werd gekapt. De ijskelder is opgetrokken in rode baksteen en heeft een conische vorm onder een bakstenen koepel. In de schacht onderaan ligt een gietijzeren rooster waarop de ijsblokken gelegd werden. (fig. 32) Het smeltwater kon langs daar ook terug weg. Een combinatie van aarde, boom- en struikgewas vormde een degelijke isolatie zodat het in de zomerperiode voldoende afgeschermd was van de zonnewarmte. Omwille van de noordelijk gerichte zware deur bleef de temperatuur zo laag mogelijk. Enerzijds maakte men voor maaltijden gebruik van het ijs, anderzijds voor de verpleging in het 'Gasthuis' te Poperinge.⁵² De kelder is in 2003 volledig gerestaureerd en de oevers werden versterkt. Binnenin werd een lichte glazen vloerconstructie geplaatst zodat de kelder nu toegankelijk is voor het publiek.⁵³

Het schuilgebouw is opgetrokken in gietijzer, een bouw materiaal dat in de 19de eeuw een ruime toepassing kende. Dit gebouwtje, gelegen nabij de huidige hoofdingang, heeft een geslaagde aparte vormgeving. (fig. 33)

fig. 31: De jagersgrot, eigen foto maart 2010

fig. 32: De ijskelder, eigen foto maart 2010

fig. 33: Gietijzeren schuilgebouw, nabij de huidige hoofdingang, eigen foto maart 2010

⁵¹ J. Gheysens, *l.c.*, p. 6

⁵² *Ibid.*, p. 6

⁵³ Cfr. persoonlijke mededeling van Cécile Poissonnier, directieassistent de Lovie vzw, dienst cultureel erfgoed

Jules Van Merris was zeer geëngageerd op het vlak van politiek. Hij was schepen van de stad en liberaal volksvertegenwoordiger. Ook op sociaal vlak bleef hij niet achter. Hij was namelijk stichter en voorzitter van de *Philharmonie of Ancienne Musique des Sapeurs Pompiers* die op internationale concours prijzen wonnen.⁵⁴

Een keerpunt in zijn leven was op 6 november 1875, toen zijn moeder Marie-Josephine-Beatrice van Renynghe stierf in het kasteel. Bijgevolg werd in het park een neogotische kapel opgericht ter nagedachtenis. Een grafzerk, geïntegreerd in de vloer van de kleine kapel, herinnert hieraan. (fig. 34, fig. 35) Deze herdenkingskapel werd samen met het kasteel, de jagersgrot, de ijskelder, het schuilgebouw en het prieel op de Drogenboodberg beschermd als monument op 3 februari 2000. Het was duidelijk dat Jules Van Merris en zijn moeder een sterke band hadden. Op haar bidprentje stond te lezen: *Mon Fils, je meurs, mais mon amour ne meurt pas, je vous aimerai dans le ciel comme je vous ai aimé sur la terre.*⁵⁵

fig. 34: Gedenkplaat in de herdenkingskapel voor Mevr. Van Merris, eigen foto september 2009

fig. 35: Mevr. Van Merris⁵⁶

Na het overlijden van Mevrouw weduwe Van Merris - van Renynghe kwam haar gehele bezit toe aan haar zoon. Waaronder dus ook het kasteel De Lovie waar hij samen met Florent Denut verbleef. Er volgde een periode van luister, weelde en grootse feesten die onder Jules Van Merris plaatsvonden op het kasteel. Men hield jaarlijks bijna 20 feesten, exclusief de speciale feestelijkheden. (fig. 36 - fig. 38 p. 33) Ze lokten heel veel volk naar het park. De Philharmonie zorgde meestal voor een concert maar er waren ook toneelopvoeringen en bals.⁵⁷ Het beheer van het kasteel De Lovie was hoofdzakelijk in handen van Florent Denut, zijn huisknecht en secretaris, zodat Jules Van Merris zich onbekommerd kon wijden aan zijn politieke en andere genoegens. Pauline, zijn vrouw, verbleef daarentegen vaak bij de zusters van het klooster en de kapel 't *Vogeltje*, op enkele honderden meters van het kasteel.⁵⁸ Dit klooster werd in 1837 gesticht door Jules' oom Bruno Van Merris. De gebrandschilderde ramen in de kapel stellen de heiligen voor die de naam van een weldoener van de kapel voorstellen, met onder andere Joseph, Beatrix, Jules, Pauline en Bruno.⁵⁹

⁵⁴ K. Papin, *l.c.*, p. 73

⁵⁵ *Ibid.*, p. 71

⁵⁶ Verzameling de Lovie vzw

⁵⁷ K. Papin, *l.c.*, p. 71

⁵⁸ *Ibid.*, p. 41

⁵⁹ *Ibid.*, p. 69

fig. 36: Menukaart met initialen van Jules Van Merris⁶⁰

fig. 37: Jules Van Merris, samen met de familie Dhont, voor het kasteel, omstreeks 1894⁶¹

STAD POPERINGHE.

PHILHARMONIE.

GROOT FEEST

den leden der
Philharmonie en Oud-Pompierre aangeboden
door hun Voorzitter, den Heer
Julius Van Merris,
op Woensdag 19ⁿ Augusti 1896,
in het Kasteel: *de Lovie.*

Eene plaats zal voorbehouden worden voor
de leden der maatschappij.

*Het park zal toegankelijk zijn voor het
publiek.*

Om 2 uren: Cibelschieting.

Om 3 uren: Concert, onder 't bestuur van
M. Van Elslande.

Om 5 uren: Dagvuurwerk.
Japaneesche bomben.

Om 5 1/2 uren: Oefeningen op een ijzer-
draad door M. Ciriaque, bijgenaamd de Brus-
selsche Blondin.

Om 6 uren; Opstijging van een ballon met
parachute.

Muziekaal intermedo.

Om 8 uren: oefeningen door M. Ciriaque
verlicht door het electriciteit.

— **Ballon** —

Om 8 1/2 uren: Venitiaansch feest op het
water.

Om 9 1/2 uren: Groot Vuurwerk.

Bombardement en Bouquet.

fig. 38: Een van de vele aankondigingen voor een feest in het kasteelpark⁶²

⁶⁰ Verzameling de Lovie vzw

⁶¹ Verzameling de Lovie vzw

⁶² www.historischekranten.be: Het Weekblad van Yperen en het arrondissement, 15 augustus 1896, p. 2, geraadpleegd op 6 maart 2010

Enkele rekeningen, die dateren tussen 1882 en 1888, tonen aan dat Jules Van Merris in de jaren 1880 het meubilair en de aankleding van het kasteel aanpaste. Hij kocht allerhande verlichtingsarmaturen, spiegels, meubels, biljarttafels, gordijnen, vloerbekleding en nog zoveel meer van de beste kwaliteit.⁶³ Hoogstwaarschijnlijk liet Jules Van Merris toen ook de ruimte-indeling van de eerste verdieping aanpassen, door het inbrengen van een kleine tussenverdieping.

Jules Van Merris stierf kinderloos op 27 april 1899 in het 'Huis Van Merris'. Een jaar later werd zowel een boedelinventaris opgemaakt voor zijn vaste woonst in Poperinge als voor het kasteel.⁶⁴ Daaruit afgeleid leefde Jules Van Merris in een onvoorstelbare weelde.⁶⁵ Zijn testament meldt dat alle roerende en onroerende bezittingen in Frankrijk toekwamen aan de vijf kinderen van zijn neef Louis Massiet du Biest-Pouvillion. Vrederechter Charles Dhont kreeg alle roerende en onroerende goederen in Poperinge gelegen met enkele uitzonderingen. Edmond Cortyl, geneesheer-bestuurder van een psychiatrisch instituut te Belle, kreeg alle andere roerende en onroerende goederen gelegen in België. Jules Van Merris droeg de drie legatarissen op om een jaarlijkse rente uit te keren aan zijn intendant Florent Denut van 100.000 BEF, "*en reconnaissance des longs et loyaux services qu'il m'a rendu*". Florent Denut was opgeklommen van huisknecht tot intendant en kreeg tevens het vruchtgebruik van het 'Huis Van Merris' en het kasteel De Lovie met domein. Denut moest zorgen voor de inventarisatie van de goederen na het overlijden van Jules Van Merris. Zijn weduwe kreeg zoals verwacht helemaal niets.⁶⁶

Florent Denut kon slechts voor een korte duur van zijn vruchtgebruik genieten want hij overleed in verdachte omstandigheden op 12 april 1904. Een legataris wilde duidelijk in bezit komen van zijn deel, namelijk het 'Huis Van Merris', het kasteel en andere kleinere eigendommen.⁶⁷ De zaak werd nooit opgelost. Na de dood van Dr. Cortyl in 1908 en van zijn echtgenote in 1910 werd het hele domein openbaar verkocht in 1912. (fig. 39 p. 35)

⁶³ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 177-188

⁶⁴ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 189-200

⁶⁵ K. Papin, *l.c.*, p. 80

⁶⁶ *Ibid.*, p. 78-79

⁶⁷ *Ibid.*, p. 84

Etudes des Notaires François Thibaut à Cassel (Nord) et Auguste Bacquaert à Poperinghe
et de Mmes Didry et Dehandschoewercker, Avoués à Hazebrouck.

ADJUDICATION DÉFINITIVE

SUPERBE DOMAINE

DE LA LOVIE
COMPRENANT:

CHATEAU, PARC & DÉPENDANCES
2 FERMES, 2 FERMETTES & TERRES A LABOUR
LE TOUT SITUÉ A
POPERINGHE, PROVEN & CROMBEKE.

Me **FRANÇOIS THIBAUT**, NOTAIRE à CASSEL, à l'intervention
de Me **AUGUSTE BACQUAERT**, NOTAIRE à POPERINGHE,
procédera à la vente publique, *MEME EN DESSOUS DE LA MISE A PRIX*, des
IMMEUBLES désignés sous les articles suivants de l'affiche avec plan, savoir:

Communes de
Proven, Poperinghe et Crombeke.

ARTICLE 2.
Un **CHÂTEAU** dénommé "**LA LOVIE**", avec
ses Dépendances, y compris Maison de Maître, Maisons
de jardiniers et de gardes-barrières, Serres, Chapelle,
Ecuries, Remises, Parc et Avenue, le tout d'une conte-
nance de 58 HECTARES 3 ARES 76 CENTIARES.

Jouissance immédiate.

Communes de Poperinghe et Proven.
MASSE DES ARTICLES 3 ET 47.

Une **Fermette** de 4 HECT. 85 ARES 92 CENT.
Occupée par la Veuve Dequeker-Sohier.

Commune de Poperinghe.

ARTICLE 9.
Une **Parcelle de Labour** de 13 ARES 30 CENT.
section A n° 404). Anciennement occupée par Fidele
Delplace.

ARTICLE 15.
79 ARES 60 CENT. de **Labour** section A n° 548e et
partie nord des n° 549e et 552e. Occupés par P. Decaestecker-
Vernieuwe.

ARTICLE 16.
1 HECT. 71 ARES 90 CENT. de **Labour** le long du
pavé de Poperinghe à Proven, section A n° 561e, 561e et
561e. Occupés par Charles Declerck.

ARTICLE 22.
Une **Fermette** avec 70 ARES 73 CENT. parmi Fonds
Bâti, Verger et Labour, section A n° 435e, 436e, 442e, 444^e
et 445e. Occupée par Henri Decreus.

Communes de Proven et Poperinghe.

ARTICLE 37.
Une **Ferme** avec Maison d'habitation et bâtiments
d'exploitation d'une contenance totale de 20 HECT. 21 A.
95 CENT. Occupée par Lucien Boudeweel-Merlevede.

ARTICLE 38.
Une **Ferme** bâtie et plantée, contenant parmi Fonds
bâti, Jardin, Pâturage et Terre à Labour 13 HECTAR.
81 ARES. Occupée par Henri Vandewynckel-Lebbe.

Commune de Proven.

ARTICLE 41.
34 ARES 20 CENT. de **Labour** section C n° 469e.
Occupés par Cyrille Elslander.

ARTICLE 48.
21 ARES 50 CENT. de **Labour** section C n° 549e.
Occupés par Maurice Bulckaert.

SÉANCE DÉFINITIVE:
JEUDI 14 NOVEMBRE 1912,

A 2 HEURES TRÈS-PRÉCISES DE RELEVÉE,
EN LA SALLE DE LA MAIRIE A CASSEL (NORD).
POUR PLUS DE DÉTAILS VOIR LES AFFICHES AVEC PLAN.

Ypres, Imp. S. LAFONTEYNE, succ. C. DUMORTIER, Libraire, Relieur, Éditeur du Journal d'Annonces - Le Courrier d'Ypres, rue au Beurre, 17.

fig. 39: Affiche van de openbare verkoop van kasteeldomein De Lovie in 1912⁶⁸

⁶⁸ Privéarchief van Dhr. Ivan Top

vertaling fig. 39:

Studie van de notarissen François Thibaut te Cassel (Noord-Frankrijk) en Auguste Bacquaert te Poperinge en meesters Didry en Dehandschoewercker, gevestigd te Hazebrouck (Noord-Frankrijk).

Definitieve openbare veiling.

Prachtig domein "De Lovie"

Omvattende:

Kasteel, park en bijgebouwen.

2 boerderijen, 2 kleine boerderijen en landbouwgrond.

Dit alles gesitueerd te

Poperinge, Proven en Krombeke.

De heer François Thibaut, notaris te Cassel, in samenspraak met de heer Auguste Bacquaert, notaris te Poperinge, gaat over tot openbare verkoop, desnoods onder de ingestelde verkoopprijs, van de aangeduide onroerende goederen aangegeven onder de artikelen van de affiche volgens plan, wetende:

Gemeenten Proven, Poperinge en Krombeke.

Artikel 2.

Een kasteel genoemd "De Lovie", met bijgebouwen, met inbegrip van een herenhuis, de huizen voor de tuinmannen en de parkwachters, serres, kapel, stallingen, koetshuis, park en oprijlaan, dit alles met een oppervlakte van 58 ha 3 a en 76 ca.

Onmiddellijk vrij.

Gemeenten Poperinge en Proven.

Samenvoeging van de artikelen 3 en 47.

Een kleine boerderij, groot 4 ha 85 a 92 ca.

Gebruikt door de weduwe Dequeker-Sohier.

Gemeente Poperinge.

Artikel 9.

Een perceel landbouwgrond van 13 a 30 ca. Sectie A nr. 404^a. Tot voorheen gebruikt door Fidèle Delplace.

Artikel 15.

79 a 60 ca. Landbouwgrond sectie A nr. 548^a en noordelijk van de nr. 549^a en 552^a gebruikt door P. Decaestecker-Vernieuwe.

Artikel 16.

1 ha 71 a 90 ca. Landbouwgrond langs de weg Poperinge-Proven, sectie A nrs 561ⁱ, 561^c en 561^p, gebruikt door Charles Declerck.

Artikel 22.

Een kleine boerderij op 70 a 73 ca. midden andere gebouwen, met boomgaard en landbouwgrond, sectie A nrs 435^a, 436^a, 442^a en 445^a gebruikt door Henri Decreus.

Gemeente Proven en Poperinge.

Artikel 37.

Een hoeve met woonhuis en landbouwgebouwen met een totale oppervlakte van 20 ha 21 a 95 ca gebruikt door Lucien Boudeweel-Merlevede.

Artikel 38.

Een hoevegebouw met aanplantingen, bevattende midden andere gebouwen een tuin, weiden en landbouwgrond, groot 13 ha 81 ca, gebruikt door Henri Vandewynckel-Lebbe.

Gemeente Proven.

Artikel 41.

Landbouwgrond, groot 34 a 20 ca. Sectie C nr. 469^a, gebruikt door Cyrille Elslander.

Artikel 48.

Landbouwgrond, groot 21 a 50 ca. Sectie C nr. 549^a, gebruikt door Maurice Bulkaert.

Definitieve toewijzing:

Donderdag 14 november 1912, om 14.00u in de namiddag

in de zaal van het Stadhuis te Cassel (Noord-Frankrijk).

Voor verdere details, zie de affiches met plannen. (fig. 40 p. 37)

leper, drukkerij S. Lafonteyne, opvolger C. Dumortier, boekhandel, boekbinder, uitgever advertentiekraant. De kraant van leper, Boterstraat 17.

5.3.2 Graaf Joseph de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922)

Het kasteel en het bijbehorend domein werd eind 1912 bij de openbare verkoop aangekocht door graaf Joseph de Brouhoven de Bergeyck uit Beveren-Waas om te dienen als zomerverblijf. (fig. 41) De graaf was gehuwd met gravin Josephina Maria Cornet d'Elzius de Peissant en samen hadden ze tien kinderen. (fig. 42) De grafelijke familie bracht telkens haar huispersoneel mee, waaronder ook de huisleraar en romancier Jozef Simons die sinds 1909 bij hen in dienst was.⁷⁰

Bij de komst van de grafelijke familie in 1912 werd een openbare verkoop van het meubilair van Jules Van Merris gehouden op 7 en 8 mei 1913 te Poperinge. De affiche van deze openbare verkoop vermeldt onder andere het volledige meubilair van het salon, de eetkamer, de bibliotheek en vierentwintig volledige sets van slaapkamermeubilair. (fig. 43 p. 39) Dit meubilair werd openbaar verkocht zodat de erfgenamen uit onverdeeldheid konden treden. De graaf kocht zelf een deel van de inboedel.⁷¹

fig. 41: Het kasteel ten tijde van de grafelijke familie⁷²

fig. 42: De familie de Brouhoven de Bergeyck⁷³

⁷⁰ I. Top en K. Papin, *o.c.*, p. 178

⁷¹ Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam, p. 201-202

⁷² Verzameling de Lovie vzw

⁷³ Verzameling de Lovie vzw

POUR SORTIR D'INDIVISION

Vente Publique

DU SUPERBE

MOBILIER

garnissant le Château " La Lovie "
à Poperinghe

Me BACQUAERT, notaire à Poperinghe, à l'intervention de son confrère Me THIBAUT, notaire à Cassel, procédera les

MERCREDI 7 ET JEUDI 8 MAI 1913

et jour suivant s'il y a lieu

chaque fois 9 heures 1/2 très précises du matin, dans la grande salle du Café " Au Nouvel Aigle d'Or ", Grand' Place, à Poperinghe, à la vente publique d'un très joli mobilier provenant du Château " La Lovie " et consistant notamment en :

Mobiliers complets de salon, salle à manger et bureau; bibliothèque, buffet; secrétaire et tables en marqueterie; clavecin en acajou incrusté; grand billard et accessoires; 4 superbes tables de jeu; billard anglais, jeu de toupie; magnifique horloge; fauteuils, chaises et canapés en reps, velours et cuir; chaises et fauteuils en chêne, cerisier, acajou, noyer, palissandre, etc.; quantité de grandes glaces de cheminée et trumeaux; garnitures complètes de 24 chambres à coucher, comprenant: bois de lit avec ressorts, armoires à glace, lavabos et tables de nuit en palissandre, acajou, chêne, orme et cerisier; garnitures style empire; 8 chaises et 2 fauteuils style Louis XV; grande quantité de matelas; traversins et oreillers, lambrequins, rideaux, tentures; tapis et carpettes en Smyrne et tapisserie de Tournai; tableaux et gravures, 2 tableaux japonais; tables guéridons, tables à coulisses et autres, tables en laque de Chine; tables gigogne; grandes armoires en pitchpin; commodes en chêne, acajou, noyer, etc; coffre-fort; 2 lampadaires sur piédestaux japonais; magnifiques lustres et suspensions; pendules et garnitures de cheminée; toilettes; nombreuses garnitures de lavabos, etc., etc.

Magnifiques vases et plats anciens en porcelaine de Chine et du Japon; service à café (genre capucine); soupières et corbeilles à fruits.

Superbes services de table en porcelaine blanche dorée (style empire), porcelaine colorée; service bleu en Tournai et autres.— Grande quantité de verres à bière, vin, champagne et liqueurs en cristal taillé et autres; etc., etc.

Grande quantité de plats et assiettes en étain; batterie de cuisine en cuivre; chandeliers et bougeoirs.

Ordre de la Vente :

La vaisselle et les menus objets se vendront le matin, et l'après-midi les gros meubles.

La vente se fait au grand comptant avec 10 p. % de frais

Cassel, in.p. L. Fleury.

fig. 43: Affiche van de openbare verkoop van het meubilair van Jules Van Merris⁷⁴

⁷⁴ Privéarchief van wijlen Dhr. Albert Decrock te Poperinghe

vertaling fig. 43:

om uit onverdeeldheid te treden

Openbare verkoop

van schitterend

meubilair

van het kasteel De Lovie te Poperinge

Dhr. Bacquaert, notaris te Poperinge,

in samenspraak met zijn collega Dhr. Thibaut, notaris te Cassel, gaat op

woensdag 7 en donderdag 8 mei 1913

en de volgende dag indien nodig

Telkens om half tien in de voormiddag, in de grote zaal van het café 'Au Nouvel Aigle d'Or', Grote Markt te Poperinge, over tot openbare verkoop van zeer mooi meubilair afkomstig uit het kasteel De Lovie en bestaand uit:

Volledig meubilair van salon, eetkamer en bureau; bibliotheek, buffet; schrijfmeubel en tafels met inlegwerk; klavecimbel met mahonie inlegwerk; grote biljarttafel en toebehoren; 4 schitterende speeltafels; Engelse biljarttafel, een tol; prachtige klok; armstoelen; stoelen en zitbanken in rips, fluweel en leer; stoelen en armstoelen in eik, kerselaar, mahonie, notelaar, palissander, enz.; een hoeveelheid aan grote schoorsteenspiegels en penantspiegels, 24 volledige sets slaapkamermeubilair, omvattend: ledikant met veren, spiegelkast, wastafels en nachttafels in palissander, mahonie, eik, iep en kerselaar; versieringen in empirestijl, 8 stoelen en 2 armstoelen in Lodewijk XV-stijl, grote hoeveelheid matrassen, peluws en hoofdkussens, lambrekijns, gordijnen, behang; tapijt en kleine vloerkleedjes in Smyrne en wandtapijt van Doornik; schilderijen en gravures, 2 Japanse schilderijen; pronktafeltjes, tafels met uitschuifstukken en andere, tafels met Chinese lak; mimitafeltjes; grote kasten in pitchpine; commodes in eik, mahonie, notelaar, enz.; brandkast; 2 staande lampen op een Japans voetstuk; prachtige luchters en ophangingsystemen; slingeruurwerken en schoorsteengarnituren; toiletten; talrijke wastafelgarnituren, enz., enz. Prachtige vazen en oude schalen uit Chinees en Japans porselein; koffieservies (Oost-Indische soort); soepterrines en fruitmandjes. Schitterend tafelservies in verguld wit porselein (empirestijl); kleurrijk porselein; blauw servies uit Doornik en andere - grote hoeveelheid bierglazen, wijnglazen, champagneglazen en likeurglazen uit geslepen kristal en andere; enz., enz. Grote hoeveelheid tafelgerei in tin; keukengerei in koper; kandelaars en luchters.

volgorde van de verkoop:

Het tafelgerei en de kleine bijzonderheden zullen 's ochtends verkocht worden en de grote meubels in de namiddag.

Op de verkoop dient contant betaald te worden met surplus 10% kosten

Cassel, drukkerij L. Fleury

Op de eerste verdieping hadden de graaf en de gravin hun slaap- en gastenkamers. De grote open ruimte boven de hal was voorzien als les- en ontspanningsruimte. Op de tweede verdieping waren de slaapkamers van de kinderen, het klaslokaal van de huisleraar, een speelzaal en een paar gastenkamers terug te vinden. De slaapvertrekken van het dienstpersoneel bevonden zich samen met de naai- en strijkkamer op de zolderverdieping.⁷⁵

Het interieur van het kasteel onderging in de periode van de grafelijke familie enkele wijzigingen. Zo werd het kasteel voorzien van een elektrische installatie en centrale verwarming. De graaf was zeer vooruitstrevend wat betreft de aanpassing voor nieuwe levenswijzen.⁷⁶

Daarnaast richtte men het bureau van Jules Van Merris in als huiskapel. Op de zolderverdieping van het kasteel zijn stukken houtsnijwerk terug te vinden die deel uitmaakten van de aankleding van de huiskapel. In deze stukken zijn gebrandschilderd glas verwerkt die enkele apostelen afbeelden. Dit zijn ondermeer Andreas, Petrus, Johannes en Paulus.⁷⁷ (fig. 44 p. 42) Ook zijn er afzonderlijke stukken glas-in-lood bewaard waarop onder andere Mattheus afgebeeld staat. De bijbehorende lambrisering is heden terug te vinden in de woning van geneesheer-bestuurder Dr. Valère Sierens, gebouwd in de periode van het sanatorium.⁷⁸ In de huiskapel bracht men tevens in de rondbogige vensteropening een gebrandschilderd glasraam in waarop de wapenschilden van de families de Brouhoven de Bergeyck en d' Elzius de Peissant afgebeeld staan. (fig. 45 p. 42) Dit glasraam werd in de sanatoriumperiode verplaatst naar de vestibule.

Dezelfde wapenschilden zijn tot tweemaal toe terug te vinden op de toen vernieuwde monumentale trap in de vestibule en op de lambrisering in de woning van Dr. Sierens. (fig. 46, fig. 47 & fig. 48 p. 42) De oorspronkelijke trap, ten tijde van Van Merris, werd na de Eerste Wereldoorlog overgebracht naar het Sint-Janscollege te Poperinge.⁷⁹

De nieuwe eigenaars van het kasteel hadden een bepaalde invloed op het interieur door het inbrengen van interieurelementen die telkens voorzien waren van hun wapenschilden.

⁷⁵ M. Florizoone, *De Lovie Proven, Ons eigen dorp*, in: De Gidsenkring, jaargang XIX (1981), nr. 1, p. 21

⁷⁶ J. Gheysens, *l.c.*, p. 9

⁷⁷ D. Laporte, *Kunsthistorische onderzoekstechnieken, hoofdstuk Christelijke iconografie*, cursus Hogeschool Artesis, Antwerpen, 2008, p. 5

⁷⁸ Cfr. persoonlijke mededeling van Cécile Poissonnier, directieassistent de Lovie vzw, dienst cultureel erfgoed en cfr. fig. 60 p. 48

⁷⁹ K. Papin, *Van Latijnse School tot St.-Janscollege, 350 jaar humaniora te Poperinge (1657-2007)*, Uitgave Sint-Janscollege, 2007, p. 41

fig. 44: Houtsnijwerk met glas-in-lood op de zolderverdieping, eigen foto januari 2010

fig. 45: De wapenschilden van de graaf en gravin op het gebrandschilderd glas, eigen foto december 2009

fig. 46: De wapenschilden van de graaf en gravin op de trap in de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 47: De wapenschilden van de graaf en gravin met devies in de lambrisering bij het bordes, eigen foto november 2009

fig. 48: Het wapenschild van de gravin in de lambrisering van woning Dr. Sierens, eigen foto maart 2010

(fig. 46) "Het stelt een dubbelschild voor met links, de wapentekens van de graaf met op een veld van azuur drie gouden molenijzers, rechts het wapen van de gravin gevierendeeld met elk deel gekeperd in twee delen: bovenaan links en onderaan rechts in geel, gekeperd met goud twee jachthoorns boven en één beneden; bovenaan rechts en onderaan links op een veld van azuur, gekeperd met zilver twee kruisen bovenaan met kroon en vijf kantelen, onderaan een kruis. Het geheel versierd met een grafelijke kroon bezet met parels. Hun lijfspreuk erboven aangebracht luidt: "Hoc Virtutis Opus" wat betekent: 'Dit is de vrucht van de deugd'."⁸⁰

⁸⁰ J. Gheysens, *l.c.*, p. 16

Het kasteel De Lovie was slechts van korte duur eigendom van de grafelijke familie. Toch was deze periode zeer belangrijk. Het speelde tijdens de Eerste Wereldoorlog een voorname rol in de oorlogsvoering want het kasteeldomein lag net buiten het frontgebied. In het kasteel was het hoofdkwartier gevestigd van verschillende Franse en Engelse legerkorpsen en de Engelse Tweede Cavaleriedivisie. Verder werden er cursussen gegeven aan telefonisten. Heel wat prinses en generaals verbleven bijgevolg in het kasteel. De Prins van Wales, de latere Edward VIII van Engeland, verbleef er zelfs meerdere maanden. Generaal Gough vermeldt in zijn gedenkschriften het kasteel als *een groot, pretentius, lelijk, vierkant gebouw*.⁸¹ Op 5 juli 1917 vond er op het kasteel een topontmoeting plaats tussen Koning Albert I van België, de Engelse koning George V en President Poincaré van Frankrijk.⁸²

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef de familie de Brouhoven de Bergeyck wonen in het kasteel want hun winterverblijf in Beveren-Waas lag in bezet gebied. Ook Jozef Simons, de huisleraar, bleef bij hen totdat hij in 1916 vrijwillig dienst nam bij de artillerie.⁸³ In het voorjaar van 1918 week de grafelijke familie toch uit naar Frankrijk op aandringen van de geallieerde legerleiding die het kasteel als hoofdkwartier gebruikten. Niettegenstaande het herhaaldelijk overvliegen van Duitse vliegtuigen werd er geen noemenswaardige schade aangericht aan het kasteel en het domein. (fig. 49, fig. 50) Na de Wapenstilstand keerde de familie terug naar het kasteel en ook Jozef Simons vervoegde hen daar opnieuw.⁸⁴

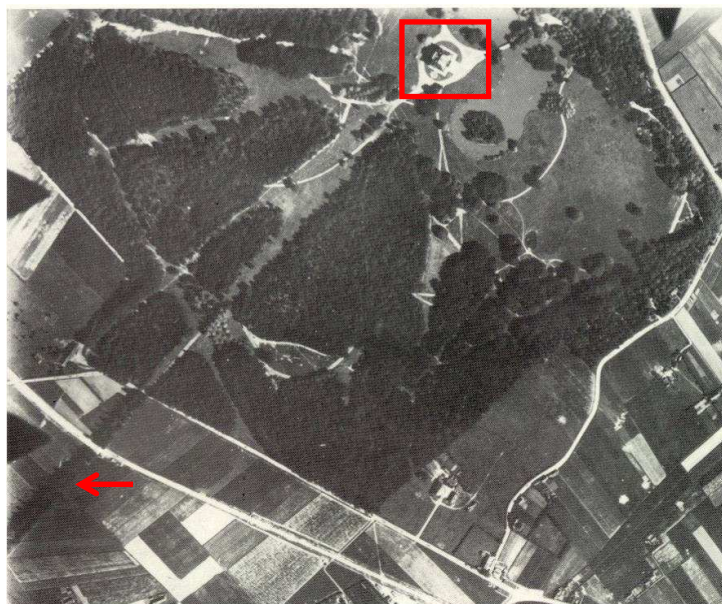

fig. 49: Luchtfoto van het kasteeldomein tijdens de Eerste Wereldoorlog⁸⁵ □: Kasteel →: De Rode Dreef

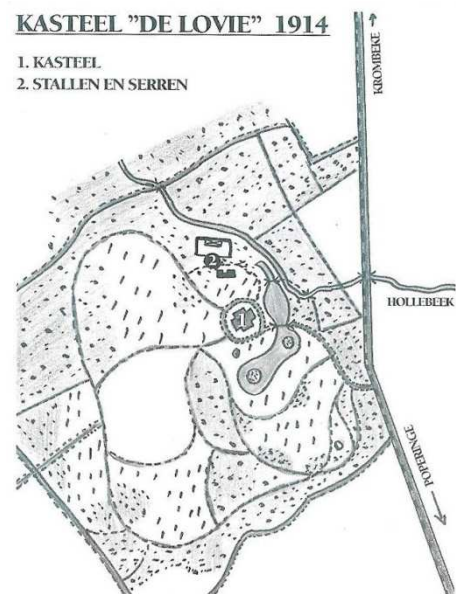

fig. 50: Het kasteeldomein in 1914⁸⁶

⁸¹ I. Top en K. Papin, *o.c.*, p. 178

⁸² J. Gheysens, *l.c.*, p. 7

⁸³ *Ibid.*, p. 7

⁸⁴ J. Gheysens, *l.c.*, p. 7

⁸⁵ Mediatheek van de Lovie vzw, uit map: 'De slag van Ieper' - 1917 - kunstfoto's en plannen - foto 4

⁸⁶ V. Priem, *o.c.*, p. 130

Jozef Simons schreef in 'Schetsen en verhalen van een kanonnier' over zijn belevenissen tijdens de Eerste Wereldoorlog en zijn verblijf in het kasteel waarvan hierna enkele passages volgen. Daaruit afgeleid moet er heel wat bedrijvigheid geweest zijn. Hij vertelt dat hij samen met Franse en Engelse officieren op het platte dak van het kasteel de strijd kon volgen vanaf het front van Diksmuide tot over Ieper. Rondom de luikopening in het dak zijn nog steeds de richtingspijlen naar dorpen en steden van het front en achterland aanwezig. (fig. 51)

'25 dec. 1914. Zoo waren wij op 'De Lovie' - het eenig bewoond gebleven kasteel van Onbezet België - van langzamerhand aan oorlog en gevaar gewoon geraakt. ... vertrouwen in het leger der bondgenooten, ook wel een zekere aantrek tot dit avontuurlijke leven zoo nabij de strijdlinie, maar meest toch het verlangen om de soldaten bij de inkwartiering door alle mogelijk dienstbetoon behulpzaam te wezen, deden ons blijven; ... Toen begon de slag langs den IJzer en elken avond klommen wij op het hooge platte dak om in gezelschap van uitleg-verstreckende, soms Fransche, soms Engelsche officieren den strijd te volgen aan de vuurpijlen, het bliksemen van de kanonnen en het oorverdovend gedreun van vuurmonden van alle slag. Dag en nacht raasde het geschut, daverde het kasteel; 's avonds, op de eerste en tweede verdieping hoefden wij enkel de stores even te lichten om de kanon-schitteringen in den hemel te zien spalcken...'⁸⁷

'12 aug. 1915. <<Mijnheer, daar wachten twee Engelsche kapiteins op u in de hall.>> Dat beduidt: inkwartiering, en sinds lang is dat mijn zaak. <<Hoeveel kamers en bedden kunt gij te onzer beschikking stellen? >> <<Zoo veel, wil ik ze u toonen? >> <<Ja. Kan u ook een eetzaal en een keuken afstaan? >> ... <<Ze hebben van uw herbergzaamheid gehoord en verlangen deze avond in 't salon te komen, om kennis te maken met de familie.>>⁸⁸

'25 dec. 1915. Buiten was alles stil: de kanonnen zwegen, geen geweeschot viel. De wind brokkelde dorre takken uit de boomen en joeg de laatste ineengekrulde bladeren den vijver in. Welk verschil bij verleden jaar, toen het Duitsche geschut vlam en vuur braakte, dat het kasteel daverde op zijn grondvesten ... In de familiekapel tingelt het belletje ... Het kleine kapelletje is vol licht en vol gezang; de electrische gloeilampen stralen, de talrijke kaarsen flakkeren ... langsheen de lambrizeering ...'⁸⁹

fig. 51: De richtingspijlen rondom de luikopening in het dak, eigen foto maart 2010

⁸⁷ J. Simons, *Schetsen en verhalen van een kanonnier*, Brugge, 1926, p. 20-21

⁸⁸ *Ibid.*, p. 44-45

⁸⁹ *Ibid.*, p. 69

Het verblijf van de grafelijke familie op het kasteel De Lovie is onlosmakelijk verbonden met de Eerste Wereldoorlog.⁹⁰ Na de oorlog hadden de graaf en de gravin oog voor de noden van de bevolking en voerden talrijke verfraaiingwerken uit. De graaf overleed op 2 januari 1922 in het kasteel op amper 47-jarige leeftijd. (fig. 52) Een jaar later stierf de gravin te Oostende.

De erfgenamen verkochten in 1926 het kasteeldomein aan de Société Immobiliaire Bernheim uit Brussel bij openbare verkoop. Deze instantie liet het park en het kasteel vervallen en sloeg munt uit de grote eiken en beuken van de lanen uit het park en het bos. Honderden prachtige bomen werden geveld, waaronder ook de rode beuken van de Rode Dreef. (fig. 53, fig. 54) Naar verluidt won men met deze opbrengst de aankoopssom van het domein terug.⁹¹

fig. 52: Overlijdensbericht van de graaf de Brouhoven de Bergeyck⁹²

fig. 53: De Rode Dreef, langs het kasteeldomein 't Couthof, foto Poproute⁹³

fig. 54: Zicht in het park, sanatoriumperiode⁹⁴

⁹⁰ In het kader van de herdenking '100 jaar Eerste Wereldoorlog 2014-2018' stelde de Lovie vzw historica Hermien Vanbeveren aan om een studie te maken over de militaire aanwezigheid op het kasteel De Lovie gedurende de Eerste wereldoorlog.

⁹¹ M. Florizoone, *l.c.*, p. 23

⁹² http://www.beveren.be/file_uploads/5925.pdf, geraadpleegd op 16 november 2009

Catalogus bidprentjes, bij de tentoonstelling 'Tot in de eeuwigheid. Dood-gewone verhalen uit het archief de Bergeyck', 12-27 april 2008

⁹³ B. Wemaere, *In het spoor van de landadel: landelijke architectuur en ongerepte natuur tussen Poperinge en Krombeke*, in: Verhalen voor onderweg, nr. 10, p. 46

⁹⁴ www.delcampe.net, geraadpleegd op 20 maart 2010

5.3.3 Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)

Op 8 maart 1929 verkocht de Société Immobilière Bernheim het domein aan de vzw Beheerraad Sanatorium St.-Idesbald, in naam van de provincie. Het Provinciaal bestuur van West-Vlaanderen keek uit naar een nieuwe instelling omdat het oud-oorlogshospitaal van Houtem bij Veurne onbruikbaar werd. De voorwaarde was dat het ter beschikking gesteld werd voor de verpleging van mannelijke t.b.c.-patiënten of 'longzieke mannen' zoals dat toen heette. Het sanatorium voor 'longzieke vrouwen' werd in Sijsele opgericht.⁹⁵

De nieuwe bestemming bracht voor de Lovie heel wat veranderingen met zich mee. Het interieur van het kasteel werd grondig gewijzigd om te voldoen aan de eisen en noden van een sanatorium. Er werd een dokterskabinet met wachtzaal en een bureau voor de administratie in ondergebracht. De voormalige huiskapel, rijkelijk versierd met houtsnijwerk, werd ontmanteld en ingericht als 'donkere kamer' voor doorlichting met X-stralen. De vroegere diensttrap werd vervangen door een lift en een nieuwe diensttrap werd toegevoegd aan de hal van het kasteel. Een bijgeplaatste tussenwand deelt voortaan de gelijkvloerse verdieping in twee. In deze wand werd het gebrandschilderd glasraam van de huiskapel van graaf de Brouchoven de Bergeyck geïntegreerd. Het personeel werd gehuisvest in het kasteel samen met nog 32 meer vermogende zieken. Door de beperkte plaats in het kasteel zelf werd er vrij vlug begonnen met de nieuwbouw van twee ruime paviljoenen. Deze plantte men aan weerszijden van het kasteel in. (fig. 55) Het eerste paviljoen werd in 1930 afgewerkt en een jaar later kon ook het tweede paviljoen in gebruik worden genomen.⁹⁶ In november 1930 konden er reeds 90 patiënten worden opgenomen.⁹⁷

fig. 55: Zicht op het kasteel met een van de paviljoenen⁹⁸

⁹⁵ J. Gheysens, *l.c.*, p. 9

⁹⁶ *Ibid.*, p. 11

⁹⁷ M. Florizoone, *l.c.*, p. 24

⁹⁸ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 20 oktober 2009

De officiële opening van het Sanatorium vond plaats op 17 juli 1932. Dit gebeurde in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Elizabeth van België. In de hal van het kasteel herinnert de gedenkplaat aan dit heuglijk gebeuren. (fig. 56, fig. 57, fig. 58, fig. 59)

fig. 56: Officiële opening van het sanatorium in aanwezigheid van Koningin Elizabeth van België⁹⁹

fig. 59: Gedenkplaat in de vestibule van de opening, eigen foto november 2009

fig. 57: De inhuldiging van het sanatorium lokte veel volk¹⁰⁰

fig. 58: Ziekenzaal in een van de paviljoenen¹⁰¹

⁹⁹ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 20 oktober 2009

¹⁰⁰ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 8 maart 2010

¹⁰¹ www.delcampe.net, geraadpleegd op 10 maart 2010

Vanaf de jaren dertig verschenen er bijgevolg meer en meer gebouwen nabij het kasteel. In 1932 werd het huis van de geneesheer-bestuurder Dr. Valère Sierens, longspecialist, voltooid. (fig. 60) Dit is de woning waarin de lambrisering van de huiskapel werd geïntegreerd. In 1934 werd de laatste hand gelegd aan de kapel, ontworpen door architect Jules Coomans uit Ieper. Tot die tijd was het grote salon op de gelijkvloerse verdieping ingericht als kapel.

De zusters namen de algemene leiding, de ziekenzorg en de keuken in handen. Voorlopig woonden zij in het kasteel zelf, maar al gauw kregen ze hun eigen verblijf. Het klooster voor de Eerwaarde Zusters bouwde men in 1937.¹⁰² (fig. 61)

fig. 60: Woning van Dr. Sierens¹⁰³

fig. 61: De kapel en het klooster¹⁰⁴

¹⁰² J. Gheysens, *l.c.*, p. 11-12

¹⁰³ www.delcampe.net, geraadpleegd op 24 februari 2010

¹⁰⁴ www.delcampe.net, geraadpleegd op 24 februari 2010

De Lovie was een herstellingsoord geworden, waar de zieken rustig werden verzorgd. Toch was er geen gebrek aan ontspanning. (fig. 62) Er werden wielercriteria en zomerfeesten georganiseerd die heel veel toeschouwers lokten. De patiënten hadden ook hun eigen cinema, speel- en leeszaal en soms voerden ze een toneel op voor eigen publiek.¹⁰⁵

Daarna kwam voor de Lovie ook de Tweede Wereldoorlog. Het sanatorium werkte verder, ondanks de moeilijke oorlogsomstandigheden. Net als in de Eerste Wereldoorlog leed het kasteel en het domein geen grote schade.

Het einde van de jaren '50 betekende voor het sanatorium een achteruitgang. Tengevolge van de ontdekking van nieuwe geneesmiddelen verminderde het aantal t.b.c.-patiënten geleidelijk. De laatste zieken verlieten de Lovie eind april 1960 en na 30 jaar had het sanatorium geen bestaansreden meer.¹⁰⁶

fig. 62: Zicht op het kasteel, de twee paviljoenen en de vijver tijdens sanatoriumperiode¹⁰⁷

¹⁰⁵ J. Gh. H., *Proven 'De Lovie' (5 en slot)*, in: *De IJzerbode*, z.p., 1973, nr. 2, p. 4

¹⁰⁶ I. Top en K. Papin, *o.c.*, p. 180

¹⁰⁷ www.delcampe.net, geraadpleegd op 24 februari 2010

5.3.4 De Lovie vzw (1960-heden)

Sinds 1960 is de Lovie een thuis voor personen met een verstandelijke handicap. De congregatie van de Broeders Van Dale uit Kortrijk waren bereid de zorg voor en het onderwijs van verstandelijk gehandicapte jongens op zich te nemen. Men ging van start op 1 september 1960 en kende sindsdien een zeer snelle groei door het grote aantal aanvragen.

De broeders verbleven op het kasteel en de oude sanatoriumgebouwen werden heringericht naar hedendaagse behoeften. Geleidelijk aan had men gebrek aan woon- en werkruimte en kwamen er talrijke paviljoenen bij in het domein. (fig. 63, fig. 64 p. 51)

Na het vertrek van de broeders werden slechts de kelderverdieping en de gelijkvloerse verdieping van het kasteel verder in gebruik genomen. Men richtte enkele kantoorruimtes in en er worden nog regelmatig vergaderingen en lezingen gehouden in de salons van de gelijkvloerse verdieping. De overige ruimte wordt benut als opslagruimte.

Momenteel staat de Lovie vzw in voor de begeleiding van meer dan 500 jongeren en volwassenen met een matig, ernstig of diep verstandelijke handicap. Het kasteeldomein is nog steeds de hoofdzetel. Ondertussen is de Lovie vzw eigenaar van meerdere historische panden in de streek waarin mensen wonen onder hun begeleiding. Dit is onder meer het geval in De Poorterie te Ieper, Het Begijnhof van Diksmuide en 't Susterhuus te Wervik.¹⁰⁸ Zorg voor personen met een verstandelijke handicap en zorg voor cultureel erfgoed gaan hier als het ware hand in hand.

fig. 63: Zicht op het huidige kasteeldomein¹⁰⁹

¹⁰⁸ <http://www.delovie.be/index.php/erfgoed/cultureel-erfgoed.html>, geraadpleegd op 30 september 2009

¹⁰⁹ Foto verkregen via tuinarchitect Geert Bossaert

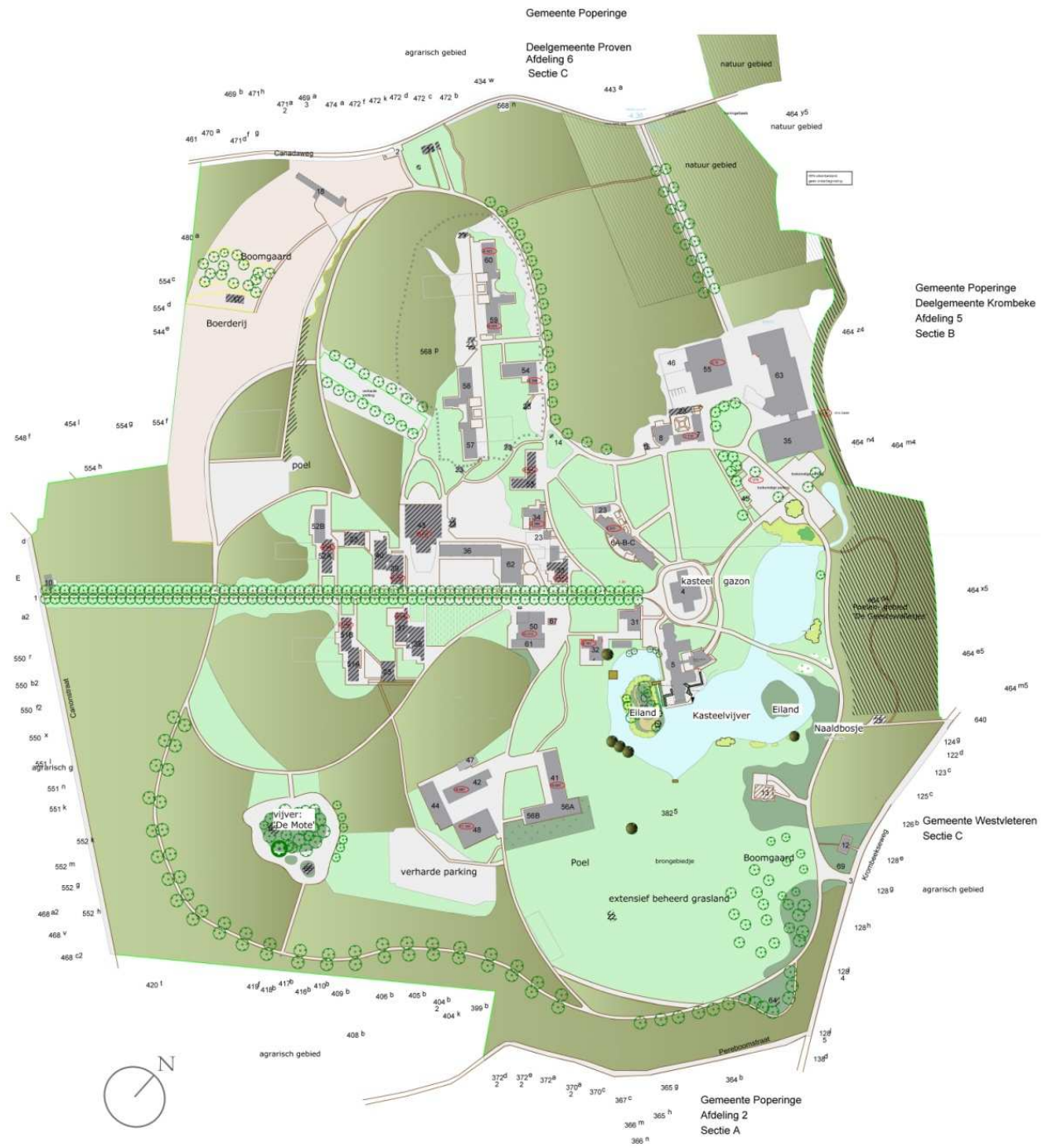

fig. 64: Overzicht van het huidige kasteeldomein¹¹⁰

¹¹⁰ Plan verkregen via tuinarchitect Geert Bossaert

Legende bij fig. 64:

- 1 Ingang Canonstraat
- 2 Chinese poort
- 3 Ingang Krombeekseweg
- 4 Kasteel**
- 5 Waterkant (I & II - Salix - Med. Dienst)
- 6A Sparretop
- 6B Kerselaar I & II
- 6C Maretak
- 7 Eikenhof I & II & III
- 8 Kapel
- 10 Woning ingang Canonstraat
- 11 Hoevehuis
- 12 Woning ingang Krombeekseweg
- 13 Acacia (voormalige woning van Dr. Sierens)**
- 14 Kapel H. Theresia
- 15 Herdenkingskapel**
- 16 Hoeve - kapel
- 17 Hoeve - barak
- 18 Hoeve - stallen
- 23 Fietsenbergplaatsen
- 24 Wassorteercentrum
- 25 Garage
- 31 Tijl
- 32 Fontein
- 33 Zonhove
- 34 De Gartere
- 35 Serres
- 36 Directiegebouw
- 37 Zwaluw
- 38 't Veugeltje
- 39 Boskant
- 40 Houtland
- 41 Oud B.L.O.
- 42 Spalier
- 43 Feestzaal
- 44 Buso B
- 45 Pomphuis
- 46 Technische dienst - atelier + opslagplaats
- 47 Villa Buso
- 48 Buso C
- 50 Keuken
- 51A Edelweiss
- 51B Beukendreef
- 52A Ranke
- 52B Groenhove
- 53 Leeuwerke
- 54 Ten meerschaut
- 55 Blijwerke - ter bosse
- 56A Linde
- 56B Zilverberk
- 57 Ter dale II
- 58 Ter dale I
- 59 Diepezele
- 60 Pimpemel
- 62 Ter Walle (mediatheek - cafetaria - dagcentrum)
- 63 Gebouw dagbesteding + garage dienstwagens
- 64 Prieel en Drogenbroodberg**
- 65 Mariagrot
- 66 Jagersgrot**
- 67 Hoogspanningscabine
- 68 IJskelder**
- 69 Tuinpaviljoen**

	Bestaande gebouwen
	Ontworpen gebouwen
	Voorkeurplaats voor nieuwe gebouwen
	Beek/gracht
	Nivo
	Vijver
	Bomen
	Akker
	Boomgaard
	Zone loofhout - intensief beheerd
	Zone loofhout in natuurgebied - extensief beheerd
	Zone loofhout in woonparkgebied - extensief beheerd
	Merkwaardige bomen rond de vijver

6 Bouwkundig onderzoek

6.1 Exterieur

6.1.1 Algemeen

Niettemin in deze studie de nadruk wordt gelegd op het interieur van het kasteel, zal ook het exterieur van het gebouw kort worden besproken.

Het indrukwekkende kasteel, opgetrokken met Euville natuursteen, is gebouwd in italianiserende neorenaissancestijl. Het kasteel staat op een arduinen sokkel en telt drie bouwlagen onder een afgeknot schilddak. Het gebouw is in plattegrond rechthoekig met twee uitspringende middenrisalieten, zodat een kruisvormig grondplan wordt bekomen. Het kasteel is volkomen symmetrisch opgebouwd.

De kelder werd halfondergronds geplaatst zodat er in bepaalde werkruimtes natuurlijk licht is. De kelder is bereikbaar langs een van de zijgevels en de gelijkvloerse verdieping via trappen aan de middenrisalieten van de voor- en achtergevel.

De gevel aan de kant van de vestibule wordt logischerwijze beschouwd als de voorgevel. De oriëntatie van het kasteel is niet op de windrichtingen gebaseerd. De voorgevel is namelijk noordwest gesitueerd. Gebaseerd op de inplanting van het kasteel werden zichtlijnen gevormd. (fig. 65) Enerzijds is er een zichtlijn tussen de achtergevel en het prieel op de Drogenbroodberg. Anderzijds is een tweede zichtlijn te herkennen ter hoogte van de zuidwestelijke zijgevel en de restanten van de Rode Dreef. Later werd een derde zichtlijn toegevoegd door de kapel met cirkelvormige plattegrond loodrecht tegenover de voorgevel te bouwen. (fig. 76 p. 59) Deze kapel, naar ontwerp van architect Jules Coomans, werd in 1934 naast de herdenkingskapel voor Mevr. Van Merris gebouwd.

fig. 65: Huidig kadasterplan met aanduiding van de zichtlijnen

6.1.2 Voor- en achtergevel

De voor- en achtergevel van het kasteel zijn identiek. De voorgevel is echter voorzien van een gietijzeren luifel, die er reeds stond ten tijde van graaf de Brouhoven de Bergeyck. (fig. 66, fig. 72 p. 57) De voorgevel bestaat uit negen traveeën. Het vooruitspringende middenrisaliet dat drie traveeën breed is, wordt door een driehoekig fronton met oculus bekroond. De statige arduinen trap met balusterleuning sluit via een bordes aan bij het middenrisaliet. De eerste bouwlaag wordt gekenmerkt door bossagewerk, een verticale geleding door pilasters, rondbogige vensters en een centrale rondbogige deuropening. Het middenrisaliet van de volgende bouwlagen is ingedeeld door gesuperposeerde halve zuilen, respectievelijk Dorisch en Ionische op de tweede en derde bouwlaag. De zijrisalieten worden daarentegen ingedeeld door pilasters in superpositie. De bouwlagen worden onderling van elkaar gescheiden door geprofileerde kordonlijsten die aansluiting vinden bij de balustrades van de balkons. In het middenrisaliet nemen de balkons de volledige breedte aan, terwijl de balkons van de zijrisalieten de centrale travee voor hun rekening nemen. Bij de balkons, die telkens rusten op geprofileerde consoles en een balusterleuning, sluiten steeds deurvensters aan. De tweede bouwlaag is, net als de eerste bouwlaag, voorzien van rondbogige vensters, terwijl de halfondergrondse kelder en de derde bouwlaag voorzien zijn van rechthoekige vensters. De kroonlijst met tandlijst rust op geprofileerde modillons.

Op oude foto's is te zien dat op de kroonlijst en de frontons een balustrade, met enkele natuurstenen vazen, stond. Deze natuurstenen balustrade is er vandaag de dag niet meer, net als een van de vier geprofileerde schoorstenen. Aan de hand van foto's ten tijde van het sanatorium kan men concluderen dat deze architecturale elementen er wel nog waren in de jaren 1930. (fig. 67 & fig. 68 p. 55)

fig. 66: Voorgevel met luifel, eigen foto december 2009

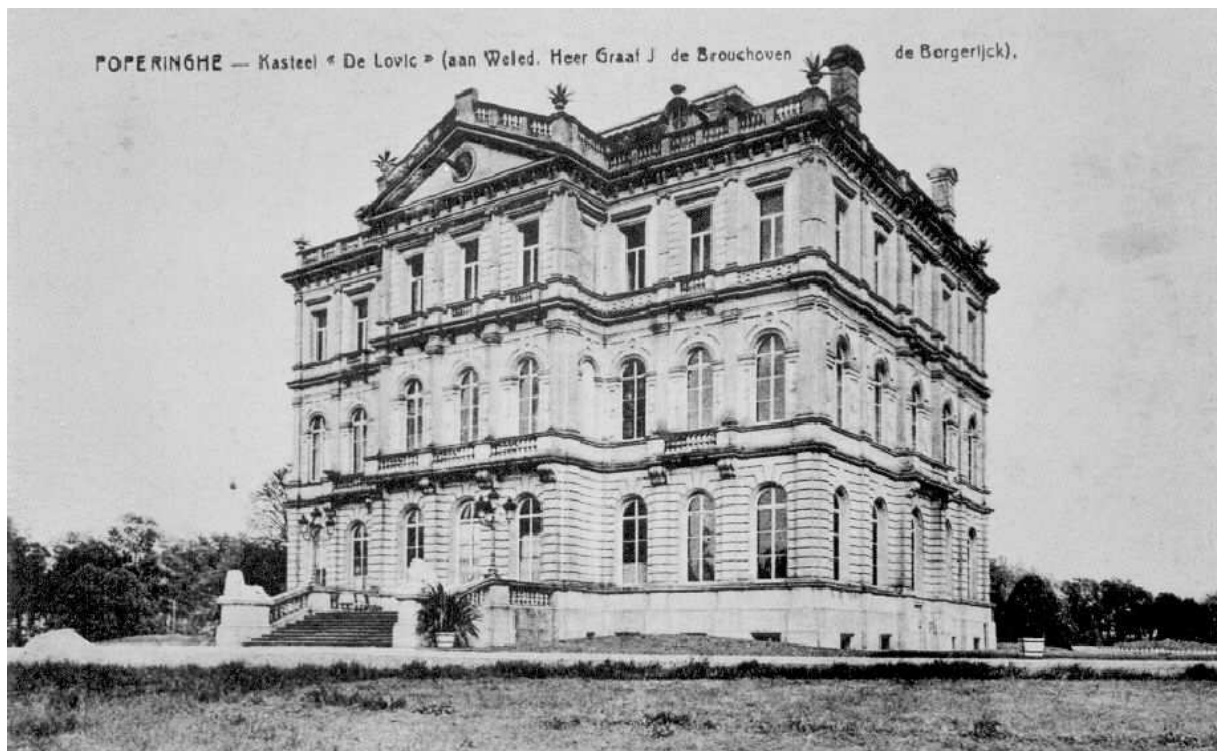

fig. 67: Het kasteel ten tijde van de graaf de Brouchoven de Bergeyck¹¹¹

fig. 68: Het kasteel ten tijde van het Sanatorium¹¹²

¹¹¹ Verzameling de Lovie vzw

¹¹² www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 20 oktober 2009

Ook zichtbaar op oude foto's van het kasteel zijn de gesculpteerde leeuwen op de hoeken van de twee trappen. (fig. 69) Jules Van Merris bestelde deze vier gipsen leeuwen in het jaar 1888. De rekening voor *quatre lions en plâtre*, opgemaakt door *Delanier frères, Statuaires Décorateurs, Fabricants de Statues et Sujets religieux en plâtre, Rue Neuve St.-Jacques n° 34, Gand*, is bewaard gebleven.¹¹³ Op andere oude foto's van het kasteel zijn er over de leeuwenfiguren kisten geplaatst, waarschijnlijk ter bescherming. (fig. 70) Maar dit kon de verwerking niet beletten en uiteindelijk zijn ze weggenomen tijdens of na de periode van het sanatorium.

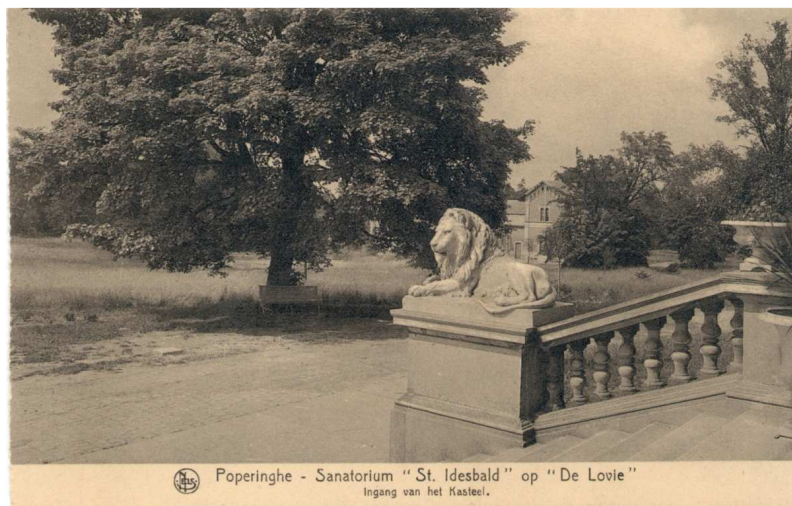

fig. 69: Eén van de vier gipsen leeuwen aan de voorgevel, op de achtergrond zijn de paardenstallen zichtbaar¹¹⁴

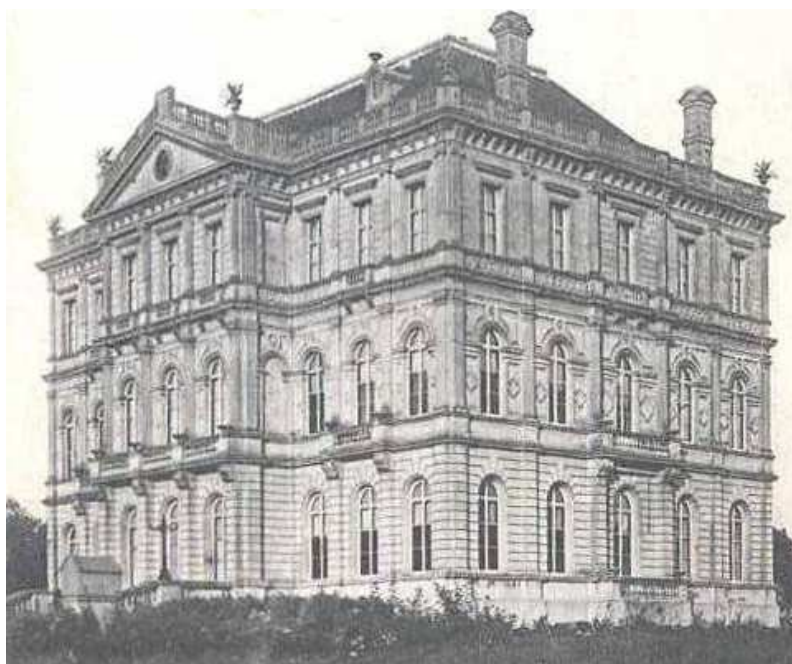

fig. 70: Het kasteel ten tijde van de graaf de Brouhoven de Bergeyck, ter bescherming van de gipsen leeuwen werden er kisten overgeplaatst¹¹⁵

¹¹³ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 188

¹¹⁴ www.poperingeverbeeldt.be, geraadpleegd op 20 oktober 2009

¹¹⁵ www.delcampe.net, geraadpleegd op 24 februari 2010

Bovendien staan aan weerszijden van de trap aan de achtergevel nog twee authentieke verlichtingselementen, uit het laatste kwart van de 19de eeuw. Jules Van Merris bestelde in 1888 vier gietijzeren kandelaars met drie armen, elk uitgerust met vier Griekse lantaarns met olielampen, om de bordessen te verlichten.¹¹⁶ (fig. 71) De gietijzeren kandelaars aan de voorgevel zijn intussen verdwenen en een gietijzeren luifel of markies kwam in de plaats. Deze luifel voegde men aan het kasteel toe in de periode van de graaf de Brouhoven de Bergeyck. Op een foto uit 1916 is de ijzeren constructie met de glazen invulling reeds aanwezig. (fig. 72, fig. 73)

fig. 71: Een lantaarn bij de achtergevel, eigen foto maart 2010

fig. 73: De luifel aan de voorgevel, eigen foto maart 2010

fig. 72: De luifel aan de voorgevel, foto daterend uit 1916¹¹⁷

¹¹⁶ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 187

¹¹⁷ Privéarchief van Mevr. Wicke te Lokeren

6.1.3 Zijgevels

Beide zijgevels bestaan uit vijf traveeën met een middenrisaliet dat één travee breed is. De vormgeving is identiek aan deze van de voor- en achtergevel. Aan de zuidwestelijke zijgevel ontbreekt echter een geprofileerde schoorsteen. De halfondergrondse kelderverdieping is bereikbaar via de zuidwestelijke zijgevel. (fig. 74)

fig. 74: Zuidwestelijke zijgevel, eigen foto december 2009

6.1.4 Dak

Het is een afgeknot schilddak, bedekt met leien. (fig. 75) Het vlakke zinken platform ($\pm 17\text{m} \times \pm 6\text{m}$) is bereikbaar via een dakluik.¹¹⁸ Vanaf het dak heeft men een indrukwekkend zicht op het kasteeldomein en de omgeving.

Zoals eerder vermeld, ontbreekt de authentieke natuurstenen balustrade op de kroonlijsten en frontons samen met een van de vier geprofileerde schoorstenen. (fig. 76, fig. 77)

Oorspronkelijk waren de dakhellingen van de voor- en achtergevel voorzien van *oeil-de-boeufs* maar deze maakten plaats voor vlakke rechthoekige dakvlakvensters. (fig. 78 p. 60)

fig. 75: Zicht op de voorgevel van het kasteel, eigen foto december 2009

fig. 77: Een geprofileerde schoorsteen, eigen foto maart 2010

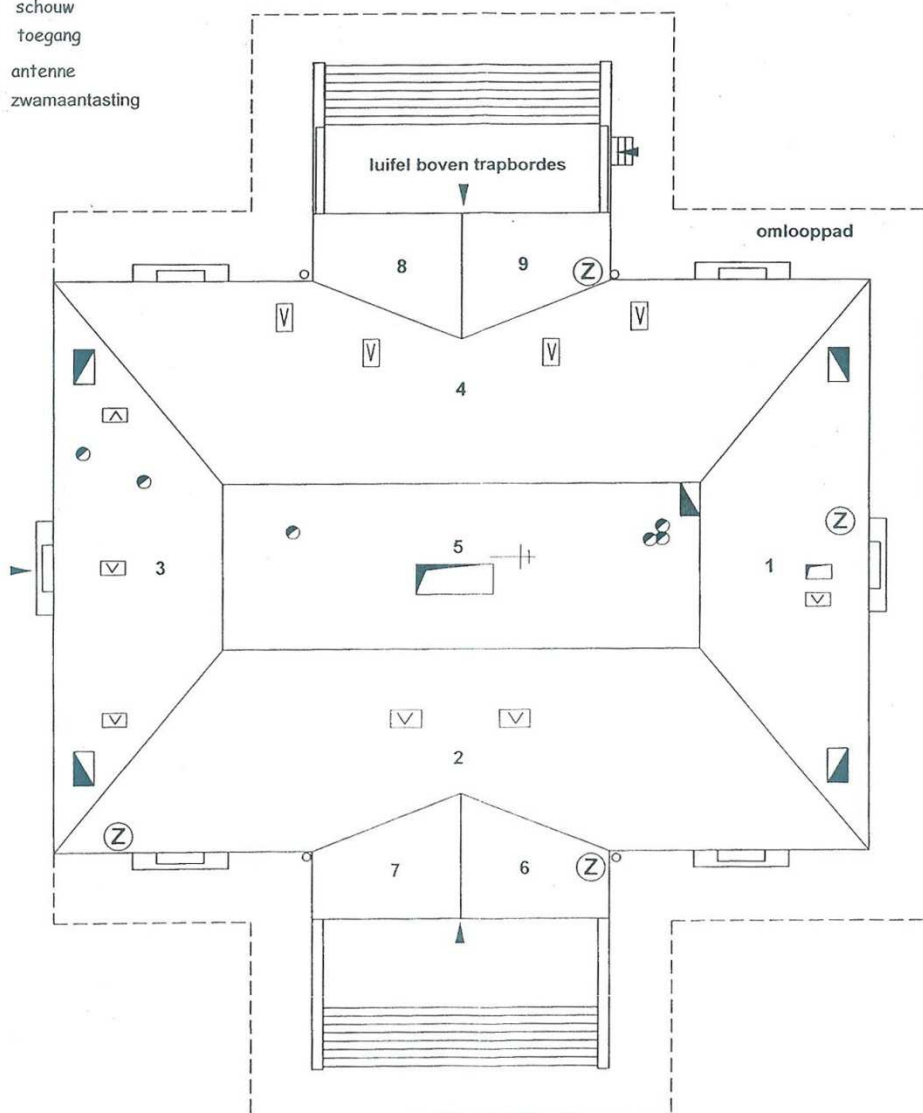
fig. 76: Zicht op dakhelling bij de voorgevel, eigen foto maart 2010

links: een van de twee paviljoenen van het sanatorium
boven: de kapel en het klooster van het sanatorium

¹¹⁸ Cfr. fig. 51 p. 44

LEGENDE:

- regenwaterafvoer
- dakluik
- ▣ dakvenster
- ◐ schouw
- ◑ toegang
- † antenne
- ⊙ zwamaantasting

Dakenplan: Kasteel De Lovie

Adres: Krombeekseweg 82 te Poperinge

Dossiernummer: 50612

Declercq Patrick

12/11/2009

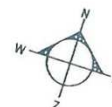

fig. 78: Dakenplan opgemaakt door Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw¹¹⁹

¹¹⁹ Verslag bouwkundige inspectie van het kasteel De Lovie op 12 november 2009, opgemaakt door Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw

6.1.5 Schadebeeld – restauratievoorstellen

Ondanks dat in deze studie de nadruk op het interieur ligt, worden er toch beknopt enkele restauratievoorstellen voor het exterieur van het kasteel aangereikt. De restauratie van het kasteel gebeurt in verschillende fasen waarbij het exterieur eerst aan bod komt. De restauratie van het interieur vindt plaats in een latere fase.

6.1.5.1 Gevels

Alle gevels zijn bekleed met Euville natuursteen en een arduinen plint zodanig dat de achterliggende bakstenen structuur niet zichtbaar is. Voornamelijk bij de raamomlijstingen, de hoeken en de uitspringende gevelornamenten zijn er stukken van de kalkzandstenen gevelbekleding afgebroken. (fig. 79, fig. 80) Dit is ook het geval met de balusters en de handlijsten van de balkonleuningen. Deze beschadigingen werden veroorzaakt door de roestvorming van de smeedijzeren doken waarmee de gevelbekleding werd vastgezet. Er wordt geopteerd de gevels voor de restauratie zacht te reinigen en smeedijzeren verankeringen te vervangen door roestvrije. De afgebroken stukken natuursteen moeten ofwel volledig vervangen ofwel bijgewerkt worden met een restauratiemortel. Ook dienen de voegen en barsten in de gevels en de arduinen vloerplaten van de balkons gedicht te worden met een herstelmortel. Vervolgens wordt een hydrofuge aangebracht zodat de wateropname verminderd wordt.¹²⁰

Bijkomend worden bij de restauratie de ontbrekende schoorsteen, de balustrades op de frontons en kroonlijsten gereconstrueerd, alsook de *oeil-de-boeufs*.

fig. 79: Afgebroken stuk kalkzandsteen, eigen foto maart 2010

fig. 80: Schade aan de gevelbekleding, eigen foto maart 2010

¹²⁰ Y. Van Hellemont, *Technieken restauratie en renovatie historische gebouwen, hoofdstuk gevelrestauratie*, cursus Hogeschool Artesis, Antwerpen, 2009

6.1.5.2 Trappen

De twee buitentrappen zijn opgebouwd rond bakstenen kernen en bekleed met blauwe hardsteen. Ze hebben dringende instandhoudingswerken nodig aangezien de natuurstenen treden rusten op sterk roestende en deels weggeroeste ijzeren liggers in de kelder. De meeste treden aan de voorgevel zijn verzakt waarbij stukken zijn afgebroken. De verankering was niet meer verzekerd waardoor er reeds jarenlang tussen de natuurstenen elementen water sijpelde in de kelder en de muren. Alle bekledingsplaten van beide trappen worden momenteel gestut als een voorlopige maatregel. De traptreden stutte men langs onder in de kelder. Maar ondertussen is op deze naaldhouten stutten zwamvorming ontstaan. Deze stutten dient men dringend te vervangen door geïmpregneerde of metalen stutten. Aan de voorgevel werd namelijk een houten trap erboven geconstrueerd in afwachting van de restauratie. (fig. 81) De arduinen bekledingsplaten van de twee trappen dient men af te nemen en het achterliggende baksteenmetselwerk te herstellen. De sterk roestige H-liggers onder de traptreden moeten overigens vervangen worden door gegalvaniseerde liggers. Bij de terugplaatsing van de bekleding dient men voor een roestvrije verankering te zorgen. De treden waarvan grote stukken afgebroken zijn, worden vervangen en de overige herplaatst.

6.1.5.3 Markies

De rood geschilderde gietijzeren luifel aan de voorgevel is sterk geroest en de glazen invullingen van het dak en hun ijzeren dragers ontbreken. (fig. 82) De zijkanten beschikken wel nog over enkele glazen invullingen. Vermoedelijk kunnen de gietijzeren delen nog behouden worden, maar het profielijzer van de raamverdelingen is zodanig gecorrodeerd dat het dient vervangen te worden. De twee authentieke gietijzeren lantaarns van de buitentrap aan de achtergevel zijn eveneens sterk geroest. Beiden dienen opnieuw functioneel gemaakt te worden met nieuwe lantaarnkappen.

fig. 81: De gestutte trap aan de voorgevel, eigen foto maart 2010

fig. 82: De voorgevel met de luifel, eigen foto maart 2010

6.2 Interieur

Het interieur van het kasteel De Lovie heeft doorheen de tijd heel wat wijzigingen doorstaan. Het kasteel kende namelijk verschillende eigenaars die diverse doelen voor ogen hadden. Het interieur van het kasteel werd bijgevolg systematisch aangepast aan de verschillende noden.

Bij de bespreking van het interieur worden de verschillende verdiepingen telkens apart toegelicht. In een eerste deel wordt voor de betreffende verdieping de evolutie van de verschillende interieurwijzigingen aangehaald. Dit gebeurt aan de hand van de bouwsporen en de bewaarde boedelinventaris van het kasteel uit 1900, opgemaakt na de dood van Jules Van Merris.¹²¹ In een tweede deel volgt per verdieping een stilistische beschrijving van de waardevolle interieurelementen in de voornaamste ruimtes. De boedelinventaris uit 1900 zal daarbij geregeld worden aangehaald om de oorspronkelijke aankleding van de verschillende ruimtes te kennen.

¹²¹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 189-200

6.2.1 Kelderverdieping

6.2.1.1 kelderverdieping: interieurwijzigingen doorheen de tijd

Momenteel is de kelderverdieping van het kasteel sterk opgedeeld in verschillende kleine ruimtes. Aan de hand van de bouwsporen en de boedelinventaris uit 1900 is volgend grondplan wellicht de oorspronkelijke ruimte-indeling van de kelder. De boedelinventaris van het kasteel uit 1900 vermeldt voor de kelder zes ruimtes. Dit zijn opeenvolgend *cuisine*, *office de cuisine*, *salle à manger des domestiques*, *buanderie*, *au souterrain* en *cave aux vins*.¹²² Het was gebruikelijk om de dienstruimtes in de kelder onder te brengen.¹²³ Vermoedelijk had de kelder een gelijkaardige ruimte-indeling als de bovenliggende verdiepingen, namelijk een vrij open en symmetrische structuur. (fig. 83)

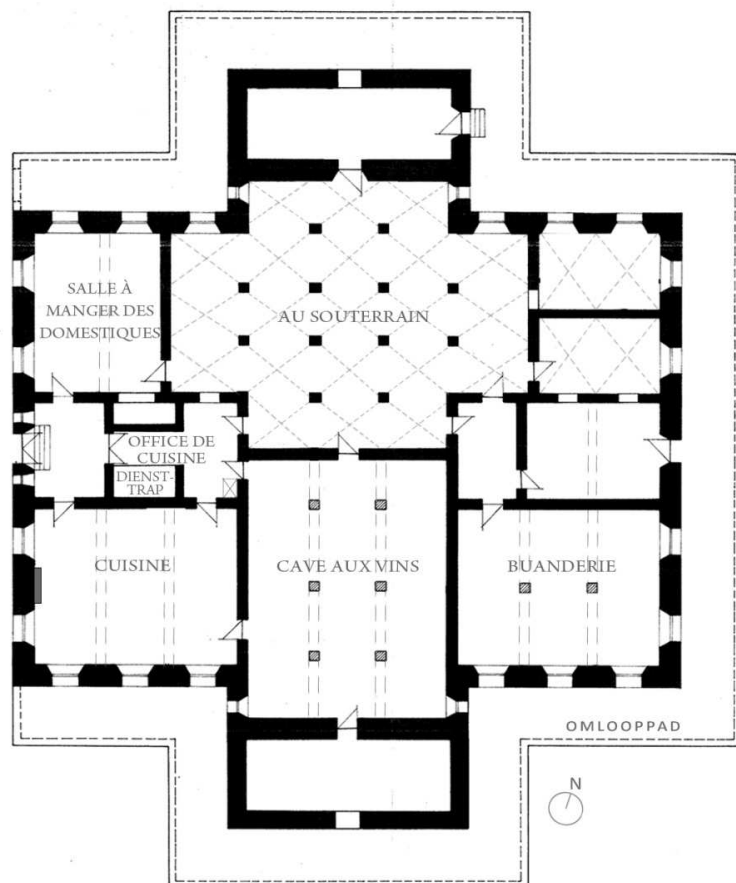

fig. 83: Kelderverdieping periode Jules Van Merris (1856-1899)

Ten tijde van het sanatorium voegde men aan de overwelfde kruisvormige ruimte enkele scheidingswanden toe samen met een nieuwe diensttrap die tot de zolder reikt. De oorspronkelijke diensttrap, gesitueerd in de bijkeuken, werd toen namelijk vervangen door een lift. De ruime wijnkelder werd echter ook verder ingedeeld. (fig. 84 p. 65)

De Lovie vzw voegde op zijn beurt enkele valse wanden toe aan het geheel. Men gebruikt de vroegere keuken en een deel van de eetkamer van de bedienden momenteel als kantoorruimte. Behalve de recent ingerichte technische ruimte wordt de rest van de kelderverdieping als opslagruimte in gebruik genomen. (fig. 85 p. 65)

¹²² Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197-198

¹²³ J.Vandenbreenen, F. Dierkens-Aubry, De 19de eeuw in België, architectuur en interieurs, Tielt, 1994, p. 210

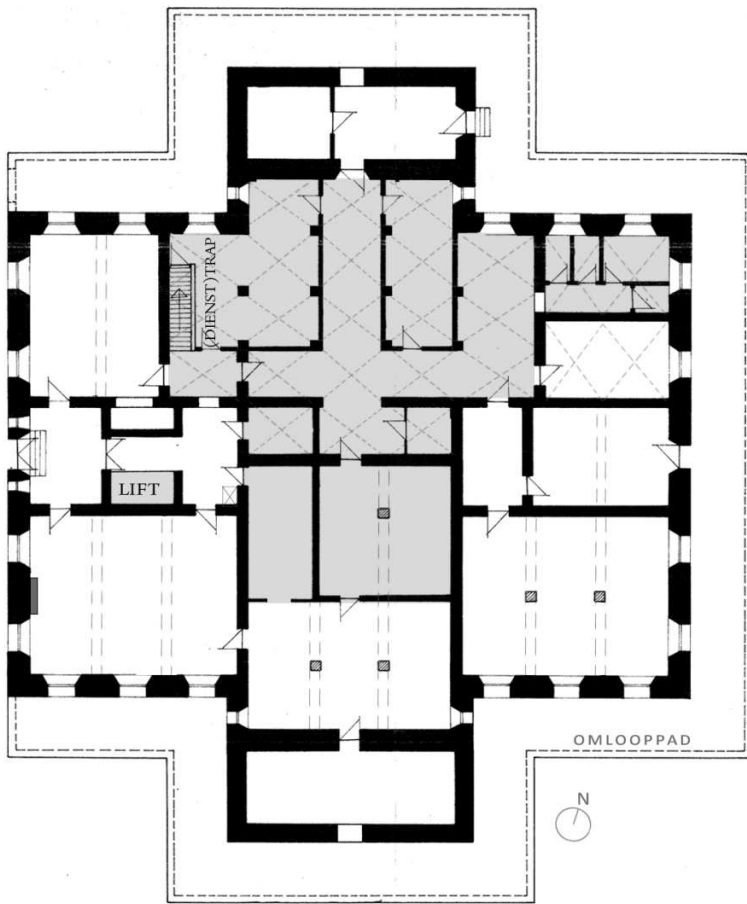

fig. 84: Kelderverdieping periode Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)

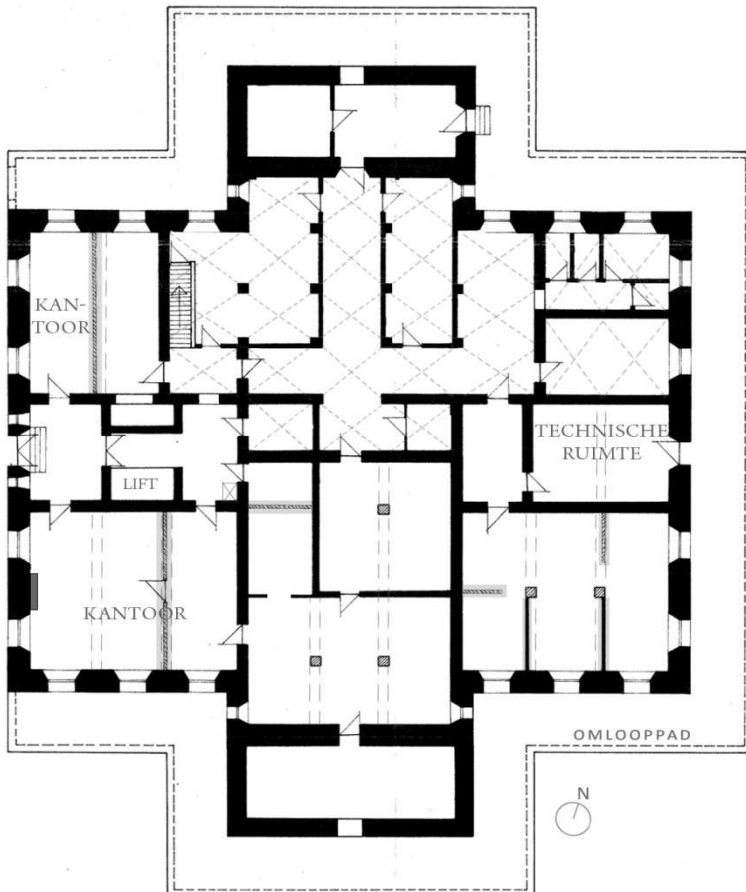

fig. 85: Kelderverdieping periode de Lovie vzw (1960-heden)

6.2.1.2 Kelderverdieping: stilistische beschrijving van de voornaamste ruimtes

Aangezien de bestaande ruimte-indeling van de kelder sterk gewijzigd werd doorheen de tijd, zullen slechts de voornaamste ruimtes besproken worden. De boedelinventaris van het kasteel uit 1900, opgemaakt na de dood van Jules Van Merris, vermeldt voor de kelder zes ruimtes.¹²⁴

Boedelinventaris:	Situering op bestaand grondplan: (fig. 86)
<i>Cuisine</i>	ruimte 1
<i>Office de cuisine</i>	ruimte 2
<i>Salle à manger des domestiques</i>	ruimte 3
<i>Buanderie</i>	vermoedelijk ruimte 9
<i>Au souterrain</i>	ruimte 5
<i>Cave aux vins</i>	ruimtes 6 & 7

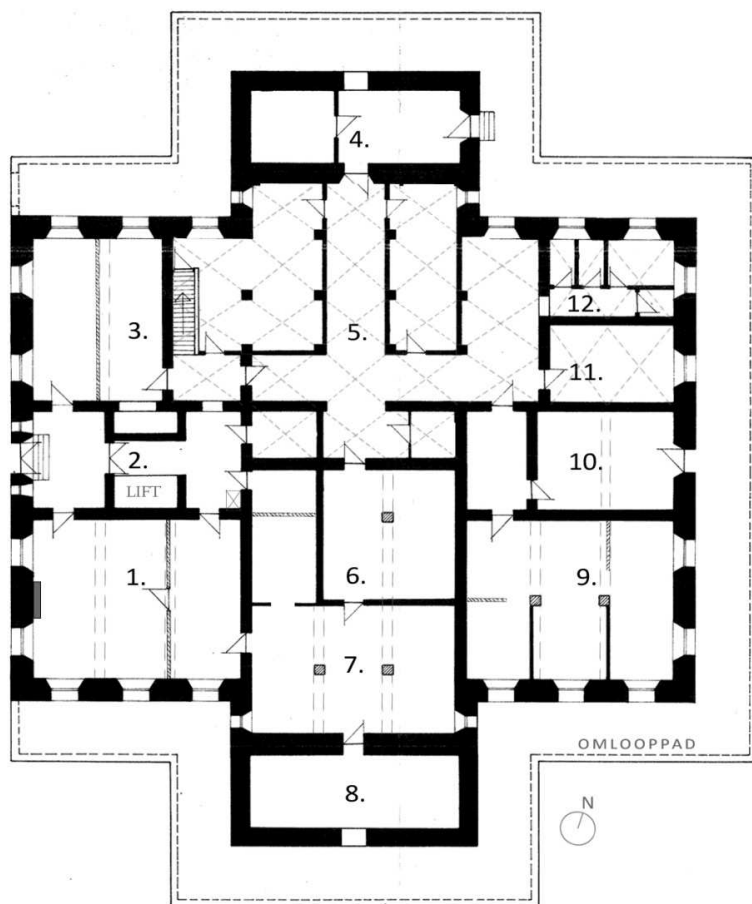

fig. 86: Grondplan bestaande toestand kelderverdieping

¹²⁴ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197-198

Ruimte 1 – Cuisine

Deze ruimte was hoogstwaarschijnlijk de keuken van het kasteel. Het grenst logischerwijze aan de bijkeuken met onder andere de dienstingang en de spijzenlift. Momenteel is hier een kantoorfunctie in gevestigd en werd de ruimte door een valse wand in twee opgesplitst.

l x b x h: ± 9m x 7m x 2m95

1. Materiaalgebruik

De wanden en het plafond zijn bepleisterd en geverfd. De huidige schouw aan de zijgevel is wellicht niet het oorspronkelijke exemplaar. Nabij deze bakstenen schouw bestaat een kleine oppervlakte van de vloer uit kasseien. De rest van de vloer werd met recente cementtegels afgewerkt. (fig. 87)

In een hoek van de ruimte staat de oorspronkelijke waterpomp. Het bestaat uit een blauwe hardstenen onderstel, voorzien van twee bronzen kranen, met een houten bovenstel. Aan weerszijden is deze voorzien van armen om het water op te pompen. (fig. 88) In de wand zijn twee halfronde beugels ingewerkt waarin de armen kunnen rusten.

De rechthoekige raamopeningen van de kelder zijn telkens voorzien van diefijzers. De twee vensters aan de zijgevel komen net boven het maaiveld uit, de drie vensters in de achtergevel daarentegen niet. Deze vensters komen wellicht uit op het omlooppad rondom de kelder. Alle raamopeningen zijn telkens bezet met witte keramische tegels. (fig. 89)

fig. 87: De schouw in ruimte 1, eigen foto maart 2010

fig. 88: De oorspronkelijke waterpomp, eigen foto maart 2010

fig. 89: Venster met diefijzers, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Cuisine¹²⁵

In de keuken stond er ten tijde van Jules Van Merris ondermeer een groot fornuis met toebehoren, een weegschaal met gewichten en drie grote tafels met twaalf stoelen.

¹²⁵ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197

l x b x h: ± 9m x 4m15 x 2m95

1. Materiaalgebruik

De bijkeuken van het kasteel omvat de dienstingang langs de zuidwestelijke zijgevel en is gelegen tussen de keuken en de eetkamer van de bedienden. Doordat de kelder halfondergronds ligt, beschikt de dienstingang over enkele treden in blauwe hardsteen om het niveauverschil te overbruggen. Daarnaast kan de dubbele deur door middel van een metalen staaf van binnenuit afgesloten worden. (fig. 90) Rondom het kasteel is de kelder namelijk ook beveiligd door middel van diefijzers.

Op een bepaalde plaats is een binnenwand zichtbaar opgebouwd uit traditioneel metselwerk met een bepleistering. Deze bakstenen zijn hoogstwaarschijnlijk ter plaatse gebakken in de steenoven die Marie-Josephine-Beatrice van Renynghe in 1854 aanvroeg.¹²⁶ De bepleistering is gewapend door middel van haren. Dit wordt al vanouds toegepast ter versterking van de bepleistering.¹²⁷ Op de scheidingswand met ruimte 3 zijn witte keramische tegels tot op een hoogte van ±1m50 aangebracht, waarschijnlijk als lambrisering. Dezelfde tegels zijn terug te vinden in de wandkast waarin de zekeringkast werd ondergebracht.

De blauwe hardstenen plaat, ter nagedachtenis van de bouw van het kasteel, plaatste men in de wand tegenover de voormalige diensttrap. (fig. 18 p. 20) Op de plaats van de diensttrap, die van de kelder tot de zolder reikte, is sinds het sanatorium een goederenlift gevestigd die ook alle verdiepingen, behalve de zolder, aandoet. De lift is van het atelier *Jaspar* uit Luik dat in de eerste helft van de 20ste eeuw bekend stond voor het maken van liften.¹²⁸ (fig. 91) Daarnaast is de oorspronkelijke spijzenlift, die tot de zolder reikt, er wel nog. (fig. 92)

fig. 90: De dienstingang, eigen foto maart 2010

fig. 91: De goederenlift, eigen foto maart 2010

fig. 92: De spijzenlift, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Office de cuisine¹²⁹

In de bijkeuken werden voornamelijk het kookgerei bewaard.

¹²⁶ Cfr. p. 23-25, Goedkeuring van het Schepencollege voor het bouwen van een steenbakkerij

¹²⁷ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Interieurafwerking, hoofdstuk Pleister*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 12

¹²⁸ <http://www.mot.be/w/1/index.php/RCB/RCB017512?language=NL>, geraadpleegd op 2 april 2010

¹²⁹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197

Ruimte 5: opp. x h: ± 159m² x 2m90

Ruimte 11: l x b x h: ± 5m30 x 3m30 x 2m90

1. Materiaalgebruik

Aan de zijde van de voorgevel is de kelder ondersteund door middel van bakstenen kruisgewelven die later bepleisterd werden. Aan de kant van de achtergevel werkte men daarentegen voor de overspanning met moerbalken. De reden hiervan ligt mogelijk aan de keuze van vloerafwerking voor de bovenliggende verdieping. De kruisgewelven komen overeen met de oppervlakte van de bovenliggende vestibule. Slechts de vestibule heeft een natuurstenen en dus zwaardere vloerafwerking terwijl de salons beschikken over een parketvloer.

Tijdens de sanatoriumperiode werd de vloer afgewerkt met cementtegels. Eveneens in deze periode werd deze grote open ruimte met kolommen sterk ingedeeld door het plaatsen van scheidingswanden met hier en daar een strook in glastegels eigen aan de jaren 1930. De bakstenen gewelven in deze ruimte werden hoogstwaarschijnlijk pas in een latere fase bepleisterd. Op een aantal plaatsen zijn uitkristalliserende zouten en afbladdering van verf te bemerken. (fig. 93)

In ruimte 11 werden de twee kruisgewelven niet bepleisterd en is de oorspronkelijke afwerking nog zichtbaar. De bakstenen gewelven waren namelijk wit gekaleid. (fig. 94) In deze kleine ruimte liggen vermoedelijk nog de oorspronkelijke vloertegels, namelijk uit blauwe hardsteen. (fig. 95) In dezelfde ruimte verzamelt men enkele afgebroken en verweerde gevelornamenten van het kasteel op een eerder onzorgvuldige manier. (fig. 96)

fig. 93: Bepleisterde bakstenen gewelven in ruimte 5, eigen foto maart 2010

fig. 94: Authentieke afwerking van de bakstenen gewelven in ruimte 11, eigen foto maart 2010

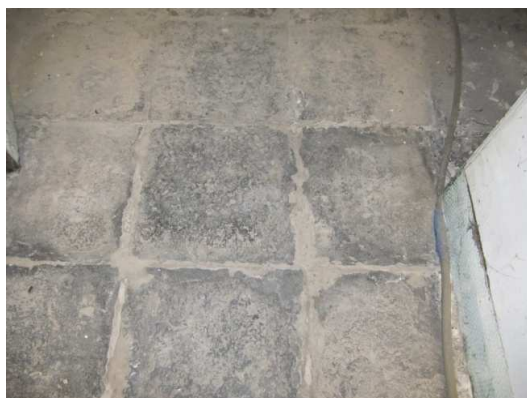

fig. 95: Authentieke vloertegels in ruimte 11, eigen foto maart 2010

fig. 96: Afgebroken gevelornamenten in ruimte 11, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Au souterrain¹³⁰

De boedelinventaris vermeldt voor het *souterrain* vier houten en tien ijzeren tafels samen met heel wat stoelen.

¹³⁰ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197

De wijnkelder van het kasteel situeerde zich in de ruimtes 6 en 7, zoals aangeduid op het bestaande grondplan. Deze ruimtes krijgen geen natuurlijk licht binnen wat optimaal is voor een wijnkelder.

l x b x h: ± 11m45 x 8m70 x 2m95

1. Materiaalgebruik

De talrijk aanwezige wijnrekken in ruimte 6 werden gedeeltelijk afgebroken. Er zijn nog enige wijnrekken overgebleven. (fig. 97) Ze zijn uit bakstenen opgebouwd en wellicht pas later bepleisterd. Het was gebruikelijk dat in wijnkelders de witte wijn aan de koele noordelijke zijde werd gestockeerd en de rode wijn aan de zuidelijke zijde.

In de ontmantelde ruimte 7 is de structurele opbouw goed zichtbaar. De wanden zijn opgebouwd uit traditioneel metstelwerk, alsook de kolommen. De structuur van de zoldering bestaat daarentegen uit moer- en kinderbalken. (fig. 98) Een van de twee moerbalken werd reeds vervangen door een stalen I-ligger.

fig. 97: De overgebleven wijnrekken in ruimte 7, eigen foto december 2009

fig. 98: Structurele opbouw van ruimte 7, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Cave aux vins¹³¹

Op het ogenblik dat de boedelinventaris werd opgemaakt, lagen er in totaliteit 1802 flessen wijn in de wijnkelder van het kasteel. Jules Van Merris was vast en zeker een wijnkenner. Bij de boedelinventaris van zijn vaste woonst in Poperinge telde men maar liefst 1995 flessen.¹³²

¹³¹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 197-198

¹³² K. Papin, *l.c.*, p. 81

Ter hoogte van de voor- en achtergevel zijn de trappen naar respectievelijk de vestibule en het grote salon op de gelijkvloerse verdieping ook onderkelderd. De overwelfde ruimtes 4 en 8 staan met elkaar in verbinding door middel van een omlooppad langs de noordoostelijke zijgevel.

6.2.1.3 Kelderverdieping: opmerkingen

In de kelder van het kasteel zijn dringende instandhoudingswerken nodig in de ruimtes 4 en 8, die de twee buitentrappen ondersteunen.¹³³ Deze ruimtes zijn er erg aan toe wat betreft waterschade. (fig. 99, fig. 100) Het water sijpelt namelijk door de arduinen traptreden tot in deze ruimtes. Bij voorzorg werd de trap aan de voorgevel gestut. Vandaar dat men aan deze trap moest ingrijpen door een tijdelijke houten trap te construeren. Ondertussen is op de naalddhouten stutten zwamvorming ontstaan. Deze stutten dient men dringend te vervangen. Verder dienen in beide ruimtes de sterk roestige metalen H-liggers onder de arduinplaten vervangen te worden.

De overige ruimtes van de kelder zijn in vrij goede staat en vrij droog.

fig. 99: Ruimte 4, onder de trap aan de voorgevel, eigen foto december 2009

fig. 100: Ruimte 8, onder de trap aan de achtergevel, eigen foto maart 2010

¹³³ Cfr. p. 62, Exterieur: Schadebeeld en restauratievoorstellen

6.2.2 Gelijkvloerse verdieping

6.2.2.1 Gelijkvloerse verdieping: interieurwijzigingen doorheen de tijd

De ruimte-indeling van de gelijkvloerse verdieping is beperkt veranderd. Men kan hier spreken van een van de meest authentieke verdiepingen van het kasteel. Doorheen de tijd zijn toch enige wijzigingen in het interieur doorgevoerd. Deze wijzigingen worden per eigenaar aangehaald. Hierbij kan men de evolutie van het oorspronkelijke grondplan tot de bestaande toestand volgen.

1. Jules Van Merris (1856-1899) (fig. 101)

De gelijkvloerse verdieping had oorspronkelijk een vrij symmetrische en ruimtelijke opbouw. De boedelinventaris uit 1900 telde voor de gelijkvloerse verdieping zeven ruimtes. Dit zijn opeenvolgend de *vestibule* met trappenzaal, *salle à manger*, *l'office*, *grande salle à manger*, *grand salon*, *salle d'acajou* en *bureau*.¹³⁴

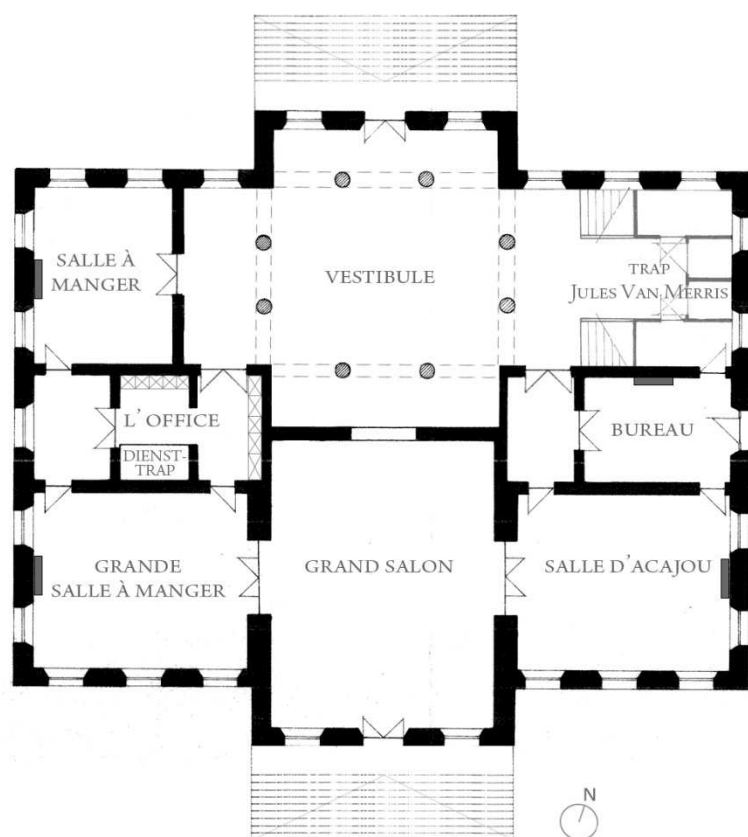

fig. 101: Gelijkvloerse verdieping periode Jules Van Merris (1856-1899)

¹³⁴ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195-196

De vestibule had destijds een kruisvormige plattegrond met acht vrijstaande zuilen. Vanuit deze ruimte kon men via centraal geplaatste vleugeldeuren, geflankeerd met spiegels, naar de aangrenzende salons. Dit is zichtbaar op een van de oudste iconografische bronnen van het interieur van het kasteel, namelijk een foto genomen vanuit de vestibule naar de kleine eetkamer. (fig. 102 p. 75) Jules Van Merris vernieuwde in de jaren 1880 het meubilair van het kasteel. De bewaarde rekeningen voor allerlei meubilair, daterend tussen 1882 en 1888, bevestigen dit. Een van die rekeningen handelt over de aankoop van acht verzilverde spiegels van de beste kwaliteit. Hij bestelde in 1885 vier spiegels met een eiken omlijsting en vier spiegels zonder omlijsting.¹³⁵ De twee flankerende spiegels met een omlijsting zichtbaar op de oude foto zijn hoogstwaarschijnlijk een onderdeel van die bestelling. De weerspiegeling van de linkse spiegel toont de toen nog vrijstaande zuilen aan de zijde van het grote salon. Bovendien zijn de lichter van de vestibule en de lichter van de kleine eetkamer zichtbaar op de foto. Jules Van Merris bestelde deze verlichtingsarmaturen in augustus 1885.¹³⁶ Rechts op de foto, nabij de voorgevel, staat een kapstok. In mei 1886 bestelde Jules Van Merris namelijk twee eiken kapstokken om in de vestibule te plaatsen.¹³⁷

Aan de andere zijde van de vestibule stond de oorspronkelijke eretrap die naar de eerste verdieping leidde. De trap van Jules Van Merris is zichtbaar op een gelijkaardige iconografische bron. (fig. 103 p. 75) Deze trap werd in de Eerste Wereldoorlog overgebracht naar het Sint-Janscollege te Poperinge ter vervanging van een vernielde trap.¹³⁸ Wellicht wilde de graaf de Brouhoven de Bergeyck zijn eigen gepersonaliseerde trap. Op de oude foto is een escalier à l'imperiale of een keizerlijke trap herkenbaar. Boven de centrale vleugel deur, die naar de ruimte onder het centrale bordes leidde, werd iets afgebeeld wat niet te achterhalen valt. Deze vleugel deur beantwoordde daarentegen ook aan de steeds weerkerende vormgeving van de deuren op de voornaamste verdiepingen. De bloktreden van de trap van Jules Van Merris waren vervaardigd uit een donkere natuursteen in tegenstelling tot de vervangende trap van de graaf die beschikt over bloktreden uit Carrara marmer. De oorspronkelijke eiken trap van Jules Van Merris staat nog steeds in het directiegebouw van het Sint-Janscollege te Poperinge, weliswaar aangepast aan het bestaande gebouw. De rechtse steektrap leidt via een klein bordes naar de eerste verdieping van het directiegebouw. De balusters zijn te herkennen op de oude foto. (fig. 104 p. 76) De trapboom, trappaal en de balusters van de linkse steektrap werden hier aan de andere zijde van de trap geplaatst en verbindt zo de eerste met de tweede verdieping. (fig. 105 p. 76) De twee trappalen in houtsnijwerk, niet te zien op de oude foto door de zuilen, zijn elkaars spiegelbeeld. Ze beelden putti uit. (fig. 106 p. 76)

In het kasteel kon men zich via de diensttrap, in de bijkeuken of *l'office*, verder verplaatsen naar alle andere verdiepingen. De bijkeuken lag logischerwijze tussen de twee eetkamers in en is voorzien van een spijzenlift. De keuken situeerde zich waarschijnlijk net onder de grote eetkamer. Verder staan de drie salons aan de achtergevel in verbinding met elkaar door vleugeldeuren in *enfilade*. Het toenmalige bureau grensde vermoedelijk aan een doorgang naar de *salle d'acajou*, gelijkaardig aan deze tussen de vestibule en de grote eetkamer.

¹³⁵ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 180

¹³⁶ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 179

¹³⁷ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 181 & 183

¹³⁸ K. Papin, o.c., p. 41

fig. 102: Een van de oudste iconografische bronnen van het interieur van het kasteel, periode Jules Van Merris, zicht vanuit vestibule naar kleine eetkamer¹³⁹

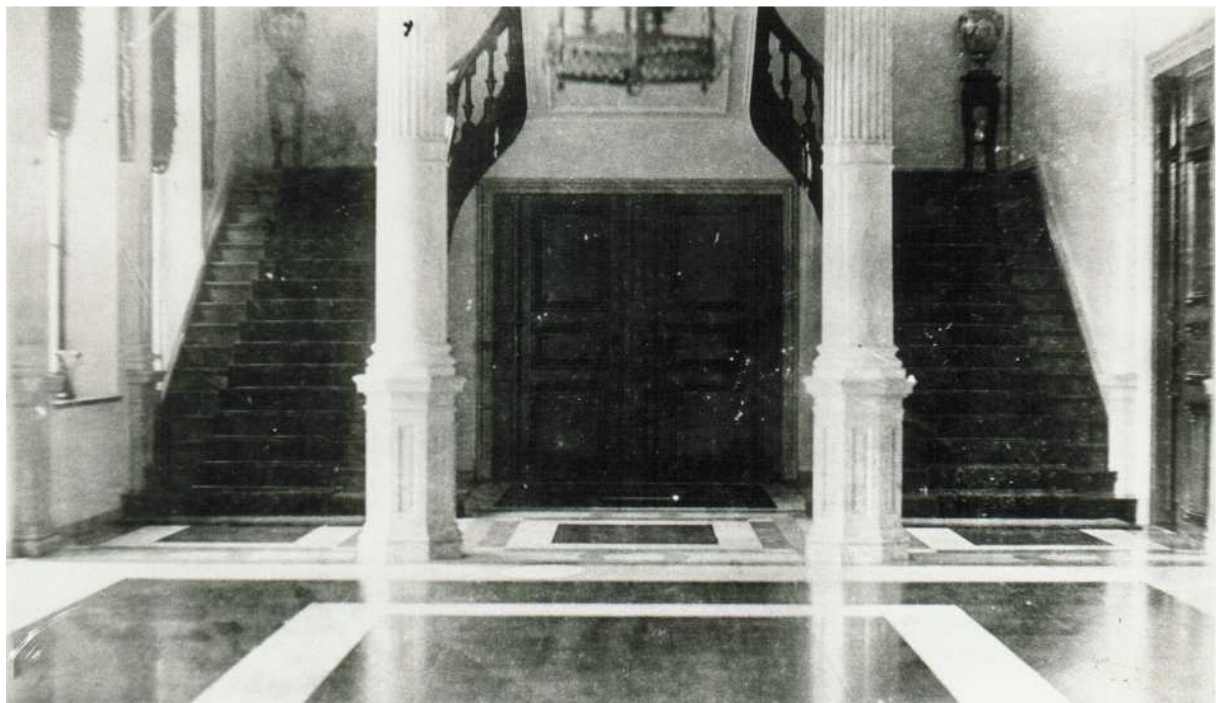

fig. 103: Een van de oudste iconografische bronnen van het interieur van het kasteel, zicht op de trap in de vestibule ten tijde van Jules Van Merris¹⁴⁰

¹³⁹ Verzameling de Lovie vzw

¹⁴⁰ Verzameling de Lovie vzw

fig. 104: Trap van Jules Van Merris op de gelijkvloerse verdieping van het Sint-Janscollege te Poperinge, eigen foto november 2009

fig. 106: Trappaal in houtsnijwerk, eigen foto november 2009

fig. 105: Trap Jules Van Merris op de eerste verdieping van het Sint-Janscollege te Poperinge, eigen foto november 2009

2. Graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922) (fig. 107)

In de korte en woelige periode dat graaf de Brouhoven de Bergeyck eigenaar was van het kasteel heeft hij toch op enkele plaatsen, voornamelijk op de gelijkvloerse verdieping, zijn stempel kunnen drukken op het interieur. Het kasteel werd in deze periode ook voorzien van een elektrische installatie en centrale verwarming.

De grootste ingreep op het interieur in de periode van de grafelijke familie was de vervanging van de monumentale trap in de vestibule na de Eerste Wereldoorlog. De huidige trap is nog steeds deze die de graaf liet plaatsen. (fig. 108 p. 78) Zoals eerder vermeld zijn de wapenschilden van de graaf en de gravin er duidelijk in te herkennen. De nieuwe trap werd op dezelfde manier opgesteld als de oorspronkelijke keizerlijke trap van Jules Van Merris. In tegenstelling tot de trap van Jules Van Merris heeft de trap van de graaf enerzijds een lambrisering. Anderzijds situeren de bloktreden van de grafelijke trap zich tot tegen de deurstijl van de vleugeldeur. Bij Jules Van Merris waren de bloktreden echter op een kleine afstand van die deurstijl verwijderd. (fig. 103 p. 75)

De integratie van de huiskapel, in het bureau van Jules Van Merris, was een tweede sterke wijziging van het interieur op de gelijkvloerse verdieping. Naast het inbrengen van twee bakstenen kruisgewelven werd deze ruimte zoals reeds vermeld rijkelijk versierd met houtsnijwerk met glas-inloodpanelen, lambriseringen en een rondbogig gebrandschilderd raam. (fig. 109 p. 78) Deze elementen werden ook telkens voorzien van hun wapenschilden.¹⁴¹

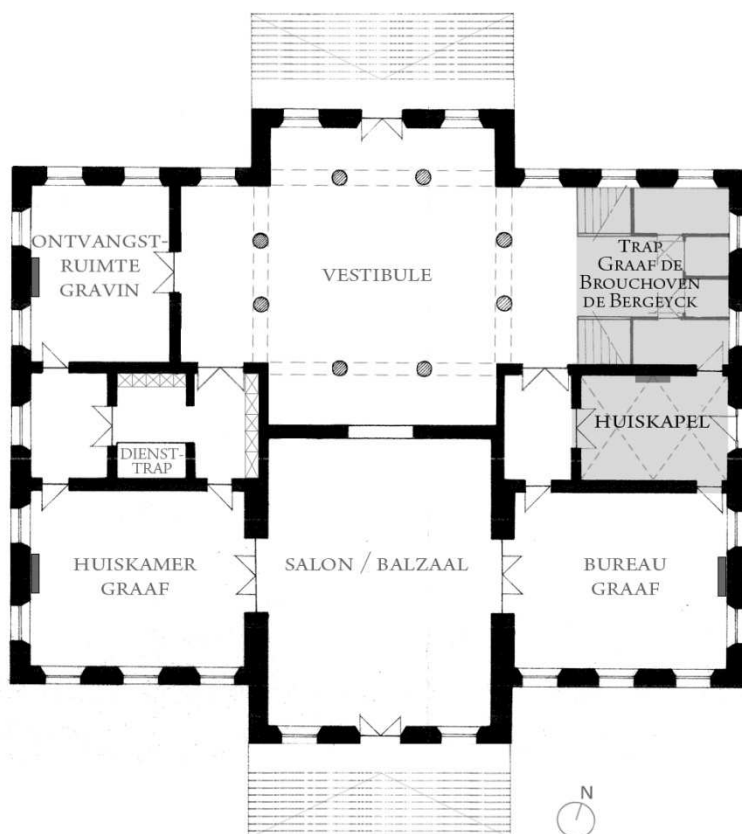

fig. 107: Gelijkvloerse verdieping periode graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922)

¹⁴¹ Cfr. fig. 44, 45 & 48 p. 42

De Lovie vzw beschikt over een schriftelijke weergave van mondelinge overlevering wat betreft de functies van de lokalen op de eerste verdieping ten tijde van de grafelijke familie. Zo zou de *salle à manger* de ontvangstkamer van de gravin en de *grande salle à manger* de huiskamer van de graaf zijn geweest. Het *grand salon* bleef salon en balzaal en de *salle d'acajou* zou het bureau van de graaf zijn geweest. Maar gedurende de Eerste Wereldoorlog beschikten de graaf en gravin slechts over een beperkt aantal ruimtes in het kasteel. De overige ruimtes werden door de legerleiding ingenomen. Bij de aankoop van het kasteel kocht de graaf de Brouhoven de Bergeyck een deel van de onverdeelde boedel van de erfgenamen. De rest werd openbaar verkocht.¹⁴² De graaf kocht voor de gelijkvloerse verdieping voornamelijk de luchters en het zitmeubilair, alsook de twee eiken kapstokken die Jules Van Merris in 1886 bestelde.¹⁴³

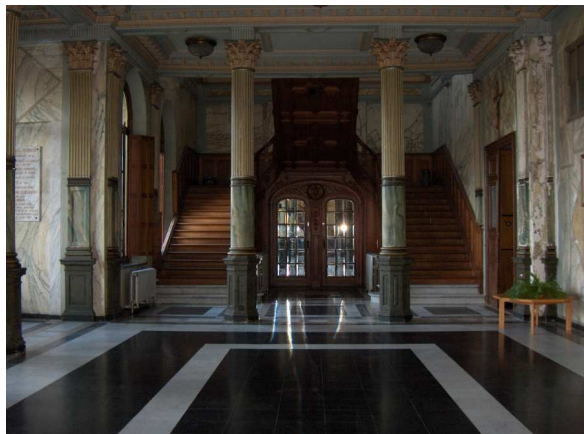

fig. 108: De trap van graaf de Brouhoven de Bergeyck in de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 109: Huidig toestand van de huiskapel, eigen foto maart 2010

¹⁴² Cfr. p. 38-40, Affiche van de openbare verkoop van het meubilair van Jules Van Merris

¹⁴³ Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam, p. 201-202

3. Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960) (fig. 110)

Het sanatorium heeft de zwaarste interieurwijzigingen op zijn naam staan. Aangezien het kasteel niet enkel meer diende als woning werd de gelijkvloerse verdieping omgevormd naar de nieuwe noden. Geneesheer-bestuurder Dr. Sierens vestigde zijn dokterskabinet in de voormalige *salle d'acajou* van Jules Van Merris. Een oude foto van deze consultatiezaal toont buismeubilair eigen aan de jaren 1930. (fig. 111 p. 80) De röntgenkamer werd aangrenzend ondergebracht in de huiskapel van de graaf. De lambrisering van de graaf werd vermoedelijk weggenomen omwille van de hygiëne en verplaatst naar de woning van Dr. Sierens. Vermoedelijk verplaatste men toen de scheidingwand tussen de voormalige huiskapel en de circulatieruimte gedeeltelijk voor de vleugeldeur van de vestibule waardoor slechts één deur bruikbaar bleef.

Bij het dokterskabinet en de röntgenkamer had men aansluitend een wachtzaal nodig voor de patiënten. Door het inbrengen van nieuwe wanden in de vestibule ontstonden er drie kleine ruimtes. De gang, tussen de vestibule en het dokterskabinet, en de aangrenzende kleine ruimte waren geschikt om te dienen als wachtzaal. In deze ruimtes bracht men destijds houten zitbanken en een wandkast aan. Dit vast meubilair staat er nog steeds. Via mondelinge overlevering is geweten dat in de *salle à manger* van Jules Van Merris een apotheek werd ondergebracht.

De nieuwe centrale ruimte, grenzend aan het grote salon, werd daarentegen omgevormd tot een nis voor een altaar. (fig. 112 p. 80) Doordat de nieuwe kapel op het kasteeldomein pas in 1934 voltooid werd, hield het sanatorium tijdelijk in het grote salon misvieringen. Het gebrandschilderde glasraam van de graaf verplaatste men van de huiskapel, toen röntgenkamer, in de nieuwe ontdebeld wand van de vestibule om het geheel te vervolledigen. Bijgevolg werden er in het grote salon biechtstoelen in de nissen van de vleugeldeuren geplaatst. Na 1934 werd de nis, waar het altaar stond, omgevormd tot een podium voor toneel- en theateropvoeringen. Bovendien werden er in deze ontspanningsruimte ook vaak films vertoond.

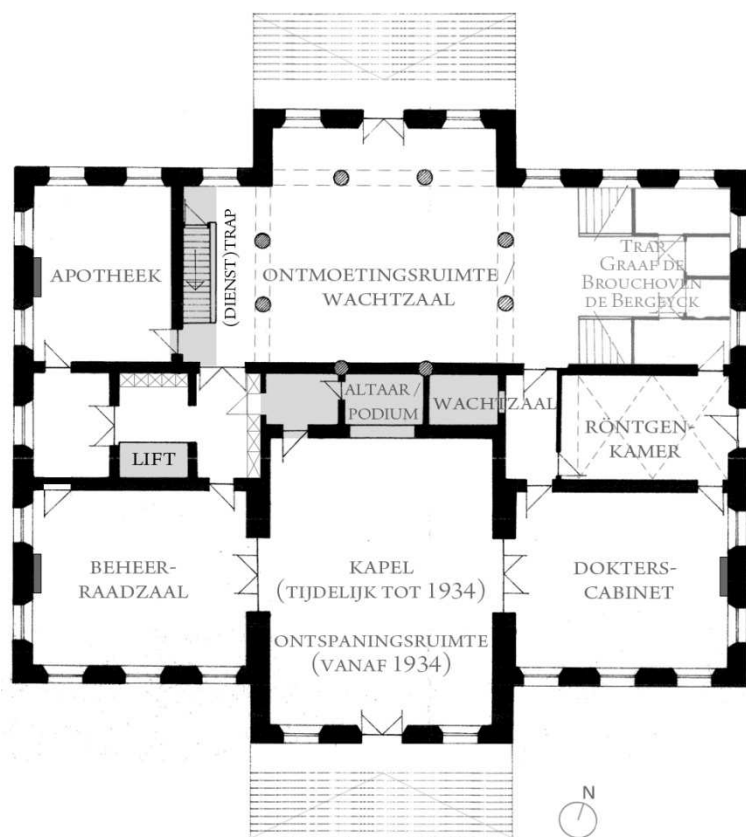

fig. 110: Gelijkvloerse verdieping periode Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)

fig. 111: Dokterskabinet van Dr. Sierens, begin sanatoriumperiode¹⁴⁴

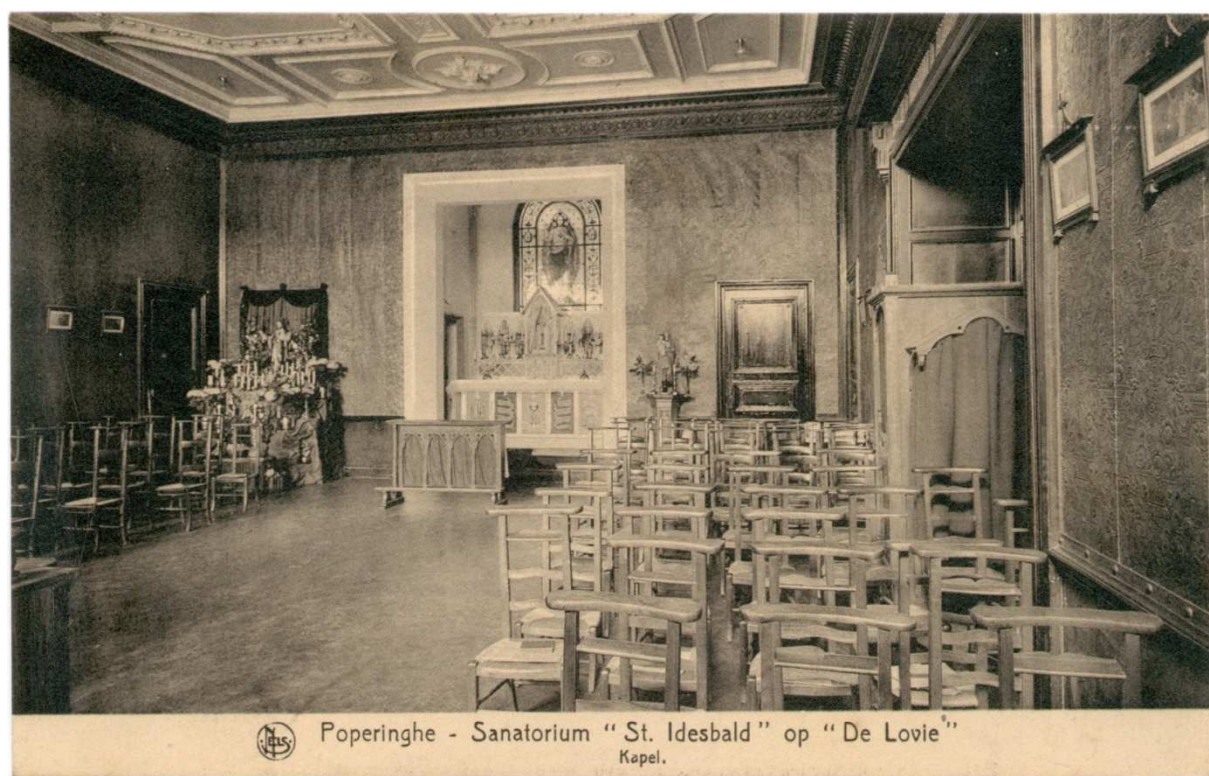

fig. 112: Het grote salon was tijdelijk ingericht als kapel tot 1934, begin sanatoriumperiode¹⁴⁵

¹⁴⁴ Verzameling de Lovie vzw

¹⁴⁵ Verzameling de Lovie vzw

In de ontdekkende wand in de vestibule sloot men behalve het gebrandschilderde glas van de graaf ook twee zuilen in waardoor de oorspronkelijke kruisvormige plattegrond teniet werd gedaan. (fig. 113) De vestibule werd verder zwaar aangepakt doordat men tegenover de eretrap een diensttrap plaatste. De oorspronkelijke diensttrap in de bijkeuken werd toen namelijk vervangen door een lift. De nieuwe diensttrap reikt van kelder tot zolder en doorboort bijgevolg alle verdiepingen op een betreurenswaardige gekozen plaats. De centrale vleugel deur tussen de vestibule en de vroegere kleine eetkamer werd bijgevolg onbruikbaar. Het lijstwerk rondom de vroegere deuropening is nog steeds zichtbaar. Een nieuwe doorgang kwam er met een enkelvoudige deur in de hoek. De vestibule fungeerde in de sanatoriumperiode als ontmoetingsruimte en wachtzaal. Men plaatste er namelijk tafels en stoelen. Nabij de hoofdingang in de vestibule werd bijkomend een gedenkplaat aangebracht ter nagedachtenis van de plechtige opening van het sanatorium in aanwezigheid van koningin Elizabeth.

fig. 113: De vestibule, sanatoriumperiode¹⁴⁶

¹⁴⁶ Verzameling de Lovie vzw

De voormalige *grande salle à manger* van Jules Van Merris en huiskamer van de graaf de Brouhoven de Bergeyck wordt sinds het sanatorium de beheerraadzaal genoemd. (fig. 114) Nog steeds hangen in deze ruimte de portretten van de stichters van het sanatorium.

fig. 114: De beheerraadzaal, sanatoriumperiode¹⁴⁷

¹⁴⁷ Verzameling de Lovie vzw

4. De Lovie vzw (1960-heden) (fig. 115)

De Lovie vzw heeft daarentegen op de gelijkvloerse verdieping geen wijzigingen doorgevoerd. Men heeft getracht zoveel mogelijk in stand te houden. Zowel de huiskapel als het aangrenzende salon fungeren momenteel als kantoorruimte. In de overige salons vinden geregeld vergaderingen plaats.

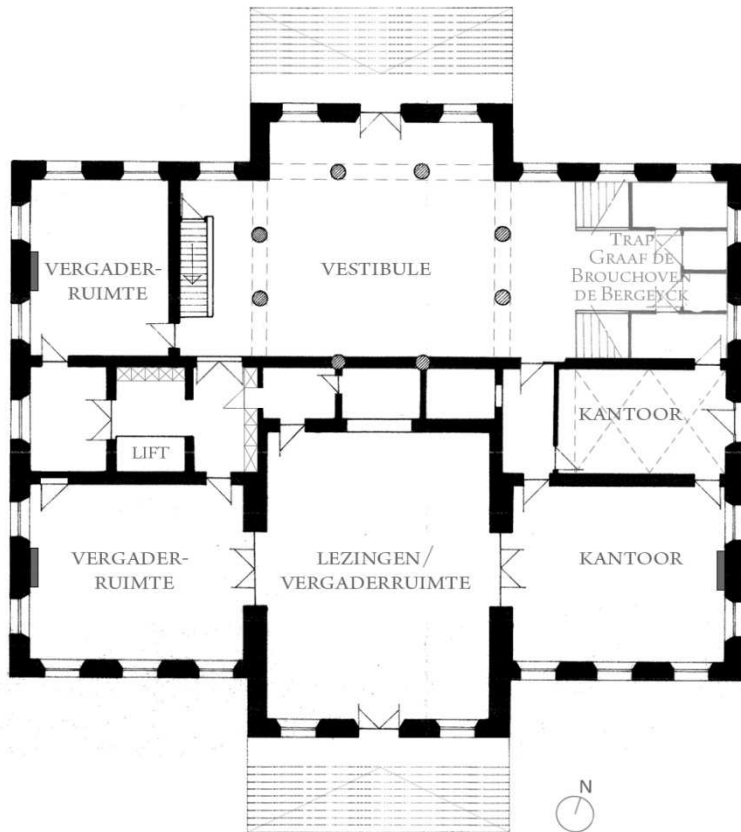
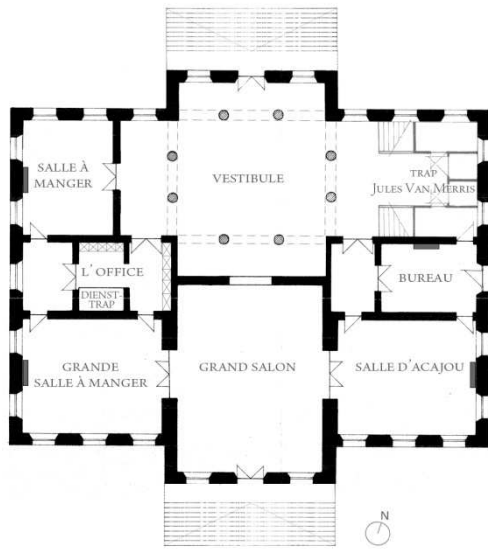
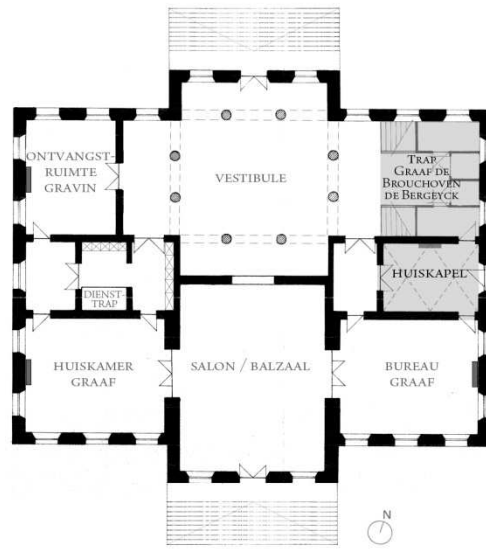

fig. 115: Gelijkvloerse verdieping periode de Lovie vzw (1960-heden)

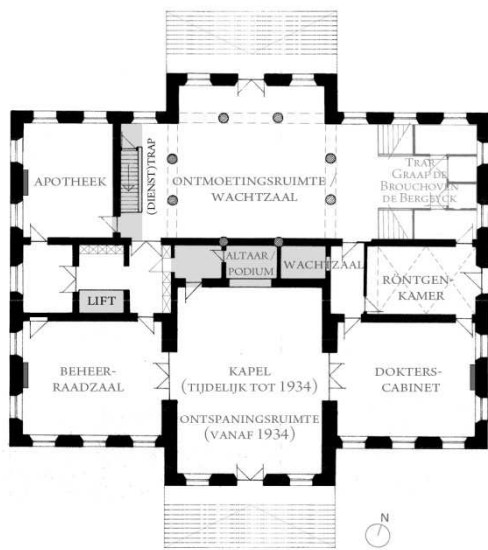
5. Overzicht van de interieurwijzigingen op de gelijkvloerse verdieping doorheen de tijd

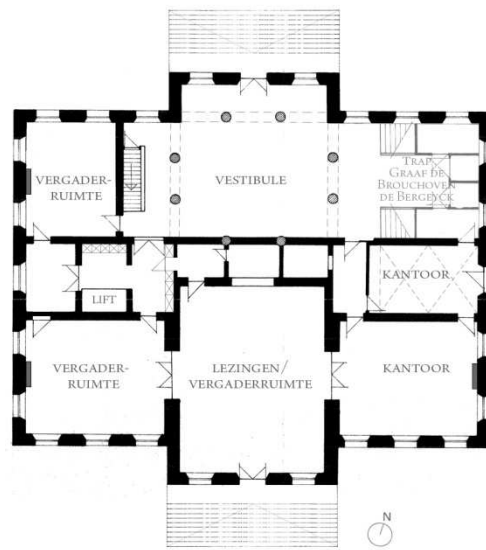
Jules Van Merris (1856 - 1899)

Graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912 - 1922)

Sanatorium Sint-Idesbald (1929 - 1960)

De Lovie vzw (1960 - heden)

6.2.2.2 Gelijkvloerse verdieping: stilistische beschrijving van de voornaamste ruimtes

In vergelijking met de volgende verdiepingen viel de oorspronkelijke ruimte-indeling van de gelijkvloerse verdieping gemakkelijk te achterhalen door middel van de bouwsporen en de boedelinventaris. De boedelinventaris vermeldt voor de gelijkvloerse verdieping zeven ruimtes.¹⁴⁸ In de sanatoriumperiode kwamen er in de vestibule enige kleine ruimtes bij.

Boedelinventaris: Situering op bestaand grondplan: (fig. 116)

Vestibule ruimte 1

Salle à manger ruimte 2

A l'office ruimte 3

Grande salle à manger ruimte 4

Au Grand salon ruimte 5

Salle d'acajou ruimte 6

Bureau ruimte 7

Sanatoriumperiode:

Wachtzaal Dr. Sierens ruimte 8

Nis altaar sanatorium ruimte 9

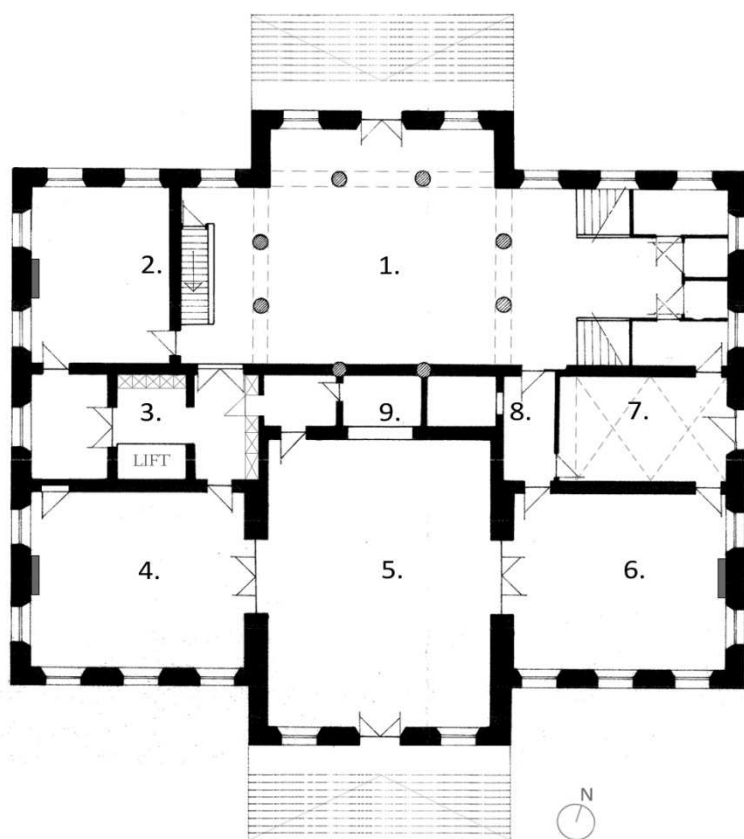

fig. 116: Grondplan bestaande toestand gelijkvloerse verdieping

¹⁴⁸ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195-196

De vestibule op de gelijkvloerse verdieping heeft doorheen de tijd wat wijzigingen doorstaan. Oorspronkelijk had de vestibule een kruisvormige plattegrond.
opp. x h: ± 173m² x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De vestibule is de enige ruimte op de gelijkvloerse verdieping waar er gebruik werd gemaakt van natuursteen als vloerafwerking. Vier verschillende soorten natuursteen vormen het geometrische patroon. Er werd gebruik gemaakt van Carrara marmer, Basècles, St.-Anne en marmer van de Boulonnais, variëteit Lunel.¹⁴⁹ (fig. 117 p. 87) Ter hoogte van de later toegevoegde diensttrap is de vloer doorbroken. De resterende vloer is in vrij goede staat, behalve enkele gebroken tegels.

Wanden:

Centraal in de scheidingswand met de kleine eetkamer is het lijstwerk van de voormalige vleugeldeur nog steeds zichtbaar. De diensttrap van het sanatorium werd tegen deze wand geplaatst. (fig. 118 p. 87) Ook in de sanatoriumperiode voegde men een wand toe waarin twee zuilen ingesloten werden. Het gebrandschilderd glasraam van de huiskapel van de graaf werd in deze wand geïntegreerd. Alle wanden in de vestibule, behalve de wandvlakken grenzend aan de later aangebrachte diensttrap, zijn afgewerkt met een marmerimitatie. (fig. 118 p. 87) Afgaand op de drie oudste iconografische bronnen van de vestibule werden de wanden pas in de sanatoriumperiode afgewerkt met een marmerimitatie. (fig. 102 & fig. 103 p. 75, fig. 113 p. 81) Op de oudste iconografische bronnen van de vestibule is de huidige donkerdere lijnvoering rondom de verschillende gemarmerde muurvlakken nog niet aanwezig. De kleurschakeringen van de huidige marmerimitatie zijn ook vrij contrasterend en dus nog niet aangebracht op het moment dat deze foto's genomen werden. In tegenstelling tot de huidige toestand waren de wanden, het plafond en de zuilen op de foto, genomen in de sanatoriumperiode, in weinig contrasterende kleuren geschilderd. (fig. 113 p. 81, fig. 119 p. 87) Ter hoogte van het tussenbordes van de trap van de graaf volgt de marmerschildering overigens de contouren van de lambrisering. (fig. 120 p. 87) Achter de lambrisering zit een effen lichtgrijze verflaag verscholen. De schachten van de zuilen waren ten tijde van Jules Van Merris vermoedelijk wel al van een dergelijke afwerkingslaag voorzien. (fig. 102 p. 75) Mogelijk verfde men in de sanatoriumperiode de wanden van de vestibule in een effen lichte kleur om vervolgens af te werken met een marmerimitatie zoals de zuilen.

¹⁴⁹ V. Meul, *Onderhoud van natuursteenvloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2007, p. 14-17 en bevestigd door Frank Gelaude, docent Artesis hogeschool Antwerpen

fig. 117: De natuurstenen vloer in de vestibule, eigen foto maart 2010

fig. 118: De diensttrap voor het lijstwerk van de voormalige vleugeldeur, eigen foto november 2009

fig. 119: Zicht op vestibule, eigen foto maart 2010

fig. 120: De marmerimitatie volgt de contouren van de lambrisering van de trap, eigen foto april 2010

Zuilen en pilasters:

Van de acht zuilen zijn er slechts nog zes vrijstaand. De zuilen bestaan uit een achthoekig basement, een gladde schacht enerzijds in marmerimitatie en anderzijds bovenaan gecanneleerd met een Korinthisch kapiteel. (fig. 121) Op de oudste foto's van het interieur van het kasteel zijn de schachten hoogstwaarschijnlijk reeds van een marmerimitatie voorzien. (fig. 102 p. 75)

De meeste zuilen hebben twee overeenkomstige pilasters op de dichtst gesitueerde wanden. (fig. 122) De zuilen ter hoogte van de eretrap beschikken slechts over één overeenkomstige pilaster. Net zoals de wanden rondom de eretrap werden er in iedere hoek van de vestibule pilasters aangebracht. De basements van de verschillende pilasters vertonen een versiering waarbij kleine rozetten de hoeken invullen van een paneel met ingesnoerde hoeken. Dezelfde versieringen komen terug in de deuren.

Plafond:

De plafondafwerking werd volkomen symmetrisch uitgevoerd. Het gepleisterde plafond van de vestibule vertoont lijst- en staffwerk en is in redelijke goede staat. Centraal in de vestibule is een grote rozet aangebracht waar destijds de luchter, die Jules Van Merris in 1885 bestelde, hing. (fig. 123) De contouren van de verschillende vlakken zijn versierd met een tandlijst, rozetten en kleine consoles. De moerbalken, steunend op de zuilen, hebben een eenvoudige afwerking met enige cirkelvormige ornamenten. De moerbalk waar de trap op steunt vertoont tekenen van doorbuiging. (fig. 124)

fig. 121: De zuilen in de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 122: De zuilen en pilasters in de vestibule, eigen foto november 2009

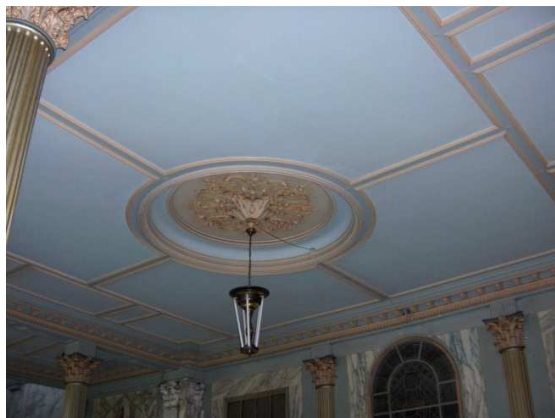

fig. 123: Plafond in de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 124: De moerbalk waar de trap op steunt, eigen foto november 2009

Deuren:

De centrale inkomdeur is een deurvenster, met rondbogig bovenlicht, en neemt dezelfde hoogte aan als de overige rondboogvensters. (fig. 125) Deze inkomdeur werd doorheen de tijd vermoedelijk meerdere malen vervangen. Op de oudste foto's van het kasteel is te zien dat zowel de vensters als de deuren, in tegenstelling tot de huidige, meer roedeverdelingen hadden. (fig. 23 p. 26) Op een foto daterend uit de periode van de grafelijke familie heeft slechts de inkomdeur aan de voorgevel nog een dergelijke roedeverdeling. De vensters werden reeds vervangen. (fig. 126)

Doorheen het volledige kasteel hebben de binnendeuren eenzelfde vormgeving, zowel voor vleugeldeuren als voor enkelvoudige deuren. De deuren bestaan namelijk uit drie of naargelang vier panelen, van verschillende groottes, met telkens een vlak met ingesnoerde hoeken die ingevuld zijn met kleine rozetten. (fig. 127) De vleugeldeuren in de vestibule werden afgewerkt met een eikenhouten imitatieschildering. Het deurbeslag is ook telkens uit brons vervaardigd. De deurkrukken en deurplaten zijn gegoten in een decoratieve vorm. (fig. 128)

fig. 125: De inkomdeur, eigen foto april 2010

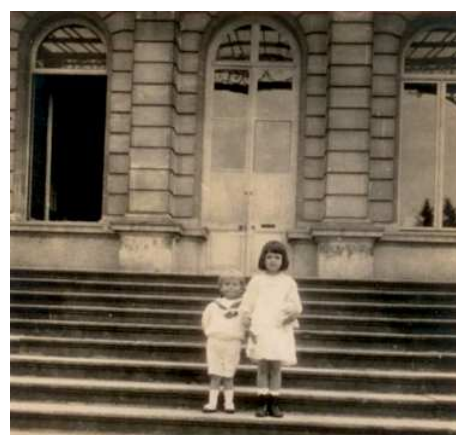

fig. 126: De voorgevel ten tijde van de grafelijke familie, ca. 1916¹⁵⁰

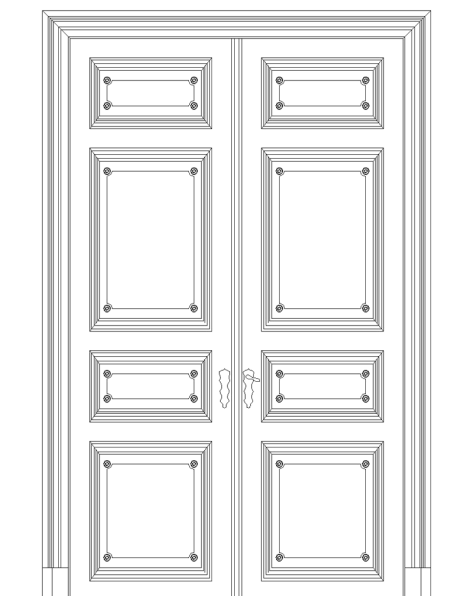

fig. 127: Eigen voorstelling van de steeds toegepaste vormgeving voor de binnen deuren, vleugel deur in vestibule

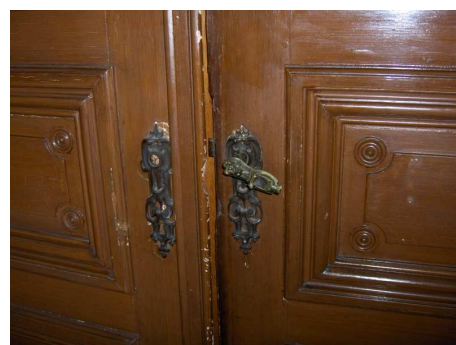

fig. 128: Het deurbeslag van de vleugel deur naar ruimte 8, eigen foto november 2009

¹⁵⁰ Privéarchief van Mevr. Wicke te Lokeren

Vensters:

Alle vensters op de gelijkvloerse verdieping zijn in principe rechthoekige vensters met een rondboogig bovenlicht. Op de gelijkvloerse verdieping zijn de meeste vensters in eikenhout terwijl de vensters op de bovenliggende verdiepingen hoofdzakelijk in naaldhout uitgevoerd werden. Zoals reeds aangehaald werden de oorspronkelijke vensters met meerdere roedes vervangen door de huidige vensters. Op de binnennaalden zijn spanjoletten aangebracht met een versierd bronzen handvat. (fig. 129) Alle vensters en het deurvenster in de vestibule beschikken over enkel glas en binnenluiken. (fig. 130) Deze zijn eenvoudig opgebouwd uit stijl- en regelwerk en ingevuld met panelen. De luiken kunnen worden vastgezet met staven die in een beugel op de binnennaald passen. (fig. 129) De vensterbanken in de vestibule zijn vervaardigd uit St.-Anne marmer.

Trappen:

De huidige dubbele bordestrap in de vestibule kwam er in opdracht van graaf de Brouhoven de Bergeyck. Zoals eerder vermeld, staan de wapenschilden en het devies van de graaf en gravin op de trap afgebeeld.¹⁵¹ De bloktreden zijn vervaardigd uit Carrara marmer en de eikenhouten trap vertoont ornamenten in Lodewijk XVI-stijl. (fig. 131) De ruimtes onder deze trap worden benut als opbergplaatsen. Achter de deuren, ingevuld met spiegels, zijn twee toiletten geïnstalleerd.

Aan de andere zijde is de later aangebrachte diensttrap gesitueerd. (fig. 132) De beuken diensttrap verstoort, net zoals de bijgeplaatste wand, het oorspronkelijke zicht en ruimtegevoel van zowel de vestibule als de bovengelegen hal.

fig. 129: Spanjolet en beugels, eigen foto maart 2010

fig. 130: Een binnenluik, eigen foto april 2010

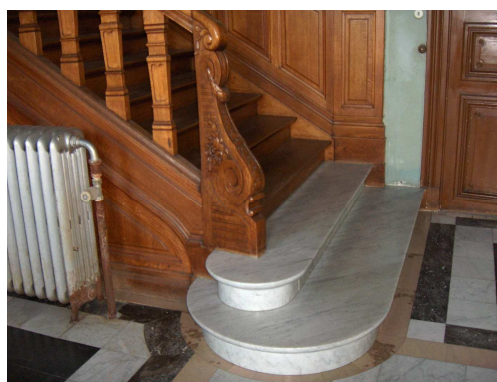

fig. 131: De trap van de graaf, eigen foto november 2009

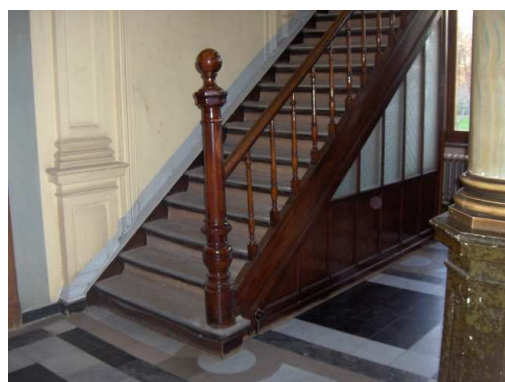

fig. 132: De diensttrap van het sanatorium, eigen foto november 2009

¹⁵¹ Cfr. fig. 46 & 47 p. 42

2. Boedelinventaris 1900 - Vestibule¹⁵²

Naast de twee eiken kapstokken stonden er in 1900 twee eiken zitbanken in houtsnijwerk in de vestibule. De boedelinventaris vermeldt verder vier grote spiegels met een eiken omlijsting en een luchter in Lodewijk XVI-stijl. Al deze interieurelementen bestelde Jules Van Merris in de jaren 1880. Op een van de oudste iconografische bronnen van het interieur van het kasteel zijn deze interieurelementen zichtbaar. (fig. 102 p. 75) Het is wel niet geweten waar de twee overige spiegels geplaatst werden in de vestibule. Op de twee oudste foto's van de vestibule zijn ze niet zichtbaar. Vermoedelijk flankeerden ze de voormalige vleugeldeur naar het grote salon.

3. Kleuronderzoek

Aangezien de verflagen van de meeste wanden in de vestibule afbladderen, kunnen de verschillende lagen min of meer van elkaar worden onderscheiden zonder destructief te werk te gaan.

Ter hoogte van de diensttrap werden de wanden niet afgewerkt met een marmerimitatieschildering. Op deze wanden zijn twee beige verflagen merkbaar op een witte pleisterlaag die versterkt werd met haren. (fig. 133) Mogelijk waren alle wanden van de vestibule in een beige tint afgewerkt. Op de oudste foto's lijken de wanden in een dergelijke effen lichte kleur geschilderd te zijn. (fig. 102 & fig. 103 p. 75, fig. 113 p. 81) Overigens zijn de wanden rondom de eretrap vanaf het niveau van de eerste verdieping opnieuw in een gelijkaardige beige verf afgewerkt.

Op de bijgeplaatste wand schilderde men in de sanatoriumperiode bepaalde vlakken in marmerimitatie die omlijnd werden met een donkere effen kleur. (fig. 134) Op de resterende wanden van de vestibule paste men hetzelfde toe. Vermoedelijk dateert de marmerimitatie op de wanden uit de sanatoriumperiode aangezien deze afwerking nog niet aangebracht werd op het moment dat men een foto nam van de vestibule in het begin van de sanatoriumperiode. (fig. 113 p. 81) Voor de marmerimitatie op de schachten van de zuilen lijkt dit ook het geval. De marmeraders die zichtbaar zijn op de foto ten tijde van de eerste kasteelheer komen niet overeen met de huidige kleurschakeringen en uitgesproken marmeraders op de zuilen. Op een losgekomen stukje schacht van een zuil zijn verschillende lagen merkbaar. De huidige marmerimitatie is een combinatie van een groene en beige kleur (1 & 2). Daaronder zit een witte laag (3) en een lichtgrijze/beige laag (4). (fig. 135) Voorafgaand aan de restauratie van het interieur is een materieeltechnisch onderzoek van de verflagen aangewezen.

fig. 133: Beige verflagen op wanden zonder marmerimitatie, eigen foto april 2010

fig. 134: De afwerking van de later toegevoegde wand, eigen foto april 2010

fig. 135: Verschillende verflagen op een zuil, eigen foto april 2010

¹⁵² Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

De *salle à manger* is de hoekkamer in het verlengde van de vestibule. Deze ruimte wordt door de Lovie vzw frequent gebruikt als vergaderruimte.

l x b x h: ± 7m x 5m45 x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De huidige vloerafwerking is een vast tapijt dat hoogstwaarschijnlijk een eiken parketvloer, gelijkaardig aan de volgende salons, bedekt.

Jules Van Merris bestelde voor de gelijkvloerse verdieping in 1886 linoleum als vloerbedekking voor de kleine eetkamer, de bijkeuken en het bureau.¹⁵³ Vermoedelijk deed hij dit ter bescherming van de houten vloeren.

Wanden:

De wanden zijn voorzien van een witgeschilderde lambrisering met daarboven behangpapier. De lambrisering is versierd met eenvoudige rechthoekige panelen en reikt tot net boven de vensterbanken. De verf op de lambrisering is op bepaalde plekken sterk aan het afbladderen. De bovenste profilering van de lambrisering loopt langs de hoeken van de ruimte en tussen de vensters verder tot aan het lijstwerk op het plafond. De verschillende muurvlakken werden omkaderd.

De authentieke schouw, uit marmer van de Boulonnais variëteit Notre-Dame, is nog steeds aanwezig.¹⁵⁴ De schouwpijp integreerde men in de buitenwand. De bijbehorende spiegel is echter verdwenen. In de lambrisering zijn de uitsparingen voor de spiegel duidelijk te zien. (fig. 136) Op de interieurfoto uit de periode van Jules Van Merris zijn de schouw en de spiegel trouwens zichtbaar vanuit de vestibule. (fig. 102 p. 75)

Plafond:

In vergelijking met andere ruimtes van de gelijkvloerse verdieping is het plafond van deze ruimte vrij sober gehouden. Het plafond heeft een eenvoudig lijstwerk met centraal een kleine rozet. Het lijstwerk werd afgewerkt met een eikenhouten imitatieschildering. (fig. 137)

fig. 136: De schouw van de *salle à manger*, eigen foto november 2009

fig. 137: De plafondaafwerking in de *salle à manger*, eigen foto november 2009

¹⁵³ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 185

¹⁵⁴ V. Meul, *Onderhoud van natuursteenvloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2007, p. 14-17 en bevestigd door Frank Gelaude, docent Artesis hogeschool Antwerpen

Deuren:

In de sanatoriumperiode plaatste men na het inbrengen van de dienstrap in de vestibule een nieuwe doorgang in de hoek. De vroegere centrale vleugel deur tussen de vestibule en deze ruimte werd onbruikbaar en doet nu dienst als een ingebouwde kast. (fig. 138) De bijgeplaatste deur heeft dezelfde vormgeving als de deuren in de vestibule. Aan de hand van de bouwsporen is op te merken dat de deur en het deurkader van ergens anders gerecupereerd werden. In de deurstijl zijn voormalige uitsparingen voor scharnieren aan te treffen.

In de resterende wand zijn er nog twee deuren die symmetrisch geplaatst zijn. De ene dient om naar de naastliggende ruimte te gaan, de ander is een ingebouwde kast.

Vensters:

Deze hoekkamer telt vier rondbogige vensters, waarvan twee hun bijbehorende luiken nog hebben. (fig. 139) De vensters en luiken zijn van hetzelfde principe als deze in de vestibule. De vensterbanken zijn in hetzelfde marmer als de schouw, namelijk marmer van de Boulonnais variëteit Notre-Dame.

fig. 138: De vroegere centrale vleugel deur met rechts de huidige deur naar de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 139: Twee van de vier rondbogige vensters met bijbehorende luiken aan zijgevel, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Salle à manger¹⁵⁵

De inventaris vermeldt dat ten tijde van Jules Van Merris hier een eikenhouten tafel stond met veertien eiken stoelen. Jules Van Merris bestelde deze tafel met stoelen in 1885.¹⁵⁶ Daarnaast verduidelijkt de inventaris dat de omlijsting van de spiegel een eikenhouten imitatieschildering had en dat er een ophangstelsel voorzien was voor een renaissancestijl lamp. Ook in het jaar 1885 werd een dergelijke verlichtingsarmatuur voor de kleine eetkamer aangekocht.¹⁵⁷ Vervolgens was er een *tapisserie de Tournai* aanwezig. Waarschijnlijk vandaar dat de muurvlakken omkaderd zijn. Deze wandafwerking komt vaak voor in de boedelinventaris. Hoogstwaarschijnlijk waren dus vele ruimtes aangekleed met dergelijke wandtapijten afkomstig uit Doornik. De stad Doornik stond reeds lang bekend voor zijn tapijtweefkunst en kende haar grootste bloei in de 15de eeuw.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

¹⁵⁶ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 181- 183

¹⁵⁷ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 179

¹⁵⁸ <http://www.tournai.be/nl/official/index.php?page=18>, geraadpleegd op 13 april 2010

De bijkeuken of *l'office* is gelegen tussen de twee eetkamers in. Er zijn twee delen te onderscheiden, namelijk de kleine ruimte tussen de twee voormalige eetkamers en de circulatieruimte tussen de vestibule en de grote eetkamer. Deze circulatieruimte beschikte bij de eerste kasteelheer over de diensttrap en de kastenwand met een spijzenlift. De spijzenlift is er nog steeds in tegenstelling tot de diensttrap.

Ruimte tussen eetkamers: l x b x h: ± 4m15 x 3m x 5m43

Circulatieruimte: l x b x h: ± 5m45 x 4m15 x 5m50

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De vloer van de circulatieruimte en de aangrenzende ruimte is momenteel bedekt met een vinylaag. De vloer van de doorgang in de wandkast naar ruimte 9 toont aan dat hier vroeger een plankenvloer lag. (fig. 140)

Wanden:

De wanden zijn bepleisterd en afgewerkt met een verflaag. In de circulatieruimte werd een lambrisering uit kunststofpanelen in een recente periode aangebracht.

In de ruimte tussen de twee eetkamers is de oorspronkelijke lambrisering nog aanwezig. De vormgeving is dezelfde als de lambrisering in de voormalige kleine eetkamer en is eveneens witgeschilderd. Hier is echter op een klein oppervlak een andere wandafwerking zichtbaar, namelijk een eikenhouten imitatieschildering. Vermoedelijk was dit de oorspronkelijke afwerking van de lambriseringen.

Plafond:

Het plafond van de circulatieruimte is afgewerkt met eenvoudig lijstwerk dat de contouren van de ruimte volgt. In de aangrenzende ruimte met het venster is het lijstwerk meer uitgesproken met centraal een rozet. (fig. 141)

fig. 140: Oorspronkelijke plankenvloer in de doorgang tussen bijkeuken en ruimte 9, eigen foto maart 2010

fig. 141: Plafondafwerking van kleine ruimte tussen eetkamers, eigen foto november 2009

Kasten:

Langs een zijde van *l'office* is een kastenwand opgetrokken waarin een spijzenlift geïntegreerd werd. (fig. 142) Deze kleine lift ($\pm 0,83 \text{ m} \times 0,57 \text{ m}$) reikt tot op iedere verdieping en is gesitueerd naast de deur naar de grote eetkamer. De spijzenlift opent met twee schuifdeurtjes, één naar boven en één naar beneden. De bediening gebeurde via een opbouwapparaat met vijf drukknoppen, verwijzend naar de vijf verdiepingen. Wellicht verliep de bediening op een andere manier ten tijde van Jules Van Merris. Het was immers de graaf die het kasteel voorzag van een elektrische installatie. Tegenover de grote lift zijn andere kasten opgesteld, ditmaal een eenvoudig keukenmeubel.

Deuren:

Zowel de vleugel deur naar de vestibule, de enkelvoudige deur naar de grote eetkamer als de kastdeuren en de dubbele deur tussen de twee gedeeltes van de bijkeuken hebben de eenzelfde terugkerende vormgeving. (fig. 142) Deze laatste vleugel deur werd weliswaar aangepast door twee vaste panelen te vervangen door glas. Dezelfde deur is voorzien van twee afgeschermdede bovenlichten. (fig. 143) Vermoedelijk diende dit om natuurlijk licht tot bij de voormalige diensttrap en de rest van de bijkeuken te brengen.

Vensters:

Tussen de eetkamers in ligt de kleine ruimte die slechts één travee breed is en dus slechts één rondboogvenster heeft. Het venster en de luiken zijn gelijkaardig aan deze in de voorgaande ruimtes. Via dit venster en de tegenoverstaande bovenlichten werd de bijkeuken voorzien van natuurlijk daglicht. De bovenlichten bestaan uit een rasterpatroon ingevuld met glas. In het raster werden er ook cirkel- en halfcirkelvormige lijnen toegepast. De vormgeving van de twee onderste panelen van de bovenlichten lijkt dan weer op deze van de deuren.

fig. 142: Vleugel deur naar de vestibule met rechts de kastenwand, eigen foto maart 2010

fig. 143: Dubbele deur met bovenlicht, eigen foto maart 2010

links: lift
rechts: keukenmeubel

2. Boedelinventaris 1900 - *L'office*¹⁵⁹

In de bijkeuken werd slechts vaatwerk als roerende goederen aanzien.

¹⁵⁹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

De *grande salle à manger*, ten tijde van Jules Van Merris, wordt sinds het sanatorium de beheerraadzaal genoemd. (fig. 114 p. 82) Momenteel gebruikt men deze ruimte af en toe als vergaderzaal.

l x b x h: ± 8m50 x 7m x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

Het is gebruikelijk dat salons een houten vloerafwerking kregen en tegen het einde van de 19de eeuw bestonden parketvloeren meestal uit drie delen.¹⁶⁰ In de *grande salle à manger* is dit niet anders. De eiken parketvloer bestaat in deze ruimte uit een *milieu of veld* van *paneelparket*, een *decoratieve fries* en een *eenvoudige stoelenboord* tussen de fries en de wanden. (fig. 144 p. 97) Ter hoogte van de vierledige vleugel deur komt er aanvullend een apart patroon voor.

Wanden:

De wanden zijn afgewerkt met een lambrisering met daarboven een behangpapier gedrukt in reliëf. De lambrisering reikt tot iets boven de vensterbanken. De verschillende stroken behangpapier zijn op de ondergrond genageld, alsook de band van textiel rondom de behangen wandoppervlakte. (fig. 145 p. 97) Dit behangpapier is vermoedelijk niet de oorspronkelijke afwerkingslaag aangezien daarachter een andere soort behangpapier zichtbaar is. De boedelinventaris brengt verder duidelijkheid omtrent de authentieke wandafwerking. De bordeauxgeschilderde lambrisering is op zich anders van vormgeving dan de lambrisering van voorgaande ruimtes. In plaats van kleine opeenvolgende rechthoekige panelen zijn het ditmaal langwerpige panelen.

Ter hoogte van de zijgevel staat centraal een schouwmantel uit Carrara marmer waarvan de schouwpijp opnieuw in de wanddikte is weggewerkt. De schouwboezem wordt bekroond met een spiegel en ornamenten uit stucwerk. Boven de spiegel is er een medaillon waarin een stilleven wordt afgebeeld. Rondom het medaillon zijn er guirlandes en rozetten geschikt. Onder de symmetrisch opgebouwde schouwmantel werd wellicht in een latere fase het wapenschild van de stad Poperinge aangebracht. (fig. 146 p. 97)

Plafond:

Het plafond is bepleisterd en met verschillende verflagen afgewerkt. Het werd ingedeeld in verschillende velden met centraal een hoger gelegen rozet voor een luchter. De contouren van de ruimte bestaan uit kooflijsten die versierd zijn met kleine rozetten en andere vegetale ornamenten. (fig. 147 p. 97)

¹⁶⁰ S. Huycke en V. Meul, *Onderhoud van houten vloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2008, p. 5

fig. 144: Parket in ruimte 4, eigen foto november 2009

fig. 145: Behangpapier in ruimte 4, eigen foto november 2009

fig. 146: Schouw in ruimte 4, eigen foto april 2010

fig. 147: Plafond in ruimte 4, eigen foto maart 2010

Deuren:

Symmetrisch met de deur naar *l'office* is eenzelfde deur geplaatst naar de kleine ruimte tussen de eetkamers in. Deze deuropening fungeert momenteel aan beide zijden als een ingebouwde kast. Zoals reeds vermeld staan de drie salons aan de achtergevel met elkaar in verbinding door vierledige vleugeldeuren in *enfilade*. Deze vleugeldeuren hebben een sterk uitgewerkt deurkader met tandlijsten en trigliefen in de bekroning. Aan beiden zijden is de vleugel deur tussen deze ruimte en het aangrenzende salon geschilderd in verschillende kleuren. Vermoedelijk was de oorspronkelijke afwerking voor de deuren en lambrisering weer een eikenhouten imitatieschildering. Het deurbeslag werd vervaardigd uit brons. Aan weerszijden van de vleugel deur is er een ingebouwde kast aangebracht en afgesloten met een blinde deur. (fig. 148)

Vensters:

Een hoekkamer aan de achtergevel telt vijf rondboogvensters met bijbehorende luiken. (fig. 149) Ze zijn identiek aan de vensters van de voorgaande ruimtes, behalve de spanjoletten. Deze zijn versierd met bronzen handvatten in een andere vormgeving. De vensterbanken zijn daarentegen uit Carrara marmer, refererend naar de schouwmantel.

fig. 148: Vleugel deur met aan weerszijden een blinde deur in ruimte 4, eigen foto november 2009

fig. 149: Zicht in ruimte 4, eigen foto november 2009

2. Boedelinventaris 1900 - Grande salle à manger¹⁶¹

Voor de *grande salle à manger* van Jules Van Merris vermeldt de boedelinventaris onder andere een grote ronde tafel met 12 stoelen in eik en notelaar, drie grote spiegels, opnieuw wandtapijten uit Doornik en een luchter met vijf olielampen en twintig kaarsen.

¹⁶¹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 196

Ruimte 5 – Grand salon

Het grootste salon ligt in het verlengde van het bordes en de trappen aan de achtergevel. Destijds stond het ook rechtstreeks in verbinding met de vestibule via een centrale vleugel deur. Dit salon werd tijdelijk ingericht als huiskapel van het sanatorium van 1929 tot 1934. (fig. 112 p. 80) Daarna fungeerde het als een ontspanningsruimte en momenteel dient de ruimte voor vergaderingen en lezingen.

l x b x h: ± 11m45 x 8m80 x 5m10

1. Materiaalgebruik

Vloer:

Eenzelfde type driedelige parketvloer van de *grande salle à manger* komt eveneens voor in het grote salon. Ter hoogte van beide vleugeldeuren en het deurvenster werd een ander geometrische patroon toegepast. Nabij het deurvenster is het eiken parket beschadigd waardoor de onderliggende bitumenlaag zichtbaar is. (fig. 237 p. 157) Verder vertoont het parket op enkele plaatsen krimp- en zettingscheuren. (fig. 236 p. 157)

Wanden:

De wanden beschikken opnieuw over een lambrisering waarboven de vrije wandoppervlakte recent werd behangen. De lambrisering werd samen met de vleugeldeuren in een felle oranje kleur geschilderd en reikt in dit salon tot net onder de vensterbanken. (fig. 150)

In de sanatoriumperiode had deze ruimte hetzelfde behangpapier in reliëf als de grote eetkamer. Op de foto ten tijde van het sanatorium zijn dezelfde stroken met een genagelde band in textiel zichtbaar. (fig. 112 p. 80) Ter hoogte van de voormalige vleugel deur naar de vestibule maakte de nis van het altaar plaats voor een podium voor eventuele (toneel)voorstellingen. Het podium werd bijgevolg geflankeerd door twee decoratieve gecanneleerde halfzuilen. Nu is hiervoor een projectiescherm geplaatst. (fig. 151)

fig. 150: Vleugel deur naar de voormalige eetkamer, eigen foto april 2010

fig. 151: Aanpassingen in ruimte 5, eigen foto april 2010

Plafond:

Dit salon heeft een opmerkelijke plafondafwerking in italianiserende neorenaissance. Het is symmetrisch opgebouwd en in verschillende velden verdeeld. (fig. 152) De contouren van de ruimte bestaan uit kooflijsten die versierd zijn met tal van vegetale ornamenten met onderaan golvende meanders. De verschillende velden zijn versierd met rozetten en vegetale ornamenten. Het centrale veld heeft een rozet bestaande uit ondermeer mascarons, knoppen, acanthusbladeren en andere vegetale ornamenten waarrond hangende elementen of tollen gesitueerd werden. (fig. 153) Het plafond is in redelijk goede staat, behalve één losgekomen veld dat diende vervangen te worden.

fig. 152: Plafond in ruimte 5, eigen foto maart 2010

fig. 153: Centraal rozet in ruimte 5, eigen foto december 2009

Deuren:

Deze zaal beschikt over de twee vierledige vleugeldeuren die in het verlengde van elkaar staan. De vleugeldeur tussen de grote eetkamer en dit salon is nog bruikbaar in tegenstelling tot deze naar de *salle d'acajou* die voorlopig met kunststofpanelen werd gedicht. (fig. 150 p. 99)

In de wanden grenzend aan de naastliggende salons werden, vermoedelijk in de sanatoriumperiode, telkens twee ingebouwde kasten voorzien. De vier kasten komen overeen met de plaats waar in de naastliggende salons een ingebouwde kast met een blinde deur werd gemaakt. De kastdeuren kregen opnieuw dezelfde terugkerende vormgeving.

Bijkomstig werden in de sanatoriumperiode twee symmetrisch geplaatste deuren aangebracht in de voormalige scheidingswand met de vestibule, aangezien de centrale vleugeldeur werd verwijderd. De twee deuren geven uit op de kleine ruimtes die ontstonden door de toen toegevoegde wanden. (fig. 151 p. 99)

In de achtergevel neemt het centrale deurvenster, met rondbogig bovenlicht, dezelfde hoogte aan als de twee vensters. De eiken deur heeft een eenvoudige vormgeving en is voorzien van enkele beglazing.

Vensters:

Het grote salon heeft twee rondboogvensters, met bijbehorende luiken, van hetzelfde principe als de voorgaande ruimtes. De vensterbanken werden uitgewerkt in Carrara marmer.

*2. Boedelinventaris 1900 - Grand salon*¹⁶²

In dit salon hing centraal een grote bronzen luchter met zes olielampen en vijftig kaarsen. Deze luchter staat op de lijst van het meubilair dat de graaf kocht van de erfgenamen.¹⁶³ Verder beschikte deze ruimte onder andere over twee ingelijste spiegels met frontons, tal van stoelen en wandtapijten uit Doornik.

¹⁶² Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 196

¹⁶³ Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouchoven de Bergeyck overnam, p. 201-202

In de boedelinventaris werd de oostelijke hoekkamer als *salle d'acajou* bestempeld. In een bewaarde rekening uit 1886 werd deze ruimte ook wel *salon de musique* genoemd.¹⁶⁴ In de sanatoriumperiode werd dit salon het dokterskabinet van Dr. Sierens. (fig. 111 p. 80)

l x b x h: ± 8m40 x 7m x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

Net zoals de voorgaande salons heeft de *salle d'acajou* hetzelfde parket met dezelfde motieven.

Wanden:

In deze ruimte is de oorspronkelijke lambrisering verdwenen. Wel is er nog steeds een doorlopende geprofileerde regel ter hoogte van de vensterbanken. De overige wandoppervlakte werd opnieuw behangen. Ten tijde van het sanatorium had deze ruimte eenzelfde behangpapier in reliëf als de voorgaande salons. (fig. 111 p. 80)

Aan weerszijden van de vleugeldeur naar het grote salon is een wandkast geïntegreerd. Ditmaal niet met een blinde deur tot op de grond. (fig. 156 p. 103)

De schouw uit Noir de Mazy is identiek aan de Carrara schouw uit de *grande salle à manger* wat betreft vormgeving en ornamenten. (fig. 154) Opnieuw werd de schouwpijp in de buitenwand aangebracht. In dit salon is de schouwboezem echter niet meer voorzien van een spiegel of stucwerk ornamenten.

Plafond:

Het plafond is nagenoeg identiek aan het plafond in de *grande salle à manger*. Het is in vrij goede staat behalve dat de verf op bepaalde plaatsen afbladdert en er enige barstjes voorkomen. (fig. 155)

fig. 154: Schouwmantel uit Noir de Mazy, eigen foto december 2009

fig. 155: Plafond ruimte 6, eigen foto maart 2010

¹⁶⁴ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 183

Deuren:

De authentieke vleugel deur wordt niet meer in gebruik genomen aangezien ze aan de zijde van het grote salon werd dichtgemaakt met verwijderbare panelen. De vleugel deur vertoont in de *salle d'acajou* vermoedelijk nog de authentieke afwerking, namelijk een eikenhouten imitatieschildering. (fig. 156) Het deurbeslag is identiek aan de voorgaande vierledige vleugel deur.

De deuren die leiden naar respectievelijk de wachtzaal en de huiskapel zijn ditmaal in een andere stijl. Ze dateren uit de jaren 1930, met name het begin van de sanatoriumperiode. Aan de zijde van het salon hebben de deuren een rechthoekig deurkader terwijl het deurkader aan de andere zijde een liggende ellipsboogvorm heeft. (fig. 161 p. 107)

Vensters:

Deze hoekkamer telt opnieuw vijf rondboogvensters met bijbehorende luiken. De vensterbanken zijn vervaardigd uit Noir de Mazy, refererend naar de schouwmantel. (fig. 157)

fig. 156: Vleugel deur naar het grote salon met twee ingebouwde kasten, eigen foto december 2009

fig. 157: Vensters in ruimte 6, eigen foto maart 2010

2. Boedelinventaris 1900 - *Salle d'acajou*¹⁶⁵

Men noemde dit salon bij het opmaken van de boedelinventaris in 1900 naar de houtsoort van de tafel, de stoelen en de muziekkast, namelijk mahoniehout. Daarnaast beschikte de *salle d'acajou* of *salon de musique* over een grote luchter met vijf olielampen en twintig kaarsen, twee grote spiegels en opnieuw wandtapijten uit Doornik. Bovendien werd de schouwboezem versierd met een spiegel in een vergulde lijst met een fronton.

¹⁶⁵ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 196

Op de gelijkvloerse verdieping is dit de ruimte die het vaakst wijzigde van functie. Per bewoner werd deze ruimte opeenvolgend gebruikt als bureau, huiskapel, röntgenkamer en kantoor.

l x b: ± 6m60 x 4m15

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De huidige cementtegels, eigen aan de jaren 1930, werden waarschijnlijk aangebracht in de periode van het sanatorium. Ten tijde van Jules Van Merris beschikte deze ruimte mogelijk ook over een houten vloerafwerking. Deze ruimte werd in 1886 voorzien van linoleum, zoals eerder aangegeven ter bescherming van een parket of plankenvloer.¹⁶⁶

Wanden:

De wanden zijn bepleisterd en geschilderd. In het midden van de wand grenzend aan de vestibule is een schouwpijp aanwezig. De schouw zelf is verdwenen. (fig. 158)

Plafond:

De graaf de Brouchoven de Bergeyck wijzigde het bureau van Jules Van Merris in een huiskapel met onder andere twee bijbehorende gemetselde kruisgewelven. De gewelven zijn bepleisterd en wit geschilderd. (fig. 158)

Deuren:

De drie deuren van de voormalige huiskapel hebben opnieuw een deurkader met een liggende ellipsboogvorm.

Vensters:

Aangezien deze ruimte één travee breed is, is er slechts één rondboogvenster. Dit venster is enigszins verschillend aan de andere vensters van de salons en de vestibule. Doordat er aan de buitengevel een klein balkon aangebracht werd, reikt dit tot aan de grond. Boven de glazen deur, gevat in eiken schrijnwerk, zat vroeger het gebrandschilderd raam van de graaf de Brouchoven de Bergeyck.

fig. 158: De voormalige huiskapel van de graaf, eigen foto maart 2010

¹⁶⁶ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 185

2. Boedelinventaris 1900 - Bureau¹⁶⁷

In het bureau stond onder andere een eiken bibliotheekkast met houtsnijwerk. De collectie boeken die Jules Van Merris in zijn bibliotheekkast staan had, schonk hij aan de bibliotheek in leper.¹⁶⁸ In de boedelinventaris staan bijgevolg geen boeken genoteerd.

¹⁶⁷ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 196

¹⁶⁸ Cfr. persoonlijke mededeling van Kristof Papin, historicus en auteur van *Biografie van een enfant terrible Jules Van Merris 1831-1899*

De wachtzaal, ontstaan ten tijde van het sanatorium, is in twee delen op te splitsen. Dit zijn de circulatieruimte tussen de vestibule en de *salle d'acajou* of het toenmalig dokterskabinet van Dr. Sierens en de aangrenzende kleine ruimte ontstaan door de toegevoegde wanden in de vestibule.

Circulatieruimte: l x b x h: ± 4m15 x 2m x 3m30 (vast verlaagd plafond)

Aangrenzende ruimte: l x b x h: ± 2m70 x 2m x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

In de circulatieruimte werd de vloer afgewerkt met dezelfde cementtegels van de aangrenzende huiskapel. In het tweede deel van de wachtzaal is het verdere verloop van de natuurstenen vloer van de vestibule zichtbaar. (fig. 159 p. 107) Deze ruimte maakte voor de sanatoriumperiode deel uit van de vestibule.

Wanden:

De wanden zijn voorzien van zitbanken waarbij de leuning overgaat in de lambrisering. (fig. 161 p. 107) Daarboven zijn de wanden gepleisterd en geverfd. In de aangrenzende ruimte zijn zowel de geïntegreerde zuil als zijn overeenkomstige pilasters, op de voormalige scheidingswand tussen vestibule en het grote salon, nog gedeeltelijk herkenbaar. (fig. 160 p. 107) In de toegevoegde wand tussen de twee zuilen is een bovenlicht op te merken.

Plafond:

In de circulatieruimte is een vast verlaagd plafond aangebracht. In de andere ruimte is nog steeds het pleisterwerk van de vestibule waarneembaar. (fig. 160 p. 107) Dit gedeelte is volkomen identiek en symmetrisch met het pleisterwerk van het vooruitspringende middenrisaliet van de voorgevel.

Deuren:

Tussen de twee delen van de wachtzaal maakte men een doorgang gelijkaardig aan de deuren naar de huiskapel en het salon. (fig. 162 p. 107) De authentieke vleugel deur naar de vestibule is slechts gedeeltelijk bruikbaar aangezien de ene deur nabij de wand en wandkast werd dichtgemaakt.

Meubilair:

De zitbanken en de wandkast, die een radiator verbergt, werden in art déco stijl uitgewerkt. Ze hebben een strakke en eenvoudige vormgeving. De wandkast heeft ter hoogte van de radiator een traliewerk eigen aan de stijl. (fig. 162 p. 107)

fig. 159: Verder verloop van de vloer van de vestibule in de wachtzaal, eigen foto november 2009

fig. 160: Verder verloop van het pleisterwerk van de vestibule met de geïntegreerde zuil (rechts) en pilaster (links), eigen foto november 2009

fig. 161: De art déco zitbank, eigen foto november 2009

fig. 162: De art déco wandkast tegen de vleugel deur, eigen foto november 2009

Ruimte 9 – Nis altaar sanatorium

De overige ruimtes, die er in de sanatoriumperiode bijkwamen, zijn de nis van het altaar en de aangrenzende circulatieruimte naar *l'office*. Het grote salon werd tijdelijk tot 1934 ingericht als huiskapel. (fig. 112 p. 80) Daarna werd het een ontspanningsruimte.

Nis altaar: l x b x h: ± 3m10 x 2m x 5m20

Circulatieruimte: l x b x h: ± 2m85 x 2m x 5m20

1. Materiaalgebruik

Vloer:

Aangezien er momenteel een podium staat in de nis, waar het altaar stond, is daar de natuurstenen vloer niet zichtbaar. Deze is wel waarneembaar in de aangrenzende circulatieruimte. (fig. 163)

Wanden:

De wanden zijn bepleisterd en geverfd. In beide ruimtes zijn opnieuw de ingesloten zuilen en pilasters zichtbaar. (fig. 163, fig. 164) In de centrale nis werd in de wand tussen de zuilen het gebrandschilderd glas, dat een zegenende Christus met het Boek des Levens voorstelt en omringd is met de initialen van de graaf en de wapenschilden, aangebracht.¹⁶⁹ Het verkeert in vrij goede staat.

Plafond:

In beide ruimtes is het verdere verloop van het pleisterwerk van de vestibule terug te vinden. (fig. 164)

Deuren:

De circulatieruimte geeft uit op het grote salon, via een later aangebrachte enkelvoudige deur, en op *l'office* via een doorgang in de kastenwand van de bijkeuken.

fig. 163: De onderbroken pilaster en de natuurstenen vloer in de circulatieruimte, eigen foto november 2009

fig. 164: Het pleisterwerk, de ingesloten zuil en het gebrandschilderd glas van de graaf in ruimte 9, eigen foto maart 2010

¹⁶⁹ D. Laporte, *Kunsthistorische onderzoekstechnieken, hoofdstuk Christelijke iconografie*, cursus Hogeschool Artesis, Antwerpen, 2008, p.8

2. Kleuronderzoek

Door het toevoegen van de scheidingswand in de vestibule zijn de overige pilasters en halve zuilen in ruimte 8 en 9 niet afgewerkt zoals deze in de inkomhal. Deze elementen werden in een effen lichte kleur geschilderd. Op de basementen zijn door afbladdering enkele lagen op te merken. Het basement werd samengesteld uit donker hout (3) met daarboven respectievelijk een beige (2) en een witte verflaag (1). (fig. 165) Op de schachten viel dit niet te achterhalen.

fig. 165: Basement in ruimte 9, eigen foto april 2010

6.2.2.3 *Gelijkvloerse verdieping: opmerkingen*

De oorspronkelijke functies van de ruimtes beantwoordden aan de typisch 19de-eeuwse ruimte-indeling voor de gelijkvloerse verdieping van landhuizen. Namelijk een vestibule met verschillende vertrekken achter elkaar.¹⁷⁰ De planopbouw werd vrij open, ruimtelijk en zeer symmetrisch gehouden en dit keerde min of meer op iedere verdieping terug, behalve de zolderverdieping.

Uit de boedelinventaris van 1900 valt de rijke aankleding van de verschillende salons af te leiden. In de vier salons, behalve het bureau van Jules Van Merris, hingen er wandtapijten uit Doornik tot 1913. In 1913 werden ze namelijk samen met het merendeel van het meubilair op een openbare verkoop van de hand gedaan.¹⁷¹ Sindsdien werden de salons vermoedelijk opeenvolgend voorzien van verschillende soorten behangpapier als wandafwerking, waarvan deze in de voormalige grote eetkamer de waardevolste is.

¹⁷⁰ J.Vandenbreeden, F. Dierkens-Aubry, *De 19de eeuw in België, architectuur en interieurs*, Tielt, 1994, p. 208-210

¹⁷¹ Cfr. p. 39-40, *Affiche van de openbare verkoop van het meubilair van Jules Van Merris*

6.2.3 Eerste verdieping

6.2.3.1 Eerste verdieping: interieurwijzigingen doorheen de tijd

In tegenstelling tot de gelijkvloerse verdieping is de ruimte-indeling van de eerste verdieping op zich wel drastisch veranderd. De wijzigingen worden opnieuw per eigenaar aangehaald.

1. Jules Van Merris (1856-1899) (fig. 166, fig. 167 & fig. 168 p. 112)

De eerste verdieping had oorspronkelijk net zoals de gelijkvloerse verdieping een vrij symmetrische en ruimtelijke opbouw. Via de eretrap kwam men boven in een gelijkaardige hal als de vestibule, namelijk met een kruisvormige plattegrond met acht vrijstaande zuilen. Deze hal en de achterliggende slaapkamers stonden met elkaar in verbinding door vleugeldeuren in *enfilade*. De scheidingswand tussen de slaapkamer aan de voorgevel en de hal werd wel voorzien van een enkelvoudige deur in plaats van een centrale vleugeldeur. Centraal in die wand werd namelijk een rondbogige nis aangebracht, refererend naar de negen rondbogige vensters van de grote hal, om de dwarsas te benadrukken. (fig. 178 p. 120) Onderstaand grondplan was wel degelijk de beginsituatie van de eerste verdieping aangezien het lijstwerk op de plafonds, boven de huidige verlaagde plafonds, de contouren van de kamers volgt.

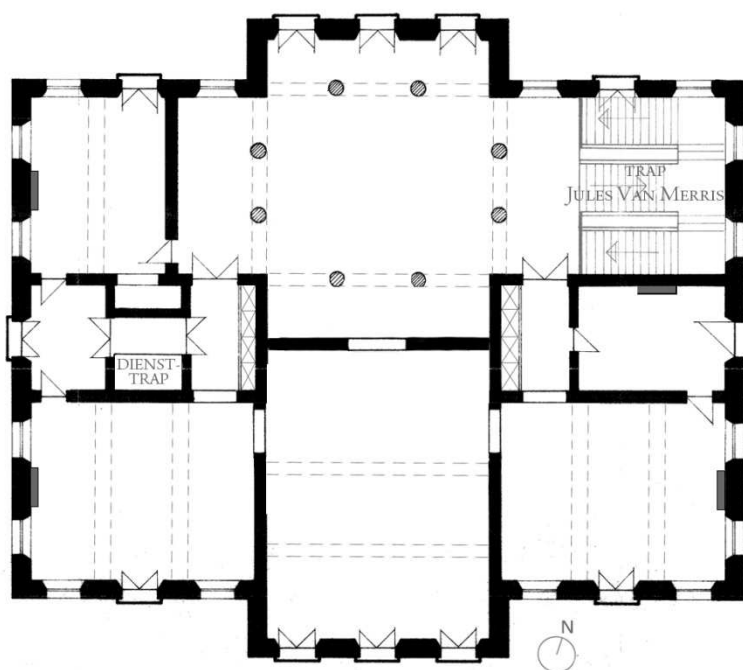

fig. 166: Eerste verdieping periode Jules Van Merris (1856-jaren 1880)

Zoals geweten voerde Jules Van Merris in de jaren 1880 een grondige wijziging van het meubilair door. Op de eerste verdieping werd de ruimte-indeling ook aangepakt aangezien de boedelinventaris voor de eerste verdieping maar liefst elf ruimtes telde, waaronder tien slaapkamers.¹⁷² Dit zijn opeenvolgend *chambre 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, salle de billard* en *chambres des domestiques numéros 1 et 2*. Aan de hand van het neergeschreven aantal gordijnen en de hoeveelheid aan meubilair per kamer werden de verschillende *chambres* geïdentificeerd. (fig. 167 & fig. 168 p. 112) Men creëerde destijds dus vier extra slaapruidtes.

¹⁷² Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 193-195

De hoekkamers aan de achtergevel werden namelijk onderverdeeld zodat er twee kleine slaapkamers bijkwamen. De *chambres de domestiques* werden toegevoegd als een kleine tussenverdieping in de grote hal. (fig. 168) Zijdelijks van de zuilen bij de grootste slaapkamer plaatste men twee *trompe l'oeil* vleugeldeuren aan de kant van de hal of de *salle de billard*. Tussen dezelfde zuilen en de scheidingswand met de grootste slaapkamer werden er wanden opgetrokken. (fig. 169 p. 113) Zo ontstonden er twee hoge vierkante ruimtes waarin een tussenverdieping werd geplaatst. De bovenste ruimtes, namelijk de bediendekamers, maakte men bereikbaar via twee smalle trappen verscholen in de wandkasten van de aangrenzende circulatieruimtes. De grootste slaapkamer stond vermoedelijk in verbinding met de twee ruimtes onder de tussenverdieping. De ruimte-indeling van de eerste verdieping werd dus reeds door de eerste kasteelheer gewijzigd.

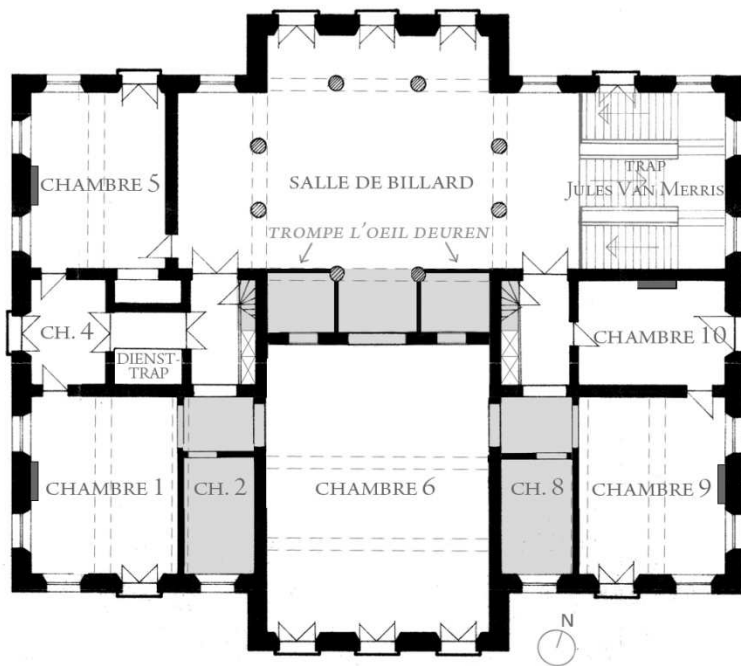

fig. 167: Eerste verdieping periode Jules Van Merris (jaren 1880-1899)

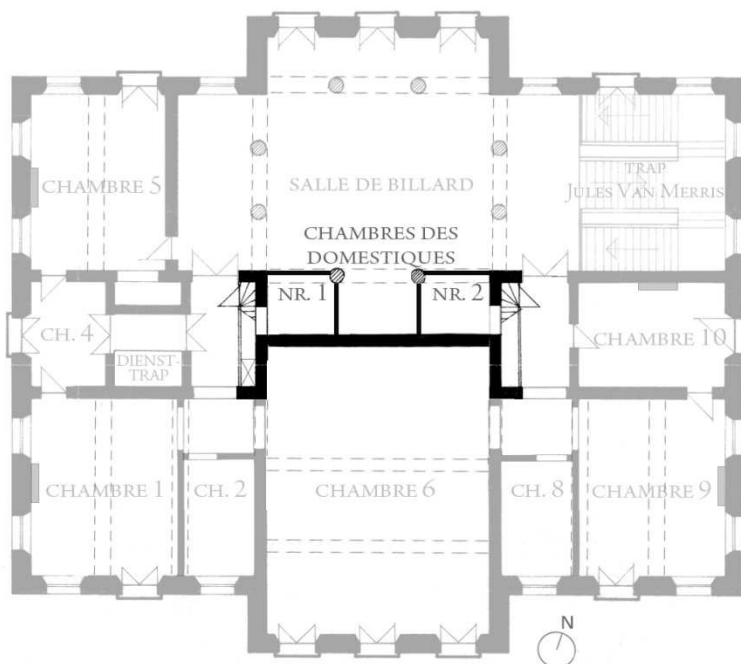

fig. 168: Tussenverdieping periode Jules Van Merris (jaren 1880-1899)

Op een foto, daterend van het begin van de sanatoriumperiode, zijn de vernieuwingen van Jules Van Merris aan de *salle de billard* nog zichtbaar. (fig. 169) De vleugel deur nabij de eretrapp van de graaf staat in verbinding met de achterliggende circulatieruimte. In deze gang staan wandkasten waarin een trap vervat zit en leidt naar een bediendekamer op de tussenverdieping. De hoge middelste vleugel deur is een *trompe l'oeil* deur. Hierachter schuilt de kleine tussenverdieping. Bijgevolg is er een kleine insprong naar de scheidingswand met de grootste slaapkamer. De *salle de billard* en deze slaapkamer staan opnieuw met elkaar in verbinding door een vleugel deur. Tussen de geïntegreerde zuil en zijn overeenkomstige pilaster op deze achterliggende wand, is duidelijk een weergave van een landschap herkenbaar. Een dergelijke voorstelling in het interieur is eigen aan de jaren 1880 en 1890.¹⁷³ Doordat de constructie van de tussenverdieping volkomen symmetrisch is, beschikte de tegenoverstaande wand wellicht over eenzelfde soort voorstelling. Het is niet zeker dat deze voorstelling een muurschildering of een wandtapijt was. De boedelinventaris uit 1900 vermeldt echter geen wandtapijten voor deze ruimte, maar slechts de grote hoeveelheid aan speeltafels.¹⁷⁴ Jules Van Merris was duidelijk een liefhebber van biljart. In 1882 bestelde Jules Van Merris bijkomend allerhande gezelschapsspellen om in de *salle de billard* onder te brengen.¹⁷⁵

fig. 169: De *salle de billard*, vóór de wijzingen van het sanatorium¹⁷⁶

¹⁷³ Cfr. persoonlijke mededeling van Guido Everaert, copromotor

¹⁷⁴ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

¹⁷⁵ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 178

¹⁷⁶ Verzameling de Lovie vzw

2. Graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922) (fig. 170)

Vermoedelijk wijzigden de slaapkamers, de *salle de billard* en de twee bediendekamers niet in de periode van de graaf de Brouhoven de Bergeyck. Slechts de eretrap tussen de gelijkvloerse en eerste verdieping werd vervangen. De graaf en gravin hadden op de eerste verdieping hun slaapvertrekken en gastenkamers. Daarnaast functioneerde de *salle de billard* in deze korte periode als een les- en ontspanningsruimte.¹⁷⁷ De graaf kocht namelijk enkele biljartspelen van de erfgenamen.¹⁷⁸ Mogelijk zijn de biljarttafel en de houder voor de keus, zichtbaar op de voorgaande foto, nog eigendom geweest van Jules Van Merris, de eerste kasteelheer. (fig. 169 p. 113) De graaf kocht daarentegen niets van het slaapkamermeubilair.

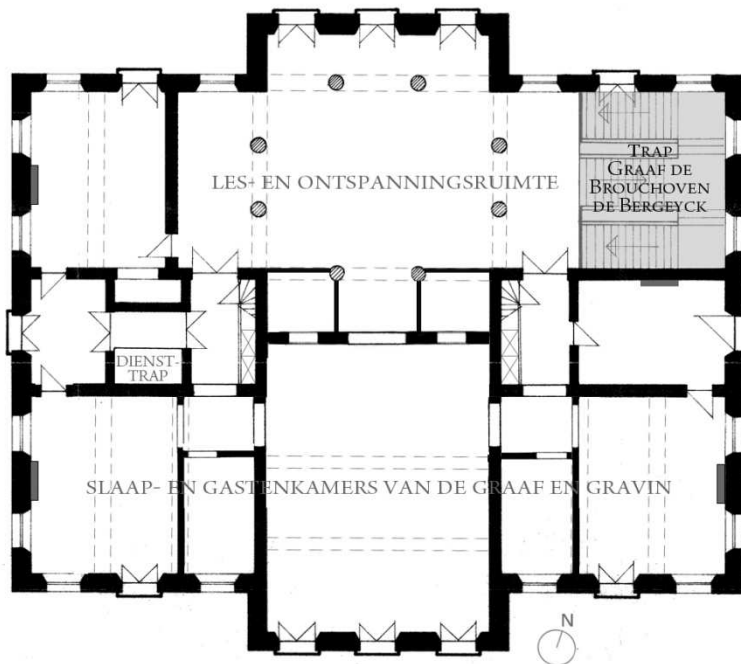

fig. 170: Eerste verdieping periode graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922)

¹⁷⁷ M. Florizoone, *o.c.*, p. 21

¹⁷⁸ Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam, p. 201-202

3. Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960) (fig. 171)

Zoals eerder vermeld, werd in de sanatoriumperiode de oorspronkelijke diensttrap vervangen door een lift en plaatste men een nieuwe diensttrap in de grote hal. Tussen de zuilen, nabij beide trappen in de *salle de billard*, plaatste men destijds lichte tussenwanden. Deze afscheiding bestaat uit vleugeldeuren, ingevuld met glas, met bovenlichten. Tussen de twee *trompe l'oeil* vleugeldeuren werden gelijkaardige schuifdeuren geïntegreerd. (fig. 172) De achterliggende slaapkamer werd verder onderverdeeld met onder andere een nieuwe circulatie-as tussen de verschillende slaapvertrekken. Bij deze ingreep werden in de toegevoegde valse wanden bovenlichten geplaatst. (fig. 173) Momenteel zijn deze niet meer zichtbaar door een verlaagd plafond.

Ten tijde van het sanatorium fungeerde de *salle de billard* als een eetzaal en de verschillende slaapvertrekken als ziekenkamers in afwachting van de bouw van de twee paviljoenen.

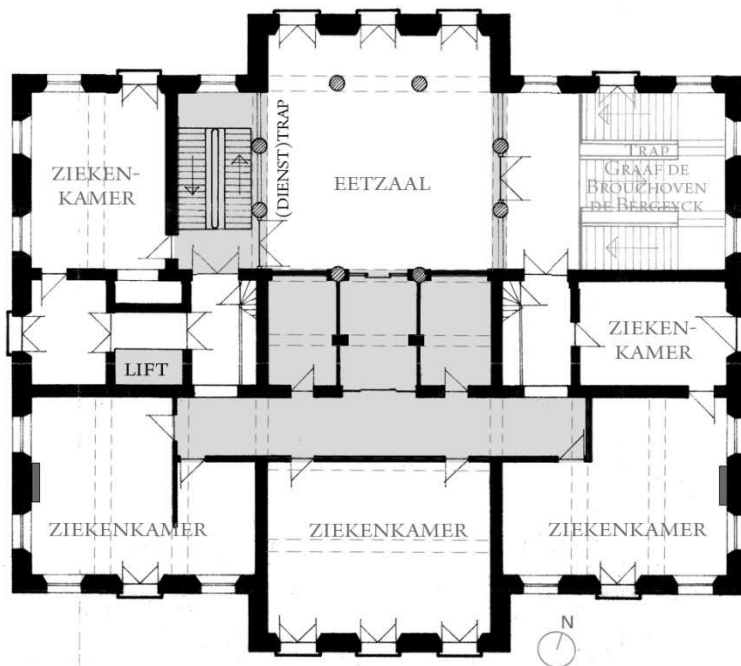

fig. 171: Eerste verdieping periode Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)

fig. 172: Zicht op de afscheiding en de achterliggende diensttrap in de *salle de billard*, eigen foto november 2009

fig. 173: De bovenlichten in de circulatie-as, eigen foto januari 2010

4. De Lovie vzw (1960-heden) (fig. 174)

Opnieuw heeft de Lovie vzw de ruimte-indeling van de verdieping behouden zoals het sanatorium het naliet. Een kleine wijziging is de installatie van een badkamer in de ruimte achter een van de *trompe l'oeil* vleugeldeuren. Daarnaast werd er in de circulatie-assen en de drie (noord)oostelijke slaapkamers een verlaagd plafond aangebracht. Momenteel doen alle kamers op de eerste verdieping dienst als opslagruimtes.

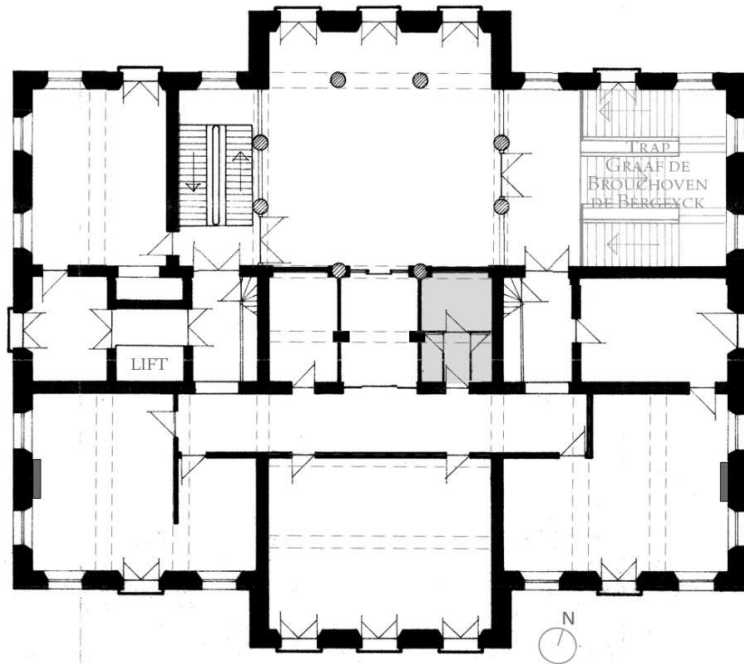
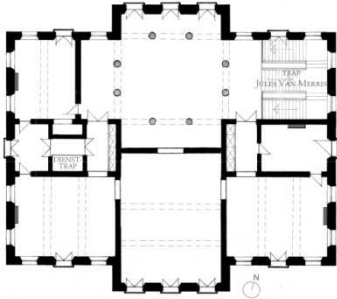
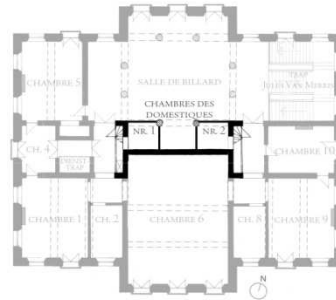
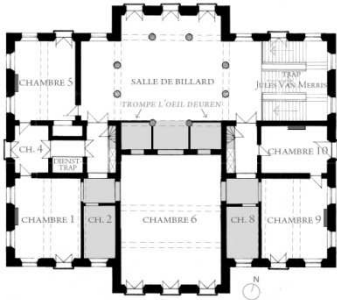

fig. 174: Eerste verdieping periode de Lovie vzw (1960-heden)

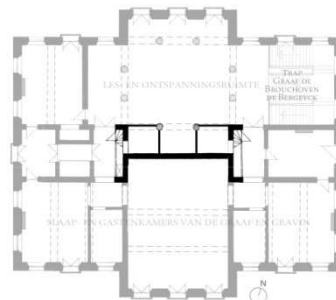
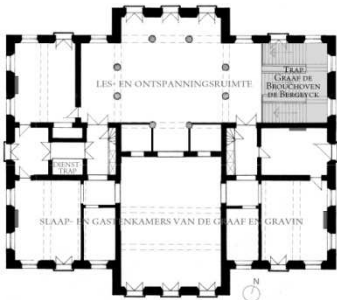
5. Overzicht van de interieurwijzigingen op de eerste verdieping doorheen de tijd

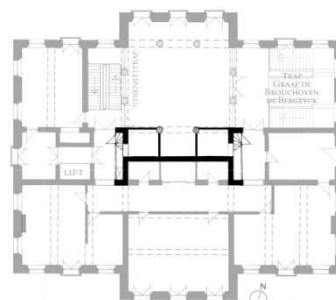
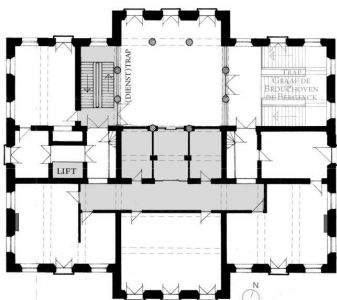
Jules Van Merris (1856 - jaren 1880)

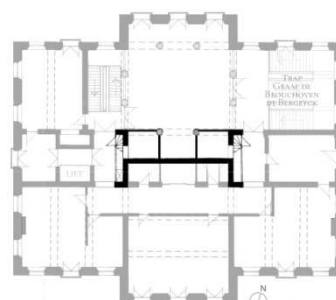
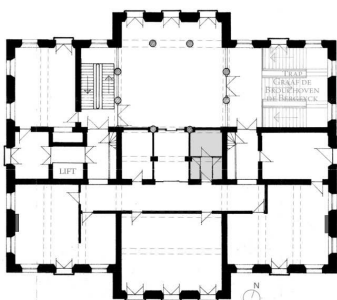
Jules Van Merris (jaren 1880 - 1899), ontstaan van tussenverdieping

Graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912 - 1922)

Sanatorium Sint-Idesbald (1929 - 1960)

De Lovie vzw (1960 - heden)

6.2.3.2 Eerste verdieping: stilistische beschrijving van de voornaamste ruimtes

De boedelinventaris uit 1900 vermeldt voor de eerste verdieping elf ruimtes.¹⁷⁹ Het oorspronkelijke grondplan van de eerste verdieping werd namelijk al door de eerste kasteelheer aangepast vermoedelijk omwille van het gebrek aan afzonderlijke ruimtes. De verschillende *chambres* van de boedelinventaris werden zoals vermeld aan de hand van het neergeschreven aantal gordijnen en de hoeveelheid aan meubilair per ruimte geïdentificeerd.

Boedelinventaris:

Situering op bestaande grondplannen: (fig. 175)

Chambre numéro 1

$\frac{2}{3}$ ruimte 2

Chambre numéro 2

$\frac{1}{3}$ ruimte 2

Chambre numéro 4

ruimte 3

Chambre numéro 5

ruimte 4

Chambre numéro 6

ruimte 5 - $\frac{1}{2}$ ruimte 9

Chambre numéro 8

$\frac{1}{3}$ ruimte 6

Chambre numéro 9

$\frac{2}{3}$ ruimte 6

Chambre numéro 10

ruimte 7

Salle de billard

ruimte 1 - $\frac{1}{2}$ ruimte 9

Chambres des Domestiques, numéro 1 et 2

tussenverdieping: ruimtes 11 & 12

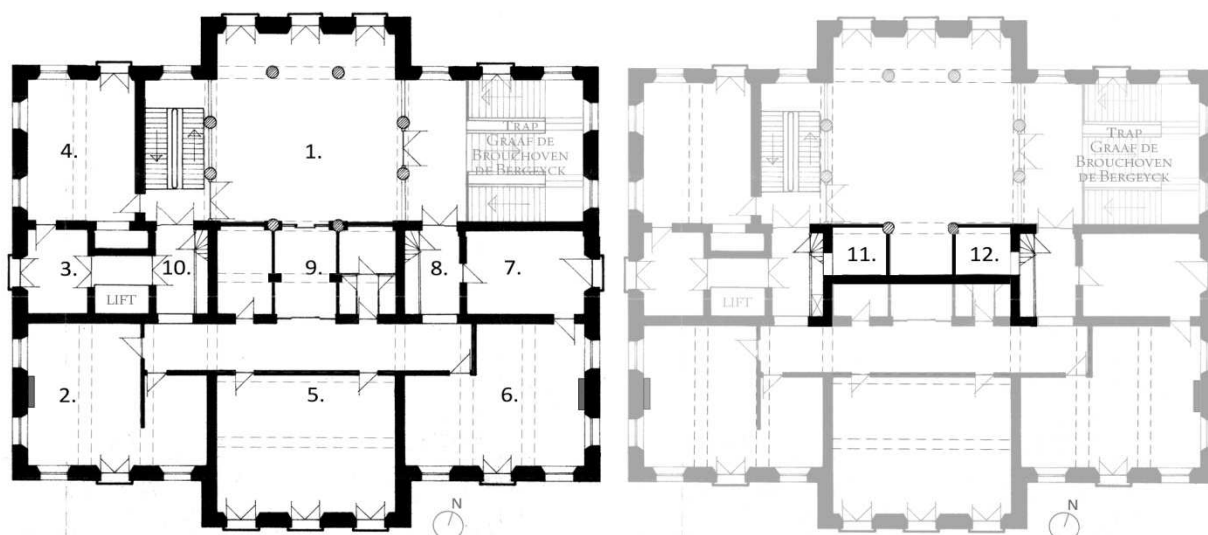

fig. 175: Grondplan bestaande toestand eerste verdieping en tussenverdieping

¹⁷⁹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 193-195

De hal boven de vestibule op de gelijkvloerse verdieping heeft ook al wat wijzigingen doorstaan. Oorspronkelijk had deze ruimte ook een kruisvormige plattegrond met acht vrijstaande zuilen. De *salle de billard* is sinds het sanatorium Sint-Idesbald in drie ruimtes opgedeeld, namelijk de ruimte bij de eretrap, de centrale hal en de afgesloten ruimte waar de diensttrap zich bevindt.

vloeropp. x h: ± 116m² x 5m30

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De *salle de billard* heeft een eiken parketvloer. In tegenstelling tot de parketvloeren in de salons van de gelijkvloerse verdieping werd hier enerzijds een visgraatparket toegepast. Anderzijds heeft dit parket ook geen *stoelenboord* en *decoratieve fries*.

In 1886 kocht Jules Van Merris voor de eerste verdieping vierkante linoleumtegels om in de grote hal en vier antichambres te plaatsen.¹⁸⁰ Op de zolder ligt er in een van de bediendekamers een dergelijk stuk linoleum dat lange tijd op een visgraatparket heeft gelegen. Het visgraatpatroon werd er namelijk ingeprent. Hoogstwaarschijnlijk lag dit stuk tot de jaren 1920 in de *salle de billard* want op de lijst van de graaf de Brouhoven de Bergeyck staat dat hij de linoleum in de *salle de jeux* overnam.¹⁸¹

Wanden:

Ter hoogte van de eretrap zijn de wanden tot aan het niveau van de eerste verdieping in een marmerimitatie geschilderd. Op de eerste verdieping zijn de drie wanden rondom de eretrap in de hoeken en tussen de rondboogvensters voorzien van pilasters in marmerimitatie. (fig. 176 p. 120) Aan de noordoostelijke zijgevel staan de pilasters echter niet in het verlengde van de zuilen van de *salle de billard* aangezien de afstand te groot is. De bepleisterde muurvlakken tussen de verschillende pilasters zijn in een effen beige kleur geschilderd. Vanaf de pilaster naast de vleugdeur naar ruimte 8 werd een lambrisering in verschillende gekleurde banden geschilderd. Deze afwerking is reeds zichtbaar op de oude foto van de *salle de billard*. (fig. 169 p. 113)

Centraal in de *salle de billard* werden de overige wanden, aan de voorgevel, behangen. (fig. 177 p. 120) In de scheidingswand tussen deze grote hal en de voormalige slaapkamer aan de voorgevel werd centraal een rondbogige nis, geflankeerd door pilasters, aangebracht. (fig. 178 p. 120) De nis refereert vermoedelijk naar de andere negen rondbogige vensters van de *salle de billard* en benadrukte de dwarsas van de hal. Sinds de sanatoriumperiode is langs deze scheidingswand een diensttrap ingeplant. De wanden, pilasters en zuilen rondom de diensttrap zijn opnieuw in een effen kleur geschilderd.

¹⁸⁰ Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen, p. 186

¹⁸¹ Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam, p. 201-202

Zuilen en pilasters:

Van de acht zuilen zijn er slechts nog twee zuilen vrijstaand. De rest werd namelijk ingesloten door ofwel een *trompe l'oeil* deur ofwel door lichte scheidingswanden, ingevuld met gehamerd glas. Iedere zuil heeft meestal in twee richtingen een overeenkomstige pilaster. In de hoeken van de ruimte komen fijne ontdubbelde pilasters voor.

De zuilen hebben elk een achthoekig basement, een schacht in marmerimitatie en een in bronskleur geschilderd Dorisch kapiteel. (fig. 179) Aan de zijde van de eretrap is vermoedelijk de voorgaande afwerkingslaag van de basementen van de zuilen en de pilasters zichtbaar. Deze afwerkingslaag is herkenbaar op de oude foto van de *salle de billard*, samen met de geschilderde lambrisering. In de centrale hal werden de basementen namelijk behangen. Aan de zijde van de diensttrap werden de twee zuilen trouwens volledig witgeschilderd.

fig. 176: Hal op eerste verdieping nabij eretrap, eigen foto april 2010

fig. 177: Zicht op *salle de billard*, eigen foto april 2010

fig. 178: De rondbogige nis waar de diensttrap voor geplaatst werd, eigen foto april 2010

fig. 179: Zuilen en pilasters in de *salle de billard*, eigen foto november 2009

Plafond:

Het plafond boven de eretrap is identiek aan de plafonddafwerking in de eigenlijke *salle de billard*. Beide plafonds werden in verschillende velden verdeeld met een centrale rozet bestaande uit mascarons, knoppen en vegetale ornamenten. (fig. 180, fig. 181) De geprofileerde contouren werden voorzien van tandlijsten. (fig. 179 p. 120) Het pleisterwerk op gekloven eiken pleisterlatten is plaatselijk beschadigd en in de *salle de billard* is één van de cassettes aan het loskomen.

fig. 180: Plafond van eretrap, eigen foto april 2010

fig. 181: Plafond van *salle de billard*, eigen foto november 2009

Deuren:

De twee reeds aangehaalde *trompe l'oeil* deuren van de *salle de billard* hebben opnieuw verschillende panelen met ingesnoerde hoeken die ingevuld zijn met rozetten. Van beide deuren werden de bovenste panelen vervangen door vensters om de achterliggende bediendekamers van daglicht te voorzien. (fig. 182) De schijndeuren van pleisterwerk dateren wellicht van de jaren 1880, toen de eerste kasteelheer een kleine tussenverdieping aan de eerste verdieping toevoegde. Door het toevoegen van de wand in de vestibule kwamen er horizontale scheuren op de bovenliggende wanden en *trompe l'oeil* deuren voor. Monumentwacht West-Vlaanderen vzw bracht op de deuren getuigenplaatjes aan. (fig. 183) Tussen de twee *trompe l'oeil* deuren en de vrijstaande zuilen werden er in de sanatoriumperiode respectievelijk schuifdeuren en vleugeldeuren met een gehamerde glazen invulling geplaatst. (fig. 177 p. 120, fig. 182)

fig. 182: De *trompe l'oeil* deuren in de *salle de billard*, eigen foto april 2010

fig. 183: Scheuren in *trompe l'oeil* deur, eigen foto maart 2010

Vensters:

Op de oude foto's van het kasteel is zichtbaar dat alle vensters toen meer roedes hadden. (fig. 23 p. 26) Rondom de eretrap zijn er vier rondboogvensters en één deurvenster met luiken gesitueerd. Ter hoogte van de centrale hal werden er bij het vooruitspringend middenrisaliet van de voorgevel met balkon drie aansluitende deurvensters aangebracht. De bovenlichten van de drie deurvensters werden aangepast zodat deze kunnen kantelen. Het overige rondboogvenster geeft uit op de bijgeplaatste diensttrap.

Trappen:

De eikenhouten dubbele bordestrap van de graaf reikt maar tot aan de eerste verdieping. Via de bijgeplaatste diensttrap zijn de overige verdiepingen bereikbaar.

2. Boedelinventaris 1900 - Salle de billard¹⁸²

De boedelinventaris, opgemaakt na de dood van Jules Van Merris, vermeldt voor de *salle de billard* naast de vele speeltafels ondermeer een luchter, tien vergulde bronzen olielampen, eiken stoelen met de initialen J.V.M. en een Smyrne tapijt voor de trap.

3. Kleuronderzoek

De huidige marmerimitatie op de schachten was reeds aangebracht op het moment van de oudste foto van de *salle de billard*, in het begin van de jaren 1930. (fig. 169 p. 113) De marmeraders komen overeen.

Op een losgekomen stukje schacht zijn verschillende verflagen merkbaar. De huidige marmerimitatie heeft hoofdzakelijk een beige kleur (1). Daaronder zitten opeenvolgende een lichtgrijze/witte (2), bruine (3) en gele laag (4). (fig. 184) Voorafgaand aan de restauratie van het interieur is ook hier een materieeltechnisch onderzoek van de verflagen aangewezen voor zowel de wanden als de zuilen.

fig. 184: Verschillende verflagen op een zuil van de *salle de billard*, eigen foto april 2010

¹⁸² Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

Deze hoekkamer, gelegen aan de achtergevel, is behalve ruimte 4 de enige slaapkamer op de eerste verdieping waar geen verlaagd plafond werd aangebracht.

opp. x h: ± 54m² x 5m60

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De huidige vloerafwerking is een vinylaag. Hoogstwaarschijnlijk hadden de slaapkamers oorspronkelijk een plankenvloer.

Wanden:

De wanden werden bepleisterd, geverfd en tot op een bepaalde hoogte behangen. Bij de interieurwijzigingen door Jules Van Merris werd deze ruimte in twee onderverdeeld waarbij een kleine hal naar de twee slaapgedeelten ontstond. In deze wanden werden er bovenlichten geïntegreerd zodat de kleine hal over natuurlijk licht zou beschikken. (fig. 185) In de sanatoriumperiode werd de hal uitgebreid tot een circulatie-as doorheen de aangrenzende grote slaapkamer. In de overige hoekkamer aan de achtergevel paste men hetzelfde principe toe.

Aan de zijgevel bevindt zich een schouwmantel vervaardigd uit Noir de Mazy. (fig. 186) Verdere toebehoren zijn verdwenen.

fig. 185: Toegevoegde wanden onderbreken oorspronkelijk lijstwerk en moerbalk, eigen foto december 2009

fig. 186: Schouw ruimte 2, eigen foto november 2009

Plafond:

Het lijstwerk en de kooflijsten, die de oorspronkelijke kamergrootte volgen, zijn duidelijk onderbroken door de toegevoegde wanden van de kleine hal. Doorheen de bovenlichten is het verdere verloop van het lijstwerk, en dus de oorspronkelijke grootte van de kamer, zichtbaar. Beide moerbalken werden met kooflijsten en een centraal cirkelvormig ornament uitgewerkt. (fig. 185)

Deuren:

Beide deuren zijn geverfd en hebben andermaal de weerkerende vormgeving.

Vensters:

Een hoekkamer beschikt over vier vensters en een deurvenster bij het balkon. Deze vensters werden in de sanatoriumperiode aangepast zodat de rondbogige bovenlichten kunnen kantelen. Hier zijn echter geen luiken meer aanwezig. De vensterbanken zijn net als de schouwmantel in Noir de Mazy.

*2. Boedelinventaris 1900 - Chambres 1 & 2*¹⁸³

Het merendeel van het meubilair in *chambre numéro 1* was vervaardigd uit mahoniehout. Vervolgens had deze ruimte een grote spiegel, waarschijnlijk ter hoogte van de schouw. Beide slaapkamers, *chambres 1* en *2*, hadden evenzeer een wandtapijt uit Doornik.

¹⁸³ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 193

Deze hoekkamer werd op eenzelfde manier gewijzigd als de voorgaande hoekkamer aan de achtergevel.

opp. x h: ± 54m² x 5m60

1. Materiaalgebruik

Vloer:

In deze ruimte bedekt een vast tapijt mogelijk een plankenvloer.

Wanden:

De wanden zijn bepleisterd en behangen. Opnieuw zijn er in de toegevoegde wanden bovenlichten ingebracht, die momenteel niet meer zichtbaar zijn door het verlaagd plafond.

Aan de zijgevel staat een gerecupereerde schouwmantel in Lodewijk XVI stijl.¹⁸⁴ De eind 18de-eeuwse schouwmantel werd vervaardigd uit Rouge Royal en de ornamenten uit Carrara marmer. De schouw vertoont schijfmotieven, platgedrukte rozetten en meanders. (fig. 187)

Plafond:

In deze ruimte werd een verlaagd plafond aangebracht. Het bovenliggende plafond heeft een identieke afwerking en structurele opbouw als het plafond van de tegenovergestelde hoekkamer. (fig. 188)

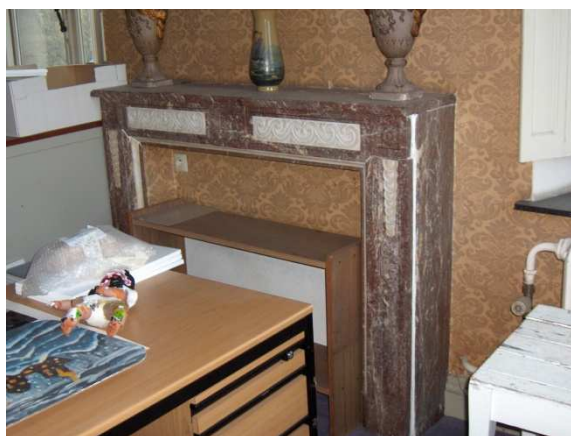

fig. 187: Schouw ruimte 6, eigen foto november 2009

fig. 188: Plafond ruimte 6, eigen foto januari 2010

¹⁸⁴ Cfr. persoonlijke mededeling van Dirk Laporte, promotor

Deuren:

Zowel de deur naar de aangrenzende kamer als de deur naar de circulatie-as maken deel uit van de deuren met de authentieke vormgeving. (fig. 189)

Vensters:

Net zoals de vorige ruimte zijn hier vier vensters, met aangepaste bovenlichten, en een deurvenster bij het balkon aan te treffen. De vijf vensters beschikken hier echter wel nog over hun luiken, weliswaar witgeschilderd. (fig. 190) De vensterbanken zijn vervaardigd uit blauwe hardsteen.

fig. 189: Deur naar ruimte 7, eigen foto november 2009

fig. 190: Zicht in ruimte 6, eigen foto november 2009

2. Boedelinventaris 1900 - Chambres 8 & 9¹⁸⁵

In *chambre numéro 8* stond voornamelijk meubilair uit kerselaar. In de aangrenzende *chambre numéro 9* was het meubilair echter vervaardigd uit ebbenhout en de schouw voorzien van een grote spiegel. Opnieuw was hier in de periode van Jules Van Merris een wandtapijt uit Doornik aan te treffen.

¹⁸⁵ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 194

Ruimte 7 – Chambre 10

Aan de noordoostelijke zijgevel was een kleinere slaapkamer gevestigd.

l x b x h: ± 5m80 x 4m15 x 5m60

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De huidige vloerafwerking is in deze ruimte opnieuw een vinylaag.

Wanden:

De wanden zijn bepleisterd en geverfd. Net als de onderliggende huiskapel is in het midden van de wand grenzend aan de vestibule een schouwpijp aanwezig. De schouw zelf is verdwenen.

Plafond:

Boven het verlaagde plafond is het authentieke lijstwerk waarneembaar. Het lijstwerk volgt de contouren van de ruimte, inclusief de oorspronkelijke schouwpijp. (fig. 191)

Deuren:

Opnieuw hebben de twee deuren de steeds weerkerende vormgeving.

Vensters:

Deze kamer heeft weer een deurvenster met een balkon.

fig. 191: Plafond in ruimte 7, eigen foto januari 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Chambre 10¹⁸⁶

Deze ruimte had destijds slaapkamermeubilair vervaardigd uit notelaar. Dit werd beschouwd als een minder edele houtsoort, en dus geschikt voor bediendekamer.¹⁸⁷

¹⁸⁶ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 194

¹⁸⁷ Cfr. persoonlijke mededeling van Guido Everaert, copromotor

Ruimte 9 is in drie delen op te vatten, namelijk de twee ruimtes achter de *trompe l'oeil* vleugeldeuren en de centrale circulatieruimte tussen de *salle de billard* en de achterliggende gang naar de voormalige slaapvertrekken. Hier zal slechts de circulatieruimte besproken worden. Zoals reeds vermeld nemen deze drie ruimtes een gedeelte van de oorspronkelijke oppervlakte van zowel de *salle de billard* als de grootste slaapkamer, *chambre 6*, in. Door de verschillende interieurwijzigingen werden de doorgangen in de betreffende scheidingswand, tussen de hal en de slaapkamer, in de drie ruimtes zo groot mogelijk gemaakt.

l x b: ± 8m80 x 4m15

h: 2m46 (onder bediendekamers) / 5m30 (tussen bediendekamers) / 5m60 (gedeelte *chambre 6*)

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De huidige vloerafwerking is een vinylaag die aan de zijde van de *salle de billard* het overige deel van het visgraatparket bedekt en aan de zijde van de gang vermoedelijk een plankenvloer of parketvloer.

Wanden:

In de jaren 1880 - 1890 werd in de *salle de billard* een tussenverdieping toegevoegd. Zoals eerder vermeld werd op de wand tussen de ingesloten zuil en pilaster een landschap afgebeeld. (fig. 169 p. 113, fig. 194) De geïntegreerde zuilen en de overeenkomstige pilasters zijn nog steeds herkenbaar. (fig. 192) De wanden zijn bepleisterd, geverfd en tot op een bepaalde hoogte bekleed met kunststofpanelen. Bij het verwijderen van het kunststofpaneel op de desbetreffende plaats van de wandschildering werd een schildering zichtbaar. (fig. 193) Maar deze schildering is slechts een kopie van het landschap zichtbaar op de oude foto aangezien de kwaliteit en het coloriet niet gelijk zijn aan het landschap op de foto. Bovendien werd de huidige afbeelding geschilderd op recente gipskartonplaten. Ter hoogte van die plek werd dus een nieuwe voorzetwand geconstrueerd. Wel is aan te nemen dat de schilder hiervan de authentieke afbeelding, zoals op de foto, gezien en gekopieerd heeft.

fig. 192: Ingesloten zuil in ruimte 9, eigen foto december 2009

fig. 193: Schildering in ruimte 9, eigen foto januari 2010

fig. 194: Detail van oude foto *salle de billard*¹⁸⁸

¹⁸⁸ Cfr. fig. 169 p. 113, Verzameling de Lovie vzw

Plafond:

Boven het verlaagde plafond in het ene gedeelte van ruimte 9 is het verdere verloop van de plafondafwerking van de *salle de billard* zichtbaar samen met de ingesloten zuilen en overeenkomstige pilasters. Aan weerszijden zijn de bediendekamers gelegen. (fig. 195)

Aan de andere zijde van de voormalige scheidingswand tussen *salle de billard* en de aangrenzende slaapkamer is het authentieke lijstwerk verdwenen. Slechts de veelvuldig aangebrachte bovenlichten, van de toegevoegde wanden in de sanatoriumperiode, zijn hier boven het verlaagde plafond verscholen. (fig. 196)

Deuren:

Tussen de twee zuilen werd er in de sanatoriumperiode een schuifdeur met bovenlicht geplaatst. Aan de andere zijde gebeurde hetzelfde. (fig. 197)

fig. 195: Plafond in ruimte 9 aan de zijde van de *salle de billard*, eigen foto januari 2010

fig. 196: Zicht op bovenlichten in ruimte 9 en de aangrenzende gang, eigen foto januari 2010

fig. 197: Schuifdeur in ruimte 9 naar de gang, eigen foto december 2009

Ruimtes 8 en 10, tussen de *salle de billard* en de achterliggende vertrekken, zijn elk voorzien van een kastenwand. (fig. 198 p. 131) De vormgeving van deuren, die doorheen het volledige kasteel werd doorgetrokken, is bij deze kastdeuren niet anders. Per kastenwand zit een smalle verdreven trap verscholen in twee van de vier kasten. De overige kastruimte werd vermoedelijk gebruikt als berging voor linnen aangezien de oorspronkelijke kledingroedes en schappen er nog in bevestigd zijn. In ruimte 8 leidt de smalle trap naar een kleine tussenverdieping, namelijk ruimte 12. (fig. 199 p. 131) Aan de andere zijde van de *salle de billard* staat het spiegelbeeld van deze constructie, namelijk eenzelfde kastenwand, ditmaal echter met de spijzenlift, met een smalle trap die leidt naar ruimte 11. Eenmaal boven op de trap in ruimte 10 en boven het verlaagd plafond ziet men de planken aan de bovenkant van de aangrenzende kast, het verdere verloop van de spijzenlift en het lijstwerk op het plafond. (fig. 200 p. 131) Bovenop de trap van ruimte 8 is dit niet anders, behalve de spijzenlift en dat men hier in een latere fase in het plafond een luik en een ladder naar de tweede verdieping plaatste. (fig. 201 p. 131)

Ruimtes 11 & 12: l x b x h: ± 3m15 x 2m18 x 3m

1. Materiaalgebruik

Vloer:

De vloer van deze bediendekamers is afgewerkt met een plankenvloer.

Wanden:

De wanden zijn vlak bepleisterd en afgewerkt met een verflaag. Aan de zijde van de *salle de billard* zijn vermoedelijk in de sanatoriumperiode per bediendekamer twee vensters in de wand ingebracht overeenkomstig met de twee bovenste panelen van de *trompe l'oeil* vleugeldeuren in de *salle de billard*. (fig. 182 p. 121)

In ruimte 11 treft men in tegenstelling tot ruimte 12 nog een oorspronkelijke vaste linnenkast aan. (fig. 202 p. 131)

Plafond:

Het plafond is net als de wanden bepleisterd en geverfd. In beiden is de bepleistering gedeeltelijk verdwenen waardoor de opbouw door middel van pleisterlatten zichtbaar is. Het plafond van ruimte 11 is er het ergst aan toe. (fig. 203 p. 131)

Deuren:

De enkelvoudige deuren van de twee bediendekamers, bovenaan de trappen, hebben terug de weerkerende vormgeving.

2. Boedelinventaris 1900 – Chambres des domestiques 1 & 2¹⁸⁹

Bij het opmaken van de boedelinventaris stond er in elke bediendekamer op de tussenverdieping een bed, een tafel en een stoel.

¹⁸⁹ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 195

fig. 198: Kastenwand in ruimte 10, eigen foto maart 2010

fig. 199: Trap in kastenwand van ruimte 8, eigen foto maart 2010

fig. 200: Plafond van ruimte 10, eigen foto maart 2010

fig. 201: Plafond van ruimte 8, eigen foto maart 2010

fig. 202: Linnenkast in ruimte 11, eigen foto januari 2010

fig. 203: Schade aan plafond van ruimte 11, eigen foto januari 2010

6.2.3.3 *Eerste verdieping: opmerkingen*

Oorspronkelijk had de eerste verdieping, net zoals de kelder en gelijkvloerse verdieping, een symmetrische en ruimtelijke planopbouw. Ten gevolge van de vele interieurwijzigingen in de verschillende periodes is de oorspronkelijke ruimte-indeling verloren gegaan.

Afgeleid uit de boedelinventaris van 1900 waren ook de ruimtes van de eerste verdieping oorspronkelijk rijkelijk aangekleed.

6.2.4 Tweede verdieping

6.2.4.1 Tweede verdieping: interieurwijzigingen doorheen de tijd

De boedelinventaris uit 1900 vermeldt voor de tweede verdieping behalve de gang nog twaalf ruimtes, allemaal uitgerust met slaapkamermeubilair.¹⁹⁰ Deze verdieping van het kasteel was ten tijde van de eerste kasteelheer dus al sterk ingedeeld. Hoogstwaarschijnlijk waren deze slaapkamers bedoeld voor de meereizende bedienden van de vele gasten die Jules Van Merris ontving. In totaliteit staan in de boedelinventaris tweeëntwintig slaapkamers beschreven, verspreid over de eerste en tweede verdieping. Het is dus wel degelijk mogelijk dat men in 1913 bij de openbare verkoop vierentwintig volledige sets van slaapkamermeubilair aan te bieden had.¹⁹¹

Op het moment dat de familie de Brouchoven de Bergeyck het kasteel bewoont, paste men deze verdieping verder aan. De tien kinderen hadden er hun slaapkamers, het klaslokaal van de huisleraar, een speelzaal en een paar gastenkamers.¹⁹²

In de periode van het sanatorium werden er op de tweede verdieping patiënten ondergebracht in ziekenkamers. Bijgevolg werden er ook in deze periode wijzigingen uitgevoerd. De huidige indeling van de ruimtes boven de *salle de billard* gebeurde wellicht in de sanatoriumperiode. (fig. 205) Door de schaarste aan bouwsporen en authentieke interieurelementen valt de oorspronkelijke ruimte-indeling ten tijde van Jules Van Merris moeilijk te achterhalen. Opnieuw aan de hand van het vermelde aantal gordijnen en de hoeveelheid aan meubilair werden slechts enkele ruimtes geïdentificeerd. De situering en grootte van de overige ruimtes ten tijde van Jules Van Merris, in de kruisvormige hal aan de voorgevel, werd gebaseerd op het bestaande grondplan. (fig. 204)

Momenteel dient de tweede verdieping als een opslagruimte voor allerhande zaken.

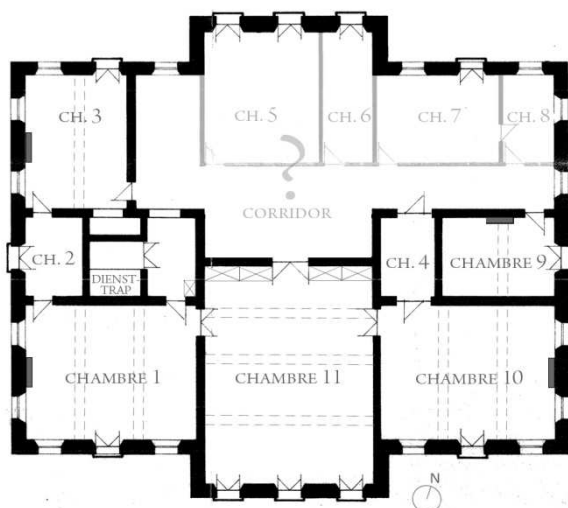

fig. 204: Mogelijke ruimte-indeling van de tweede verdieping periode Jules Van Merris (1856-1899)

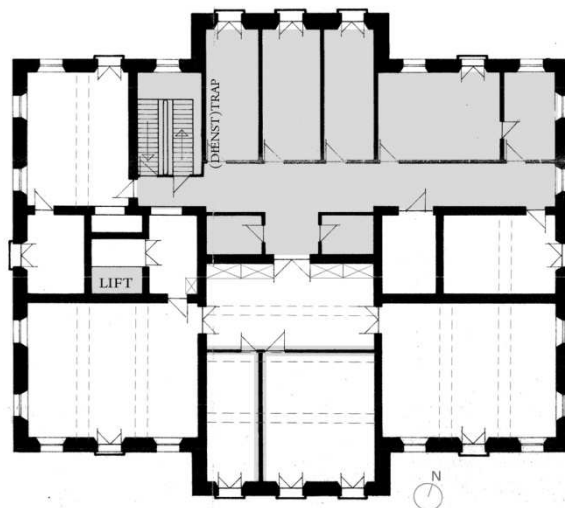

fig. 205: Ruimte-indeling van de tweede verdieping periode sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960)

¹⁹⁰ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 191-193

¹⁹¹ Cfr. p. 39-40, Affiche van de openbare verkoop van het meubilair van Jules Van Merris

¹⁹² M. Florizoone, *l.c.*, p. 21

6.2.4.2 Tweede verdieping: stilistische beschrijving van de voornaamste ruimtes

Afgeleid uit de voorgaande verdiepingen werd oorspronkelijk steeds eenzelfde grondplan toegepast. Voor de tweede verdieping ligt dit enigszins anders aangezien enerzijds de eretrap niet tot dit niveau reikt en anderzijds er op deze verdieping geen grote hal werd voorzien. Door gebrek aan bouwsporen in de ruimtes die boven de vestibule en de *salle de billard* gelegen zijn, valt de oorspronkelijke ruimte-indeling van de tweede verdieping slechts gedeeltelijk te achterhalen. De boedelinventaris vermeldt bijgevolg een groot aantal slaapkamers, telkens met een of meer vensters, voor de tweede verdieping.¹⁹³ Dit toont aan dat de ruimte boven de *salle de billard* in vrij veel slaapkamers van geringe grootte verdeeld werd.

Boedelinventaris: Aantal vensters: Situering op bestaand grondplan: (fig. 206)

<i>Chambre numéro 1</i>	5	ruimte 1
<i>Chambre numéro 2</i>	1	ruimte 2
<i>Chambre numéro 3</i>	4	ruimte 3
<i>Chambre numéro 4</i>	/	vermoedelijk ruimte 5
<i>Chambre numéro 5</i>	2	vermoedelijk ruimtes 6 & 7
<i>Chambre numéro 6</i>	1	vermoedelijk ruimte 8
<i>Chambre numéro 7</i>	2	vermoedelijk ruimte 9
<i>Chambre numéro 8</i>	2	vermoedelijk ruimte 10
<i>Chambre numéro 9</i>	1	ruimte 11
<i>Chambre numéro 10</i>	5	ruimte 12
<i>Chambre numéro 11</i>	3	ruimtes 13, 14 & 15
<i>Chambre numéro 12</i>	/	onbekend
<i>Au corridor</i>	2	vermoedelijk ruimte 16

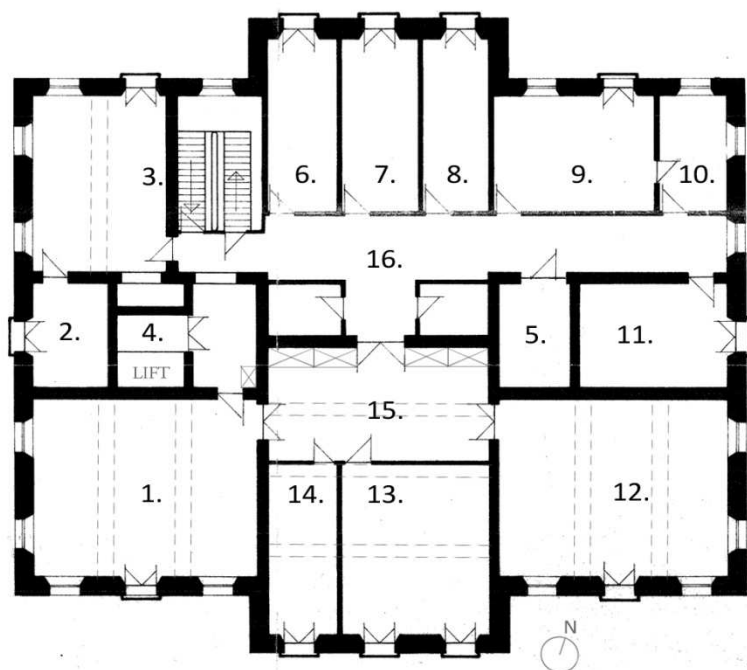

fig. 206: Grondplan bestaande toestand tweede verdieping

¹⁹³ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 191-193

Ruimte 3 – Chambre 3

l x b x h: ± 7m x 5m30 x 4m50

1. Materiaalgebruik

Het opmerkelijkste interieurelement van deze ruimte is het authentieke lijstwerk van het plafond. (fig. 207) Het werd weliswaar eenvoudig uitgewerkt maar het is een referentie voor de volledige tweede verdieping. In ruimtes 1 en 5 is een gelijkaardige afwerking waarneembaar boven de verlaagde plafonds. (fig. 208)

Deze hoekkamer telt vier vensters, zoals de onderliggende ruimtes. De tweede verdieping beschikt echter over rechthoekige vensters in plaats van rondboogvensters. Opnieuw zijn er op de tweede verdieping deurvensters die uitgeven op de verschillende balkons. Alsook hebben de ruimtes aan de achtergevel en deze hoekkamer nog steeds enkele authentieke deuren in de gekende vormgeving. Verder zijn de wanden van deze ruimte behangen en is de vloer bedekt met een vast tapijt.

fig. 207: Ruimte 1, eigen foto maart 2010

fig. 208: Plafond ruimte 16, eigen foto januari 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Chambre 3¹⁹⁴

Men constateerde bij het opmaken van de inventaris op de tweede verdieping in *chambre 3* eveneens een tapijt en wandtapijt uit Doornik. Het slaapkamermeubilair van deze kamer was voornamelijk vervaardigd uit mahoniehout.

¹⁹⁴ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 191

l x b x h: ± 8m80 x 4m45 x 4m50

1. Materiaalgebruik

De ruimtes 13, 14 en 15 waren vermoedelijk, zoals onderliggende verdiepingen, één grote ruimte. Door het inbrengen van de valse wanden, waardoor drie ruimtes ontstonden, krijgt ruimte 15 momenteel weinig natuurlijk daglicht binnen. Bij het plaatsen van de valse wanden werden er bovenlichten geïntegreerd maar door de later aangebrachte verlaagde plafonds in ruimtes 13 en 14 raakt er opnieuw geen natuurlijk daglicht tot in ruimte 15.

Als een van de weinige ruimtes staat in ruimte 15 nog authentiek meubilair, namelijk twee grote en vaste linnenkasten. Ze situeren zich aan de scheidingswand met de circulatie-as, ruimte 16. De linnenkasten zijn wat betreft vormgeving sober uitgewerkt. De afzonderlijke panelen vertonen geen ingesnoerde hoeken, ingevuld met kleine rozetten, meer. (fig. 209, fig. 210)

De wanden zijn vlak bepleisterd en geverfd. Het authentieke lijstwerk van het plafond is in deze ruimte verdwenen en wellicht is er een plankenvloer verscholen onder de vinylaag.

fig. 209: De twee linnenkasten in ruimte 15, eigen foto januari 2010

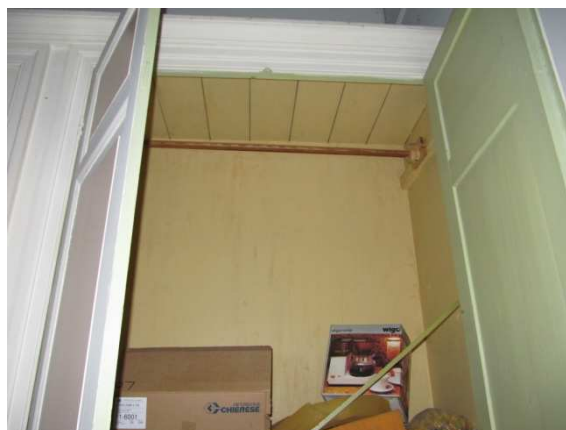

fig. 210: Zicht in linnenkast, eigen foto januari 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Chambre 11¹⁹⁵

Chambre 11 was een van de grootste slaapkamers op de tweede verdieping aangezien er een grote ronde eiken tafel met tien stoelen stond naast het vele slaapkamermeubilair. Er stond onder andere een eiken ledikant met baldakijn, twee nachttafels, een schrijftafel, een wastafel met twee wasbekkens en toebehoren, twee zetels en een grote kleerkast met inlegwerk. Deze slaapkamer was bijgevolg ook versierd met een tapijt en wandtapijt uit Doornik.

¹⁹⁵ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 193

l x b x h: ± 9m x 7m x 4m50

1. Materiaalgebruik

De oostelijke hoekkamer aan de achtergevel heeft geen authentieke interieurelementen meer. De ruimte vertoont daarentegen heel wat schade. Aan de achtergevel is een groot stuk van de bepleistering verdwenen samen met een deel van de plafondafwerking. Hierdoor is de structurele opbouw van wanden en plafond zichtbaar. De wanden zijn opgetrokken in traditioneel metselwerk. Hoogstwaarschijnlijk zijn de bakstenen afkomstig uit de steenoven ter plaatse.¹⁹⁶ Bij de rechthoekige vensters werkte men met bakstenen ontlastingsbogen en houten lintelen. Het plafond is opgebouwd uit pleisterlatten, bevestigd op kinder- en moerbalken. (fig. 211, fig. 212)

fig. 211: Schade in ruimte 12, eigen foto november 2009

fig. 212: Zicht in ruimte 12, eigen foto januari 2010

2. Boedelinventaris 1900 - Chambre 10¹⁹⁷

Chambre 10 was eveneens een van de grootste slaapkamers op de tweede verdieping. Er stond ondermeer een eiken ledikant met bijbehorende nachttafels, twaalf stoelen en drie zetels in kerselaar, een eiken wastafel met toebehoren en een eiken tafel. Ook hing er opnieuw een wandtapijt uit Doornik.

¹⁹⁶ Cfr. p. 23-25, Goedkeuring van het Schepencollege voor het bouwen van een steenbakkerij

¹⁹⁷ Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899), p. 192

6.2.4.3 Tweede verdieping: opmerkingen

Op de tweede verdieping van het kasteel bleven er in de loop van de tijd weinig authentieke interieurelementen of afwerkingslagen over. De ruimtes gelegen boven de *salle de billard* van de eerste verdieping zijn zodanig aangepast met valse wanden, vaste verlaagde plafonds en een vinylaag als vloerafwerking dat er geen bouwsporen meer zichtbaar zijn. Vandaar is het op deze plaats moeilijk de ruimte-indeling ten tijde van Jules Van Merris te achterhalen. Het kan best zijn dat de eerste kasteelheer, net zoals op de eerste verdieping, reeds enkele kamers onderverdeelde om zijn vele gasten met hun meereizende bedienden in onder te brengen. Om de structuur op deze plaats leesbaar te krijgen is het noodzakelijk om de valse wanden en verlaagde plafonds te verwijderen en een materieeltechnisch onderzoek uit te voeren.

6.2.5 Zolderverdieping

6.2.5.1 Zolderverdieping: interieurwijzigingen doorheen de tijd

De zolderverdieping, niet vernoemd in de boedelbeschrijving uit 1900, is hoogstwaarschijnlijk de meest authentieke verdieping van het kasteel. De ruimte-indeling is nagenoeg ongewijzigd. (fig. 213, fig. 214) De zolder werd destijds slechts gedeeltelijk in gebruik genomen. De slaapkamers van de bedienden en de strijkkamer zijn duidelijk te onderscheiden. Deze ruimtes werden in gebruik genomen tot aan de periode van het sanatorium. De overige ruimte, aan de noordoostzijde, werd vanaf de bouw van het kasteel effectief gebruikt als zolder. In dit deel is een tussenverdieping of platform aangebracht zodat men de luikopening in het dak via een tweede trap kan bereiken.

Deze verdieping is momenteel zo goed als leegstaand. In een van de bediendekamers wordt het houtsnijwerk, afkomstig van de huiskapel van de graaf, bewaard. In een andere bediendekamer worden er overigens afgebroken gevelstenen verzameld.

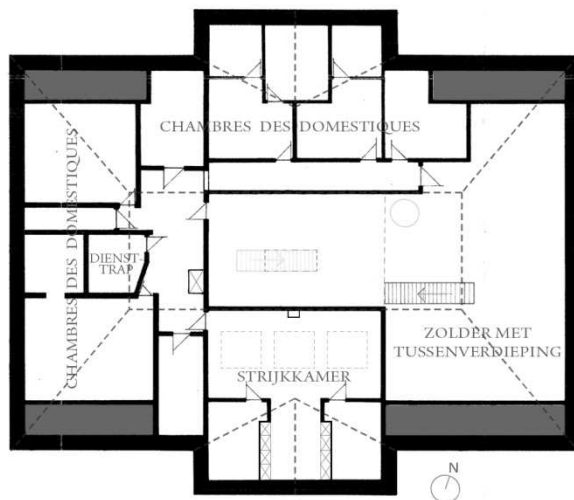

fig. 213: Zolderverdieping periode Jules Van Merris (1856-1899) en graaf de Brouhoven de Bergeyck (1912-1922)

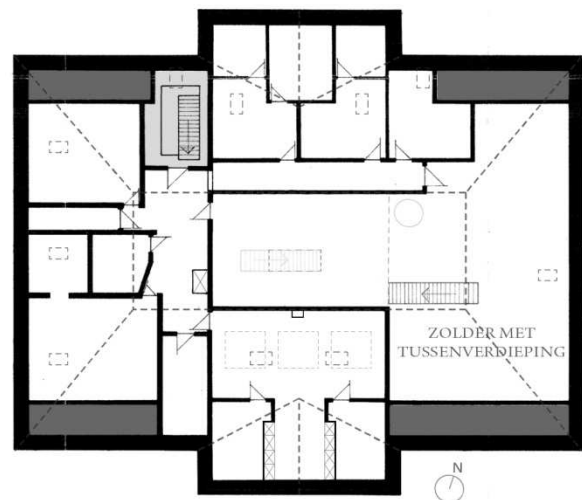

fig. 214: Zolderverdieping periode Sanatorium Sint-Idesbald (1929-1960) en De Lovie vzw (1960-heden)

6.2.5.2 Zolderverdieping: stilistische beschrijving van de voornaamste ruimtes

De zolderverdieping is zo goed als ongewijzigd gebleven en diende in de periode van Jules Van Merris en de graaf de Brouchoven de Bergeyck voornamelijk om de bedienden te huisvesten. Het was gebruikelijk dat bedienden ook een soort van ‘appartementen’ of meerdere aaneengeschakelde kamers tot hun beschikking kregen.¹⁹⁸ Aan de voorgevel komen dergelijke aangeschakelde ruimtes voor. (fig. 215)

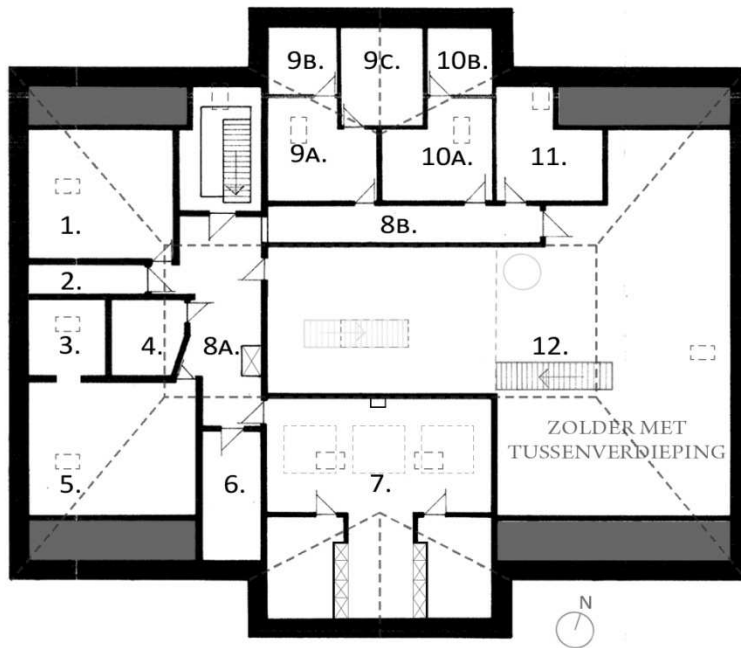

fig. 215: Bestaand grondplan zolderverdieping

¹⁹⁸ Cfr. persoonlijke mededeling van Guido Everaert, copromotor

l x b x h: ± 8m83 x 8m80 x 3m33

De centrale ruimte aan de zuidoostelijke achtergevel werd vermoedelijk ingericht als een strijkkamer. De ruimte werd afgewerkt met een populieren plankenvloer, gepleisterde wanden en een gepleisterd plafond waarin drie bovenlichten werden ingewerkt. (fig. 216) In de dakhelling in ruimte 12 waren ter hoogte van deze bovenlichten *oeil-de-boefs* geplaatst, zodat voldoende daglicht in de strijkkamer zou binnenvallen. Later werden ze vervangen door dakvlakvensters. (fig. 217) Samen met de oculus in het fronton wordt deze ruimte goed verlicht. Het pleisterwerk van het plafond is reeds op meerdere plaatsen verdwenen. De gepleisterde wanden zijn opgebouwd met stijl- en regelwerk waarop pleisterlatten genageld werden.

Aan de achtergevel zijn aan weerszijden kleine ruimtes opgetrokken waarin linnenkasten verwerkt werden. De verschillende kleine ruimtes kunnen afgesloten worden met deuren. Deze deuren hebben vervolgens een meer eenvoudigere vormgeving als de gekende deuren voorkomend op de onderliggende verdiepingen. De kastdeuren van de tegenover elkaar geplaatste 19de-eeuwse linnenkasten hebben eveneens een eenvoudige vormgeving. (fig. 218) De metalen kledingroedes zijn nog aanwezig in de kasten alsook de plankenvloer.

Tegen de scheidingswand met ruimte 12 werd een schouwpijp aangebracht die niet tot de grond reikt. Hieronder plaatste men gebruikelijk een kachel om de strijkijzers op te warmen.¹⁹⁹ (fig. 219)

fig. 216: De strijkkamer op de zolderverdieping, eigen foto maart 2010

fig. 217: De bovenlichten van de strijkkamer in ruimte 12, eigen foto januari 2010

fig. 218: De 19de-eeuwse linnenkasten, eigen foto maart 2010

fig. 219: Schouwpijp in de strijkkamer, eigen foto januari 2010

¹⁹⁹ Cfr. persoonlijke mededeling van Guido Everaert, copromotor

Ruimte 9 – Bediendekamer

Ruimte 9a: opp. x h: ± 15,55 m² x 3m40

Ruimte 9b: l x b x h: ± 2m70 x 2m70 x 2m50 (hoogste punt)

Ruimte 9c: l x b x h: ± 3m90 x 3m20 x 2m50

De bediendekamers aan de voorgevels bestaan uit meerdere aaneengeschakelde ruimtes en vormen een 'appartement'. Net als de strijkkamer werden het plafond en de wanden, opgebouwd uit stijl- en regelwerk, vlak bepleisterd. (fig. 220) De pleisterlatten werden aangebracht op het stijl- en regelwerk en de zichtbare dakstructuur met draadnagels, eigen aan de jaren 1850.²⁰⁰ (fig. 221) Grote delen van de bepleistering ontbreken echter. Dit komt voor in de meeste ruimtes van de zolderverdieping. De vloer werd ook hier afgewerkt met een plankenvloer. Op de zolderverdieping vertonen alle deuren dezelfde eenvoudige vormgeving. Ook hebben de meeste deuren eenzelfde bovenlicht. De bovenlichten zijn namelijk breder dan de deuren en hebben een vierledige verdeling. (fig. 222) De oorspronkelijke *oeil-de-boeufs* in de dakhelling aan de voorgevel werden eveneens vervangen door recente dakvlakvensters.

In deze drie ruimtes worden de stukken linoleum van de *salle de billard* en het eiken houtsnijwerk met glas-in-lood bewaard samen met overige elementen afkomstig uit de huiskapel van de graaf.²⁰¹

fig. 220: Zicht op ruimtes 9b en 9c vanuit 9a, eigen foto maart 2010

fig. 221: De wandopbouw in ruimte 9, eigen foto januari 2010

fig. 222: De deur met bovenlicht in ruimte 9, eigen foto april 2010

²⁰⁰ Cfr. persoonlijke mededeling van Dirk Laporte, promotor

²⁰¹ Cfr. p. 41-42 en p. 119

Ruimte 12 – Zolder

Zolder: opp. x h: ± 173,6m² x 3m66 (tot tussenverdieping) / 8m (tot vlak dak)

Tussenverdieping: l x b: ± 9m x 5m80

Dit gedeelte van de zolderverdieping werd niet in gebruik genomen. De scheidingswanden met de strijkkamer en de circulatieruimtes werden aan deze zijde niet verder afgewerkt. De baarden van het pleisterwerk zijn namelijk tussen de pleisterlatten zichtbaar. (fig. 223) De olmen dakconstructie is opgebouwd met pen- en gatverbindingen en is voorzien van telmerken. Ook deze ruimte is voorzien van een plankenvloer. De planken zijn in deze zolderruimte eerder onregelmatig.

Zoals reeds vermeld werd hier een platform of een tussenverdieping aangebracht om het vlakke zinken dak te kunnen bereiken. (fig. 224) Nabij de olmen trap naar het platform staat een waterreservoir, vermoedelijk daterend van de eerste periode. (fig. 223) Eveneens liggen hier twee authentieke deurvleugels met hetzelfde formaat zoals de vleugeldeuren in de vestibule en de *salle de billard*.

Op de tussenverdieping diende men reeds in te grijpen doordat de verbinding tussen een ankerbalk en een hoofdstijl openstond. De toognagels waarmee ze vastgezet werden, waren afgekraakt. Men bracht voorlopig een roestvrije stalen beugel aan. (fig. 225)

fig. 223: De scheidingswanden en het waterreservoir in ruimte 12, eigen foto april 2010

fig. 224: Het platform met de trap naar de luikopening in het dak, eigen foto januari 2010

fig. 225: De verankering, eigen foto maart 2010

6.2.5.3 Zolderverdieping: opmerkingen

Alhoewel de ruimte-indeling op deze verdieping nog vrij intact is, dienen hier echter heel wat herstellingswerken uitgevoerd te worden.²⁰² Een algemeen nazicht van de dakstructuur is aangewezen.

²⁰² Cfr. p. 159, Interieur: schadebeeld en restauratievoorstellen: Pleisterwerk

7 Herbestemmingsvoorstel

Om een goede instandhouding van het beschermde monument te garanderen, dringt er zich een herbestemming op. De Lovie vzw heeft voor het kasteel zelf al een herbestemming voor ogen. Deze studie is een gelegenheid om na te gaan of de vooropgestelde herbestemming haalbaar is. De herbestemmingsnota, opgemaakt door de Lovie vzw op 2 mei 2007, werd als een vertrouwelijk document aangereikt. Hierbij wordt beknopt vermeld wat de Lovie vzw per verdieping als bestemming in gedachten heeft.

In de kelderverdieping zou men een keuken en sanitair voorzien. De salons en de vestibule op gelijkvloerse verdieping worden polyvalente ruimtes voor ondermeer lezingen, vorming en tentoonstellingen. Op de eerste verdieping is de *salle de billard* eveneens een polyvalente ruimte en de overige vertrekken krijgen een kantoorfunctie. Op de tweede verdieping zou de Lovie vzw graag logeermogelijkheid bieden en de zolderverdieping zou als opslagruimte blijven dienen. Binnen de reeds bestaande erfgoedwandelings, in samenwerking met de cultuurdienst van Poperinge, zouden na de restauratie van het kasteel de gelijkvloerse, de eerste en de zolderverdieping hierin opgenomen worden. Voordien hield men tijdens de erfgoedwandelings slechts halt op de gelijkvloerse verdieping. De zolderverdieping wordt erin betrokken omwille van het indrukwekkend uitzicht vanaf het dak van het kasteel.

Op zich is de herbestemmingsnota van de Lovie vzw goed opgemaakt in functie van de instandhouding van het kasteel. Bovendien wordt er enerzijds aandacht besteed aan de hoofddoelstelling van de organisatie, namelijk begeleiding van personen met een verstandelijke handicap, en anderzijds aan het toeristische en culturele aspect.

De polyvalente ruimtes op de gelijkvloerse en de eerste verdieping ziet men bijgevolg eerder voor intern gebruik, in mindere mate voor extern gebruik onder bepaalde voorwaarden. Eventuele externe evenementen dienen beperkt te blijven in tijd, capaciteit en organisatielast. Alle vooropgestelde bestemmingen zijn haalbaar behalve de logeermogelijkheid op de tweede verdieping. Een dergelijke functie is niet realistisch wat betreft brandveiligheid. De brandweer kan dit niet toelaten.²⁰³

De logeermogelijkheid op de tweede verdieping moet men achterwege laten. Daarom stel ik persoonlijk voor om de voorziene kantoren op de eerste verdieping toe te wijzen aan de directie omwille van de representativiteit en de tweede verdieping eveneens te gaan herbestemmen als kantoorruimte. Zodoende is bij een dergelijke invulling een onthaal/infobalie noodzakelijk in de vestibule voor ondermeer de toegangscontrole. Bijgevolg kan het huidige directiegebouw, uit de jaren 1960, de nodige logeermogelijkheid opvangen.

De aanvaardbare beslissing om de diensttrap van het sanatorium volledig te verwijderen, brengt met zich mee dat over alle verdiepingen een nieuwe trap moet worden aangebracht. De trapkoker moet gecompartmenteerd worden zodat de trap eveneens als noodtrap fungeert. De centrale ruimte tussen de hoekkamers aan de zuidwestelijke gevel is hiervoor geschikt omwille van de grootte en de weinig historische waarde op alle verdiepingen. Over alle verdiepingen worden eveneens meerdere later toegevoegde wanden verwijderd en wordt er geopteerd om terug te gaan naar de oorspronkelijke ruimte-indeling.

²⁰³ Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

Hierna volgt een volledig herbestemmingsvoorstel voor het kasteel, rekening houdend met de nota van de Lovie vzw. Wel diende de vooropgestelde herbestemming aangepast te worden na de genoodzaakte functiewijziging van de tweede verdieping.

7.1 Kelderverdieping (fig. 226)

De oorspronkelijke dienstingang aan de zuidwestelijke zijgevel wordt de ingang voor personeel en mindervaliden. Aangezien de kelder halfondergronds geplaatst werd, dient het niveauverschil van $\pm 0,8$ meter met twee hellingen, onderbroken door een vlak tussenbordes, overbrugd te worden. Ter hoogte van de toegangsdeur wordt een horizontaal platform voorzien. Voor de hellingen is een minimale breedte van 1m20 aangewezen zodat kruislings verkeer mogelijk is; voor de bordessen bedraagt de breedte minimaal 1m50. De zijingang is ook de nooduitgang aangezien in deze ruimte de (nood)trap gesitueerd is. Via de huidige lift kunnen mindervaliden zich over alle verdiepingen van het gebouw verder verplaatsen. De uitsprong, waar de gedenkplaat van de bouw van het kasteel aan bevestigd werd, verdwijnt omwille van de doorgang onder de trap. De gedenkplaat wordt verplaatst naar de achterliggende wand.

De polyvalente ruimtes op de gelijkvloerse en deels op de eerste verdieping, bedoeld voor ondermeer lezingen en recepties, vragen enkele bijkomende voorzieningen die in de kelder worden gesitueerd. De voormalige keuken van de eerste kasteelheer wordt opnieuw ingericht als keuken en de westelijke hoekkamer wordt een sanitair blok. Verder wordt het *souterrain* ontdaan van de later aangebrachte tussenwanden en wordt de overwelfde ruimte gebruikt voor workshops en tentoonstellingen van de werken van de bewoners. Naast de technische ruimte dienen de overige ruimtes als berging voor ondermeer voorraad, schoonmaakmateriaal, stoelen en tafels voor de veranderlijke opstellingen van de polyvalente ruimtes.

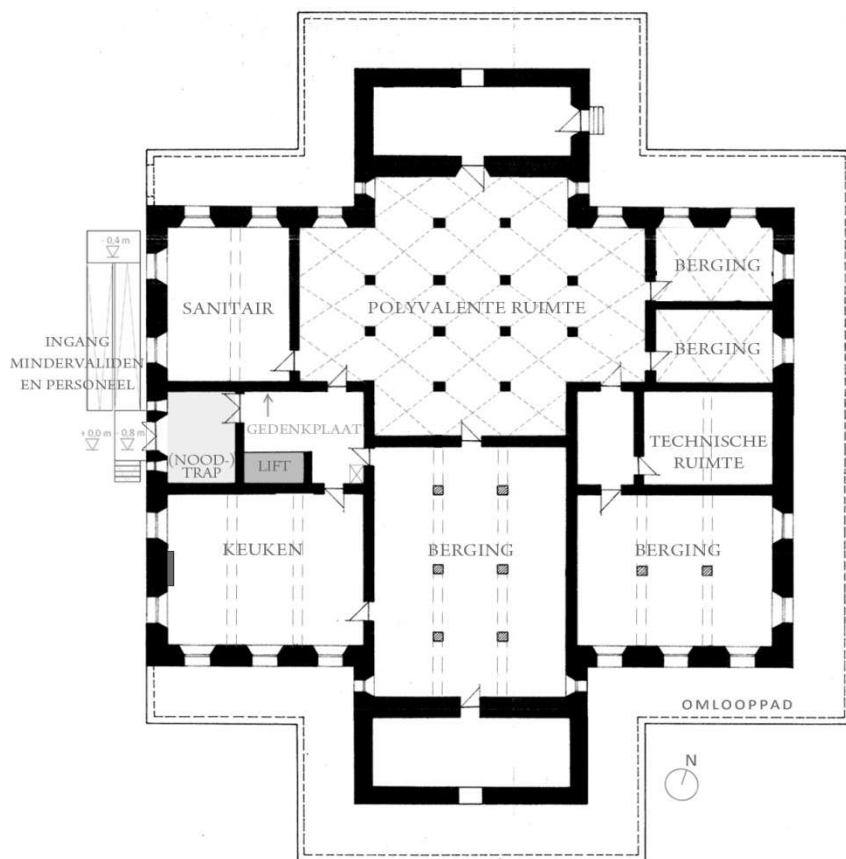

fig. 226: Herbestemming kelderverdieping – semipubliek

7.2 Gelijkvloerse verdieping (fig. 227)

De hoofdingang tot het kasteel gebeurt langs de vestibule die een onthaalfunctie krijgt. Er wordt een los baliemeubel in de ruimte voorzien en bijgevolg krijgt de hoofdingang een glazen sas in een fijne metalen structuur. In de voormalige kleine eetkamer wordt aansluitend een kantoor ingericht. Onder de eretrapp van de graaf worden de twee toiletten omgevormd tot een toilet beschikbaar voor mindervaliden en het personeel op de gelijkvloerse verdieping. De drie salons aan de achtergevel en de huiskapel worden zoals reeds vermeld in gebruik genomen als polyvalente ruimtes voor allerhande evenementen. Hierbij kunnen de salons als één geheel of als aparte ruimtes opgevat worden. De bezetting op de gelijkvloerse verdieping zal afhangen van de georganiseerde evenementen.

Op de gelijkvloerse verdieping wordt er geopteerd om de later toegevoegde wanden weg te nemen. In combinatie met het wegnemen van de diensttrap krijgt de vestibule de oorspronkelijke kruisvormige plattegrond terug. Hierbij verdwijnen ook enkele art déco zitbanken van de wachtzaal van het sanatorium. (fig. 159 p. 107) De zitbank in de circulatieruimte blijft staan. (fig. 161 p. 107) De verwijderde zitbanken kunnen eventueel na enkele aanpassingen als losse meubelen gebruikt worden in de neutrale polyvalente ruimte in de kelder. Vervolgens wordt het gebrandschilderd glas-in-loodraam van de graaf de Brouchoven de Bergeyck terug in de raamopening van de huiskapel aangebracht. Ook de deuropening tussen de vestibule en de westelijke hoekkamer wordt weer vrijgemaakt en tussen de vestibule en het grote salon wordt opnieuw een vleugeldeur aangebracht. De toegevoegde wand tussen de circulatieruimte en de huiskapel wordt eveneens verwijderd zodat beide deurvleugels naar de vestibule weer bruikbaar worden. De scheidingswand wordt op de oorspronkelijke plaats opnieuw opgetrokken.

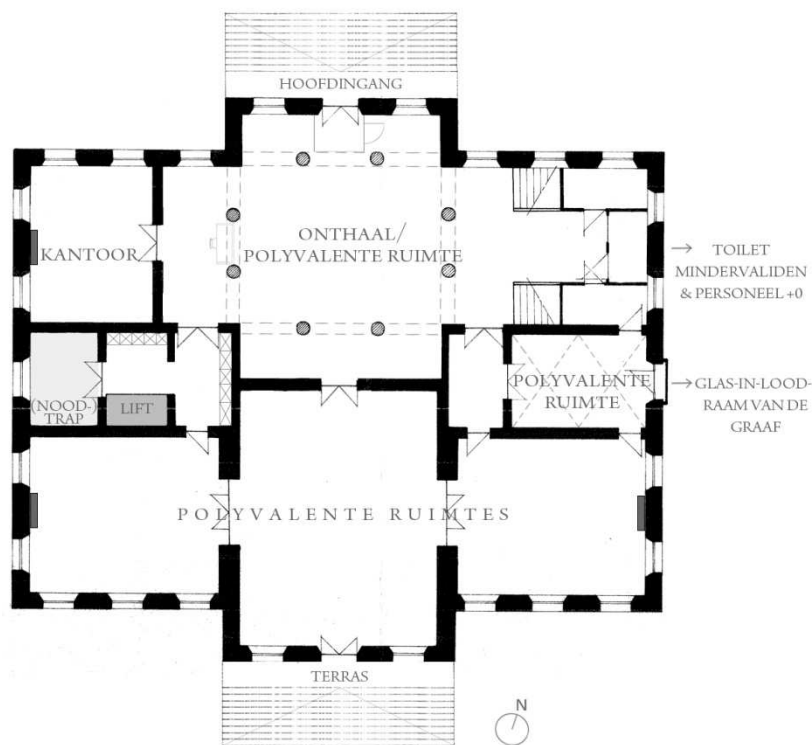

fig. 227: Herbestemming gelijkvloerse verdieping – semipubliek

7.3 Eerste verdieping (fig. 228, fig. 229)

De functie van de *salle de billard* op de eerste verdieping gaat mee met de functies op de gelijkvloerse verdieping. In de overige vertrekken van de eerste verdieping worden alle valse wanden verwijderd zodat de oorspronkelijke kamergroottes terug worden aangenomen. De vertrekken aan de achtergevel zijn zoals reeds vermeld voorbehouden voor de directie van de Lovie vzw omwille van de representativiteit. Het kasteel De Lovie is namelijk de hoofdzetel van de organisatie, die verspreid is over verschillende locaties in de Westhoek. De hoekkamer in het verlengde van de *salle de billard* wordt een vergaderruimte en de noordoostelijke centrale kamer een personeelsruimte. Aanvankelijk werd gedacht een bijkomende trap tussen de eerste en tweede verdieping te plaatsen in de personeelsruimte. Maar een tweede vluchtroute is niet noodzakelijk, aangezien een route via de eretrap niet veilig is. Het is voldoende één gecompartmenteerde (nood)trap te hebben over alle verdiepingen op voorwaarde dat in ieder lokaal een branddetectiesysteem geplaatst is met een rechtstreekse verbinding naar de centrale.²⁰⁴

Op de eerste verdieping wordt er geopteerd om de tussenverdieping van Jules Van Merris te behouden, in tegenstelling tot de nota van de Lovie vzw, en te gebruiken als opberg- of archiefruimte. Onder deze twee kamers worden de bestaande badkamer en de overige ruimte omgevormd tot sanitaire ruimtes.

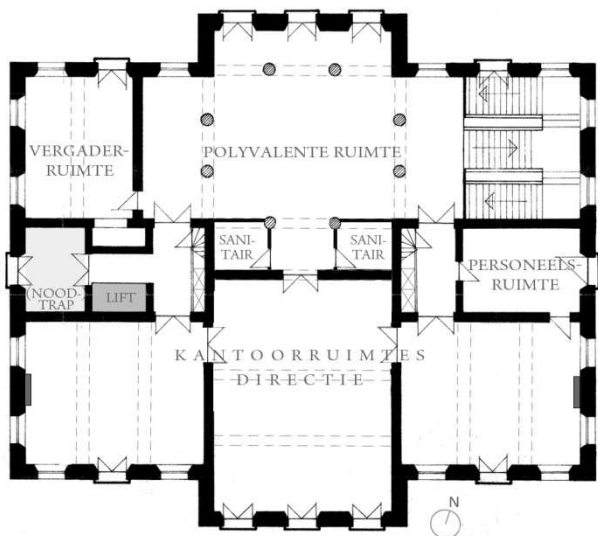

fig. 228: Herbestemming eerste verdieping – semi-publiek

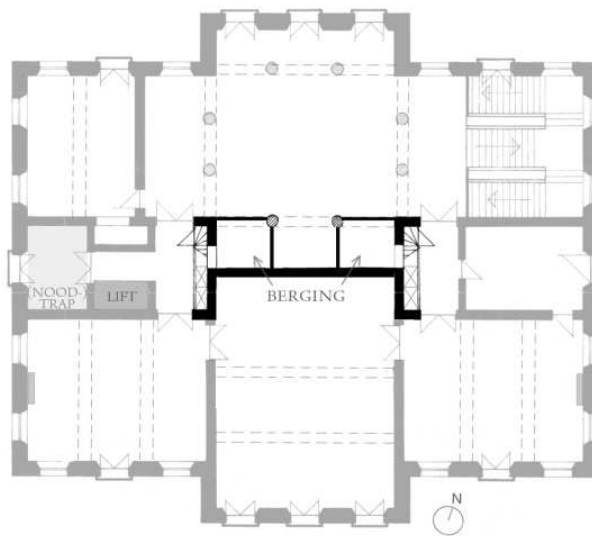

fig. 229: Herbestemming tussenverdieping – privaat

²⁰⁴ Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

7.4 Tweede verdieping (fig. 230)

In tegenstelling tot wat de Lovie vzw op deze verdieping wil realiseren wordt er geopteerd om de kantoorfunctie tot op de tweede verdieping door te trekken. Op deze verdieping worden behalve kantoren ook een vergader- en personeelsruimte voorzien. De logeermogelijkheid die de Lovie vzw wil bieden is niet realistisch wat betreft brandveiligheid. De brandweerstand van het gebouw dient bij een dergelijke herbestemming streng verhoogd te worden. De brandweer eist hierbij een tweede uitgang rechtstreeks naar buiten. Bij een kantoorfunctie is één gecompartmenteerde trapkoker aanvaardbaar.²⁰⁵

Verder zal een materieeltechnisch vooronderzoek uitwijzen hoe de ruimtes boven de *salle de billard* oorspronkelijk ingedeeld werden. Na dit onderzoek wordt beslist of de oorspronkelijke ruimte-indeling kan worden overgenomen of dat een nieuwe indeling dient te gebeuren. Het is vrij realistisch om aan te nemen dat de tweede verdieping net zoals alle voorgaande verdiepingen heel symmetrisch werd opgebouwd.

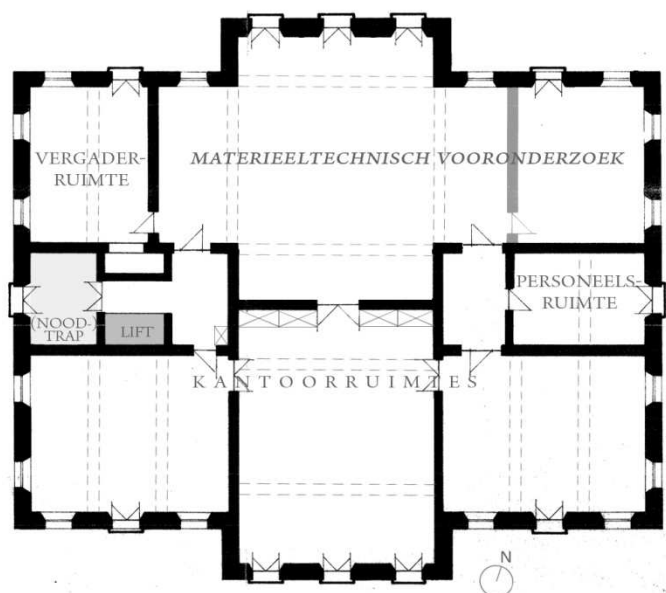

fig. 230: Herbestemming tweede verdieping – privaat

²⁰⁵ Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

7.5 Zolderverdieping (fig. 231)

Op de zolderverdieping wordt de schade aan het pleisterwerk, de plankenvloer en de dakconstructie hersteld. De bediendekamers dienen slechts als opbergruimtes. Men dient wel de hoeveelheid aan belasting te beperken. De zolderruimte met de tussenverdieping wordt niet in gebruik genomen.

Er wordt geopteerd om de zolderingen en de wanden, aan de zijde van de zolderruimte met de tussenverdieping, van de bediendekamers te isoleren. Eveneens wordt de vloer van de zolderruimte met de tussenverdieping geïsoleerd waarbij een nieuwe vloer op een ergonomisch hoogteverschil van één trede komt ten opzichte van de oorspronkelijke vloer.

Het eiken houtsnijwerk met de glas-in-loodramen, afkomstig uit de huiskapel van de graaf, wordt zorgvuldig naar een gespecialiseerd atelier overgebracht voor onderzoek en onderhoud waar nodig. Nadien worden de onderdelen in kisten geplaatst met optimale bewaringstoestanden. De kisten kunnen bewaard worden in een van de bediendekamers.

In functie van de erfgoedwandelingen wordt de lift, net als de trap, tot op de zolderverdieping doorgetrokken. Om de veiligheid te garanderen wordt de zolderruimte voorzien van een bredere trap om de tussenverdieping vlot te bereiken. Ook de nodige balustrades worden aangebracht. De houten trap van de tussenverdieping naar het vlakke dak wordt behouden omwille van het feit dat aan deze trap in de Eerste Wereldoorlog een scharnierend platform werd bevestigd om op de juiste hoogte te staan ten opzichte van de metalen richtingspijlen naar het landschap. (fig. 51 p. 44) Er wordt aangeraden om telkens in kleine groepjes het dak te betreden.

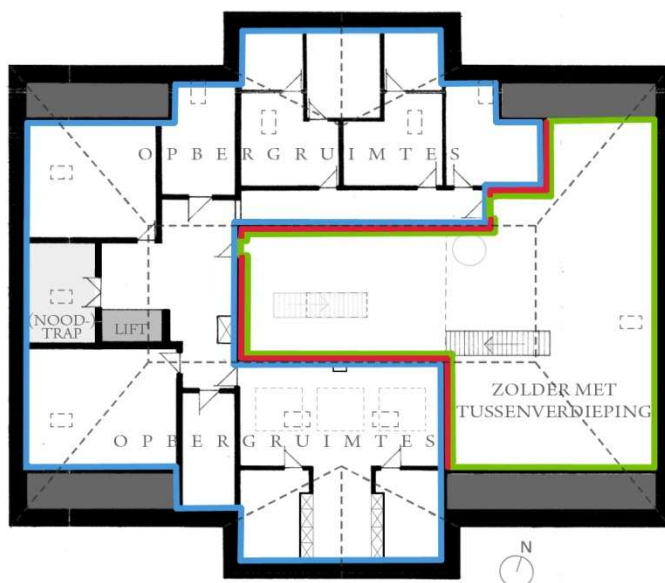
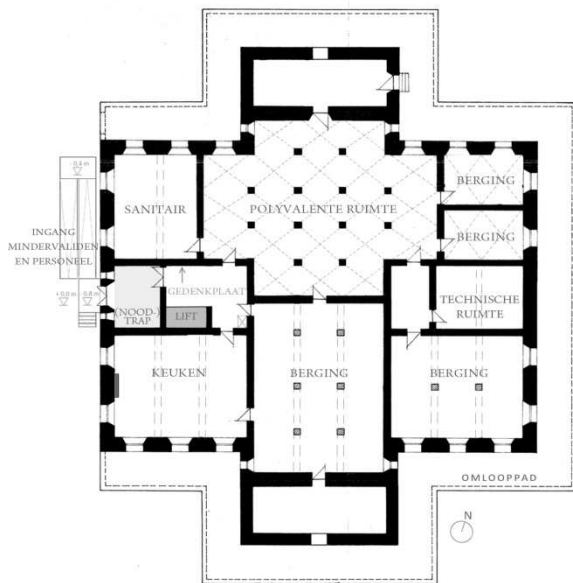

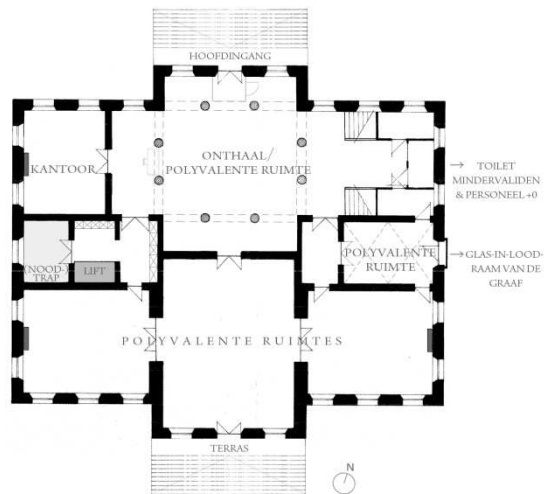
fig. 231: Herbestemming zolderverdieping – semipubliek

- isolatie op zolderingen
- isolatie aan wanden
- isolatie op vloer

7.6 Overzicht van alle verdiepingen bij de herbestemming

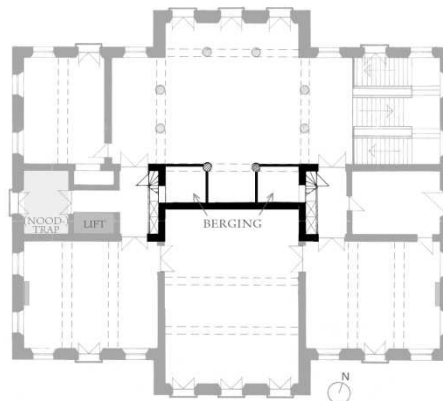
Kelder verdieping – semipubliek

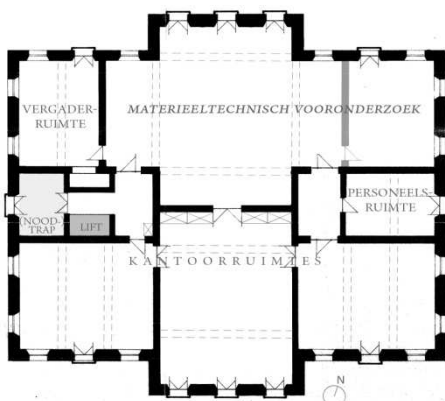
Gelijkvloerse verdieping – semipubliek

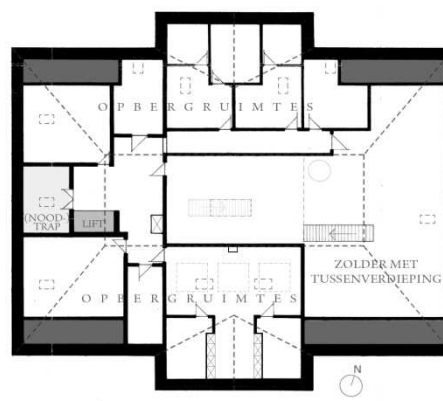
Eerste verdieping – semipubliek

Tussenverdieping – privaat

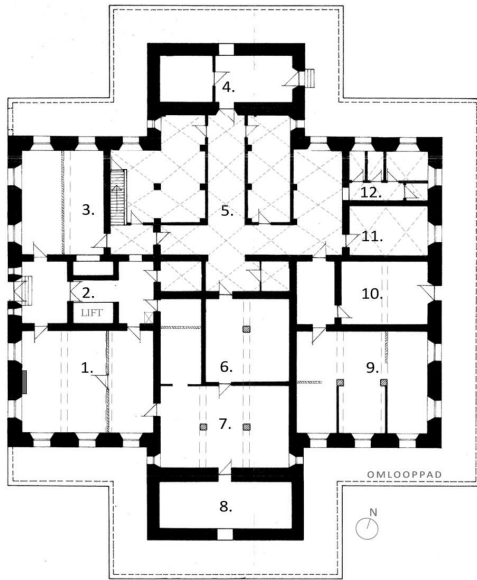
Tweede verdieping – privaat

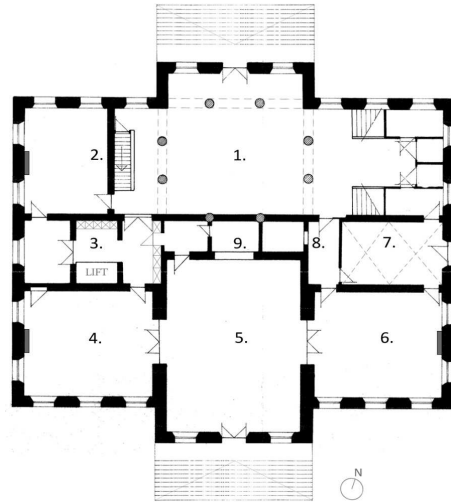
Zolderverdieping – semipubliek

8 Interieur: schadebeeld en restauratievoorstellen

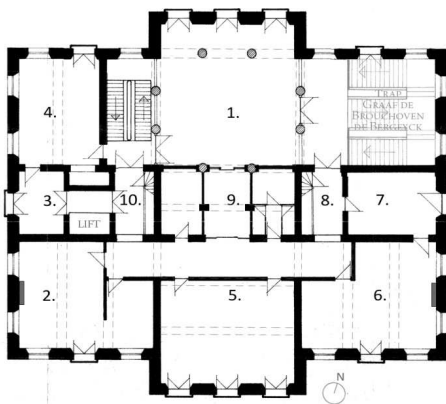
In volgend hoofdstuk wordt het schadebeeld van het interieur van het kasteel De Lovie thematisch aangehaald en worden er restauratievoorstellen aangereikt in functie van de voorgaande herbestemming. Hieronder wordt nogmaals een overzicht van de bestaande grondplannen van het kasteel gegeven. Bij een specifiek probleem wordt er verwezen naar de betreffende ruimte.

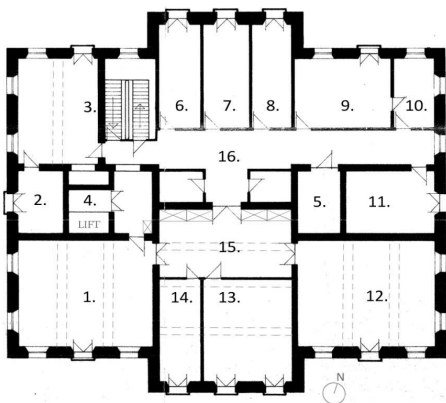
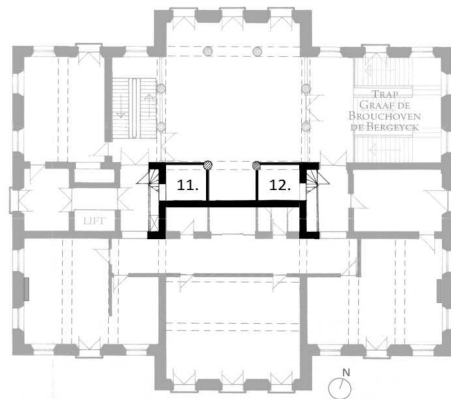
Kelderverdieping

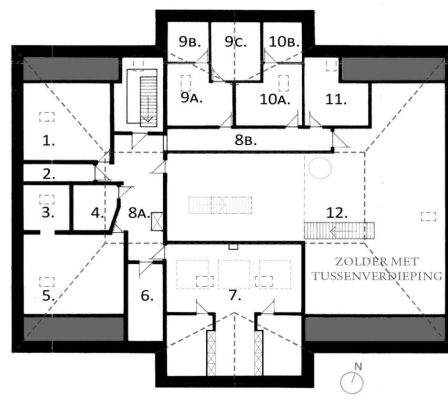
Gelijkvloerse verdieping

Eerste verdieping

Tweede verdieping

Zolderverdieping

8.1 Vooronderzoeken

Om inzicht te krijgen in het bestaande schadebeeld van het kasteel dienen er enkele vooronderzoeken plaats te vinden door gespecialiseerde firma's. Uit deze vooronderzoeken worden conclusies genomen in betrekking tot de restauratie.

8.1.1 Zouten

In de kelder vertonen de bakstenen gewelven in ruimte 5 op bepaalde plaatsen uitkristalliserende zouten. Tengevolge van de kristallisatie leiden inwendige spanningen tot de afbladdering en het afdrukken van grotere stukken bepleistering. (fig. 93 p. 69) Er moet worden nagegaan wat de concentratie van de zouten is en met welke soort men hier te maken heeft in functie van een behandelingsvoorstel.

8.1.2 Materieeltechnisch onderzoek

Het is aangewezen om in het kasteel een kleuronderzoek uit te voeren op zowel de wanden en de plafonds. In de vestibule en de *salle de billard* dienen de zuilen eveneens onderzocht te worden. Men moet enerzijds een stratigrafisch onderzoek verrichten naar de verschillende verflagen op de wanden en de plafonds. Anderzijds moeten er grotere kleurvensters vrijgemaakt worden op enkele zuilen en pilasters van de vestibule en de *salle de billard* om de soort marmerschildering te achterhalen. In de vestibule zit er hoogstwaarschijnlijk een authentieke marmerimitatie onder de huidige marmerimitatie. Want op één van de oudste iconografische bronnen van het interieur hebben de zuilen van de vestibule een marmerimitatie die niet overeenstemt met de huidige marmerimitatie. (fig. 102 p. 75)

Over de verschillende verdiepingen dient ook stratigrafisch onderzoek te gebeuren op de oorspronkelijke deuren en lambriseringen. Vermoedelijk hebben de vleugeldeuren en de lambriseringen van de salons op de gelijkvloerse verdieping eenzelfde middeneik imitatieschildering als de deuren in de vestibule. (fig. 232)

fig. 232: Vleugeldeur in ruimte 4 op de gelijkvloerse verdieping, zichtbare sporen van een eiken imitatieschildering onder de toplaag, eigen foto april 2010

Verder dienen over de verschillende verdiepingen de verlaagde plafonds, de vaste tapijten en de vinyllagen verwijderd te worden om de oorspronkelijke plankenvloeren of verborgen gebreken in kaart te brengen. Op de tweede verdieping is dit zeker nodig aangezien bijna alle originele afwerkingen verborgen zijn.

De eerste kasteelheer, Jules Van Merris, wijzigde in de jaren 1880-1890 op de eerste verdieping gedeeltelijk de ruimte-indeling. Hierbij werden in ruimte 9 wandschilderingen aangebracht. Het is aangewezen om in deze ruimte de voorzetwand met de huidige schildering en de tegenovergestelde wand te ontmantelen om eventuele resten van oorspronkelijke wandschilderingen op te sporen. (fig. 193 & fig. 194 p. 128)

8.1.3 Dakstructuur

De hoofdzakelijk in olm opgebouwde dakstructuur met daarop naaldhouten kepers en gordingen werd enige jaren terug behandeld tegen houtaantastingen en waar nodig hersteld. Bij de herstellingen bleven een aantal verzwakte of aangetaste stukken houten zitten zodat er zich nog beperkt zwamaantastingen en rot voordoen. De aantastingen zijn volgens Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw niet zichtbaar toegenomen. Bij de openstaande ankerbalkverbinding dient de vermolmde kop verschoeid te worden. (fig. 225 p. 143) Een algemeen nazicht of een reeks van boringen in de dakconstructie is aangewezen in functie van verdere herstellingen.

8.2 Vloeren

8.2.1 Natuursteen

Slechts de vestibule en de aangrenzende kleine ruimtes op de gelijkvloerse verdieping hebben een natuurstenen vloer die oorspronkelijk één geheel vormde. De natuurstenen vloer volgt immers de oorspronkelijke kruisvormige plattegrond van de vestibule. Het geometrische vloerpatroon wordt gevormd door vier verschillende soorten natuursteen: Basècles, Carrara marmer, St.-Anne marmer en marmer van de Boulonnais, variëteit Lunel.

De vloer is in goede staat behalve enkele gebroken tegels. Deze worden hersteld door de kalken of gipsen voegen rondom de gebroken tegels te zagen zodat de tegels kunnen worden uitgehaald. De natuurstenen tegels worden daarna gelijmd en teruggeplaatst.

Bij de herbestemming van het kasteel worden zoals reeds vermeld de toegevoegde wanden en de diensttrap van het sanatorium in de vestibule verwijderd. Pas na de zorgvuldige afbraak van de toegevoegde wanden zal de staat van de betreffende natuurstenen tegels duidelijk zijn en kan er een restauratievoorstel uitgewerkt worden. (fig. 233)

De doorbreking in de vloer van de diensttrap moet ook hersteld worden. (fig. 234) Het vloerpatroon moet correct aangevuld worden met dezelfde soorten natuursteen die eveneens satijn gepolijst worden. (fig. 235 p. 155) De vier verschillende natuursteensoorten zijn vandaag de dag nog verkrijgbaar en de platen dienen omwille van de kleur en de adertekeningen zorgvuldig te worden uitgekozen.²⁰⁶

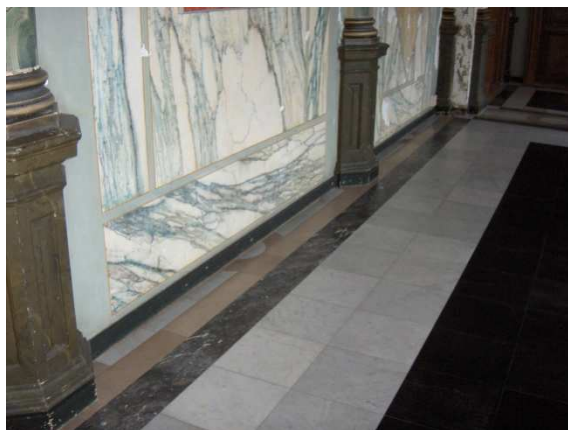

fig. 233: De toegevoegde wand in de vestibule, eigen foto november 2009

fig. 234: De doorbreking in de vloer van de vestibule door de diensttrap, eigen foto maart 2010

Bij de herbestemming zal de vestibule opnieuw in verbinding staan met het grote salon via een centrale vleugel deur. Ook de voormalige deuropening naar de hoekkamer, die momenteel geblokkeerd wordt door de diensttrap, wordt opnieuw vrijgemaakt. Uit vooronderzoek zal blijken of de voormalige kleine eetkamer nog een parketvloer of plankenvloer heeft. Bij beide deuropeningen dienen de houten vloeren mooi aan te sluiten op de natuurstenen vloer.

²⁰⁶ Cfr. www.brachot.com, geraadpleegd op 19 mei 2010

Onderstaand grondplan toont aan hoe het geometrische vloerpatroon van de vestibule moet aangevuld worden en met welke soort natuursteen. De plaats van de doorbreking van de diensttrap en de plaats van een toegevoegde wand worden beiden aangeduid met een kader.

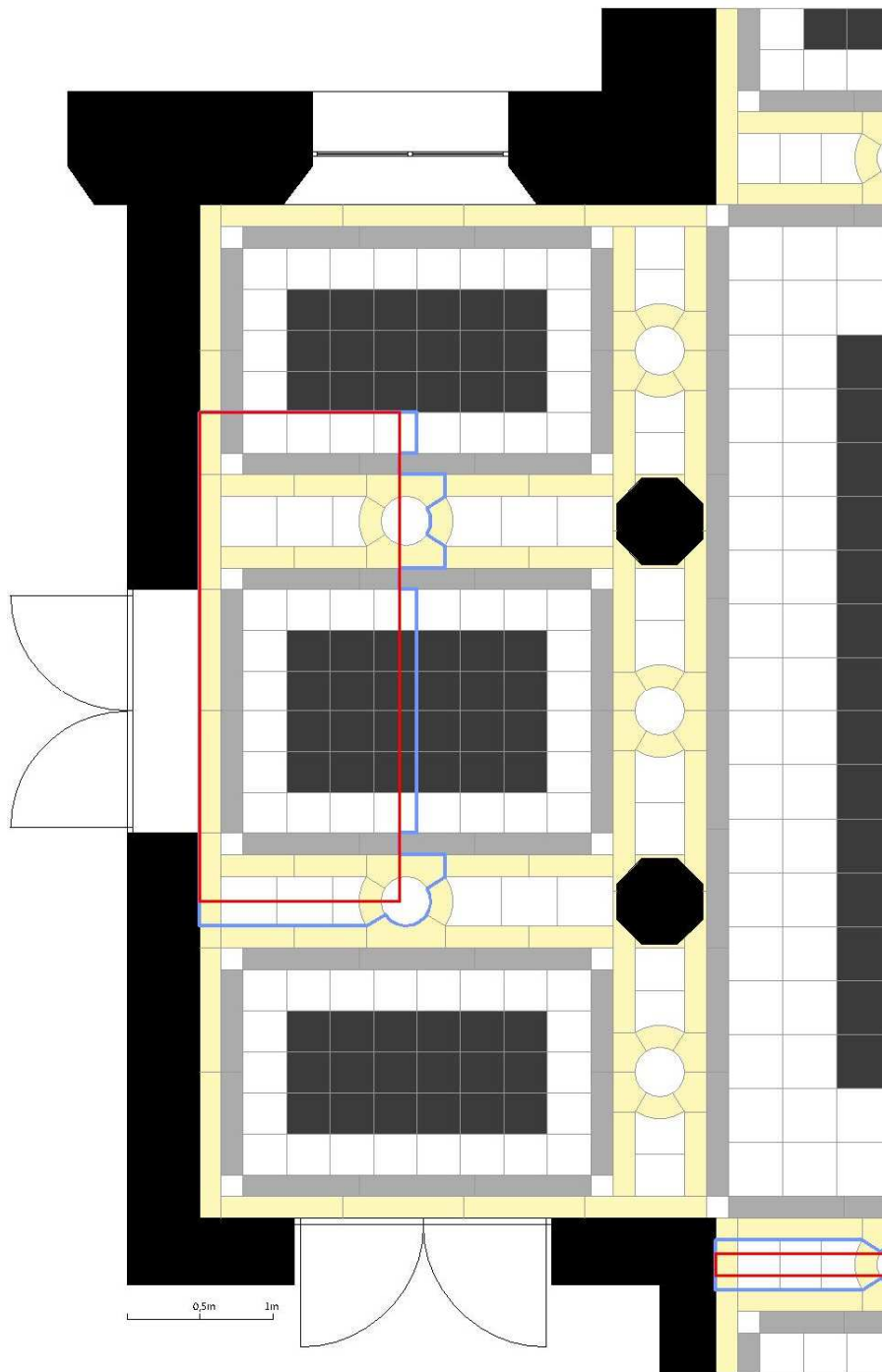

fig. 235: Eigen voorstelling van de nodige aanvulling van de natuurstenen vloer in de vestibule

- Basècles
- Carrara marmer
- St.-Anne marmer
- Marmer van de Boulonnais, variëteit Lunel
- plaats van de doorbreking van de diensttrap en de toegevoegde wand
- aan te vullen tegels

8.2.2 Hout

Slechts de drie aaneengeschakelde salons op de gelijkvloerse verdieping, de *salle de billard* op de eerste verdieping en de volledige zolderverdieping hebben een zichtbare houten vloerafwerking. De overige ruimtes op de gelijkvloerse, eerste en tweede verdieping hebben telkens een vast tapijt of een vinylaag die vervuild of beschadigd is. Bij een voorafgaand onderzoek dient men de onderliggende (planken)vloeren te onderzoeken op beschadiging, aantasting en afwerking.

8.2.2.1 Parketvloeren

De drie aaneengeschakelde salons op de gelijkvloerse verdieping beschikken over eenzelfde type driedelige parketvloer. Deze eiken parketvloer bestaat uit een *veld* van *paneelparket*, een *decoratieve fries* en een *eenvoudige stoelenboord* tussen de fries en de wanden. Ter hoogte van de vierledige vleugeldeuren en het deurvenster bij de buitentrap komt er aanvullend een apart patroon voor. De eiken parketvloer van het grootste salon vertoont krimp- en zettingscheuren en ter hoogte van het deurvenster ontbreken er stukken hout. (fig. 236, fig. 237) De kleine scheuren worden opgevuld met een specifieke vulpasta voor parket met eenzelfde kleur. Daarna wordt het parket ontdaan van boenwas en licht geschuurd. De grotere scheuren (> 4 à 7mm) en de ontbrekende stukken worden aangevuld met dezelfde houtsoort die (eventueel) wordt bijgekleurd.²⁰⁷ De toegevoegde stukken hout worden slechts aan één kant gelijmd zodat er geen scheuren in de vullingen kunnen plaatsvinden. De aanvullende stukken dienen net als de authentieke parketvloeren van de drie salons op de gelijkvloerse verdieping kwartaal te worden.

Na de herstellingen wordt de parketvloer geboend met een traditionele, solventgebaseerde, kleurloze boenwas op basis van bijen- en carnaubawas voor een betere slijtweerstand.²⁰⁸

fig. 236: De krimpscheuren in het parket van het grootste salon, eigen foto maart 2010

fig. 237: De ontbrekende stukken parket ter hoogte van het deurvenster met de aanduiding hoe het parket dient aangevuld te worden, eigen foto maart 2010

²⁰⁷ S. Huycke en V. Meul, *Onderhoud van houten vloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2008, p. 38

²⁰⁸ *Ibid.*, p. 34

In de *salle de billard* op de eerste verdieping is het visgraatparket in goede staat. Dit parket werd aangebracht op een plankenvloer. De ontstane lichte golving in het visgraatparket toont dit aan. (fig. 238) Bij het herstellen van de vloer op de plaats van de diensttrap wordt onder het aanvullende visgraatparket eveneens een plankenvloer aangebracht om op termijn een gelijkaardig en doorlopend effect te bekomen. Maar de voorwaarde hiervan is dat het hout droog moet zijn zodat er geen scheuren kunnen optreden. Het nieuwe visgraatparket wordt net als het authentieke parket genageld op de plankenvloer. Het eiken visgraatparket dient aangevuld te worden met dezelfde houtsoort, kwartiers gezaagd, die (eventueel) wordt bijgekleurd. Nadien wordt de vloerinvulling geboend met een mengsel van bijen- en carnaubawas.²⁰⁹

fig. 238: Het visgraatparket in de *salle de billard*, eigen foto april 2010

8.2.2.2 Plankenvloeren

Op de zolderverdieping dient de populieren plankenvloer boven ruimte 12 van de tweede verdieping eveneens aangevuld te worden met vloerdelen van gelijke breedte en dikte als de bestaande aangezien er momenteel houtvezelplaten de ontbrekende planken vervangen. (fig. 239)

fig. 239: De plankenvloer in ruimte 12 op de zolderverdieping, eigen foto april 2010

²⁰⁹ Ibid., p. 34

8.3 Pleisterwerk

In het kasteel zijn vele plafonds en wanden opgebouwd uit een bepleistering op pleisterlatten. In meerdere ruimtes van het kasteel valt hieraan schade op te merken.

8.3.1 Lacunes

Zonder het oorspronkelijke pleisterwerk volledig te vernieuwen, wordt het geschonden pleisterwerk van wanden en plafonds hersteld. Intacte maar losgekomen pleisterlatten worden doorheen het bestaande pleisterwerk opnieuw vastgezet met roestvrije stalen schroeven. Ontbrekende pleisterlatten worden aangevuld met nieuwe latten. Bij lacunes wordt er gebruik gemaakt van aluminium strekmetaal dat op intacte pleisterlatten wordt aangebracht. Hierdoor vergroot het aanhechtingsoppervlak door de vele kleine baarden die gevormd worden bij het aanbrengen van de raaplaag. Bij het invullen van de lacunes worden de randen van het oude pleisterwerk vooraf ingestreken met caseïne om een goede hechting tussen oud en nieuw te bevorderen. Bij de restauratie wordt het pleisterwerk zoveel mogelijk opgebouwd als de oorspronkelijke afwerking. De raaplaag bestaat namelijk uit een mengsel van grof zand en kalk. Voor de toplaag wordt een mengsel van fijn zand en gips gehanteerd.²¹⁰ Ter vervanging van koehaar wordt er geopteerd om polypropyleenvezels te gebruiken als wapening. Het voordeel hiervan is dat men het pleisterwerk mechanisch kan mengen.

In het *grand salon* op de gelijkvloerse verdieping ontbreekt er een cassette van het plafond. (fig. 240) Dit veld bestond uit vlak pleisterwerk met centraal een rozet. Op nieuwe pleisterlatten met aluminium strekmetaal wordt het pleisterwerk aangebracht. Het rozet wordt gekopieerd via een afgietsel van het rozet van het symmetrische plafondveld.²¹¹

In de *salle de billard* op de eerste verdieping vertonen de twee *trompe l'oeil* deuren scheuren. (fig. 183 p. 121) Aangezien de onderstaande wand bij de herbestemming verdwijnt, moet men de scheuren in het pleisterwerk opvolgen en herstellen. De scheuren worden namelijk verder opengemaakt en ingestreken met caseïne. Vervolgens worden de lacunes met pleisterwerk ingevuld die eveneens een kleine hoeveelheid caseïne bevat.²¹²

fig. 240: Ontbrekend plafondveld in het grote salon, eigen foto april 2010

²¹⁰ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Interieurafwerking, hoofdstuk Pleister*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 12

²¹¹ *Ibid.*, p. 9

²¹² *Ibid.*, p. 13

8.3.2 De doorbreking van de diensttrap

Bij de restauratie wordt de doorbreking van de balkenlaag door de diensttrap van het sanatorium over alle verdiepingen van het kasteel hersteld. In de vestibule wordt er een nieuwe balkenroostering geplaatst waarop de plankenvloer en vervolgens het aanvullende visgraatparket van de *salle de billard* wordt bevestigd. Aan de onderzijde worden nieuwe pleisterlatten en pleisterwerk aangebracht. (fig. 241, fig. 242) Op de eerste en tweede verdieping wordt eenzelfde principe toegepast.

Vervolgens brengt men op het plafond van de gelijkvloerse en eerste verdieping het lijstwerk en de ornamenten opnieuw aan. Aangezien de doorbrekingen ingevuld worden met volledig nieuwe plafondconstructies wordt er gebruik gemaakt van geprefabriceerde lijsten. Grote lijsten trekt men in het atelier tot een maximale lengte van drie meter; de kleine en fijne lijsten slechts tot een anderhalve meter.²¹³ De aansluiting van de lijsten aan het resterende gedeelte van het plafondveld op de gelijkvloerse verdieping moet ter plaatste getrokken worden indien het plafond verzakt is. (fig. 243) Op de eerste verdieping is het volledige plafondveld te vernieuwen. (fig. 244) Voor de ontbrekende ornamenten gebruikt men evenzeer afgegoten kopieën van de nog aanwezige ornamenten.

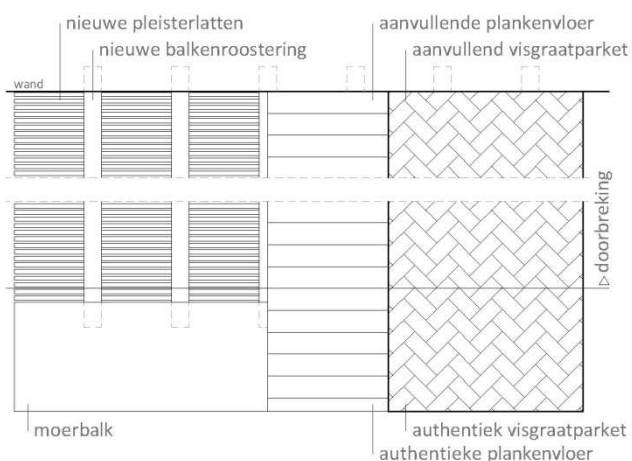

fig. 241: Principetekening, bovenaanzicht

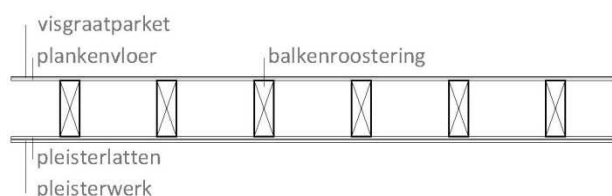

fig. 242: Principetekening, snede

fig. 243: Het aan te vullen plafondveld in de vestibule, eigen foto maart 2010

fig. 244: Het te vernieuwen plafondveld in de *salle de billard*, eigen foto april 2010

²¹³ *Ibid.*, p. 16

8.3.3 Doorbuiging moerbalk

In de vestibule buigt de moerbalk waar de eretrap op steunt door. (fig. 124 p. 88, fig. 245) Een dergelijke herstelling dient berekend te worden door een ingenieursbureau. Een mogelijkheid is de moerbalk onderaan te verstevigen door het vlakke pleisterwerk te verwijderen en versterkte koolstofvezelplaten, met een grote treksterkte en geringe dikte, te bevestigen op de moerbalk met roestvrije stalen verankeringen. De geringe dikte van deze platen laat toe om de oorspronkelijke dikte van het pleisterwerk aan te houden.

fig. 245: De moerbalk waar de trap op steunt, eigen foto april 2010

8.4 Wandafwerkingen

De binnenmuren en de opgaande structuren zijn in een goede staat in tegenstelling tot de wandafwerkingen. De meest voorkomende wandafwerking van de verschillende ruimtes is behangpapier waarvan de meest representatieve wellicht in de *grande salle à manger* hangt. Dit behangpapier werd gedrukt in reliëf en genageld op de ondergrond inclusief de banden textiel. (fig. 246) Op enkele plaatsen zijn de nagels losgekomen en dient men dit te herstellen. De banden dienen ook waar nodig hersteld en teruggeplaatst te worden. In de overige ruimtes van het kasteel heerst er een kakofonie aan recent behangpapier. (fig. 247) Indien materieeltechnisch onderzoek niets oplevert, worden deze ruimtes afgewerkt met een uniform neutraal kleur.

De overige wanden zijn geschilderd en vertonen op bepaalde plaatsen afbladdering door een slechte hechting. Het kleuronderzoek zal uitwijzen welke kleur hernomen moet worden.

fig. 246: Behangpapier in de voormalige grote eetkamer, eigen foto november 2009

fig. 247: Behangpapier in de voormalige kleine eetkamer, eigen foto maart 2010

8.5 Vensters

De vensters van het kasteel werden zoals reeds vermeld vermoedelijk in de periode van de graaf de Brouchoven de Bergeyck vervangen aangezien de roedeverdeling niet meer overeenstemt met de oudste iconografische bronnen. (fig. 23 p. 26, fig. 126 p. 89)

8.5.1 Noord – Oost

De oriëntatie van de gevels is heel bepalend voor de behandeling van de vensters. De zuidelijke en westelijke georiënteerde gevels staan meer bloot aan de regen dan de noordelijke en oostelijke georiënteerde gevels. De vensters in de noord- en oostgevel verkeren structureel nog in een goede staat. Wel dient alle slechthoudende verf en stopverf verwijderd te worden, voornamelijk van alle horizontale onderdelen aangezien langs deze weg water kan infiltreren. De verf wordt verwijderd met een verfabijtend middel. Vervolgens worden de stijlen, de regels en de onderdorpels in minimum vier lagen olieverf geschilderd met in het bijzonder de onderkanten om nieuwe aantastingen te voorkomen.²¹⁴ Aan de buitenzijde wordt er gekozen voor *Aquamarijn Prelin* als grondlaag en *Toplin* als eindlaag. Deze glanzende olieverf heeft een beschermde eigenschap en wordt geleidelijk aan satijn. Doordat olieverf in het hout trekt, zorgt dit ook voor een betere bescherming. Aan de binnenzijde wordt er vervolgens gekozen voor *Aquamarijn Satilin*.²¹⁵ De stopverf daarentegen wordt vervangen door soepel blijvende polysulfide. De naad tussen stijl en onderregel dient men zorgvuldig te dichten.²¹⁶

8.5.2 Zuid – West

Bij de vensters aan de zuid- en westgevel worden dezelfde schilderwerken toegepast. Maar in deze gevels zijn de onderdorpels en de onderste delen van de stijlen aangetast en moeten deze vervangen worden. (fig. 248 & fig. 249 p. 163) Voor een grondige herstelling dienen de raamvleugels en waar nodig de vaste kaders zorgvuldig te worden gedemonteerd en gebracht naar een schrijnwerkatelier. De aangetaste delen worden vervangen door nieuwe stijlen en onderdorpels naar het oorspronkelijk model in dezelfde houtsoort. De verbindingen in de stijlen moeten afwaterend zijn zodat insijpelend water steeds uit de verbinding geleid wordt. Het is noodzakelijk dat de constructie met een watervaste lijm in combinatie met roestvrij stalen schroeven wordt verbonden. Dergelijke schroefgaten worden verzonken en gestopt met een vulpasta.²¹⁷

²¹⁴ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Exterieur, hoofdstuk Vensters*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 45

²¹⁵ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Interieurafwerking, hoofdstuk Verven*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 10-11

²¹⁶ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Exterieur, hoofdstuk Vensters*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 44

²¹⁷ *Ibid.*, 45-46

fig. 248: Aangetaste onderdorpel van een zuidwestelijk rondboogvenster op de eerste verdieping, eigen foto april 2010

fig. 249: Aangetast deurvenster in de zuidwestelijke zijgevel op de eerste verdieping, eigen foto april 2010

8.5.3 Plaatsing van dubbel glas

In het atelier dient bijkomend de oorspronkelijke roedeverdeling teruggeplaatst te worden samen met de integratie van dubbel glas. De houtsecties van de bestaande raamvleugels laten dit toe. Hierbij worden de sponningen 6mm dieper uitgefreesd en ook de dagmaat van de glassponningen vergroot om het dichtingsprofiel van het spouwglas te verbergen. Voor de bovenlichten dient men dit ter plaatse uit te voeren.

Op deze wijze wordt het mogelijk om de glasplaat van 4mm te vervangen door spouwglas met samenstelling 3-3-4 mm.²¹⁸ Dit stemt overeen met mondgeblazen glas aan de buitenzijde, de spouw en floatglas aan de binnenzijde. Men heeft recent mondgeblazen glasplaten ter beschikking van 90cm x 120cm zodat een dergelijke dubbele beglazing mogelijk is voor de vensters van het kasteel.²¹⁹ Het is aangewezen om de plaatsing van het dubbele glas met de oude plaatsingstechniek uit te voeren. Beide zijden van het dubbele glas moeten namelijk opgekit worden met siliconenkit als een voorafgaandelijke vulling van de afwerking met polysulfide.²²⁰

Alvorens het glas te plaatsen, moet de constructie grondig worden geschilderd.²²¹ Bij het herplaatsen is het aangewezen om de voeg onder de onderdorpel van het vaste kader plastisch op te kitten.²²² Door het vervangen van het enkel glas door middel van dubbel glas zal de isolatiewaarde aanzienlijk verbeteren van 5,5 à 6 W/m².K naar ±1,8.²²³

²¹⁸ Ibid., p. 46

²¹⁹ Cfr. firma Saint-Roch, Frankrijk

²²⁰ Ibid., p. 47

²²¹ Cfr. p. 162

²²² G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Exterieur, hoofdstuk Vensters*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 46

²²³ Ibid., p. 48-49

8.5.4 Glas-in-loodraam van de graaf de Brouchoven de Bergeyck

Het gebrandschilderd glas-in-loodraam, afkomstig van de huiskapel, zit met het volledige houten schrijnwerk en een metalen roedeverdeling in de toegevoegde wand in de vestibule. (fig. 250) Doordat bij de herbestemming de toegevoegde wanden in de vestibule verdwijnen, zal het gebrandschilderd glasraam opnieuw verplaatst worden naar de huiskapel. (fig. 251) Tijdens de restauratie dient men het geheel zorgvuldig te verwijderen uit de wand en in een kist, met goede bewaaromstandigheden, over te brengen naar een gespecialiseerd atelier voor onderzoek, onderhoud en herstel waar nodig.²²⁴ Bij de terugplaatsing van het geheel in de raamopening van de huiskapel wordt een voorzetbeglazing, uit gelaagd glas, ter bescherming tegen verontreiniging en beschadiging van buitenaf geplaatst met een geventileerde spouw van enkele centimeters. (fig. 252) Onder het glas-in-loodraam wordt het deurvenster naar het balkon behouden.

Om het geheel onderhoudsvriendelijk te maken, wordt de voorzetbeglazing onderverdeeld in een scharnierend rechthoekig en kantelend rondboogvormig vlak. (fig. 253) Beide vlakken worden voorzien van roestvrije scharnieren en sluitingen aan het metselwerk. Aangezien de huiskapel aan de noordoostzijde gelegen is, wordt deze gevel gespaard van veel regen.

fig. 250: Het gebrandschilderd glasraam van de graaf in zijn oorspronkelijk schrijnwerk, eigen foto maart 2010

fig. 251: De noordoostelijke zijgevel met de plaatsaanduiding van het glas-in-loodraam, eigen foto december 2009

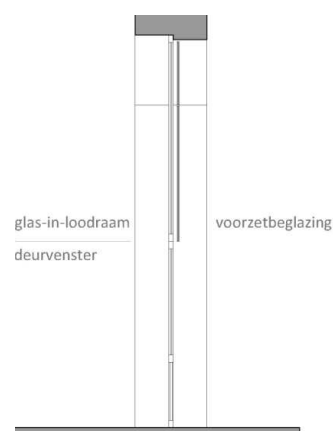

fig. 252: Principetekening voorzetbeglazing

fig. 253: Principetekening voorzetbeglazing bij het onderhoud

²²⁴ A. Rambaut, *Glas-in-lood en glasconstructies*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009-2010, p. 43

8.6 Deuren

In het kasteel zijn er nog steeds heel wat authentieke deuren en in mindere mate lambriseringen. De meeste hiervan zijn geschilderd maar op de gelijkvloerse verdieping hebben nog enkele deuren hun oorspronkelijke afwerking, namelijk een middeneik imitatieschildering. Kleuronderzoek op de geschilderde binnendeuren en lambriseringen moet uitwijzen of deze eikenhouten imitatieschildering doorheen het kasteel werd doorgetrokken. De vele deuren hebben overigens verschillende gebreken en dienen hersteld te worden gaande van lokale herstellingen tot grotere ingrepen.

8.6.1 Lokale herstellingen

Indien het materieeltechnisch onderzoek uitwijst dat alle binnendeuren oorspronkelijk een middeneik imitatieschildering hadden, wordt deze afwerking hernomen. Vooraleer de middeneik imitatieschildering terug wordt aangebracht worden de geajoueerde sleutelplaten en klinken zorgvuldig verwijderd en zacht gereinigd met een mengsel van fijn geprecipiteerd krijt (calciumcarbonaat) en gedemineraliseerd water (verhouding 25/75 of 50/50).²²⁵ (fig. 254, fig. 255) Om te vermijden dat het deurbeslag weer zwart wordt, wordt bijkomend een reversibele beschermende alcoholvernislage aangebracht.²²⁶ Bovendien vertonen de versterkte scharnieren van de deuren weinig slijtage en worden ze behouden.

De vleugel deur in de vestibule, die leidt naar de voormalige bijkeuken, vertoont enerzijds een ontbrekend stukje hout in de stijl en anderzijds kleine beschadigingen van de middeneik imitatieschildering. In de deurstijl wordt een nieuw stukje hout gelijmd en de imitatieschildering wordt waar nodig geretoucheerd. (fig. 255)

fig. 254: Deurbeslag van de vierledige vleugel deur in de voormalige grote eetkamer, eigen foto november 2009

fig. 255: Kleine beschadigingen op een vleugel deur in de vestibule, eigen foto april 2010

²²⁵ *Onderhoud van metaal in het interieur*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2006, p. 23-25

²²⁶ G. Everaert, *Historische constructiewijzen 1: Interieurafwerking, hoofdstuk Koper, brons & messing*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009, p. 20

8.6.2 Grotere ingrepen

In meerdere deuren werden de panelen op ooghoogte vervangen door mat glas. (fig. 256) Er wordt geopteerd om de panelen opnieuw met hout in te vullen met dezelfde ornamenten, namelijk een paneel met ingesnoerde hoeken met rozetten. De deuren worden zorgvuldig overgebracht naar een schrijnwerkatelier waar ze gedemonteerd worden door de houten deuvels uit te halen. Vervolgens plaatst men in de sponning het nieuwe paneel en wordt de deur terug gemonteerd. Bovendien worden de getoogde verbindingen van de (afhangende) deuren in het atelier verstevigd met een watervaste lijm.

Er wordt tevens geopteerd om de oorspronkelijke deuropening tussen de vestibule en de *salle à manger* op de gelijkvloerse verdieping weer te openen. (fig. 138 p. 93, fig. 257) De huidige deuropening wordt logischerwijze gedicht. Eveneens wordt opnieuw een vleugel deur aangebracht tussen de vestibule en het grote salon. In ruimte 12 op de zolderverdieping liggen namelijk twee deurvleugels die identiek zijn aan de vleugeldeuren in de vestibule en de *salle de billard*. Na enkele kleine herstellingen worden deze deuren teruggeplaatst.

fig. 256: Vleugel deur met een glazen invulling in de salle de billard, eigen foto november 2009

fig. 257: De huidige en de voormalige doorgang naar de kleine eetkamer, eigen foto april 2010

8.6.3 Branddeuren

Ter hoogte van de gecompartmenteerde trapkoker dient men op iedere verdieping branddeuren aan te brengen.

In de kelder wordt de oorspronkelijke deuropening verplaatst zodat men een vrije doorgang heeft onder de (nood)trap naar de (nood)uitgang in de zijgevel.

Aangezien op de gelijkvloerse en eerste verdieping op deze plaats authentieke deuren en bovenlichten gesitueerd zijn moeten deze aangepast worden. (fig. 258) Deze deuren zijn bovendien reeds ingevuld met glazen panelen en de bovenlichten zijn dichtgemaakt. Er wordt geopteerd om aan de zijde van de trap branddeuren op maat te plaatsen die aan de andere zijde het uitzicht hebben van de authentieke deuren. De wandopeningen boven de deuren worden dichtgemaakt met brandwerend plaatmateriaal om branddoorslag te vermijden. Ook hier wordt het uitzicht van de bovenlichten behouden aan de kant van de circulatieruimte. Bovendien zal de draairichting van de deuren gewijzigd moeten worden zodat ze in de vluchtrichting openen. Daarenboven worden de deuren voorzien van een systeem waarbij ze 180 graden opendraaien om de circulatie en de evacuatie niet te belemmeren. Hierbij dienen de deuren en de bovenlichten van de gelijkvloerse en eerste verdieping een stukje naar voor verplaatst te worden.²²⁷

Op de tweede verdieping dient de dichtgemaakte doorgang weer geopend te worden. Het verwijderen van het vaste verlaagde plafond tijdens het materieeltechnisch onderzoek zal uitwijzen of op deze verdieping eenzelfde bovenlicht geplaatst werd. Indien dit het geval is, wordt hetzelfde principe van de deuren en het bovenlicht toegepast zoals op de onderliggende verdiepingen.

Op de zolderverdieping worden twee kleine bediendekamers samengevoegd en dient er een nieuwe deur geplaatst te worden.

fig. 258: Zicht op de vleugel deur en het bovenlicht op de eerste verdieping, eigen foto maart 2010

²²⁷ Cfr. p. 169, Plannen verticale circulatie

8.7 Verticale circulatie

8.7.1 Trapkoker

In het kasteel is één gecompartmenteerde trapkoker over alle verdiepingen en een gecompartmenteerde liftkoker voor de nieuwe bestemming voldoende op voorwaarde dat iedere ruimte voorzien is van een branddetectie die rechtstreeks met de centrale in verbinding staat.²²⁸ Aangezien de diensttrap van het sanatorium niet voldoet als noodtrap en geen historische waarde heeft, zal deze weggenomen worden. Bijgevolg dient er op een andere plaats in het gebouw een gecompartmenteerde trapkoker over alle verdiepingen te worden aangebracht. De ruimte die zich er best toe leent, is de zuidwestelijke ruimte tussen de hoekkamers. Het is ook aangewezen in de dakhelling een rookevacuatieluik te plaatsen dat door de brandweer bediend kan worden. Bij de restauratie van het exterieur wordt de balustrade op de kroonlijst teruggeplaatst en zal dit rookevacuatieluik weinig zichtbaar zijn.

8.7.2 Liftkoker

Bij de restauratie van het interieur van het kasteel De Lovie wordt de lift uit de jaren 1930 behouden aangezien het beschouwd kan worden als industrieel erfgoed. (fig. 259) De lift van het merk Jaspar wordt opnieuw in werking gesteld door een gespecialiseerde firma zodat de nodige veiligheidsvoorschriften conform KB 09/03/2003 - 17/03/2005 gelden.²²⁹

Er wordt geopteerd om de lift door te trekken tot de zolderverdieping, zodat alle verdiepingen met de lift bereikbaar zijn. De verhoogde machinekamer kan hierbij onder de dakhelling geplaatst worden. Opdat de liftkoker bij eventueel brandgevaar per verdieping geen schouweffect teweegbrengt, dient de schacht op iedere verdieping te worden voorzien van een brandwerende afsluiting. (fig. 260) De lift wordt vervat in een dichte, brandwerende glazen liftkoker met glazen schuifdeuren. De authentieke dubbele hekkens worden vervolgens secundaire liftdeuren.

fig. 259: Zicht in de lift, eigen foto april 2010

fig. 260: De liftkoker op de gelijkvloerse verdieping, eigen foto april 2010

²²⁸ Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

²²⁹ Er is voor historische liften heel wat tegenkating tegen dit koninklijk besluit voor de beveiliging van liften cfr. <http://www.comite-liften-ascenseurs.be>

8.7.3 Plannen verticale circulatie

Onderstaande grondplannen zijn een voorstelling van een (nood)trap in de zuidwestelijke ruimte tussen de hoekkamers. (fig. 261, fig. 262) De trap wordt logischerwijze overal voorzien van de nodige balustrades alsook in de nissen van de vensters. Bijkomend wordt de plaatsing van de glazen afsluiting voor de liftkoker weergegeven. De hekkens van de lift belemmeren reeds de linkse vleugel deur op de gelijkvloerse, eerste en tweede verdieping. (fig. 260 p. 168) Bij het plaatsen van de glazen afsluiting zal de doorgang nog nauwer worden ($\pm 1m20$). Beide deurvleugels draaien wel in de vluchtrichting, namelijk weg van de liftkoker. Zoals reeds vermeld worden de branddeuren op de betreffende verdiepingen wat verplaatst zodat ze 180 graden kunnen opendraaien en de circulatie en evacuatie niet belemmeren.²³⁰

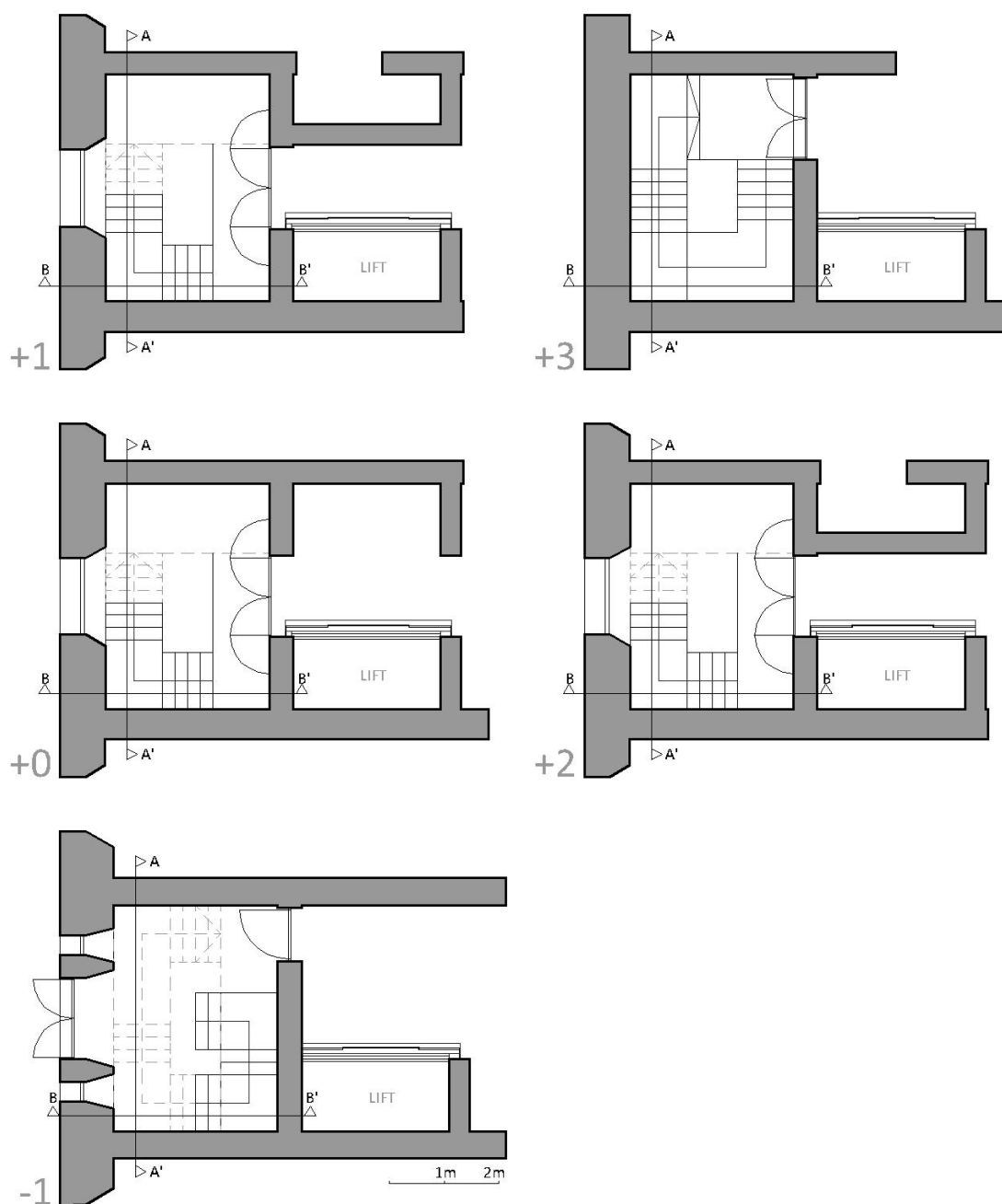

fig. 261: Eigen grondplannen verticale circulatie

²³⁰ Cfr. p. 167, Branddeuren

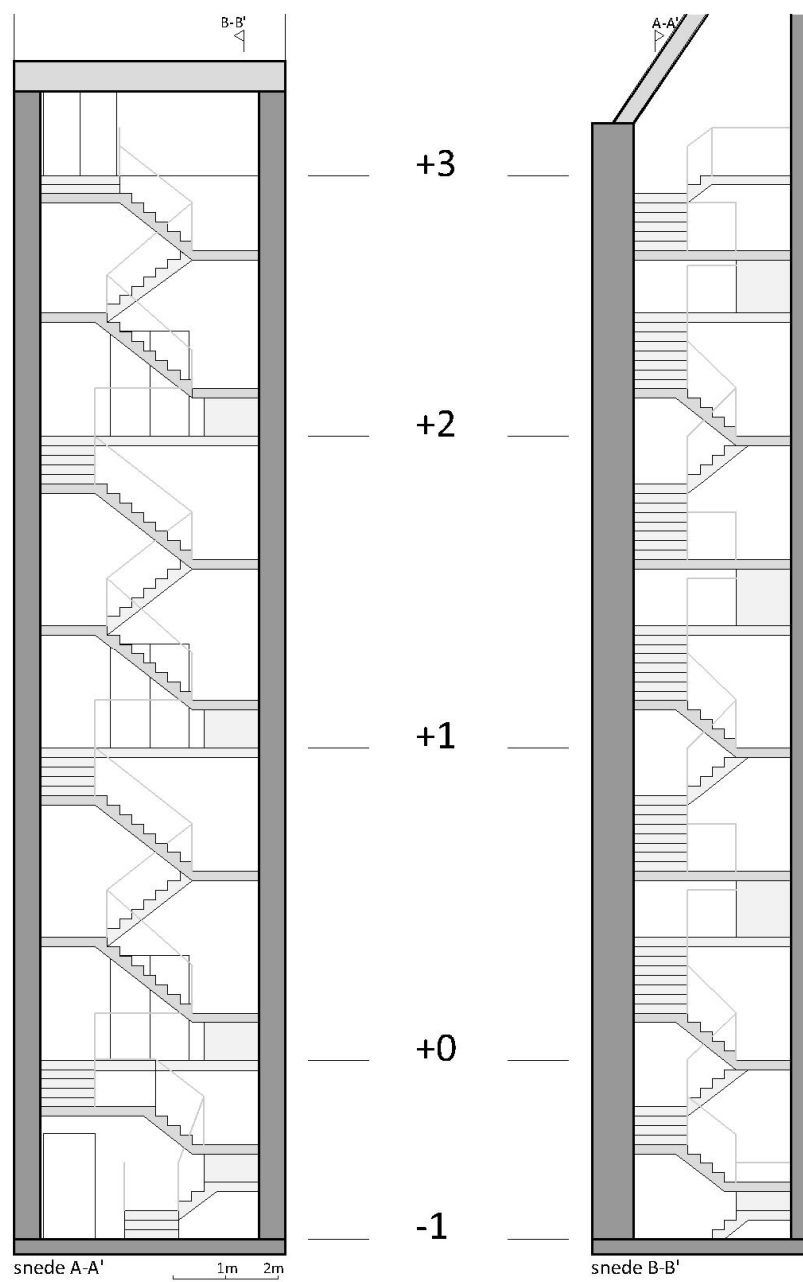

fig. 262: Eigen snedes verticale circulatie

8.8 Brandveiligheid

Voor de brandveiligheid van het kasteel wordt de wetgeving conform ARAB artikel 52 nagestreefd. Dit houdt in dat er doorheen het kasteel ondermeer signalisatie van de uitgangen en evacuatiewegen, noodverlichting, een branddetectiesysteem en draagbare gekeurde brandblusapparaten moeten aangebracht worden. Het is vereist om een detectiesysteem in iedere ruimte te plaatsen die een rechtstreekse verbinding met de brandweercentrale heeft.²³¹

Er wordt gekozen voor een systeem van signalisering dat in functie staat van de waardevolle interieurs van het kasteel, met andere woorden worden er geen gestandaardiseerde pictogrammen toegepast. Bovendien dient men zo weinig mogelijk schade te berokkenen bij de bevestiging van de pictogrammen en worden de draagbare blustoestellen op een voetstuk geplaatst. Er wordt geopteerd om de noodverlichting en het branddetectiesysteem zoveel mogelijk aan het zicht te onttrekken door deze waar mogelijk in de kooflijsten te plaatsen. Led-noodverlichting komt hiervoor in aanmerking. Vervolgens moeten de gecompartmenteerde trap en liftkoker een brandweerstand hebben van minimum een uur en dienen de betreffende deuren in de vluchtrichting te openen.²³²

8.9 Elektriciteit en verwarming

Graaf Joseph de Brouhoven de Bergeyck was vooruitstrevend en voorzag het kasteel van een elektrische installatie en centrale verwarming.

Het is aangewezen de verouderde elektriciteitsvoorziening na te zien en volgens de functies van de ruimtes te vernieuwen. Er wordt geopteerd om zoveel mogelijk draadloos en met afstandsbedieningen te werken om zo weinig mogelijk schade aan te richten.

In de kelder werd recent een technische ruimte voor de centrale verwarming geïnstalleerd. Bijgevolg zijn er aan de verwarmingsinstallatie weinig vernieuwingen nodig.

²³¹ Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

²³² Cfr. persoonlijke mededeling van Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge

9 Besluit

Het kasteel De Lovie te Poperinge is een belangrijk en uniek gebouw met een rijk historisch verleden en werd derhalve beschermd als monument in 2000. Niettegenstaande het besluit om het kasteel te beschermen reeds enkele jaren achter de rug is, is het van cruciaal belang het kasteel optimaal in stand te houden. Het kasteel heeft duidelijk nood aan een restauratie en dit gekoppeld aan een nieuwe herbestemming.

Allereerst toonde het historisch onderzoek aan dat de verschillende eigenaars doorheen de tijd duidelijk hun stempel op het interieur van het kasteel en het kasteeldomein hebben gedrukt in functie van het toenmalige gebruik. Aan de hand van de voorstelling van de interieurwijzingen doorheen de tijd en de stilistische beschrijving per verdieping kan worden aangenomen dat het kasteel per verdieping oorspronkelijk een open en sterk symmetrische ruimte-indeling had.

Uit de beoordeling van de herbestemmingsnota, opgemaakt door de Lovie vzw, bleek dat slechts de bestemming voor de tweede verdieping niet geschikt is om te voldoen aan de nodige brandveiligheidsvoorschriften. Daardoor diende de functie die de Lovie vzw voor ogen heeft enigszins aangepast te worden. Er werd voor het kasteel een bijgestelde herbestemming aangereikt op basis van de vooropgestelde herbestemmingsnota van de Lovie vzw.

In navolging van de eigen vooropgestelde herbestemming werden er specifieke restauratievoorstellen uitgewerkt. Er werd bewust gekozen om dieper in te gaan op het interieur van het kasteel ondanks de restauratie van het exterieur zich als eerste opdringt. Voorafgaand aan de restauratie van het interieur is het aangewezen enkele vooronderzoeken uit te voeren. Ondermeer zal een materieeltechnisch onderzoek op de verschillende verdiepingen meer duidelijkheid scheppen omtrent de oorspronkelijke afwerkingen.

Bij de restauratie wordt er teruggerepen naar de oorspronkelijke, open en symmetrische ruimte-indeling per verdieping. Naast de specifieke restauratievoorstellen werden eveneens de toegankelijkheid tot het gebouw en het vernieuwde binnentraphuis uitgewerkt.

Dit alles kadert in functie van een duurzame instandhouding van het kasteel De Lovie. Daarnaast werd er voldoende aandacht gegeven aan de hoofddoelstelling van de huidige eigenaar, namelijk de Lovie vzw, een centrum voor personen met een verstandelijke handicap.

10 Bijlagen

10.1 Bijlage 1: Ministerieel besluit bescherming kasteel, parkelementen en park²³³

VLAAMSE REGERING

MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- EN DORPSGEZICHT

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN SPORT

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreet van 22 februari 1995 ;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, §1, I, 7°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 09 maart 1999 houdende vaststelling van de ontwerplijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 02 september 1999,

B E S L U I T :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreet van 22 februari 1995;

Wegens zijn historische, i.c. de architectuur-historische en de cultuur-historische waarde, en socio-culturele waarde:

- als monument:

Kasteel De Lovie, gelegen te

Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;

bekend ten kadaster:

Poperinge, 6e afdeling, sectie C, perceelnummer 568T(DEEL).

Als zijnde een voor West-Vlaanderen zeldzaam voorbeeld van een kasteel opgetrokken in italianiserende neo-rennaissance stijl.

./..

²³³ Verkregen via Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen

- . Als zijnde een vrij gaaf bewaard zomerverblijf, opgetrokken in 1856, door de vooraanstaande Poperingenaar, Jules van Merris, voormalig schepen van de stad en liberaal volksvertegenwoordiger, en aldus een getuige van de verfijnde wooncultuur van de aristocratie in de tweede helft van de 19de eeuw.
- . Als zijnde een geslaagd ontwerp van de toonaangevende, Westvlaamse architect Pierre Nicolas Croquison (Kortrijk 1806-1887).

Wegens zijn historische, i.c. cultuur-historische en de architectuur-historische waarde:

- als monument:

PRIEELTJE EN DE DROGENBROODBERG, gelegen te

Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;

bekend ten kadaster:

Poperinge, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 382S(DEEL).

- . Het betreft een beeldbepalend en belangrijk restant van de Engelse landschapstuin, waarbij de verheven inplanting op de uithoek van het domein, waardoor een uitzicht wordt bekomen én op het park met kasteel én op de omgeving, een belangrijk gegeven vormt.
- . Het is tevens een fraai voorbeeld van een neoclassicistisch prieeltje.
- . Dit gaaf bewaard prieeltje is een getuige van de verfijnde levenswijze van de aristocratie tijdens de tweede helft van de 19de eeuw.

Wegens zijn historische, i.c. de architectuur-historische en de cultuur-historische waarde:

- als monument:

Herdenkingskapel, gelegen te

Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;

bekend ten kadaster:

Poperinge, 6e afdeling, sectie C, perceelnummer 568T(DEEL).

- . Het betreft een gaaf bewaard, neogotisch kapelletje.
- . Als herdenkingskapel - opgericht ter nagedachtenis aan mevrouw Maria Joséphine van Renynghe, die samen met haar zoon het kasteeldomein liet bouwen - vormt dit bedehuis een belangrijke schakel in de geschiedenis van de Lovie.

Wegens zijn artistieke waarde:

- als monument:

SCHUILGEBOUWTJE- TUINPAVILJOENTJE, gelegen te

Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;

bekend ten kadaster:

Poperinge, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 382S(DEEL).

Het betreft een gaaf bewaard schuilgebouwtje met een geslaagde vormgeving, opgetrokken uit gietijzeren, een bouwmetaal, die vooral in de 19de eeuw een ruime toepassing kende. /..

Wegens zijn historische, i.c. de cultuur- en de architectuur-historische waarde:
 - als monument:
 JAGERSGROT, gelegen te
 Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;
 bekend ten kadaster:
 Poperinge, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 382S(DEEL).

Het betreft een gaaf bewaarde en - mede door zijn omvang en architecturale uitwerking - zeldzaam voorkomende jagergrot. Dit grottencomplex, gelegen op een eiland gevormd door de waterpartijen, is volledig ingepast in het concept van de Engelse landschapstuin en geeft een beeld van levenswijze van de aristocratie rond de eeuwwisseling.

Wegens zijn historische , i.c. de cultuur-historische waarde:
 - als monument:
 IJSKELDER, gelegen te
 Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 62;
 bekend ten kadaster:
 Poperinge, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 382S(DEEL).

Deze ijskelder is een gaaf bewaarde getuigenis van de bewaarstechnieken gebruikt in de vorige eeuw en vormt een te behouden parkelement, verbonden met het parkconcept.

Wegens zijn historische en socio-culturele waarde:
 - als dorpsgezicht:
 KASTEELPARK, gelegen te
 Poperinge (Poperinge), Krombeekseweg 82;
 bekend ten kadaster:
 Poperinge, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 379D, 382S, 384B;
 Poperinge, 6e afdeling, sectie C, perceelnummers 555R, 568N, 568R, 568S, 568T.

- . Als restant van het oorspronkelijke Engelse landschapspark met volgende belangrijke en herkenbare elementen: de deels bewaarde dreef van rode beuken, de waterpartijen met bruggetje, de verscheidene vergezichten, de bosjes, de hagen, de merkwaardige bomen en de als monument voorgestelde tuinelementen m.n. het prieeltje, de jagergrot, de ijskelder...
- . Als zijnde de initiële omkadering van de buitenplaats, ontegensprekelijk met het kasteel verbonden.

./..

Artikel 2. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 3 februari 2000

Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Sport

Johan SAUWENS

10.2 Bijlage 2: Jules Van Merris: rekeningen van voornamelijk interieurelementen²³⁴

Deze onderstaande rekeningen dateren tussen 1882 en 1888 en tonen aan dat Jules Van Merris in de jaren 1880 een grondige vernieuwing van het interieur doorvoerde. De aangekochte goederen komen logischerwijze opnieuw voor in de boedelinventaris van 1900.

De rekeningen werden opgemaakt door de volgende producenten: B. Quillet uit Brussel, Briots uit Brussel, Compagnie des Bronzes uit Brussel en Delanier frères uit Gent. De Compagnie des Bronzes, in 1854 in Brussel gesticht, was de beste firma in België voor gietwerk. Men produceerde niet alleen bronzen kunstwerken, maar ook ondermeer gasverlichtingstoestellen en trapeuningen.²³⁵

²³⁴ Privéarchief van wijlen Dhr. Albert Decrock te Poperinge

²³⁵ J.Vandenbreeden, F. Dierkens-Aubry, De 19de eeuw in België, architectuur en interieurs, Tielt, 1994, p. 183

FOIRE DE LEIPZIG.

ART, FANTAISIE, UTILITÉ, AGRÉMENT.

OBJETS DE MÉNAGE, JOUETS D'ENFANTS,
PETITS MEUBLES DE LUXE & FANTAISIES POUR
SALONS, CABINETS & ANTICHAMBRES.

EBÉNISTERIES FINES
BRONZES. CAVES À LIQUEURS
ATELIER D'OPTIQUE
Bijouterie
fausse CRISTAUX, PORCELAINES
CANNES
Fouets & Cravaches

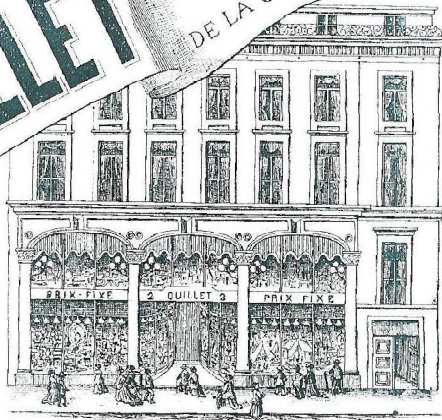
V. B. QUILLET

FOURNISSEUR
DE LA COUR.

MAISON
DE CONFIANCE

2 & 4
Montagne-aux-
Herbes Potagères &
RUE DE L'ÉCUYER,
BRUXELLES.

Ci-devant rue de la Madeleine 46.

Monsieur J. Van Meiris (Pepiergheduit)
pour les marchandises suivantes, payables au comptant.
Bruxelles, le 9 Août 1882

1	Bois			120 00
1	Croquet			45 00
1	Étagère pr. croquet			35 00
1	Boîte à jeu			49 00
1	Dameche			15 00
1	Carrois des dés	1 ^{er}		12 50
1	Croquet	1 ^{er}		15 00
	Pions anglais			11 00
1	Jeu d'échec			10 00
	Fiches pr. échec			9 75
1	pr. Corsets à c.			2 90
2	dés		1 50	3 00
	Jeux échec			3 00
	" piquet			3 00
	cosse à sauter			0 60
9 août	Un mandat	335 00		335 75
10 c				

12
12

M. B. Lise... au règlement... ne sont... huit jours après la réception des marchandises.

Chaque

1885

Compagnie des Bronzes

(SOCIÉTÉ ANONYME)

DIRECTION & MAGASINS:
Rue d'Assaut, 22,
BRUXELLES.

FONDERIE & ATELIERS:
Rue Transfert, 27,
MOLENBEEK-BRUXELLES.

Monsieur Van Mervis, Propriétaire, à Toperinghe Doit
Bruxelles, le 24 Septembre 1885

1885					
Août	29	Verifié et réglé 2 lampes à Modérateur			6 50
		bronze ciselé			
		Emballage dans 1 caisse vous appartenant			1 10
		Port payé à l'arrivée de cette caisse			1 10
Septembre	24	1 Suspension Renaissance N° 571, à 1 lampe			400 ,
		modérateur et 9 bougies, vied or 2 ^e art			
		1 lanterne LXXI N° 888, à 3 lampes essence			
		brûles au pétrole, verre à tiraux, vied			
		or 2 ^e art			575 ,
		1.75 chaîne N° 4 pour la suspension	17 50		30 12
		1.60 , , 6 , lanterne	25 ,		40 ,
		2 caisses et emballage			30 ,
			frances	1072 72	
Octobre	20	N° au pétrole nouveau système 1			35 75
		lampe chinoise			3 25
		Réparé 1 lampe modérateur			1 ,
		Paquetage			
30	N° au pétrole 2 ^e art à ajuster pour placer				15 ,
	1 suspension et 1 lanterne				10 ,
	Franc de déplacement en même				
			frances	1127 72	
19-9 ^e 1885			Paid effect. par chèque	1000 00	
			Doit acquit	127 00	
			Le Chef de la Comptabilité		
			M. Lemaire	12 Xbr 85	

Pour le retour franco des caisses vides il est bonifié moitié des frais d'emballage portés en compte.
 La Compagnie n'assume pas les risques de transport. Les paiements ont lieu à Bruxelles.

GLACES BLANCHES
POUR VITRAGE.
GLACES ÉTAMÉES ET ARGENTÉES.

ÉTAMAGE ET REPOLISSAGE D'ANTIENNES GLACES.

Glaces dattes pour planchers et toitures.

Verres à vitre de toute épaisseur.

Verres nuyés, lavages et à vitraux.

VERRE MAT ET DE COULEUR.

PANNEAUX EN VITRERIE.

BREVET

D'INVENTION

pour
PRÉSERVER LES GLACES DES ATTEINTES DE L'HUMIDITÉ,
PLACEMENT AVEC GARANTIE DE CONSERVATION INTACTE DANS LES LIEUX LES PLUS HUMIDES.
ASSURANCE CONTRE LE BRIS DES GLACES.

FABRIQUE DE LATTES
pour tentures et montures pour cadres.
Cadres dorés et imitation de bois
DANS LES GOÛTS LES PLUS MODERNES.

ENCADREMENT
de gravures, lithographies,
TABLEAUX, ETC.

La maison se charge également
de l'emballage et de l'expédition.

Monsieur Van Merris à Toperinghe Poort

Aucune réclamation ne sera admise
six JOURS après la réception des marchandises.
Les chemins de fer sont responsables
de la casse.

à **A. PRENNER & Cie**

BRUXELLES, 38, RUE DU MIDI & MARCHÉ AU CHARBON, 17,
FABRIQUE: RUE DE LENGENTIER, 22.

Les emballages sont facturés.
Le montant en est remboursé moyennant retour
franco & en bon état
rue de Lengentier, 22 à Bruxelles,
endéans les 8 jours de la date d'expédition.

*Pour vente et livraison des marchandises suivantes expédiées à vos risques et périls
par Chemin de fer et payables au comptant.*

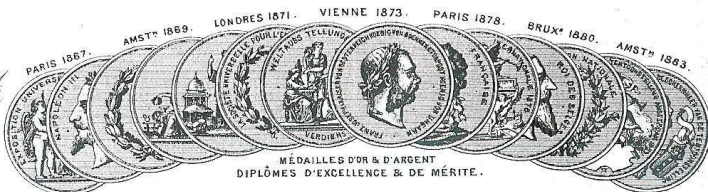
En l'honneur de...

1885 L'acquit pour être valable doit être donné par un reçu à souche signé de la firme A. Renner & Cie
Tout reçu ou acquit sur facture ou par procuration sera sans valeur.

Octobre	H. Glaces Argentées 1 ^{er} Choix Avec Cadre en Chêne Naturel Suivant devis	1900 ⁰⁰
	H. Glaces Argentées 1 ^{er} Choix Sans Cadre	600 ⁰⁰
	Expédition à nos risques & périls, placement et tous frais compris	2700 ⁰⁰

*Le 31.8^e a été reçu par nous en grand nombre
jusqu'à remplacement d'une glace*

MAGASINS
Rue Neuve

FABRIQUE
Rue Neuve

AMEUBLEMENTS COMPLETS
RICHES & ORDINAIRES.

MANUFACTURE DE GLACES & DORURES.

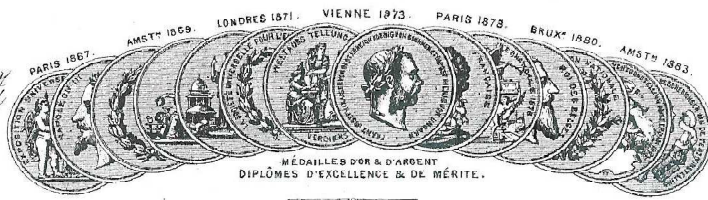
TAPIS

Monsieur Jules Van Merris *Doit*
2 MÉDAILLES D'OR
NOUVELLE-ORLÉANS
1885
à BRIOTS, Poperyne

Pour vente des articles suivants, payables à Bruxelles au comptant sans escompte
expédiés à ses risques et périls par
Bruxelles, le 21 X^{bre} 1885

1885	17	regain et recouvert en L. Daghestan fond rouge :	
		un divan à 4 coussins mobiles	300
		1 fauteuil mécanique	70
		2 Chaises genre V. XIII à 50	100
		2 fumées chêne à 27	54
		1 tabouret bac à bois	40
		14 chaises chêne ciré surmontées d'une poignée cuivre et tendues en maroquin du Levant basane à 0.75	1050
		2 portes moutarde chêne ciré d'après dessin à 240	480
		1 table chêne sur 6 pieds à 8 allonges mesurant 1.45 x 1.25	425
			2539
		Acquitté par votre effet de même somme au 1 ^{er} Mai 1886	4 10156
		Compt. Briots	
		<i>voir annexe</i>	
		<i>J. Briots</i>	

MACASINS
Rue Neuve

FABRIQUE
Rue Neuve

AMEUBLEMENTS COMPLETS

RICHES & ORDINAIRES.

MANUFACTURE DE GLACES & DORURES.

TAPIS

Monsieur Jan Mennis Poperinghe Doit
2 MÉDAILLES D'OR
NOUVELLE-ORLÉANS
1885
à BRIOTS.

Pour vente des articles suivants payables à Bruxelles au comptant, sans escompte et expédiés à ses risques et périls par

Bruxelles, le 20 Mai 1886

Chateau de Trovin.			
Bureau			
regainés et recouverts en tissu Daghestan			
fond rouge			
1 divan à 4 coussins mobiles à raison de fr ²⁰			
75 par coussin (fond compris)	300.		
1 fauteuil mécanique remettre franges			
au fond, dos et manchettes	90.		
2 chaises à dossier bois apparent à 50	100.		
2 fumeuses bois apparent	27	54.	
1 tabouret bas à bois		40.	
1 paire de rideaux en tissus Daghestan			
à bordure, placés avec anneaux sur bâtons			
vieux chine franges devant et bas des			
x rideaux, doublure Andrisople	280	864	x
Petite Salle à manger			
4 paires de rideaux en velours caboul fond			
rouge doublés Andrisople, placés aux anneaux			
à Reporter		864	

Report

864

sur bâton chêne clair, franges devant
et bas des rideaux à 345 1380 -

14 chaises bois de chêne surmontées
d'une poignée cuivre et tendues en
maroquin du Levant havane à 75 1050 +

+ 1 table chêne sur 6 pieds à 8 planches
me devant 145x135 425 2855 v

Vestibule lambrequins

15 jolis lambrequins composés l'un par un
l'autre à frs 90. 1350 v

Vestibule porte-manteaux

+ 2 porte-manteaux en chêne d'après dessin 480 v

Salon de Musique

5 paires de rideaux en serge vénitienne
vieux vert doublés andrinople et
molletonnés bordure per sene et frange
devant et du bas, terminés du haut
par une galerie formée par la bordure
en cadre de velours et draperie en serge
à frs 345 1725 v

Grande Salle à manger

5 paires de rideaux granite cuivre,
doublés andrinople et molletonnés, franges
et large bordure artistique d'environ
0.35 de largeur devant et du bas des rideaux

à Reporter

7274

Report
 terminés du haut par une galerie à gorge
 avec velours en deux tons et disposition
 de clous à l'antique; bandeau droit
 formé par la bordure à 400

7274

2000

Grande chambre à coucher

Modèle vu en magasin.
 Bois noir pommier poli. *placé au n° 11*

2	lits de bout de 2 ^m x 1 ^m intérieur	fr. 320.	640	
	2 ressorts		100	
	2 lavabos à trois de 1 ^m dessus			
marbre	blanc clair à	300	600	
	2 tables de nuit sur 4 pieds dessus			
marbre	à	80	160	
	2 paires de rideaux de lit de un			
	li en satin laine grenat doublés			
	satinette paille et molletonnés,			
	fond de lit satinette; ciel de lit			
	couvert satin laine avec têtes			
	flamandes et draperies; franges			
	d'après le coloris des rideaux de			
	fenêtre à	340	680	2180

Net

11454

Récapitulation :

Hors de vis	363-31
Maison de Copringhe	1490 - V ^B Maçon velé
Château de Croven	11.454-
Total	<u>13.307-31</u>

à déduire

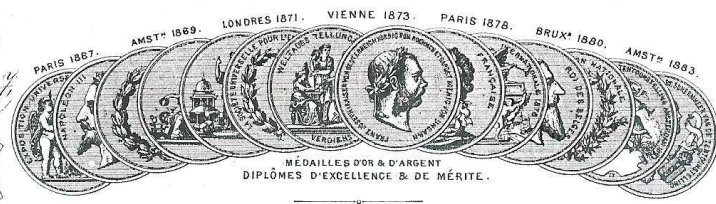
85	8 ^{eu}	5 ^v	vos espèces	1572-60	
86	Mars	1 ^{er}	id	10421 - 104.21	
86	Mai	1 ^{er}	vote promesse	2539-	

4215.81

Reste à payer

9081.50

MACASINS
Rue Neuve

FABRIQUE
Rue Neuve

AMEUBLEMENTS COMPLETS
RICHES & ORDINAIRES.

MANUFACTURE DE GLACES & DORURES.

TAPIS

Monsieur Jules Fau Meris Doit
2 MÉDAILLES D'OR
NOUVELLE-ORLÉANS
1885
à BRIOTS, Pheringhe

Pour vente des articles suivants payables à Bruxelles au comptant sans escompte / expédiés à ses risques et périls par

Bruxelles, le 1er Juillet 1886

			Linoléum vestibule et 4 anti-chambres, dernier placement.	
1886	Jun	12	206 ^m 50 carrés Linoléum 1 ^{re} qualité à frs 6-	1239
			Poste à 0.70 le m. carré	144 50
			Emballage sous toile et paille 1/2%	18 60
		22	→ frais de voyage et de séjour à Louvain	55 20
		26	15 heures de 2 tapissiers à poser des cordons de Sounette; déplacement et remplacement de lits, soit 30h à 0.75	22 50
			Voyage (temps passé dans le train)	
			16 heures à 0.75	12
		16	24 ^m Cable 16 ^m pour tableaux à 1.50	36
			4 rosaces passementeries avec broches à 2.50	10
			3 cordons de Sounette avec 4 ^m 25 cable à 12 frs	36
			1 cordon de Sounette avec 3 ^m 50 cable	10
			Net	1583 80

MÉDAILLE D'OR
 EXPOSITION UNIVERSELLE DE PARIS 1878
 EXPOSITION NATIONALE DE BRUXELLES 1880
 DIPLOMES D'HONNEUR
 aux Expositions Universelles
 AMSTERDAM 1883
 ANVERS 1885
 EXPOSITION UNIVERSELLE DE NUREMBERG
 HORS CONCOURS

Compagnie des Bronzes

(Société Anonyme).

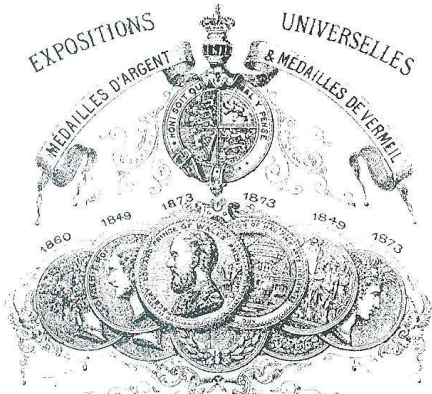
BRONZES D'ART, D'AMEUBLEMENT & D'ECLAIRAGE
 BRONZE MONUMENTAL FONTE A CIRE PERDUE.

DIRECTION & MAGASINS: Rue d'Assaut, 22. *Bruxelles*
 FONDERIE & ATELIERS: Rue Ransfort, 27. *Molenbeek-Bruxelles*

Monsieur Jules Van Mevris à Toperinghe Doit
 Bruxelles, le 8 août 1888

1888					
août	3	4 combalabres de feron en fonte de fer, à 3 branches, munis chacun de 4 lanternes grecques, grand modèle, en cuivre et zinc, bronzés, avec lampes pétrole, à grand bec électrique, cuivre poli.	394	1576	
		Fourni en plus:			
		13 verres électriques	40	4	80
		13 mèches	20	2	40
		4 caisses et emballage	40		
		Et débure pour le retard des caisses	20	20	
		Tout payé à leur rentrée			5 55
	4	8 Main-d'œuvre d'ajusteurs pour placer ce qui précède			55
		Frais de déplacement des mêmes			23 20
					Francs 1686 95
S ^r solde de cette facture payable à 6 mois					
		Il a été envoyé 1 ^{er} effet Gelocan au 30 X	1000	00	
		2 Molenbeek fin jan	500	00	
		à disposer pour fin janvier	686	95	

La Compagnie n'assume pas les risques de transport. Elle n'est responsable que des avaries de son fait.

GRAND ASSORTIMENT D'ORNEMENTS
POUR DECORS DE FAÇADE, DE SALONS, SALLE À MANGER, FUMOIR,
en tout style.

N.º [redacted]
RUE NEUVE ST JACQUES, N.º 34.

GAND.

Delanier frères,
Statuaires Décorateurs,
Fabricants de Statues
et Sujets religieux en plâtre.

CARTON-PIERRE, TERRE-CUITE,

BOIS ET CIMENT.

Monsieur van Merris à Poperinghe Doit

GAND, le 15 Août 1888.

Guillet 88	Quatre lions en plâtre un ouvrier à travaillé 26 heures à 0.50 ^u voyages	75.00	300.00
			13.00
			4.70
	Ensemble		320.70
	19 Août payé 1. Appel Marquoy au 1.8 ^u	24.70	
	2 Mandat		30.00
	Société	12.77	
	transfert	17.00	27.77
	comptes en sus		348.47

Monsieur van Merris Propriétaire
à Poperinghe

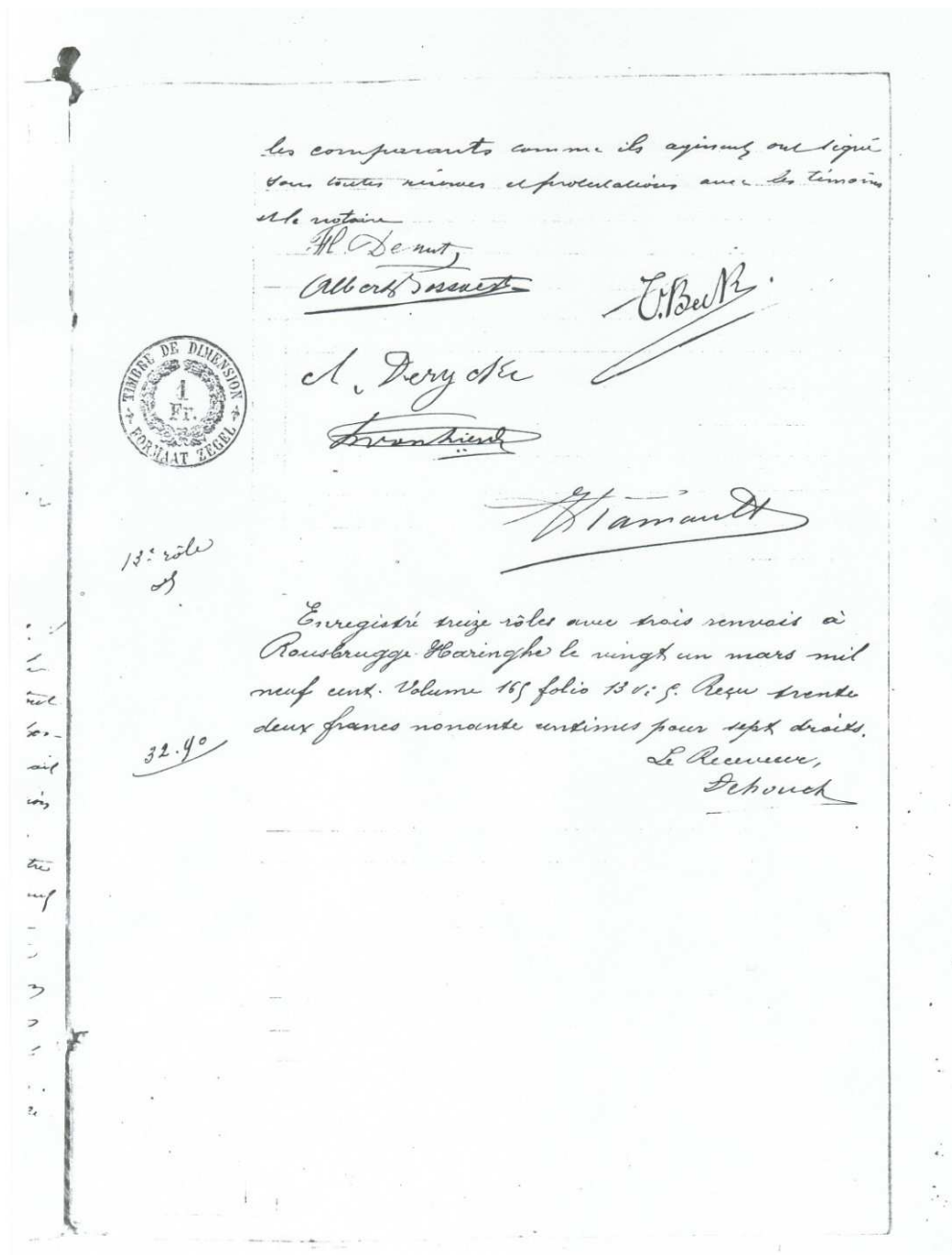
Nous avons l'avantage de vous remettre facture ci dessus des articles que vous avez bien voulu nous commissionner s'élevant à ~~fr. 348.47~~

Pour nous couvrir de cette somme, nous prenons la liberté de faire traite sur vous payable le ~~15.08.88~~ sans autre avis.

Nous vous prions de vouloir bien lui réserver bon accueil et d'agréer nos bien sincères salutations.

10.3 Bijlage 3: Boedelinventaris kasteel De Lovie: opgemaakt door notaris J. Ramault in maart 1900, na de dood van Jules Van Merris (1831-1899)²³⁶

Op 7 maart 1900 en de daaropvolgende dagen maakte notaris Ramault een boedelinventaris op van het kasteel De Lovie. Dit werd neergepend in een schriftje waarin elke bladzijde een notariële stempel draagt. Hierna volgt een afbeelding van de laatste bladzijde met alle handtekeningen en de vertaling van de handgeschreven franse tekst.

²³⁶ Privéarchief van Kristof Papin, een kopie van de in 1900 opgemaakte boedelinventaris van het kasteel De Lovie

Studie van Meester J. Ramault, notaris te Proven (West-Vlaanderen).

Inventaris opgetekend na het overlijden van de heer Jules Van Merris van het kasteel "De Lovie" te Proven. 7 maart 1900 en de daaropvolgende dagen.

In het jaar negentienhonderd, op woensdag zeven maart, om 14.00u te Proven in het Kasteel "De Lovie", deelluitmakend van de erfenis van de heer Jules Van Merris, echtgenoot van mevrouw Pauline-Marie-Charlotte-Clémence van Outryve d'Ydewalle, bij leven eigenaar ervan en wonende te Poperinge en er overleden op zeventwintig april achttienhonderd negenennegentig:

op verzoek en in aanwezigheid van de heer Albert Bossaert, advocaat te Ieper, optredend als in de plaats gestelde volgens onderhandse akte, op de dag van heden, door Meester Hector Bouckaert, erkend advocaat te Ieper, volgens de volmachten hem verleend door ondergetekenden bij onderhandse akte, op datum van vijf december laatstleden:

- 1. De heer Alfred Massiet du Biest, luitenant kolonel, officier in het Legioen van Eer, wonende te Lyon*
- 2. De heer Eugène Massiet du Biest, Eskadronchef van de Artillerie, wonende te Duinkerke*
- 3. De heer Jean-Alexis-Marie Massiet du Biest, Procureur van de Republiek, wonende te Duinkerke*
- 4. De heer Louis Massiet du Biest, Rechter bij de Burgerlijke Rechtbank van Noguit le Rotrou, en er wonende*
- 5. Mevrouw Jeanne Massiet du Biest en haar echtgenoot de heer Paul Behaeghel, eigenaars, wonende te Bailleul*

en volgens verklaring neergelegd ter Griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Ieper op negenentwintig november laatstleden, aanvaarden de heren Alfred, Eugène, Jean-Alexis-Marie en Louis Massiet du Biest en mevrouw Jean Massiet du Biest, als wettige erfgenamen en zeggende, onder voorbehoud van boedelbeschrijving.

in aanwezigheid van:

- A. De heer Theophile Beck, kandidaat notaris, wonende te Poperinge, optredend als mandataris voor:*
- 1. volgens onderhandse akte op datum van elf februari laatstleden:
- de heer Edmond Cortyl, directeur-hoofdgeneesheer van het Krankzinnigengesticht te Bailleul en er wonende.*
 - 2. volgens een andere akte door de heer Albert Verbessem, advocaat aan de Rechtbank van Gent en er wonende, op dezelfde datum:
- de heer Charles Dhont, Rechter te Parijs, wonende te Poperinge.*
- De heren Cortyl en Dhont, wettige erfgenamen van overledene en de heer Verbessem, testamentuitvoerder van dezelfde overledene met inbezitneming van de inboedel.*

Alle akten zijn toegevoegd aan de beschreven inboedelinventaris te Poperinge in het sterfhuis van overledene door Meester Grégoire Boucquey, notaris te Poperinge op datum van negentien februari negentienhonderd. Een kopie van deze akten afgeleverd door Meester Boucquey, evenals het origineel blijven in bijlage aangehecht. Dit laatste stuk samen met de toegevoegde dienen voorgelegd bij de Registratie.

B. De heer Florent Denut, eigenaar, wonende te Poperinge, in afwezigheid van:

- 1. Mevrouw Félicie Pouvillion, echtgenote van de heer Alphonse Beck, eigenaars, wonende te Hazebrouck*
- 2. Juffrouw Hélène De Coussemaker, eigenares, wonende te Bailleul*
- 3. De heer Auguste Van Elslander, eigenaar, wonende te Comines*
- 4. De heer Alphonse Van Elslander, eigenaar, wonende te Ieper*
- 5. De heer Ernest Van Elslander, eigenaar, wonende te Bailleul*
- 6. De heer Felix Van Merris, eigenaar, wonende te Poperinge*
- 7. Juffrouw Leontine Van Merris, eigenares, wonende te Poperinge*
- 8. Mevrouw Zoë Van Merris, echtgenote van de heer Elie De Coussemaker, eigenares, wonende te Bailleul*

Alle vermoedelijke erfgenamen van de heer Jules Van Merris, voornoemd, de eerste vijf aan vaderszijde, de drie laatste aan moederszijde.

Wie en wat dan ook opgesomd werd bij deze inventaris bij deurwaardersexploot van Gerechtsdeurwaarder Dechièvre te Ieper, op datum van tien februari negentienhonderd, werd aangehecht aan de inventaris,

opgesteld te Poperinge ten huize van voornoemde overledene door toedoen van Meester Boucquey, op aanvangsdatum negentien februari laatstleden, zonder te vergelijken en tegen dewelke verzet werd aangetekend.

Rekening houdend met de overhandiging van de inventaris, bij de laatste vaststelling, ten sterfhuize van de heer Van Merris door toedoen van Meester Boucquey, voornoemd, in de loop van vijf maart, en geregistreerd, en ter bescherming van de rechten en belangen van alle partijen en alle anderen die aanspraak zouden maken en zonder dat onderstaande eigenschappen verkeerdelijk zouden kunnen beoordeeld worden, zal door Meester Jules Ramault, notaris te Proven, in bijzijn van de heren Auguste Derycke, landbouwer te Proven en Louis Van Lierde, boswachter, wonende te West-Vleteren, als vereiste getuigen, overgegaan worden tot het opstellen van de correcte inventaris en precieze beschrijving van de meubelen, huisraad, contanten, effecten, papieren en inlichtingen van alle aard die op een actieve of passieve wijze kunnen bijdragen tot de beschrijving van de erfenis, dit alles aanwezig geweest of gevonden op het Kasteel "De Lovie" te Proven en toebehorend aan overledene.

Deze inventaris zal opgemaakt worden volgens de verklaringen en de feitelijke bevindingen van de heer Florent Denut die beschikte over de aanwezige inboedel sinds het overlijden en er zorg voor droeg en er moest voor zorgen dat alles bewaard werd en ter kennis werd gebracht aan de erfgenamen.

De prijs van de beschreven voorwerpen zal op basis van de correcte waarde, zonder overdrijving, door de uitvoerende notaris, onder toezicht van de eisers en met assistentie van bevoegde personen die daaromtrent de vereiste kennis hebben, genoteerd worden.

Dienovereenkomstig werd als volgt gehandeld:

Op de tweede verdieping

Kamer 1

Tafel met dubbel inlegwerk, ledikant in kerselaar met veren en baldakijn in gekleurde stof, twee nachttafels in kerselaar, lavabomeubel met vijf laden en twee waterbekkens, twee waterkannen met toebehoren, twee handdoekhouders, vier aquarellen, tapijt en wandtapijt van Doornik, twaalf stoelen en twee zetels in kerselaar, vijf vensterversieringen en vijf paar gordijnen in damast, vijf overgordijnen in ruwe stof, grote eiken commode met vijf laden.

Stuk per stuk geschat op een totale som van negenhonderd vijftenzestig (965) frank.

Kamer 2

Ledikant in mahoniehout met veren, twee zetels in zwart hout, wastafel in mahoniehout met zwart marmer, toebehoren in porselein met groene strepen, twee gravures, gordijn in ruwe stof, bedsprei in gekleurde stof.

Onderhands geschat op honderd zevenenzestig (167) frank.

Kamer 3

Ledikant in mahoniehout met veren, bijzettafel in mahoniehout, commode in notelaar met zes laden, bedhemel in mahoniehout, twee waterbekkens, twee waterkannen met toebehoren, handdoekdrager, lessenaar/schrijfmeubel, verstergarnituur in mahoniehout en vier paar damast gordijnen, kruk in zwart hout met versieringen, twee aquarellen, vier overgordijnen in ruwe stof, zes stoelen, twee zetels in kerselaar, tapijt en wandtapijt van Doornik, bedsprei in gekleurde stof.

Onderhands geschat op achthonderd zesenzeftig (846) frank.

Kamer 4

Grote kleerkast in den, schrijftafel in eikenhout met zes laden, vijf stoelen, twee houten nachttafels, tapijt en wandtapijt van Doornik, een gravure en een spiegel, twee bedspreien.

Onderhands geschat op tweehonderd achttien (218) frank.

Kamer 5

Grote kleerkast, ledikant in kerselaar met veren, nachttafel, gekleurde bedsprei, vijf stoelen en een zetel in kerselaar, overgordijnen in ruwe stof, tapijt en wandtapijt van Doornik, venstergordijnen in zijde, wastafel in wit hout met toebehoren in porselein, drie gravures.

Onderhands geschat op tweehonderd dertig (230) frank.

Kamer 6

Ledikant in kerselaar met veren, nachttafel in kerselaar met zwartmarmeren blad, wastafel in mahoniehout met witmarmeren blad en handdoekdrager, grote kleerkast in den, gekleurde bedsprei, tapijt en wandtapijt van Doornik, vensterganituur in zijde, mahoniehouten lambrisering, overgordijn in ruwe stof, wasbekken en waterkan in wit porselein, vier stoelen en een zetel in kerselaar, twee gravures en een schilderij.

Onderhands geschat op tweehonderd vijfenveertig (245) frank.

Kamer 7

Ledikant in mahoniehout met veren, grote kleerkast, wastafel in notelaar met witmarmeren blad, nachttafel in notelaar, twee wasbekkens en waterkannen met toebehoren, zitbank in mahoniehout met rood fluweel, vier stoelen in mahoniehout met opzichtig fluweel, mahoniehouten pronktafeltje, twee schilderijen met mahoniehouten kader, gravures, tapijt en wandtapijt van Doornik, twee overgordijnen in ruwe stof, twee paar venstergordijnen, bedsprei in damast.

Onderhands geschat op vijfhonderd negenentwintig (529) frank.

Kamer 8

Twee overgordijnen in ruwe stof, twee ruststoelen in rood en zwart hout, twee zetels in gedraaid zwart hout, kleine tafel met wasbekken, nachttafel, ledikant met veren, twee garnituren, venstergordijnen in zijde.

Onderhands geschat op drieënnegentig (93) frank.

Er wordt beslist de verdere opmaak van deze inventaris te verdagen tot dinsdag 13 maart eerstkomende om negen uur 's morgens in het vermelde Kasteel "De Lovie" te Proven.

Al de voorwerpen hieronder beschreven werden onder toezicht en bewaring van de heer Florent Denut geplaatst die ze erkent en verantwoordelijk is voor degene wie ze toebehoren.

Aan alles wat voorafging is hij gedurende de drie voorafgaande uren tot vijf uur 's avonds bezig geweest met deze zaken.

Lezing gegeven en onder voorbehoud van verschijnende partijen, binnen hun handelingen, de getuigen en de notaris, allen hebben getekend: Albert Bossaert, Florent Denut, Theophile Beck, Auguste Derycke, Louis Van Lierde en Jules Ramault.

(handtekeningen)

Op dinsdag dertien maart negentienhonderd om negen uur 's morgens, te Proven, op vernoemd Kasteel "De Lovie", in navolging en tengevolge de vorige opschorting van de inventarisatie, met dezelfde zorg, attentie en correctheid zal de inventarisatie voortgezet worden door Meester Jules Ramault, notaris te Proven, bijgestaan door de heren Auguste Derycke, landbouwer, wonende te Proven, en Louis Van Lierde, boswachter, wonende te West-Vleteren, beiden getuige bij deze vaststelling.

De inventarisatie van de inboedel, na het overlijden van de heer Jules Van Merris, wordt op dezelfde precieze manier verdergezet:

Kamer 9

Ledikant in mahoniehout met veren, nachttafel in mahoniehout met marmeren blad, zes stoelen in kerselaar, kleine tafel met inlegwerk, kleine commode in mahoniehout met marmeren blad, muziekdoos in kerselaar, wastafel in geschilderd hout met één wasbekken en waterkan, waterglas en toebehoren, tapijt en wandtapijt van Doornik, twee gravures (portretten), overgordijn in ruwe stof, vensterversiering en twee gordijnen.

Stuk per stuk geschat, alles samen voor de som van tweehonderd dertig (230) frank.

Kamer 10

Ledikant in eik met veren, twee nachttafels in eiken met marmeren blad, wastafel in eik met drie laden en gebroken spiegel, twee handdoekdragers, twaalf stoelen in gegroefde kerselaar, drie zetels in gegroefde kerselaar, tapijt en wandtapijt van Doornik, vierkante tafel in eiken met drie laden, vijf gravures met zwarte kaders, vijf overgordijnen in ruwe stof, vijf paar gekleurde venstergordijnen, vier bedspreiën in damast.

Geschat op zevenhonderd twee (702) frank.

Kamer 11

Ledikant in eik met baldakijn en veren, twee nachttafels in eiken, wastafel in eik evenals de schrijftafel, twee wasbekkens, twee porseleinen waterkannen met toebehoren, één handdoekdrager, grote ronde tafel in eik, grote kleerkast met inlegwerk, vier schilderijen in waterverf, tien stoelen en twee zetels in beuk met leder, tapijt en wandtapijt van Doornik, drie overgordijnen in ruwe stof, drie paar venstergordijnen met versieringen. Geschat op zeventienhonderd dertig (730) frank.

Kamer 12

Houten ledikant, tafel, stoel, spiegel en wastafel, waterkan. Geschat op eenentwintig (21) frank.

Op de gang

Twee overgordijnen in ruwe stof, vogelkooi op voetstuk, gravure, schilderij, foto, commode met drie laden, hoedenkapstok, koperen kandelaar. Geschat op drieënnegentig (93) frank.

Op de eerste verdieping

Kamer 1

Mahoniehouten berenklaauw, ledikant in mahoniehout met veren, nachttafel in mahoniehout, wastafel in mahoniehout met marmeren blad en drie laden, waterkan met toebehoren, boekenrek in mahoniehout, pronktafeltje in mahoniehout met marmeren tablet, mahoniehouten ladekast met zwart marmer en boekenrek, tapijt en wandtapijt van Doornik, grote spiegel, wandklok in verguld koper met de beeltenis van Christoffel Columbus, vier paar venstergordijnen met versieringen, twee bedgordijnen, klok, nachtlampje, twintig kandelaars in wit metaal. Geschat op zeventienhonderd achtenzestig (768) frank.

Kamer 2

Gesculpteerd mahoniehouten ledikant met veren, ladekast in mahoniehout met vier laden en marmeren tablet, mahoniehouten wastafel, handdoekhouder, gravures (portretten), twee gegroefde stoelen in kerselaar, eiken zetel bekleed met rode wol, mahoniehouten nachttafel met marmeren tablet, tapijt en wandtapijt van Doornik, brandkast, ladekast in wit hout, vier venstergordijnen in linnen, vier overgordijnen, vensterversieringen in kleur. Geschat op vierhonderd zeventien (417) frank.

Kamer 3 (onbestaand)

Kamer 4

Mahoniehouten ledikant met veren, mahoniehouten nachttafel met zwart marmeren blad, tapijt en wandtapijt van Doornik, twee kerselaren stoelen, venstergordijn in linnen, gekleurd overgordijn, twee gekleurde bedgordijnen. Geschat op tweehonderd achttien (218) frank.

Kamer 5

Eiken ledikant met baldakijn en veren, twee eiken nachttafels, wastafel in eik met witmarmeren blad, een handdoekhouder, twee wasbekkens, waterkan met toebehoren, zeven eiken stoelen bekleed met vilt, twee eiken zetels bekleed met vilt, tapijt en wandtapijt van Doornik, vier venstergordijnen in linnen, vier overgordijnen met linten en geborduurd, vier bedgordijnen met linten, twee gravures met kader in zwart en goudbeleg uitbeeldend "Judith en Holopherne" en "De aankomst van Rebecca". Geschat op vierhonderd drieënnegentig (493) frank.

Kamer 6

Twee zwarthouten ledikanten met baldakijn en veren en gordijnen in rood fluweel, twee zwarthouten nachttafels met marmeren blad, twee zwarthouten wastafels met wasbekkens, twee waterkannen met toebehoren, twee handdoekhouders in zwart hout, twee spiegels met zwarthouten kader, twee kleerkasten met spiegel in zwart hout, twee zwarthouten werktafeltjes, grote tafel in zwart hout, vier zwarthouten zitbanken bekleed met Smyrne-stof, vier stoelen en drie zetels bekleed met Smyrne-stof, tapijt en wandtapijt van Doornik, twee waterverfschilderijen, drie gordijnen in linnen, drie paar overgordijnen in Smyrne-stof.

Geschat op drieduizend zeventienhonderd zesenzestig (3766) frank.

Kamer 7 (onbestaand)

Kamer 8

Ledikant in kerselaar met veren en vier witte gordijnen, wasbekken, waterkan met toebehoren, nachttafel in kerselaar, ladekast in kerselaar met zwartmarmeren blad, wastafel in mahoniehout met zwartmarmeren blad, twee stoelen in kerselaar, twee bedopstappen, handdoekhouder, venstergordijn in linnen, gekleurde overgordijnen met mahoniehouten ringen.

Geschat op driehonderd vierentwintig (324) frank.

Kamer 9

Twee zwarthouten ledikanten met veren en hemelbed, twee zwarthouten nachttafels met witmarmeren blad, twee wastafels, twee zwarthouten handdoekhouders, twee wasbekkens, twee waterkannen met toebehoren, horloge met stolp op voet, vier stoelen en twee zetels in zwart hout bekleed met stof, twee gravures met zwarthouten kaden met gouden inlegwerk, vier linnen gordijnen, vier paar gekleurde fluwelen overgordijnen met mahoniehouten ringen, kroonluchter in imitatiebrons met petroleumlamp en kaarsen, grote spiegel, tapijt en wandtapijt van Doornik.

Geschat op duizend achtenveertig (1048) frank.

Kamer 10

Ledikant in notelaar met veren, nachttafel in notelaar met zwartmarmeren blad, wastafel in notelaar met generfd marmeren blad, zes stoelen in mahoniehout met rood fluweel, venstergordijn in linnen, overgordijn in groen met eikenhouten ringen, gravure en schilderij van een hond.

Geschat op driehonderd zeventenzestig (367) frank.

De verdere schatting en inventarisatie van de aanwezige inboedel wordt verdaagd tot morgen, woensdag veertien maart negentienhonderd om negen uur 's morgens in voornoemd kasteel "De Lovie" te Proven.

Al de voorwerpen hieronder beschreven werden onder toezicht en bewaring van de heer Florent Denut geplaatst die ze erkent en verantwoordelijk is voor degene wie ze toebehoren.

Aan alles wat voorafging is hij gedurende de negen voorafgaande uren tot vijf uur 's avonds bezig geweest met deze zaken.

Lezing gegeven en onder voorbehoud van verschijnende partijen, binnen hun handelingen, de getuigen en de notaris, allen hebben getekend: Albert Bossaert, Florent Denut, Theophile Beck, Auguste Derycke, Louis Van Lierde en Jules Ramault.

(handtekeningen)

Op woensdag veertien maart negentienhonderd om negen uur 's morgens, te Proven, op vernoemd Kasteel "De Lovie", in navolging en tengevolge de vorige opschorting van de inventarisatie, met dezelfde zorg, attentie en correctheid zal de inventarisatie voortgezet worden door Meester Jules Ramault, notaris te Proven, bijgestaan door de heren Auguste Derycke, landbouwer, wonende te Proven, en Louis Van Lierde, boswachter, wonende te West-Vleteren, beiden getuige bij deze vaststelling.

De inventarisatie van de inboedel, na het overlijden van de heer Jules Van Merris, wordt op dezelfde precieze manier verdergezet:

Bediendekamers, nummer 1 en 2

*Twee houten ledikanten, twee tafels en twee stoelen.
Geschat op achtenveertig (48) frank.*

Biljartzaal – Salle de billard

*Biljarttafel in eikenhout met benodigdheden, vier speeltafels in eikenhout, twee pronktafeltjes in eik met marmer, dienstdaafel met marmeren blad, twee zitbanken, zes eikenhouten zetels en vier eiken stoelen, allen met stoffen bekleding. Zes rookstoelen in eik met de initialen J.V.M. en acht speelstoelen in eik met de initialen J.V.M., kleine Engelse biljarttafel in mahoniehout, tolspeel met toebehoren, twee rekken in bamboe, twee Japanse schilderijen met eiken kader, twee lamphouders in goudbrons (petroleumlampen), kroonluchter boven biljarttafel met drie lampen waarvan twee reflecterend, groot overgordijn - dubbel gevoerd groen ribfluweel - aan de trap, negen venstergordijnen in linnen, grote wandklok in renaissancestijl, Smyrne-tapijt bij de biljart, Smyrne-tapijt op de trap, twee vazen in aardewerk met goudbeleg met petroleumlamp op Japanse voet.
Geschat op vijfduizend achthonderddrie (5803) frank.*

Gelijkvloerse verdieping

Vestibule

*Twee zitbanken in gesculpteerde eik, twee eikenhouten kapstokken, twee bloembakken, twee groenteschalen in aardewerk van Rouen, vier verzilverde spiegels met eikenhouten kader, lantaarn Lodewijk XVI met drie petroleumlampen in oud-goud, zes venstergordijnen in linnen met lambrekijnen in eik bekleed met fluweel.
Geschat op tweeduizend tien (2010) frank.*

Kleine eetkamer – Salle à manger

*Ontbijt- en koffieservies voor dertig personen in Doorniks porselein (onvolledig), kristallen glasservies voor twintig personen (onvolledig), renaissancestijl lamp met ophangstelsel, negen kandelaars in oud-goud, vier gravures met zwarte kaders en goudbeslag, vier venstergordijnen in linnen, vier paar overgordijnen in rood fluweel van Kaboel (Caboul) op eikenhouten drager, veertien eikenhouten stoelen belegd met Marokkaans woestijnleder, eiken daafel met acht tussenstukken, buffetkast in gesculpteerde eik, eiken klaptafel, schaal in aardewerk met blauwe bloemen, aardewerken bol met eiken voet, koffiekast, twee suikerpotten, vijf tassen en ondertassen in Chinees porselein.
Geschat op tweeduizend tweehonderd achttien (2218) frank.
Wandtapijt van Doornik, twee vazen in albast, grote spiegel met kader in eikenhouten imitatieschildering, mand in albast.
Geschat op duizend zeshonderd vijfentachtig (1685) frank.*

Bijkeuken – L'office

*Dienstdaafel in mahoniehout, petroleumlicht, venstergordijn in linnen, twee kleine gravures in zwart kader met goudbeleg, soepkom in Doorniks porselein, negen tassen met ondertas in Chinees porselein, theepot op verwarmelement met wiek, metalen schotel.
Geschat op honderd achtenveertig (148) frank.*

Grote eetkamer – Grande salle à manger

Buffet met legkast in eik en notelaar, grote ronde eettafel met verlengstukken, twaalf stoelen in eik en notelaar met gestrekt leder, twee bordenkasten in eik, drie grote spiegels, schoorsteengarnituur, beeld en twee kruiken in albast, wandtapijt van Doornik, luchter met vijf petroleumlampen, twintig kandelaars in licht koper, vijf venstergordijnen in linnen met vijf lambrekijnen en vijf paar overgordijnen versierd met koperdraad en dubbelgevoerd afgewerkt met artisaanaal borduursel.

Geschat op drieduizend vijfhonderd vijftachtig (3585) frank.

Groot salon – Grand salon

Grote kroonluchter in gevernist brons met ingelegd goud en kristallen, bevattende vijfenvijftig kaarsen en zes petroleumlampen, drie paar overgordijnen in Schotse blauwe stof met versieringen opgestikt, dubbel gevoerd met wol en gedrenkt katoen, vier gesculpteerde tafeltjes in zwart hout stijl Lodewijk XVI, twee bijzettafeltjes belegd met Rouge Royal marmer, twee spiegels met zwarthouten kader en inleghout, vier grote zitbanken met inleghout, vier zetels met inleghout, vier stoelen met inleghout, acht lichte (fijne) stoelen in Lodewijk XVI stijl met inleggoud en bekleed met Golbert-fluweel, vier zetels met inleghout en bekleed met Golbert-fluweel, twee grote vazen met gekleurde bloemen, vier kleine wandtapijten van Doornik, een groot wandtapijt van Doornik.

Geschat op zesduizend vierhonderd zeventig (6470) frank.

De mahoniehouten zaal – Salle d'acajou

Grote luchter met vijf petroleumlampen, twintig kaarsen en bladgoud, grote mahoniehouten tafel, pronktafel, twaalf mahoniehouten stoelen met stof bekleed, schoorsteengarnituur, schaal en twee kruiken in albast, twee speeltafels, dienblad in mahoniehout, twee schalen en twee stolpen in porselein, twee petroleumlampen in brons en porselein, tapijt en wandtapijt van Doornik, zes plooiestoelen, twee grote spiegels, schoorsteenspiegel met gekleurd kader, piano (Papre Paris), muziekdoos in mahoniehout, zitkruk in zwart hout, vijf venstergordijnen in linnen, vijf paar overgordijnen in Venitiaans oud-groen, dubbelgevoerd en geborduurd, generfde speeltafel.

Geschat op drieduizend vierhonderd vijfnegentig (3495) frank.

Bureau

Bureaukast, gesculpteerde bibliotheekkast in eik, eiken tafel met verlengstukken, zetel met stof bekleed, smeedwerk, luchter met petroleumlamp, zes kandelaars in gepolijst koper, lederen bureauversiering, zitbank met vier losse kussens, twee rookstoelen met houten asbak, twee stoelen met draaiwerk en bekleed met stof, een pronktafeltje in eik, eikenhouten dienblad met karaf en glazen in rood glas, venstergordijn in linnen, overgordijnen in stof met borduursel, klosspel, schoorsteengarnituur (Zwitserse beelden).

Geschat op duizend honderdenvier (1104) frank.

De verdere schatting en inventarisatie van de aanwezige inboedel wordt verdaagd tot morgen, donderdag vijftien maart negentienhonderd om negen uur 's morgens in voornoemd kasteel "De Lovie" te Proven.

Al de voorwerpen hieronder beschreven werden onder toezicht en bewaring van de heer Florent Denut geplaatst die ze erkent en verantwoordelijk is voor degene wie ze toebehoren.

Aan alles wat voorafging is hij gedurende de negen voorafgaande uren tot vijf uur 's avonds bezig geweest met deze zaken.

Lezing gegeven en onder voorbehoud van verschijnende partijen, binnen hun handelingen, de getuigen en de notaris, allen hebben getekend: Albert Bossaert, Florent Denut, Theophile Beck, Auguste Derycke, Louis Van Lierde en Jules Ramault.

(handtekeningen)

Op donderdag vijftien maart negentienhonderd om negen uur 's morgens, te Proven, op vernoemd Kasteel "De Lovie", in navolging en tengevolge de vorige opschorting van de inventarisatie, met dezelfde zorg, attentie en correctheid zal de inventarisatie voortgezet worden door Meester Jules Ramault, notaris te Proven, bijgestaan door de heren Auguste Derycke, landbouwer, wonende te Proven, en Louis Van Lierde, boswachter, wonende te West-Vleteren, beiden getuige bij deze vaststelling.

De inventarisatie van de inboedel, na het overlijden van de heer Jules Van Merris, wordt op dezelfde precieze manier verdergezet:

Kelder

Keuken – Cuisine

Groot kookfornuis met toebehoren, drie grote tafels, weegschaal met koperen gewichten, spiegel, twaalf stoelen, 'lampe belge' met houder, twee schilderijen met beenhouwerijtaferelen.

Geschat per stuk en gewicht op honderddertig (130) frank.

Bijkeuken – Office de cuisine

Dertig tinnen schalen in diverse vormen, twee tinnen dubbele literkannen, theepot, melkbeker in tin, zes koperen kookpotten, opwarmpot met steel in rood koper, negen koperen potten, drie grote kookpotten, zes grote geëmailleerde kommen, drie bakvormen in koper, zesendertig geëmailleerde kommetjes, tweeëndertig schalen in aardewerk, drie potten in gebakken aardewerk.

Geschat op tweehonderd negenenvijftig (259) frank.

Eetkamer van de bedienden – Salle à manger des domestiques

Mahoniehouten inschuiftafel, twee viskruiken, kachel, twaalf stoelen, twee ijzeren kuipen op voet, grote vitrinekast in dennenhout, spiegel, twee koperen kandelaars, twee aardewerken potten op tafel, twee kleine bronzen beelden, klein gegraveerd tafeltje, filter in imitatie koper, kleine draagbare ladder, vier tafelnappen, zestig keukenhanddoeken, achttien metalen bestekken, achttien metalen borden.

Geschat op tweehonderd zesenzestig (266) frank.

Wasserij – Buanderie

Twee grote tafels, metalen flessenrek, drie emmers, vier stoelen, vier waskuipen, twee draagbare laddertjes, dubbele ladder, twee bakken voor brandhout, oude keukenkachel, brander, tafel.

Geschat op honderd zevenenzeventig (177) frank.

Onderaards gewelf – Au souterrain

Vier houten tafels, petroleumlamp, duizend vijfhonderd lege flessen, ijzeren kapstok, tien ijzeren tafels, achttien ijzeren tuinstoelen en -zetels, zes tafels en stoelen in riet.

Geschat op tweehonderd achtenvijftig (258) frank.

Wijnkelder – Cave aux vins

Honderd vijftig flessen Saint-Emilion, honderd vijftig flessen Pommerol, honderd vijftig flessen Pauillac, tachtig flessen Saint-Emilion, zesenzestig flessen Saint-Julien, tweehonderd veertig flessen Figéac, honderd tien flessen Médoc, negentig flessen Leoville, tachtig flessen kasteel d'Amillac, vijftien flessen Mouton Rotschild, vijftig flessen van diverse kastelen, veertig flessen Rijnwijn en wijn van Tours, honderd twintig flessen Médoc, vijfentwintig flessen Italiaanse wijn (Amarena), tweeëndertig flessen Sauterne, twaalf flessen Pommerol, tien flessen Pommard, vier flessen Boury, tien flessen Romanée, tien flessen Chambertin, tien flessen Vosnes, tien flessen Volvay, twaalf flessen Richebourg, zevenentwintig flessen Hongaarse wijn, tien flessen Lagrange, twaalf flessen Kasteel de Tertre, zeventig flessen Tours, zesentwintig flessen Cantenac, vijfendertig flessen Margaux,

dertig flessen mouserende Rijnwijn, veertien flessen champagne Veuve Clicquot et Roederer, vijftientwintig flessen Corbin, achtentwintig flessen Beychevelle, zeven flessen Steinweiss, zes flessen Steinberger, zeven flessen Johannesburg, zes flessen Moselblümchen, dertig flessen Cottayer, tweeënveertig flessen Anisette, Schiedam, Chartreuse en Moscovite, grote tafel.
Geschat op vierduizend tweehonderd vijftig (4250) frank.

Kasteelpark – Parc du Château

Achttien ijzeren tuinbanken, vier ijzeren tuinstoelen, ijzeren tuintafel, zes ijzeren krukjes, elf banken rondom het kasteel, ezel (vijftientwintig jaar oud).
Geschat op driehonderd twaalf (312) frank.

Koetshuis, tuin en vijver – Remise, jardin, étang

Kleine ezelskar op vier wielen, vijftien laurieren in bakken, twaalf bloeiende planten in bakken, drie stootkarren op drie wielen, twee stootkarren met veren, zeven kruiwagens, houten tuinrol, kleine kar, zeven grote fruitladders, enkele planken in eik en iep, gezaagde houten balken, brandhout, drieëntwintig eenden en ganzen.
Geschat op duizend vijftien (1015) frank.

Herdenkingskapel Mevr. Van Merris – Chapelle

Twaalf kerkstoelen, zes koperen kandelaars, remonstrant.
Geschat op honderd vijftien (115) frank.

Niets meer gevonden hebbende van enige waarde, te begrijpen in of te beschrijven bij deze inventarisatie werden al de voorwerpen hieronder beschreven onder toezicht en bewaring van de heer Florent Denut geplaatst die ze erkent en verantwoordelijk is voor degene wie ze toebehoren, en volgens het zeggen van de heer Denut, in het bijzijn en tegenover ondergetekende notaris, niets verborgen te hebben, niets ontvreemd te hebben, zij het rechtstreeks of onrechtstreeks van goederen toebehorende aan de erfenis waardoor de inventarisatie werd afgesloten en beëindigd op het Kasteel "De Lovie" te Proven. Aan alles wat voorafging is hij gedurende de negen voorafgaande uren tot vijf uur 's avonds bezig geweest met deze zaken.

Na lezing, hebben de comparanten, volgens hun hoedanigheid, getekend onder voorbehoud en recht van opschorting, in aanwezigheid van de getuigen en de notaris.

Getekend,

Florent Denut, Albert Bossaert, Theophile Beck, Auguste Derycke, Louis Van Lierde en Jules Ramault.

(handtekeningen)

Geregistreerd, dertien bladzijden met drie verwijzingen, te Roesbrugge-Haringe, op eenentwintig maart negentienhonderd. Boekdeel 165, blad 13 en volgende.

Ontvangen de som van tweeëndertig frank negentig cent (32,90) voor deze rechten.

Getekend,

Dehouck

Som:

Tweede verdieping	5.069 frank
Eerste verdieping	13.252 frank
Gelijkvloerse verdieping	18.497 frank
Kelderverdieping	5.340 frank
Totaal bedrag aan inboedel:	42.158 frank

Bijlagen:

Ondergetekenden,

1. *De heer Alfred Massiet du Biest, luitenant kolonel, officier in het Legioen van Eer, wonende te Lyon*
2. *De heer Eugène Massiet du Biest, Eskadronchef van de Artillerie, wonende te Duinkerke*
3. *De heer Jean-Alexis-Marie Massiet du Biest, Procureur van de Republiek, wonende te Duinkerke*
4. *De heer Louis Massiet du Biest, Rechter bij de Burgerlijke Rechtbank van Noguit le Rotrou, en er wonende*
5. *Mevrouw Jeanne Massiet du Biest en haar echtgenoot de heer Paul Behaeghel, eigenaars, wonende te Bailleul*

wettige erfgenamen van de heer Jules Van Merris, overleden te Poperinge op zeventwintig april laatsleden, en verwijzend naar de verklaring afgelegd in hun naam op de Griffie van de Burgerlijke Rechtbank te Ieper, waarbij volmacht gegeven werd aan Meester Hector Bossaert, advocaat te Ieper, en bij vertegenwoordiging hun rechten als wettige erfgenamen te vrijwaren bij de inventarisatie van de inboedel en alle verklaringen, bevindingen, voorbehouden en opmerkingen te formuleren, tevens alle documenten en processen-verbaal te ondertekenen, kennis te nemen van alle eigendomsbewijzen, alle testamentaire uitvoeringsdaden te stellen in het belang van de wettelijke erfgenamen en binnen de regels van zijn mandaat hen op alle vlakken te vertegenwoordigen en hun rechten te vrijwaren.

Gedaan te Duinkerke, op vijf december achttienhonderd negenennegentig.

Getekend,

Jean-Alexis-Marie Massiet du Biest, Eugène Massiet du Biest, Louis Massiet de Biest, Alfred Massiet du Biest, Paul Behaeghel.

Geregistreerd in bundel zonder nummering, te Poperinge op één maart negentienhonderd. Boekdeel 159, bladzijde 18 en volgende.

Ontvangen de som van twee frank veertig cent (2,40) voor deze rechten.

Getekend de ontvanger,

D'Hooghe

Tevens werd bovenstaande verklaring bijgevoegd aan het proces-verbaal van de inventaris, neergelegd door ons, Grégoire Boucquey, notaris te Poperinge, (opgemaakt op negentien februari negentienhonderd), ter registratie in de vorm van elf genummerde bladzijden en drie verwijzingen en geregistreerd op één maart negentienhonderd. Boekdeel 159 bladzijde 18 notule 8.

Ontvangen de som van drieëntwintig frank vijftig cent (23,50) voor deze rechten.

Getekend de ontvanger,

D'Hooghe

Uitreksel ontvangen.

Getekend de mandataris,

Boucquey

Ondergetekende,

Meester Hector Bossaert, advocaat wonende te Ieper, optredende voor het vrijwaren van het goed van

1. *De heer Alfred Massiet du Biest, luitenant kolonel, officier in het Legioen van Eer, wonende te Lyon*
2. *De heer Eugène Massiet du Biest, Eskadronchef van de Artillerie, wonende te Duinkerke*
3. *De heer Jean-Alexis-Marie Massiet du Biest, Procureur van de Republiek, wonende te Duinkerke*
4. *De heer Louis Massiet du Biest, Rechter bij de Burgerlijke Rechtbank van Noguit le Rotrou, en er wonende*
5. *Mevrouw Jeanne Massiet du Biest en haar echtgenoot de heer Paul Behaeghel, eigenaars, wonende te Bailleul*

en hen vertegenwoordigend bij het vaststellen van de inventarisatie van de inboedel uit de nalatenschap van de heer Jules Van Merris, overleden te Poperinge op zeventwintig april achttienhonderd negenennegentig, geeft

hierbij volmacht op datum van vijf december van huidig jaar om hem te vervangen en in alle rechten te treden, aan Meester Albert Bossaert, advocaat te leper, onder voorbehoud deze te kunnen ongedaan maken.

Opgemaakt te leper op zeven maart negentienhonderd.

Getekend,

Hector Bossaert

Geregistreerd één bladzijde met verwijzing te Roesbrugge-Haringe op eenentwintig maart negentienhonderd.

Boekdeel 52 bladzijde 98 notule 3.

Ontvangen de som van twee frank veertig cent (2,40) voor deze rechten.

Getekend de ontvanger,

Dehouck

Ondergetekenden,

de heer Charles Dhont, Rechter te Parijs, wonende te Poperinge, en de heer Edmond Cortyl, directeur-hoofdgeneesheer van het Krankzinnigengesticht te Bailleul en er wonende

geven volmacht aan de heer Theophile Beck, kandidaat-notaris, wonende te Poperinge, om hen te vertegenwoordigen bij de inventarisatie van de nalatenschap van de heer Jules, Charles, Cornil Van Merris, overleden te Poperinge op zevenentwintig april achttienhonderd negenennegentig, van wie zij erfgenaam zijn ten private titel en bij vertegenwoordiging hun rechten als wettige erfgenamen te vrijwaren bij de inventarisatie van de inboedel en alle verklaringen, bevindingen, voorbehouden en opmerkingen te formuleren, tevens alle documenten en processen-verbaal te ondertekenen, kennis te nemen van alle eigendomsbewijzen, alle testamentaire uitvoeringsdaden te stellen in het belang van de wettelijke erfgenamen en binnen de regels van zijn mandaat.

Gedaan te Poperinge op elf februari negentienhonderd.

Getekend,

Charles Dhont en Edmond Cortyl

Geregistreerd één bladzijde te Poperinge op een maart negentienhonderd. Boekdeel 55 bladzijde 8 notule 6.

Ontvangen de som van twee frank veertig cent (2,40) voor deze rechten.

Getekend de ontvanger,

D'hooghe

Ondergetekende, de heer Albert Verbesssem, advocaat bij het Hof van Beroep te Gent, er wonende in de Plateaustraat, optredend als testamentair uitvoerder bij de nalatenschap van de heer Jules, Charles, Cornil Van Merris, overleden te Poperinge op zevenentwintig april achttienhonderd negenennegentig, geeft hierbij volmacht aan de heer Theophile Beck, kandidaat-notaris te Poperinge, hem te vertegenwoordigen bij de inventarisatie van de inboedel ten sterfhuize van voornoemde heer Van Merris.

Bij vertegenwoordiging moet hij erover waken alle rechten der erfgenamen te vrijwaren bij de inventarisatie van de inboedel en alle verklaringen, bevindingen, voorbehouden en opmerkingen te formuleren, tevens alle documenten en processen-verbaal te ondertekenen, kennis te nemen van alle eigendomsbewijzen, alle testamentaire uitvoeringsdaden te stellen in het belang van de wettelijke erfgenamen en binnen de regels van zijn mandaat.

Gegeven te Gent op elf februari negentienhonderd.

Getekend,

Albert Verbesssem

Geregistreerd één bladzijde te Poperinge op één maart negentienhonderd. Boekdeel 55 bladzijde 8 notule 7.

Ontvangen de som van twee frank veertig cent (2,40) voor deze rechten.

Getekend de ontvanger

D'hooghe

10.4 Bijlage 4: Lijst van het meubilair dat graaf de Brouhoven de Bergeyck overnam

Om uit onverdeeldheid te treden werd op 7 en 8 mei 1913 een openbare verkoop gehouden van het meubilair van het kasteel De Lovie. De erfgenamen lieten de graaf de Brouhoven de Bergeyck de kans een deel van de boedel aan te kopen. Hieronder is de handgeschreven lijst van het meubilair dat de graaf wil behouden, toegevoegd.²³⁷

Liste de Meubles le Comte de Brouhoven
Etat Estimatif
des Meubles, objets divers se trouvant au Château
de la Lovie à Froven près Poperinghe
Belgique

Rez. de Chaussée

Grand Salon ①

+ 4	Grands guéridons (100)	600	frs
+ 1	Bonne (canapé rond)	100	"
+ 4	Canapés	400	"
+ 4	Fauteuils à sofas	240	"
+ 4	Chaises à sofas	120	"
+ 2	Consoles avec quartz (400)	250	"
+ 1	Grand lustre (1000)	700	"
+ 1	Cafés	600	"
<i>Salle à manger ②</i>			
+ 1	Cafés (400)	350	"
+ 1	Grand lustre cuivre	400	"
<i>Celui Salon ③</i>			
+ 1	Lustre bronze doré (500)	475	"
+ 1	Cafés (300)	250	"
+ 2	Cabes à feu	40	"
<i>Bureau ④</i>			
+ 1	Cable bureau chêne (50)	40	"
+ 1	Fauteuil pour	35	"
+ 1	Grande table à écrire (300)	250	"
+ 1	Canapé, 2 chaises, 1 fauteuil	150	"
+ 1	d' suspension avec lampe	25	"
+ 1	Guéridon	18	"
<i>Autre salle à manger ⑤</i>			
+ 1	Cable bureau chêne	25	"
<i>Grand vestibule ⑥</i>			
+ 2	Franquetteries en cuivre	150	"
+ 2	Font. maïtegas	150	"
+ 1	Grande lanterne cuivre	150	"
+ 2	Jardinières	90	"
<i>Salle de jeux ⑦</i>			
+ 1	Billard avec billas, quinquas et porte quinquas et tableau	1000	"

²³⁷ Privéarchief van wijlen Dhr. Albert Decrock te Poperinge

X	Un petit billard (70)	50	francs
X	Cuivre billard (70)	60	"
X	Appareil de gelavage	350	"
X ²	Cables consoles	150	"
X	Linoleum	150	"
<u>Eglise</u>			
X ¹²	Chaises d'église a 3 fers	36	"
X ⁶	Chandeliers cuivre a 35 fers	150	"
X	Orfèvre (veuillez Monsieur donner un prix le plus élevé possible à M ^{lle} le Comte de Brochevren)	100	"

1e Etage

<u>Chambre à coucher</u>			
X ⁶	Chaises et fauteuils style Louis XV chêne (250)	125	"
X ²	Grandes tables sur pieds	30	"
X ¹¹	Bancs a tables de 4 m et 2 m (250)	175	"
X ²⁴	Chaises a 3 fers	72	"
X ⁸	Banquets a 3 fers	48	"
X ¹⁵	Cables et jardinières rondes a 3 fers	45	"
X ¹	Fauteuil en bois	5	"
<u>Cloze a bois</u>			
X ⁸	Cables X 1/4 pouce avec 3 fers	40	"
X ¹	Cremoirie vernie (200)	100	"
X ¹	Cable carré	10	"
<u>Cuivre</u>			
X ²	Grandes tables et 1 petite	35	"
X ¹²	Chaises	12	"
X ¹	Balancel	10	"
X ¹	Table dans l'office	5	"
X	Une paire des tables de jardin a 5 fers pièce		

Ceci est ce que reprend Monsieur le Comte de Brochevren - je vous en lui en envoyer la liste - toutefois je lui ai augmenté quelques articles, vraiment par tout bas de prix - Veuillez aussi lui faire un peu pour l'Orfèvre et vous remerciant aussi de Monsieur le Comte de Brochevren

Recommandation
Mlle Mathieu

11 Bibliografie

Boeken

Papin K., *Van Latijnse School tot St.-Janscollege, 350 jaar humaniora te Poperinge (1657-2007)*, Uitgave Sint-Janscollege, 2007

Priem V., *Kastelen en landhuizen in de Westhoek*, Ieper, 1998

Simons J., *Schetsen en verhalen van een kanonnier*, Brugge, 1926

Top I. en Papin K., *Proven in de nevelen der tijd*, Tielt, 2006

Vandenbreeden J., Dierkens-Aubry F., *De 19de eeuw in België, architectuur en interieurs*, Tielt, 1994

Tijdschriften / Brochures

Coomans T., *Croquison, Pierre Nicolas*, in: Van Loo, A. (red.): *Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden*, Antwerpen, 2003, p. 232

Delepiere A.M., Stroobants J., *Het Huis Van Merris, te Poperinge*, in: M&L, jaargang 8 (1989), nr.6, pp. 12-24

Florizoone M., *De Lovie Proven, Ons eigen dorp*, in: De Gidsenkring, jaargang XIX (1981), nr. 1, pp. 17-25

Germonprez F., *Bouwmeester Pierre Nicolas Croquison*, in: De Leiegouw, jaargang XXVI (1984), nr. 26, p. 185-193

Gheysens J., *Het M.P.I. De Lovie te Proven 25 jaar jong: Wat voorafging en wat men in de toekomst ervan verwacht*, in: Aan de Schreve, driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken, jaargang 16 (1986), nr. 2, pp. 3-16

H. J. Gh., *Proven 'De Lovie' (5 en slot)*, in: De IJzerbode, z.p., 1973, nr. 2

Huycke S. en Meul V., *Onderhoud van houten vloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2008

Meul V., *Onderhoud van natuursteenvloeren*, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2007

Onderhoud van metaal in het interieur, Monumentenwacht Vlaanderen vzw, 2006

Papin K., *Biografie van een enfant terrible Jules Van Merris 1831-1899*, in: Aan de Schreve, driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken, jaargang 22 (1992), nr. 2 en 3, pp. 34-96

Wemaere B., *In het spoor van de landadel: landelijke architectuur en ongerepte natuur tussen Poperinge en Krombeke*, in: Verhalen voor onderweg, nr. 10

Cursussen Artesis Hogeschool Antwerpen

Everaert G., *Historische constructiewijzen 1: Exterieur*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009

Everaert G., *Historische constructiewijzen 1: Interieurafwerking*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009

Laporte D., *Kunsthistorische onderzoekstechnieken*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2008

Rambaut A., *Glas-in-lood en glasconstructies*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009-2010

Van Hellemont Y., *Technieken restauratie en renovatie historische gebouwen*, cursus Hogeschool Artesis Antwerpen, 2009

Thesissen

F. Delepiere, *Aspecten van de 19de-eeuwse landelijke architectuur in het grensgebied Poperinge-Proven-Krombeke, ontstaan onder impuls van Jules Van Merris. Vier boerderijen in de omgeving van het domein "De Lovie"*, (onuitg. master thesis V.U.B.), 1985

L. Vandewynckel, *Op land leven. Een studie van een landelijke leefgemeenschap gegroeid vanuit een 19de-eeuwse maatschappij. Het Couthof - De Lovie - Het Vogeltje*, (onuitg. master thesis Sint-Lucas), Gent, 1979

Archieven

Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen, Brugge

Kadaster Brugge

Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw

Stadsarchief Poperinge

Privéarchieven

Dhr. Geert Bossaert, tuinarchitect te Moorslede

Wijlen Dhr. Albert Decrock te Poperinge

Dhr. Kristof Papin te Aalter

Dhr. Ivan Top te Proven

Mevr. Wicke te Lokeren

Verzameling de Lovie vzw, o.l.v. Mevr. Cécile Poissonnier

Mondelinge bronnen

Jeroen Cornillie, werkzaam op de dienst Cultuur van de provincie West-Vlaanderen

Guido Everaert, copromotor

Frank Gelaude, docent Artesis hogeschool Antwerpen

Dirk Laporte, promotor

Kristof Papin, historicus en auteur van *Biografie van een enfant terrible Jules Van Merris 1831-1899*

Cécile Poissonnier, directieassistent de Lovie vzw, dienst cultureel erfgoed

Pieter Top, officier brandpreventie Poperinge en gastdocent in de lessenreeks *Integratie moderne technieken voor veiligheid* van Benoit Delaey

Internet

www.brachot.com

www.comite-liften-ascenseurs.be

www.delcampe.net

www.historischekranten.be

www.onroenderfgoed.be

www.poperingeverbeeldt.be

www.vioe.be

<http://paola.erfgoed.net/engine/fiche.php?id=001357&pv=W>, geraadpleegd op 28 september 2009

<http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/31312>, geraadpleegd op 28 september 2009

<http://www.delovie.be/index.php/erfgoed/cultureel-erfgoed.html>, geraadpleegd op 30 september 2009

Google Earth, geraadpleegd op 30 september 2009

http://www.giswest.be/artman/publish/cat_index_107.html, geraadpleegd op 28 oktober 2009

http://www.beveren.be/file_uploads/5925.pdf, geraadpleegd op 16 november 2009

<http://inventaris.vioe.be/dibe/persoon/946>, geraadpleegd op 15 maart 2010

<http://www.mot.be/w/1/index.php/RCB/RCB017512?language=NL>, geraadpleegd op 2 april 2010

<http://www.tournai.be/nl/officiel/index.php?page=18>, geraadpleegd op 13 april 2010